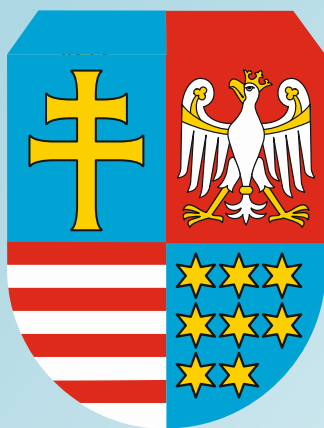

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

**ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA
ŚWIĘTOKRZYSKIEGO**

**KIERUNKI POLITYKI
PRZESTRZENNEJ**

Kielce, luty 2014

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO

ul. Targowa 18, skr. poczt. 25, 25-520 Kielce: tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79, e-mail: sekretariat@sbrr.pl
Zespół Planowania Przestrzennego Województwa: tel. (041) 343-81-74, wew. 3010-3070, e-mail: zppw@sbrr.pl
Pracownia Terenowa, ul. Mickiewicza 34, 27-600 Sandomierz: tel. (015) 832-36-21,
fax. (015) 832-03-82, e-mail: sbrr_sandomierz@sbrr.pl

Opracowano w Świętokrzyskim Biurze Rozwoju Regionalnego w Kielcach
Dyrektor Biura mgr inż. Krzysztof Domagała
Z-ca Dyrektora Biura mgr inż. arch. Ryszard Nagórny

Zespół autorski:

mgr inż. arch. Ryszard Nagórny — generalny projektant
mgr inż. arch. Katarzyna Bieniek-Kaszyńska — kierownik zespołu
mgr inż. Edmund Augustyniak
mgr inż. Jolanta Florczyk
mgr inż. Katarzyna Jandała
mgr Magdalena Kwiatkowska
inż. Maciej Kuliński
mgr inż. Jolanta Papros
mgr Agnieszka Przygodzka
mgr Andrzej Sikora
mgr Lena Skibińska-Opoka
mgr Ewa Tatarek
mgr Katarzyna Wdowczyk
tech. Włodzimierz Bednarczyk

SPIS TREŚCI

Kierunki polityki przestrzennej województwa świętokrzyskiego

I. Strategiczne cele i zasady regionalnej polityki przestrzennej	1
1. Cel główny zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego.....	1
2. Cele warunkujące i priorytety polityki przestrzennej	3
3. Główne zasady zagospodarowania przestrzennego województwa	6
II. Kierunki kształtowania regionalnego systemu osadnictwa	8
1. Zasady hierarchizacji sieci osiedleńczej	9
2. Polityka rozwoju ponadlokalnych ogniw systemu osadniczego	10
2.1. Ośrodek krajowy pełniący niektóre funkcje metropolitalne — Kielce	11
2.2. Obszar funkcjonalny Kielce	12
2.3. Podobszar recesji przestarzałej bazy przemysłowej	13
3. Pozostałe ogniwa systemu osadnictwa o znaczeniu ponadlokalnym	15
3.1. Ośrodki subregionalne	15
3.2. Pozostałe ośrodki powiatowe	16
4. Polityka kształtowania lokalnego systemu osadnictwa	17
5. Polityka zagospodarowania miast i obszarów funkcjonalnych ośrodków miejskich	18
6. Polityka kształtowania wiejskich obszarów funkcjonalnych	19
III. Kierunki kształtowania ładu przestrzennego i ochrony krajobrazu	20
1. Ład przestrzenny — ustalenia wynikające z KPZK 2030 oraz ochrona „przestrzeni wojewódzkiej”	20
1.1. Ład przestrzenny — ustalenia zmiany PZPWS	22
2. Ochrona krajobrazu	24
IV. Kierunki kształtowania środowiska przyrodniczego i kulturowego	26
1. Ochrona środowiska i gospodarka wodna	26
1.1. Polityka ochrony przyrody i krajobrazu	27
1.2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów	30
1.3. Gospodarka wodna	30
1.4. Ochrona powierzchni ziemi i rekultywacja terenów zdegradowanych	34
1.5. Ochrona powietrza	35
1.6. Oddziaływanie hałasu i pól elektromagnetycznych (PEM)	35
1.7. Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym	36
1.8. Materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość produkcji	37
2. Dziedzictwo kulturowe	37
V. Kierunki rozwoju mieszkalnictwa i budownictwa oraz kształtowania zabudowy wiejskiej	41
1. Kierunki rozwoju mieszkalnictwa i budownictwa	41
2. Polityka kształtowania zabudowy wiejskiej i wielofunkcyjnego rozwoju wsi	42
VI. Kierunki rozwoju systemu infrastruktury społecznej	43
1. Oświata i nauka	43
2. Opieka zdrowotna i społeczna	45
3. Kultura, sport i rekreacja	46
4. Poprawa jakości zasobów ludzkich	47
VII. Kierunki rozwoju bazy ekonomicznej oraz obszarów wydobywania surowców mineralnych	49
1. Baza ekonomiczna	49
2. Obszary wydobywania i przetwórstwa surowców mineralnych	52

VIII. Kierunki rozwoju turystyki i rekreacji	55
IX. Kierunki rozwoju rolnictwa	60
X. Kierunki rozwoju obszarów leśnych	62
XI. Kierunki rozwoju systemu transportowego i komunikacji	64
1. Założenia rozwoju podstawowego układu sieci transportowych i komunikacyjnych .	64
2. Polityka kształtowania węzłów komunikacyjnych	66
3. Polityka kształtowania korytarzy transportowych	66
4. Kierunki rozwoju nadrzędnego układu drogowego	68
5. Transport kolejowy	72
6. Transport lotniczy	74
7. Transport wodny	75
8. Telekomunikacja	75
XII. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej i komunalnej	77
1. Energetyka	77
2. Gospodarka odpadami	80
XIII. Kierunki kształtowania zdolności obronnej i bezpieczeństwa publicznego	81
1. Obronność	81
2. Bezpieczeństwo i porządek publiczny	82
XIV. Kierunki przekształceń struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa ...	83
1. Główne obszary funkcjonalne	85
1.1. Miejskie obszary funkcjonalne	85
1.2. Wiejskie Obszary Funkcjonalne uczestniczące w procesach rozwojowych	87
1.3. Obszary wymagające wsparcia procesów rozwojowych	87
1.4. Obszary szczególnego zjawiska w skali regionalnej	91
XV. Rekomendacje do dokumentów krajowych, w tym do KPZK	98
XVI. Rekomendacje do planowania lokalnego i polityki rozwoju	103
XVII. Rekomendacje do dalszych prac planistycznych	104
XVIII. Monitoring realizacji zmiany „Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego	105
Bibliografia	109
Zestawienie ważniejszych aktów prawnych mających zastosowanie w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym	114
Spis map poglądowych	121
Spis map zasadniczych planu	121

CELE, ZASADY I KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

I. Strategiczne cele i zasady regionalnej polityki przestrzennej

1. Cel główny zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego

Zgodnie z założeniami polityki spójności, określonymi w obowiązujących dokumentach europejskich i krajowych, które nadają tej polityce wymiar terytorialny, strategiczną misją zmiany Planu zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego winno być:

Wzmocnienie spójności terytorialnej regionu oraz konkurencyjności jego struktur funkcjonalnych drogą poprawy dostępności komunikacyjnej, zwiększenia wpływu miast na sąsiadujące obszary wiejskie a także ułatwienia dostępu społeczeństwa do rynków pracy i wyżej zorganizowanych usług

Misję tę uzasadnia analiza głównych problemów przestrzennych, która wskazuje, że największym zagrożeniem spójności zewnętrznej regionu jest słaba dostępność do europejskich korytarzy transportowych i węzłów logistycznych oraz malejąca konkurencyjność inwestycyjna głównych struktur obszarowych, które nie są wystarczająco atrakcyjne dla przyciągnięcia większych inwestorów. Potwierdza to zbyt małe zainteresowanie kapitału zagranicznego inwestowaniem w województwie, wysokie — ujemne saldo migracji zewnętrznej, jak też zjawisko przenoszenia majątku trwałego przedsiębiorstw do większych metropolii, korzystniej położonych w krajowej przestrzeni gospodarczej. Procesom tym towarzyszy obniżanie się spójności wewnętrznej regionu, które wyraża się nadmiernym zróżnicowaniem dostępności do rynku pracy i wyżej zorganizowanych usług oraz wydłużeniem się średniego czasu dojazdu do ośrodków usługowych. Wciąż słabo osiągalne, zwłaszcza w mniejszych ośrodkach, jest rynkowe otoczenie biznesu oraz sektor badawczo-rozwojowy. Zagrożenie utratą spójności wewnętrznej stwarza ponadto niska dynamika rozwoju miast, z których większość nie generuje wystarczających impulsów rozwojowych, wpływając utrwalając na stagnację otaczających je obszarów.

Przyjęcie tak określonej misji planu nawiązuje wprost do nakreślenia misji regionu w jego „Strategii rozwoju do roku 2020” oraz do zawartych w niej celów strategicznych, takich jak:

- 1. Koncentracja na poprawie infrastruktury regionalnej**
- 2. Koncentracja na kluczowych gałęziach i branżach dla rozwoju gospodarczego Regionu**
- 3. Koncentracja na budowie kapitału ludzkiego i bazy dla innowacyjnej gospodarki**
- 4. Koncentracja na zwiększeniu roli ośrodków miejskich w stymulowaniu rozwoju gospodarczego Regionu**
- 5. Koncentracja na rozwoju obszarów wiejskich**
- 6. Koncentracja na ekologicznych aspektach rozwoju Regionu**

Biorąc pod uwagę ustawowy wymóg scalenia na płaszczyźnie Planu zagospodarowania przestrzennego województwa celów krajowej polityki przestrzennej, odnoszących się do regionu świętokrzyskiego z celami i priorytetami, które jako kierunkowe dla działań samorządu województwa ustaliła uchwalona w 2013 r. „Strategia rozwoju województwa świętokrzyskiego...”, za cel generalny zmiany Planu uznaje się:

Kształtowanie zrównoważonej, harmonijnej struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa świętokrzyskiego, sprzyjającej poprawie atrakcyjności i spójności terytorialnej regionu oraz efektywnemu wykorzystaniu jego potencjałów rozwoju, przy jednoczesnym wsparciu dla rozwiązań innowacyjnych i przyjaznych środowisku przyrodniczemu

Cel ten byłby osiągnięty poprzez współzależnie realizowane cele warunkujące, ukierunkowane na integrację zadań rozwoju społeczno-gospodarczego w sferze przestrzennej oraz wzmocnienie zdolności absorpcyjnej środków pomocowych w systemie planowania miejscowego. Są to następujące cele:

1. Wzrost konkurencyjności i innowacyjności przestrzeni gospodarczej województwa, w tym szczególnie miast z myślą o wykorzystaniu lokalnych potencjałów rozwoju i dostosowaniu tej przestrzeni do rozwoju gospodarki opartej na wiedzy.
2. Formowanie policentrycznego układu osadnictwa i funkcjonalnych powiązań sieci miast, rozwijanych w ramach harmonijnych struktur obszarowych z jednoczesnym wsparciem procesów metropolizacji i działań służących wzmocnieniu więzi województwa z krajową i europejską przestrzenią gospodarczą.
3. Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi zasobów ludzkich oraz integracji rynków pracy.
4. Ochrona i racjonalne zagospodarowanie zasobów przyrodniczych i dóbr kultury, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.
5. Kształtowanie systemów infrastruktury technicznej i społecznej w aspekcie poprawy dostępności i spójności przestrzennej oraz osiągnięcia wysokiego standardu świadczenia usług.
6. Wzmocnienie odporności struktur przestrzennych na zagrożenia oraz poprawa bezpieczeństwa publicznego.
7. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

W świetle wymienionych wyżej celów zagospodarowania przestrzennego szczególnym zadaniem samorządu województwa będzie uformowanie na wszystkich płaszczyznach działalności samorządowej **systemu korzystnych warunków terenowych**, tworzonych z myślą o uzyskaniu przewagi konkurencyjnej i przyciągnięciu różnych inwestorów. System ten winien być równolegle ukierunkowywany na wzmocnienie aktywności lokalnych podmiotów gospodarczych oraz inicjowanie i wsparcie zadań podejmowanych „dla wspólnego dobra” w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego.

Budowaniu przewagi konkurencyjnej obszarów i stref aktywności gospodarczej powinno towarzyszyć **kompleksowe przygotowanie terenów**, uwzględniające zarówno łatwą dostępność transportową oraz wcześniejszy wykup i uzbrojenie techniczne terenów, jak też stworzenie atrakcyjnego otoczenia rynkowego tych obszarów (ośrodki badawczo-rozwojowe, placówki obsługi finansowej i doradczo-szkoleniowe, usługi o wysokim standardzie, czyste środowisko, atrakcyjne warunki zamieszkania i dojazdu do pracy itp.).

Za podstawowe kryterium realizacji tak nakreślonych zadań gospodarki przestrzennej przyjmuje się konstytucyjną zasadę zrównoważonego rozwoju, która została zdefiniowana następująco:

Rozwój zrównoważony, to rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli, zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń

Osiągnięciu poprawy stanu zagospodarowania przestrzennego województwa towarzyszyć winna uniwersalna zasada gospodarki przestrzennej dotycząca zachowania i przywracania ładu przestrzennego, przez który należy rozumieć:

Oczekiwany stan przestrzeni, w którym poszczególne jej elementy tworzą harmonijną całość poprzez uwzględnienie w uporządkowanych relacjach wszelkich uwarunkowań i wymagań funkcjonalnych, społeczno-gospodarczych, środowiskowych, kulturowych oraz kompozycyjno-estetycznych

Ważną zasadą zmiany Planu, która powinna nabrać znaczenia priorytetowego w kolejnym okresie programowania po roku 2013, będzie następujące kryterium:

Zasada integracji programów realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z planami zagospodarowania przestrzennego miast i gmin

Oznacza to, że w planach miejscowych powinien być uwzględniony pełny zakres inwestycji celu publicznego, obowiązujący w okresie uchwalania tych dokumentów, zaś projekty programów (planów inwestycyjnych) zawierające inwestycje celu publicznego powinny być koordynowane na płaszczyźnie terytorialnej.

Wiodącym instrumentem realizacji strategicznych celów Planu będzie nowa generacja studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miast i gmin regionu świętokrzyskiego, które winny być opracowane w aspekcie zgodności z regionalną polityką przestrzenną. Oczekuje się, iż w procesie aktualizacji tych dokumentów, priorytetowe zadania Planu przybiorą właściwy wymiar lokalny, adekwatnie do miejsca i roli miasta lub gminy w strukturze funkcjonalno-przestrzennej województwa. W przypadkach niskiej oceny stopnia uwzględnienia wojewódzkiej polityki przestrzennej oraz ochrony terenów i obiektów pełniących funkcje ogólnospołeczne, stosowana może być odmowa uzgodnienia projektów tych dokumentów przez Zarząd Województwa Świętokrzyskiego.

2. Cele warunkujące i priorytety polityki przestrzennej

Cele warunkujące i priorytety regionalnej polityki przestrzennej stanowią rozwinięcie celu strategicznego i nawiązują do analogicznych celów i zadań określonych w nadrzędnych dokumentach programowych, zwłaszcza: „Strategii rozwoju województwa...” oraz „Koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju”. Przy konstrukcji nowego układu celów uwzględniono zarówno niski, ogólny poziom zagospodarowania przestrzennego województwa, jak i pogłębiające się zróżnicowanie wewnętrzne czynników aktywizacji, które

należą do największych w kraju i wykazują nadal tendencje polaryzacyjne. W priorytetach wojewódzkiej polityki przestrzennej położono natomiast nacisk na te elementy przestrzeni, które warunkują *wzrost atrakcyjności i konkurencyjności województwa w przestrzeni krajowej* oraz są niezbędne do zahamowania i odwrócenia wewnętrznych tendencji dezintegracyjnych. Ramowy układ celów i preferencji wojewódzkiej polityki przestrzennej, przedstawia się następująco:

Cele warunkujące	Priorytety polityki przestrzennej
1	2
<p style="text-align: center;">1</p> <p>Wzrost konkurencyjności i innowacyjności przestrzeni gospodarczej województwa w tym szczególnie miast z myślą o wykorzystaniu lokalnych potencjałów rozwoju i dostosowaniu tej przestrzeni do rozwoju gospodarki opartej na wiedzy</p>	Kształtowanie warunków przestrzennych do dywersyfikacji przedsiębiorczości, rozwoju sektora MSP oraz utrwalania specjalizacji gospodarczej
	Dostosowanie zagospodarowania obszarów i stref aktywności gospodarczej do absorpcji innowacji i transferu technologii oraz rozwoju rynkowego otoczenia biznesu
	Sprzyjanie inteligentnej współpracy sektora B+R ze środowiskiem gospodarczym drogą integracji dziedzin wiedzy, parków naukowo-technologicznych i przedsiębiorstw
	Kompleksowe wyposażanie obszarów funkcjonalnych, zwłaszcza miejskich, w nowoczesną infrastrukturę komunikacyjną, techniczną i ekonomiczną, mające na celu osiągnięcie przewagi konkurencyjnej
	Rewitalizacja zdegradowanych terenów i dzielnic poprzemysłowych
	Stworzenie systemu korzystnych warunków lokalizacyjnych w atrakcyjnych dla gospodarki rynkowej strefach aktywności
<p style="text-align: center;">2</p> <p>Formowanie policentrycznego układu osadnictwa i powiązań funkcjonalnych sieci miast, rozwijanych w ramach harmonijnych struktur obszarowych z jednoczesnym wsparciem procesów metropolizacji i działań służących wzmocnieniu więzi województwa z krajową i europejską przestrzenią gospodarczą</p>	Rozwój i umacnianie funkcji metropolitalnych Kielc w powiązaniu z poprawą spójności i atrakcyjności osiedleńczej na północnym podobszarze recesji przestarzałej bazy przemysłowej predysponowanym do wielokierunkowej aktywizacji
	Wzmocnienie powiązań funkcjonalnych (funkcje gospodarcze, B+R, społeczne, edukacyjne itd.) między głównymi ośrodkami sieci osadniczej w układzie krajowym i międzynarodowym
	Poprawa jakości życia mieszkańców drogą zwiększania dostępności do rynków pracy i wyżej zorganizowanych usług, zwłaszcza na obszarach niedosłużonych
	Wzrost konkurencyjności miast średnich poprzez wzmacnianie tkanki miejskiej, rewitalizację historycznych centrów oraz kształtowanie funkcji subregionalnych, sprzyjających integracji społecznej
	Wspieranie rozwoju ośrodków peryferyjnych i pełniących funkcje miast-bram, drogą poprawy wykorzystania potencjałów endogenicznych i specyficznych walorów kulturowych

	Niwelowanie negatywnych aspektów suburbanizacji, depopulacji oraz zaniku aktywności gospodarczej na obszarach strukturalnie słabych
<p style="text-align: center;">3</p> <p style="text-align: center;">Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi zasobów ludzkich oraz integracji rynków pracy</p>	Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz małych miast z jednoczesnym tworzeniem warunków do intensyfikacji rolnictwa, zwłaszcza na obszarach najlepszych gleb
	Poprawa dostępności do rynków pracy oraz systemu szkolnictwa zawodowego wraz z dostosowaniem tych funkcji do charakteru i specyfiki struktur osadniczych
	Sprzysiężanie rozbudowie istniejących oraz powstawaniu nowych segmentów rynku pracy, zwłaszcza w małych miastach i na obszarach wiejskich
	Kształtowanie optymalnych relacji: mieszkanie — usługi — praca — rekreacja i wypoczynek, w różnych skalach obszarowych
	Zrównoważony rozwój dzielnic mieszkaniowych zapewniający: osiągnięcie wysokich standardów zagospodarowania przestrzeni publicznej, skuteczną ochronę lokalnych walorów przyrodniczo-krajobrazowych oraz realizację potrzeb sektora budownictwa socjalnego
	Tworzenie warunków do wzrostu potencjału kadrowego nauki i sektora badawczo-rozwojowego oraz poprawy dostępności do funkcji B+R w ośrodkach powiatowych
	Wsparcie działań, służących ograniczaniu depopulacji oraz emigracji młodych wykształconych osób, zwłaszcza z obszarów stagnacji, m.in. drogą odbudowy lokalnych rynków pracy
<p style="text-align: center;">4</p> <p style="text-align: center;">Ochrona i racjonalne zagospodarowanie zasobów przyrodniczych i dóbr kultury, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju</p>	Zapewnienie ciągłości i spójności przestrzennej systemu obszarów chronionych i powiązań ekologicznych, w tym tworzenie sieci ekologicznej Natura 2000
	Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego (gleb, wód, powietrza, kopalin i lasów) stwarzające warunki zrównoważonego rozwoju regionu
	Wzrost lesistości, zwłaszcza na obszarach wododziałowych, zagrożonych erozją oraz w obrębie lądowych korytarzy ekologicznych
	Przywracanie równowagi przyrodniczej na obszarach zdegradowanych
	Rozwój komunalnej infrastruktury ochrony środowiska
	Minimalizacja zagrożenia hałasem w miastach i w sąsiedztwie dróg o dużym natężeniu ruchu pojazdów
	Osiągnięcie europejskich standardów ochrony zasobów wód, bezpieczeństwa powodziowego oraz racjonalnego korzystania z tych zasobów
	Ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego oraz racjonalne wkomponowanie zabytków w przestrzeń turystyczną

<p style="text-align: center;">5</p> <p style="text-align: center;">Kształtowanie systemów infrastruktury technicznej i społecznej w aspekcie poprawy dostępności i spójności przestrzennej oraz osiągnięcia wysokiego standardu świadczenia usług</p>	Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego łączącego województwo z europejską siecią TEN-T oraz stałej komunikacji lotniczej
	Poprawa dostępności komunikacyjnej wewnątrz obszarów funkcjonalnych poprzez podniesienie standardów technicznych dróg, budowę systemu obwodnic i bezkolizyjnych skrzyżowań oraz stworzenie multimodalnego systemu transportowego w obszarze Aglomeracji Staropolskiej
	Rozbudowa sieci drogowej w regionach niedosłużonych komunikacyjnie oraz realizacja dodatkowych przepraw mostowych na głównych rzekach województwa
	Osiągnięcie standardów unijnych w gospodarowaniu odpadami
	Rozwój systemów teleinformatycznych — w tym szczególnie szerokopasmowego dostępu do Internetu oraz zintegrowanej platformy usług elektronicznych
	Zapewnienie wysokiego standardu dostępności do usług publicznych we wszystkich skalach obszarowych
<p style="text-align: center;">6</p> <p style="text-align: center;">Zwiększenie odporności struktur przestrzennych na zagrożenia oraz poprawa bezpieczeństwa publicznego</p>	Kształtowanie struktur funkcjonalnych sprzyjających dekoncentracji ludności oraz miejsc pracy i usług, zwiększeniu substytucyjności systemów infrastruktury, zwiększeniu obszarów zielonych oraz poprawie odporności na skutki klęsk żywiołowych
	Podniesienie skuteczności ochrony przed powodzią i skutkami suszy
	Minimalizacja zagrożenia osuwaniem się mas ziemnych
	Stworzenie nowoczesnych, niezawodnych systemów infrastruktury energetycznej oraz zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych
<p style="text-align: center;">7</p> <p style="text-align: center;">Przywrócenie i utrwalenie ład przestrzennego</p>	Zapobieganie powstawaniu poważnych awarii przemysłowych
	Preferencje dla regeneracji zabudowy, powtórnego zagospodarowania terenów
	Zachowanie tzw. zielonych pierścieni w funkcjonalnych obszarach miejskich, zwłaszcza w otoczeniu Kielc

3. Główne zasady zagospodarowania przestrzennego województwa

Osiągnięciu celów polityki wojewódzkiej sprzyjać będą uniwersalne zasady ich realizacji stosowane w procesie kształtowania struktur funkcjonalnych na wszystkich poziomach planowania, jak np. wymieniona już **zasada zrównoważonego rozwoju**.

W celu odwrócenia trendów polaryzacyjnych na obszarach strukturalnie słabych, pozbawionych atrakcyjnych (w warunkach rynkowych), potencjałów rozwoju wprowadza się dodatkowo **zasadę systematycznego równoważenia rozwoju szczególnie zaniedbanych dziedzin gospodarki przestrzennej**, która wprowadza wymóg łagodzenia dysproporcji

społeczno-gospodarczej w najbardziej newralgicznych na danym obszarze dziedzinach zagospodarowania. Dotyczy to w szczególności takich dziedzin jak: infrastruktura komunalna, podstawowe usługi zdrowia i oświaty, wykup i uzbrojenie terenów pod inwestycje strukturalne (infrastruktura środowiskowa, dostępność komunikacyjna do ośrodków usługowych, możliwość korzystania z szerokopasmowego Internetu i telewizji cyfrowej itp.). Wsparcie na tych obszarach powinny również uzyskać inicjatywy oddolne, podejmowane z myślą o wykorzystaniu lokalnych potencjałów rozwoju (dobrych gleb, surowców mineralnych, zabytków oraz atrakcyjnych zasobów przyrodniczo-krajobrazowych).

Kryteria te powinny być stosowane równolegle z **zasadą egzekwowania standardów ekologicznych UE**, co oznacza konsekwentne wprowadzanie nowoczesnych technologii prośrodowiskowych, wzrost wykorzystania OZE, racjonalizację wykorzystania surowców oraz dostosowanie gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami do standardów UE. Składowymi tej zasady są: **zasada przezroczności ekologicznej** (podejmowanie odpowiednich działań już na etapie możliwości wystąpienia kolizji środowiskowych), **zasada kompensacji ekologicznej** polegająca na wyrównywaniu strat w środowisku powstałych z braku innej alternatywy w wyniku realizacji działań polityki rozwojowej i przestrzennej. Respektowanie tych zasad przyczyni się do nadania procesom rozwojowym cech trwałości i równowagi ekologicznej w dalszej perspektywie czasu, co w efekcie powinno przynieść spadek obciążenia środowiska oraz poprawę ogólnej konkurencyjności obszaru.

Nie mniej istotna jest **zasada racjonalności ekonomicznej** polegająca na ocenie, w ramach polityki przestrzennej, korzyści społecznych, gospodarczych i przestrzennych w dłuższym okresie.

Zasadą sprzyjającą zachowaniu ładu przestrzennego jest **zasada preferencji regeneracji (odnowy) nad zajmowaniem nowych obszarów pod zabudowę**, która oznacza intensyfikację procesów urbanizacyjnych na obszarach już zagospodarowanych, tak aby minimalizować ekspansję zabudowy na nowe tereny. Wraz z **zasadą przeciwdziałania rozpraszaniu zabudowy** ma zapobiegać rozpraszaniu zadań inwestycyjnych i przyczyniać się do efektywnego wykorzystania przestrzeni zurbanizowanej.

Zasady zapewniające funkcjonowanie zintegrowanego systemu rozwoju to:

- **zasada hierarchiczności celów** zapewniająca koordynację działalności wszystkich podmiotów podejmujących decyzję z poszanowaniem subsydiarności organizacji władz samorządowych oraz nadaniem pierwszeństwa realizacji inwestycji celu publicznego;
- **zasada dynamicznego strefowania i wyznaczania obszarów planistycznych** jako podstawa do planowania funkcjonalnego w celu wykorzystania lokalnych i regionalnych potencjałów oraz minimalizacji sytuacji konfliktowych (realizowana według KPZK 2030 przez obszary funkcjonalne);
- **zasada partycypacji społecznej** oznaczająca współudział i współodpowiedzialność za realizację polityki rozwoju, w tym inicjowanie i uczestnictwo w inicjatywach, i wspólnych projektach kooperacyjnych.

II. Kierunki kształtowania regionalnego systemu osadnictwa

Jak wynika z diagnozy rozwoju osadnictwa, podstawowym elementem tego systemu jest 31 miast, skupiających 44,9% potencjału ludnościowego i ponad 64% potencjału gospodarczego województwa.

Miasta regionu wraz z łączącymi je korytarzami infrastruktury oraz powiązaniem administracyjnymi i kapitałowymi są obecnie i pozostaną w okresie perspektywicznym, głównymi ogniwami struktury funkcjonalno-przestrzennej, a ich rozwój zadecyduje o konkurencyjności i atrakcyjności inwestycyjnej całego województwa.

Wśród miast najważniejszą rolę będą odgrywać: ośrodek wojewódzki Kielce, skupiający funkcje krajowe i europejskie oraz duże ośrodki powiatowe, wyposażane w funkcje subregionalne. Miasta te najsilniej oddziałują na przestrzeń i poprzez wzajemną współpracę powinny znacznie skuteczniej aktywizować otaczające je obszary stymulując jednocześnie rozwój coraz większych obszarów sąsiadujących.

Istotne zadania spełniać będą również małe miasta i ośrodki gminne, bowiem ich rozwój zadecyduje o jakości życia lokalnych społeczności zwłaszcza mieszkańców wsi. Dlatego też tak ważne jest podejmowanie działań ukierunkowanych na wzmocnienie tkanki miejskiej we wszystkich ośrodkach (siedzibach gmin) m.in. poprzez: modernizację systemów infrastruktury drogowej i komunalnej, rewitalizację historycznych centrów, przeciwdziałanie degradacji przestrzeni publicznych oraz żywiołowej urbanizacji obszarów podmiejskich. Ważnym zadaniem w grupie ośrodków lokalnych będzie również wsparcie miejscowej aktywności społeczno-gospodarczej, jak też rozwój i integracja lokalnych rynków pracy.

Zgodnie z tym założeniem, strategicznym zadaniem rozwoju osadnictwa będzie **zrównoważony rozwój wiodących ogniw sieci osadniczej, ukierunkowany na poprawę jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie wpływu tych ośrodków na otoczenie funkcjonalne**. Celem głównym rozwoju systemu osadniczego winno być natomiast:

Formowanie policentrycznego układu osadnictwa oraz harmonijnych struktur obszarowych z jednoczesnym wsparciem procesów metropolizacji oraz działań służących wzmocnieniu więzi województwa z przestrzenią krajową i europejską

Osiągnięcie tego celu wymaga skupienia wsparcia samorządu województwa na następujących obszarach działań:

- formowaniu policentrycznej struktury systemu oraz kształtowaniu wielofunkcyjnych ośrodków osadniczych połączonych siecią powiązań funkcjonalnych;
- umacnianiu obszaru funkcjonalnego Kielce wraz z poprawą spójności i atrakcyjności osiedleńczej północnego obszaru recesji przestarzałej bazy przemysłowej;
- systematycznej poprawie jakości życia mieszkańców drogą zwiększenia dostępności do rynków pracy i wyżej zorganizowanych usług;
- podnoszeniu konkurencyjności i atrakcyjności inwestycyjnej miast ze szczególnym uwzględnieniem ośrodków subregionalnych oraz powiatowych;
- wzmacnianiu i dywersyfikacji funkcji gospodarczych oraz wyeksponowaniu zasobów kulturowych i etnicznych ośrodków, pełniących funkcje „miast-bram”;
- pobudzaniu aktywności społeczno-gospodarczej małych miast i ośrodków rozwijających funkcje miejskie.

Realizacja powyższych priorytetów polityki przestrzennej w zakresie osadnictwa powinna doprowadzić do:

- wzmocnienia funkcji metropolitalnych Kielce oraz zwiększenia skali i zasięgu oddziaływania ośrodka wojewódzkiego;

- transformacji jakościowej obszaru recesji przestarzałej bazy przemysłowej w tym rozwoju najwyżej zorganizowanych usług oraz modernizacji powiązań infrastrukturalnych;
- wzmocnienia związków stolicy regionu z ośrodkami subregionalnymi;
- bardziej równomiernego rozmieszczenia sieci ośrodków pełniących funkcje ponadlokalne;
- pełnego wyposażenia ośrodków powiatowych w placówki infrastruktury społecznej o standardzie krajowym;
- zwiększania potencjału rozwojowego i aktywności mieszkańców małych miast z jednoczesną poprawą dostępności do usług;
- przywrócenia praw miejskich kolejnym miastom historycznym, co umożliwi racjonalną organizację obsługi obszarów wiejskich oraz rozwój miejscowych rynków pracy.

1. Zasady hierarchizacji sieci osiedleńczej

Zakłada się stabilizację dotychczasowej struktury administracyjnej województwa obejmującej: Kielce — miasto na prawach powiatu, 13 powiatów ziemskich oraz 102 gminy. Jednocześnie ustala się następującą hierarchię ośrodków osadniczych, uwzględniającą możliwości ich rozwoju oraz zwiększenie zasięgu oddziaływania:

- ośrodek krajowy pełniący niektóre funkcje metropolitalne — Kielce (metropolia o znaczeniu krajowym);
- ośrodki subregionalne — ukształtowane: Ostrowiec Świętokrzyski, Starachowice oraz kształtujące się — Skarżysko-Kamienna i Sandomierz;
- ośrodki subregionalne potencjalne: Busko-Zdrój i Końskie,
- ośrodki lokalne (w tym powiatowe): Jędrzejów, Staszów, Pińczów, Włoszczowa, Opatów oraz Kazimierza Wielka;
- ośrodki lokalne — pozostałe miasta oraz niektóre ośrodki gminne, świadczące usługi wykraczające swym zasięgiem poza granice administracyjne siedziby gminy: miasta — Bodzentyn, Chęciny, Chmielnik, Ćmielów, Daleszyce, Działoszyce, Koprzywnica, Kunów, Małogoszcz, Osiek, Ożarów, Połaniec, Sędziszów, Skalmierz, Stąporków, Suchedniów, Wąchock, Zawichost oraz ośrodki gminne — Bałtów, Bieliny, Bogoria, Fałków, Gowarczów, Iwaniska, Klimontów, Krasocin, Łagów, Łopuszno, Morawica, Nowa Słupia, Piekoszów, Pacanów, Rytwiany, Sitkówka-Nowiny, Stopnica, Szydłów, Wodzisław, Zagnańsk, Nowy Korczyn, Oksa, Oleśnica, Opatowiec, Pacanów, Pierzchnica, Radoszyce, Raków, Secemin, Sobków, Tarłów, Waśniów, Wiślica, (lista otwarta) i inne były miasta lub duże osiedla wiejskie;
- ośrodki podstawowe — wsie sołeckie;
- ośrodki elementarne — pozostałe wsie.

W ramach tak określonej hierarchii systemu osadniczego województwa szczególna rola przypada Kielcom, największemu miastu regionu, które powinno wykorzystać szanse metropolizacji stworzone w krajowej polityce przestrzennej. Funkcje ośrodków subregionalnych powinny spełniać: Ostrowiec Świętokrzyski, Starachowice a także Skarżysko-Kamienna oraz Sandomierz, który winien być kreowany na krajowy ośrodek turystyczny oraz centrum obsługi ruchu turystycznego rejonu „Małopolski Przełom Wisły”. Ważna rola w aktywizacji podobszaru recesji przestarzałej bazy przemysłowej oraz obszarów przygranicznych z woj. mazowieckim przypadnie Starachowicom i Skarżysku-Kamiennie, które będą systematycznie rozwijać regionalny i krajowy standard obsługi oraz stopniowo odbudowywać swą pozycję wśród liczących się w kraju rynków pracy. Na Poniidziu główną rolę spełniać będzie miasto Busko-Zdrój, które (razem z Solcem-Zdrojem), winno stać się w perspektywie krajowym ośrodkiem wyspecjalizowanego leczenia sanatoryjno-

uzdrowiskowego. Przewiduje się też, że Busko-Zdrój w powiązaniu z Pińczowem pełnić będą w perspektywie rolę regionalnego centrum rozrządowego ruchu turystycznego, zaś lecznictwo uzdrowiskowe i turystyka będą tu kształtowane jako wspomagające się wzajemnie funkcje komplementarne. Obszarem wsparcia polityki wojewódzkiej będzie również ważny dla regionu potencjalny ośrodek subregionalny — Końskie, który dysponuje niewykorzystanym potencjałem „miasta-bramy” i ośrodka rozrządowego ruchu turystycznego w dolinie Czarnej Koneckiej. Rozwój funkcjonalny miasta winien uwzględniać aktywizację sąsiednich gmin objętych najgłębszą recesją oraz zapewniać przeciwwagę dla rosnących wpływów Opoczna i rejonu turystycznego Pilicy.

Ważnym obszarem wsparcia będzie także rozwój rynków pracy w Jędrzejowie, Staszowie, Pińczowie, Kazimierzy Wielkiej, Opatowie i Włoszczowie, które powinny zapewniać ponadlokalny standard usług, wykraczający poza granice administracyjne powiatów oraz uzupełniać tę ofertę usługami o standardzie subregionalnym. Ośrodki te winny lepiej wykorzystywać miejscowy potencjał rozwoju, tkwiący w bogatych zasobach środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz w pogłębianiu specjalizacji gospodarczej.

Każdy z wymienionych wyżej ośrodków ponadlokalnych powinien intensyfikować działania sprzyjające aktywnemu kształtowaniu środowiska społecznego i gospodarczego, bilansując potrzeby i możliwości zaspakajania usług nie tylko w najbliższym otoczeniu, ale również w całym obszarze oddziaływania, obejmującym niekiedy tereny województw sąsiadujących. Polityka ta winna prowadzić do deglomeracji niektórych placówek standardu powiatowego i tworzenia nowych jednostek filialnych w mniejszych ośrodkach satelitarnych (małe miasta, dynamiczniej rozwijające się ośrodki gminne), sprawujących bezpośrednią obsługę obszarów wiejskich. Oczekuje się, że **sieć ww. ośrodków** winna w perspektywie zapewnić **znaczącą poprawę dostępności do wyżej zorganizowanych usług**, zwłaszcza tzw. częstego korzystania i odciążać placówki w ośrodkach powiatowych.

W systemie osiedleńczym województwa wyodrębnia się dwa główne obszary osadnicze o zakładanej, zwiększonej dynamice przekształceń strukturalnych:

- obszar funkcjonalny Kielc, obejmujący 11 gmin stanowiący wraz ze stolicą regionu nadrzędną jednostkę strukturalną;
- obszar recesji przestarzałej bazy przemysłowej — tereny położone w pasie od Końskich po Ćmielów.

Ponadto w południowej części województwa wydziela się mniejszy obszar aktywności przemysłowo-osiedleńczej obejmujący m.in. obszar funkcjonalny miasta Staszowa. Na terenach tych polityka przestrzenna samorządu województwa ukierunkowana będzie na wzmocnienie powiązań funkcjonalnych oraz rozwój nowych funkcji gospodarczych.

2. Polityka rozwoju ponadlokalnych ogniw systemu osadniczego

Polityka ta odnosi się do ośrodka wojewódzkiego oraz największych obecnie obszarów koncentracji funkcji osiedleńczych, od których oczekuje się intensywnego rozwoju powiązań zewnętrznych oraz emisji bodźców rozwojowych na całą przestrzeń regionalną. Szczególną rolę w tym zakresie mają do spełnienia: miasto Kielce, obszar funkcjonalny stolicy województwa — obejmujący gminy najsilniej związane z ośrodkiem wojewódzkim oraz północny obszar recesji dawnej bazy przemysłowej, przewidziany do wielofunkcyjnej aktywizacji społeczno-gospodarczej bazującej na funkcjach nierolniczych. Omawiane obszary powinny być zagospodarowywane w oparciu o spójną wizję rozwoju integrującą działania przestrzenne oraz społeczno-gospodarcze.

2.1. Ośrodek krajowy pełniący niektóre funkcje metropolitalne — Kielce

Miasto Kielce — najważniejszy ośrodek województwa, centrum administracji rządowej i samorządowej województwa o wielofunkcyjnym potencjale rozwoju, w tym o zasięgu międzynarodowym, centrum: naukowo-innowacyjne, kulturalne, medyczne, kongresowo-targowe oraz informacyjne. Ośrodek skupiający instytucje współpracy międzynarodowej oraz krajowy węzeł komunikacyjny i logistyczny.

Główny cel polityki wojewódzkiej:

- wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych oraz wzmocnienie oddziaływania stolicy województwa na otoczenie regionalne a także wzrost konkurencyjności i atrakcyjności osiedleńczej miasta.

Regionalne zasady gospodarowania przestrzenią miasta:

- koncentracja usług prestiżowych o najwyższym, możliwym do uzyskania standardzie, kształtowanym w aspekcie wzmocnienia więzi z krajową oraz europejską gospodarką i kulturą;
- preferencje dla działań o charakterze metropolitalnym, służących: usprawnieniu funkcji zarządczych i politycznych, budowaniu systemu innowacji i gospodarki opartej na wiedzy, a także eksponowaniu korzystnych cech środowiska zurbanizowanego i społecznego;
- wzmacnianie powiązań pomiędzy ośrodkami miejskimi w relacjach regionalnych, krajowych i międzynarodowych;
- europejski standard infrastruktury komunalnej oraz wysoka jakość przestrzeni publicznej;
- kształtowanie nadrzędnego układu komunikacyjnego oraz głównych systemów infrastruktury z niezbędnym rozmachem przestrzennym, uwzględniającym potrzeby przyszłej metropolii;
- formowanie wizerunku miasta otwartego, oferującego korzystniejsze warunki zamieszkania i lokalizacji inwestycji gospodarczych;
- wysoka dbałość o historyczne centrum i inne układy i zespoły zabytkowe, współtworzące tożsamość kulturową regionu;
- skuteczna ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych, w tym korytarzy ekologicznych oraz najcenniejszych panoram krajobrazowo-kulturowych;
- przeciwdziałanie procesom marginalizacji obszarów i dzielnic zdegradowanych wraz z poprawą stanu sanitarnego i estetyki przestrzeni miejskiej.

Wiodące zadania i sekwencje rozwojowe:

Regionalna polityka przestrzenna oddziaływać będzie głównie na zewnętrzne procesy rozwojowe miasta, koncentrując się na:

- rozwijaniu powiązań infrastrukturalnych i transportowych z dużymi miastami (w układzie krajowym i międzynarodowym) poprzez poprawę dostępności do sieci TEN-T (drogi ekspresowe, koleje, regionalny port lotniczy) oraz wsparcie infrastruktury łączącej Kielce z tym obszarem (transport multimodalny, zbiorcze systemy komunalne służące poprawie ochrony środowiska, zapewnienie bezpieczeństwa zasilania energetycznego, tworzenie systemu korzystnych warunków terenowych pod inwestycje strategiczne);
- wzmacnianiu funkcji metropolitalnych i podniesieniu rangi ośrodka wojewódzkiego wśród metropolii krajowych, a z czasem również europejskich oraz rozwoju powiązań między nimi za pomocą działań prowadzących do: przyciągnięcia większych korporacji gospodarczych i finansowych, zapewnienia najwyższych standardów instytucji naukowo-badawczych, rozwoju centrów transferu technologii, budowy, rozbudowy, modernizacji

- placówek kultury wysokiej, organizacji ważnych wydarzeń kulturalnych, rozwoju wyspecjalizowanych usług medycznych, współpracy z ośrodkami zagranicznymi;
- wspieraniu rozwiązań integrujących przestrzeń miejską z otoczeniem regionalnym (zintegrowany system transportu publicznego i usług komunalnych, poprawa relacji: miejsce zamieszkania — miejsce pracy — usługi i wypoczynek, promocja i kreowanie warunków do przyciągnięcia kapitału inwestycyjnego itp.) oraz służących kształtowaniu wizerunku prężnego ośrodka krajowego (jak np.: prestiżowe obiekty użyteczności publicznej, wysokiej jakości przestrzeń publiczną, nowoczesne rozwiązania komunikacyjne, stworzenie nowoczesnego systemu innowacji i obsługi biznesu, rewitalizacja zdegradowanych obszarów mieszkaniowych i przemysłowych, zagospodarowanie obiektów powojennych oraz byłych obiektów użyteczności publicznej, rozwój budownictwa społecznego itp.);
 - stworzeniu przygotowanego planistycznie oraz pod względem infrastrukturalnym i własnościowym, systemu terenów inwestycyjnych dla strategicznych przedsięwzięć gospodarczych;
 - ochronie terenów o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych oraz kształtowaniu tzw. „zielonego pierścienia” wokół Kielc, skupiającego funkcje ochronne i turystyczno-rekreacyjne.

2.2. Obszar funkcjonalny Kielc

Obszar funkcjonalny Kielc, cechujący się wysoką dynamiką rozwoju przestrzennego, skupiał będzie gminy związane z ośrodkiem wojewódzkim siecią powiązań infrastrukturalnych zwłaszcza komunikacyjnych, systemem transportu publicznego oraz ścisłymi więzami współpracy gospodarczej, społecznej i instytucjonalnej.

W celu podtrzymania i wzmocnienia korzystnych tendencji rozwojowych oraz zmniejszenia zagrożeń funkcjonalnych obszar ten powinien podjąć wspólne działania służące:

- stworzeniu nowoczesnego układu komunikacyjnego oraz intermodalnego systemu transportowego, którego podstawę stanowić będzie nowoczesny układ obwodnicowy Kielc (funkcjonujący w standardzie ruchu bezkolizyjnego) w powiązaniu z Portem Lotniczym Kielce, zintegrowany z drogami ruchu przyspieszonego i szybką koleją podmiejską;
- racjonalnej koncentracji procesów osiedleńczych w wybranych strefach i węzłach struktury przestrzennej z uwzględnieniem zasady pierwszeństwa regeneracji zabudowy nad zajmowaniem nowych terenów, mającej na celu usprawnienie relacji: mieszkanie — praca — wypoczynek oraz zminimalizowanie kolizji środowiskowych i funkcjonalnych;
- deglomracji usług o wysokim standardzie na całym obszarze metropolitalnym służącej równomiernemu nasyceniu całego obszaru różnorodnymi funkcjami metropolitalnymi oraz usługami wyższego rzędu;
- wspieraniu działalności badawczej poprzez tworzenie bazy dydaktycznej szkolnictwa wyższego związanej z kierunkiem rozwoju regionu sprzyjającej działalności innowacyjnej oraz realizacji nowych inwestycji badawczo-rozwojowych;
- rewitalizacji zdegradowanych terenów i układów przestrzennych (zabytkowe centra i układy urbanistyczne miast, zdegradowane dzielnice przemysłowe, zaniedbane dzielnice peryferyjne i blokowiska);
- ukształtowaniu spójnego i konkurencyjnego wobec innych ośrodków wojewódzkich systemu terenów i stref rozwoju przedsiębiorczości oraz wypoczynku i rekreacji — tzw. „zielonego pierścienia”;
- wspieraniu integracji obszaru funkcjonalnego Kielc poprzez działania o charakterze prawnym i organizacyjnym oraz w zakresie dążenia do spójności i optymalizacji usług

publicznych (komunalnych, edukacyjnych, administracyjnych i inwestycyjnych) w obrębie tego obszaru.

W sferze realizacyjnej wojewódzka polityka przestrzenna skupiać się będzie na wsparciu inicjatyw integracyjnych oraz wszelkich działań służących rozwojowi metropolizacji i kształtowaniu funkcji wielkomiejskich. Jednocześnie, w przypadku wykonania przez samorządy lokalne opracowań planistycznych nie skoordynowanych z planami obszarów sąsiadujących stosowana może być przez Zarząd Województwa odmowa uzgodnienia projektów tych dokumentów, jako niezgodnych z ustaleniami Planu województwa. Szczególnie wnikliwie, pod tym względem analizowane będą plany zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej, położonych w strefie podmiejskiej zurbanizowanej, która już obecnie posiada najwyższy (poza obszarem centralnym) udział powierzchni zabudowanej, wynoszący ok. 35% powierzchni ogólnej (bezleśnej). W strefie tej praktycznie wyczerpane zostały rezerwy terenów, pozwalające na bezkolizyjną lokalizację nowych inwestycji celu publicznego (zwłaszcza o charakterze pasmowym).

Samorząd Województwa dążyć będzie do opracowania strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego tego obszaru, podejmujących zagadnienia integracji funkcjonalnej i zarządzania przestrzenią metropolitalną.

2.3. Podobszar recesji przestarzałej bazy przemysłowej — obejmuje północny obszar zurbanizowany, w tym miasta, które utraciły funkcje społeczno-gospodarcze, o potencjalnie wysokiej innowacyjności i aktywności społeczno-gospodarczej.

Obszar ten z powodu upadku bazy dawnych przedsiębiorstw państwowych wymaga obecnie zakończenia trudnych procesów restrukturyzacji i rewitalizacji oraz uformowania nowego konkurencyjnego systemu stref i obszarów aktywności rynkowej, mogących skuteczniej przyciągać kapitał zewnętrzny. Wraz z dywersyfikacją struktury gospodarczej konieczna jest poprawa standardów cywilizacyjnych, w tym zwłaszcza warunków komunikacyjnych oraz dostępności do wyżej zorganizowanych usług.

Cel główny regionalnej polityki przestrzennej:

- unowocześnienie struktury przestrzennej bazy przemysłowej w aspekcie podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej tego obszaru, harmonizacji osadnictwa z systemem transportowym i poszanowania zasad ekorozwoju.

Zasady gospodarowania przestrzenią:

- koncentracja funkcji osiedleńczych w ośrodkach węzłowych aglomeracji z jednoczesnym zminimalizowaniem obudowy głównych korytarzy transportowych oraz terenów pełniących funkcje publiczne (zbiorników wodnych, obiektów i terenów rekreacyjnych, obszarów pełniących funkcje turystyczne i przyrodniczo-krajobrazowe itp.);
- znacząca poprawa dostępności komunikacyjnej (wewnętrznej i zewnętrznej) ze szczególnym uwzględnieniem obszarów i stref aktywności gospodarczej, centrów usługowych oraz rewitalizowanych centrów miast;
- kształtowanie systemu wielofunkcyjnych ośrodków satelitarnych i osiedli skupiających funkcje mieszkaniowe oraz usługowo-produkcyjne o niewielkiej uciążliwości, z myślą o ograniczeniu nadmiernych przemieszczeń wewnętrznych w relacji: mieszkanie — praca — usługi — rekreacja;
- oszczędne gospodarowanie przestrzenią (preferencje dla uzupełnień zabudowy na obszarach istniejącego zainwestowania oraz otwierania nowych terenów inwestycyjnych tylko w przypadku uzasadnionych potrzeb);

- wysoka dbałość o przestrzeń zabytkową, a szczególnie obszary zabytków dawnego przemysłu, symbole historyczne i miejsca pamięci narodowej, które powinny być lepiej wyeksponowane i wkomponowane w przestrzeń turystyczną;
- promowanie rozwiązań przestrzenno-estetycznych sprzyjających wzmocnieniu społecznej tożsamości oraz identyfikacji mieszkańców z najbliższym otoczeniem;
- minimalizacja konfliktów ze środowiskiem przyrodniczo-krajobrazowym ze szczególnym uwzględnieniem środowiska leśnego i dolin rzecznych.

Główne kierunki regionalnej polityki przestrzennej

Wysoka skala problemów urbanizacyjnych i zagrożeń ładu przestrzennego oraz utrata funkcji społeczno-gospodarczych przez główne miasta tego obszaru wymusza kompleksowe podejście do zagospodarowania przestrzennego, które powinno być realizowane w oparciu o spójną koncepcję programowo-przestrzenną, zapewniającą pełną koordynację działań rozwojowych. Koncepcja ta winna wyraźnie zdefiniować obszary ograniczeń i wykluczeń rozwoju zabudowy, jak również obszary i strefy lokalizacji inwestycji strukturalnych, ułatwiające samorządom lokalnym planistyczne i infrastrukturalne przygotowanie terenów. Za najważniejsze z punktu widzenia regionalnej polityki przestrzennej uznaje się następujące obszary działań samorządowych:

- określenie docelowego modelu nadrzędnego układu transportowego, zapewniającego dobrą dostępność do sieci TEN-T i stolicy województwa ze wszystkich ośrodków obszaru z jednoczesnym unowocześnieniem systemu komunikacji publicznej;
- stworzenie atrakcyjnego pod względem lokalizacyjnym systemu stref i obszarów aktywności gospodarczej, odpowiadającego potrzebom różnych inwestorów w połączeniu z rewitalizacją i zagospodarowaniem niewykorzystanych terenów przemysłowo-składowych;
- ukształtowanie efektywnego i komplementarnego systemu innowacji oraz rynkowego otoczenia biznesu, dostosowanego do specjalizacji gospodarczej oraz powiązań kooperacyjnych na tym obszarze;
- formowanie stref centralnych miast poprzez: rewitalizację śródmieść, w tym przestrzeni publicznych oraz właściwą ochronę i ekspozycję lokalnych symboli, dominant przestrzennych oraz tradycyjnych elementów środowiska miejskiego (zabytkowe dzielnice, układy urbanistyczne i budynki, parki miejskie i treny zielone, osie i panoramy widokowe itp.);
- ochrona i udostępnianie bogatego dziedzictwa kulturowego ze szczególnym uwzględnieniem zespołów i obiektów historycznych utwierdzających ciągłość wielkoobszarowych tradycji przemysłowych i patriotycznych tych ziem;
- kształtowanie systemu korzystnych warunków zamieszkania i wypoczynku oraz dojazdu do miejsca pracy, które mogłyby skłaniać do osiedlania się i podejmowania działalności gospodarczej w pożądanym strefach i obszarach rozwoju osadnictwa;
- wypracowanie nowych, bardziej atrakcyjnych form koegzystencji nowych układów zabudowy ze środowiskiem przyrodniczym i kulturowym, a zwłaszcza dawniejszymi układami ruralistycznymi i postindustrialnymi;
- efektywne zapobieganie skutkom katastrof i klęsk żywiołowych oraz respektowanie zasad bezpieczeństwa publicznego w architekturze i urbanistyce.

Biorąc pod uwagę fakt, że realizowana dotychczas przez samorządy lokalne nadmiernie zindywidualizowana i słabo skoordynowana działalność przestrzenna doprowadziła do żywiołowej urbanizacji i powstawania chaotycznych, mało atrakcyjnych obszarów zabudowy (często bez wyraźnego charakteru i szans na rozwój), zakłada się, że preferencje wojewódzkie na omawianym obszarze uzyskają działania kompleksowe (podejmowane wyłącznie w strukturach funkcjonalnych), które będą oparte o zasadę

zrównoważonego rozwoju, i zapewnią uzyskanie trwałych przewag konkurencyjnych. W przypadkach partykularnej polityki przestrzennej, utrwalającej niski standard zabudowy zwłaszcza kosztem terenów publicznych, pełniących ważne funkcje ekologiczne i krajobrazowe, samorząd województwa będzie szerzej wykorzystywał instrumenty zapewnienia ładu przestrzennego i ciągłości przestrzeni publicznej, przysługujące mu ustawowo w procesie uzgadniania studiów gminnych i planów miejscowych.

3. Pozostałe ogniwa systemu osadnictwa o znaczeniu ponadlokalnym

3.1. Ośrodki subregionalne — wielofunkcyjne ośrodki dyspozycyjno-usługowe

stanowiące podstawowe ogniwo stabilizacji systemu osadnictwa.

Ośrodki te wraz z otaczającymi je obszarami funkcjonalnymi zadecydują o rozwoju procesów urbanizacyjnych w województwie, jak również o charakterze i natężeniu związków funkcjonalnych z sąsiednimi regionami.

Cel polityki wojewódzkiej:

- wzmocnienie funkcji subregionalnych tych ośrodków i uzupełnianie ich regionalnymi, prowadzące do zwiększenia spójności gospodarczej, społecznej i instytucjonalnej z bezpośrednim obszarem obsługi oraz dyfuzji czynników rozwojowych na dalsze otoczenie funkcjonalne.

Regionalne kryteria polityki przestrzennej:

- dążenie do osiągnięcia regionalnego i krajowego standardu usług publicznych i komercyjnych, w tym szczególnie: szkolnictwa wyższego i kultury, zaplecza naukowo-badawczego i innowacyjności oraz otoczenia rynkowego biznesu (finanse, informacja, doradztwo, szkolenia) w nawiązaniu do specyfiki obszaru obsługi oraz tradycyjnych związków funkcjonalnych;
- wysoka dbałość o strefy centralne miast, w tym zwłaszcza zabytkowe układy i zespoły urbanistyczne, symbole i miejsca pamięci narodowej, a także obiekty i tereny kształtujące regionalną tożsamość kulturową;
- otwarcie na rozwój funkcji turystycznej, rozwijanej w oparciu o miejscowe atrakcje i inicjatywy społeczne;
- wysoki standard terenów zabudowy osiedlowej, zabezpieczonych w pełny zakres usług publicznych i komunalnych;
- wsparcie działań służących wzmocnieniu więzi mieszkańców osiedli peryferyjnych z ośrodkiem centralnym.

Wiodące zadania i kierunki polityki wojewódzkiej

Nadrzędnym zadaniem tej polityki będzie ukształtowanie spójnego systemu ponadlokalnych ośrodków koncentrujących funkcje gospodarcze i społeczne, które spełniałyby rolę węzłów skupiających sieć powiązań społeczno-gospodarczych oraz centrów wymiany informacji, wiedzy, towarów i usług w ramach powiększającego się obszaru obsługi. Działania te winny umożliwić lepszą dostępność do rynków pracy i wyżej zorganizowanych usług, jak również zapewnić odczuwalną poprawę jakości przestrzeni miejskiej oraz warunków zamieszkiwania i wypoczynku. Jako priorytetowe w tym zakresie przyjmuje się następujące kierunki działań:

- poprawa wewnątrzregionalnej dostępności komunikacyjnej zarówno do ośrodków subregionalnych, jak i obszarów wiejskich, a także terenów o specyficznym potencjale (turystycznym, środowiskowym, kulturowym itp.) poprzez rozbudowę infrastruktury, a także poprzez rozwój transportu publicznego;

- ukształtowanie regionalnej bazy szkolnictwa wyższego, zaplecza naukowo-badawczego i otoczenia rynkowego biznesu w dostosowaniu do charakteru i specyfiki rejonu obsługi;
- stworzenie spójnego systemu korzystnych warunków terenowych dla przyciągnięcia kapitału inwestycyjnego w całym obszarze oddziaływania;
- budowa i modernizacja infrastruktury technicznej zapewniającej lokalizację przedsiębiorstw wykorzystujących lokalny potencjał specjalizacji gospodarczej;
- kształtowanie warunków do integracji rynków pracy i podnoszenia kwalifikacji zawodowych zasobów ludzkich;
- wspieranie lokalizacji, rozwoju i efektywności działania instytucji wspomagających rynek pracy, rozwój kapitału ludzkiego, poprawę jakości usług około biznesowych, rozwój funkcji turystycznych i administracyjnych w ponadlokalnym obszarze oddziaływania;
- rewitalizacja stref centralnych oraz zdegradowanych obszarów miejskich, obszarów przemysłowych i powojaskowych;
- rewaloryzacja obiektów użyteczności publicznej;
- podtrzymywanie i wzmacnianie więzi etnicznych i kulturowych z historycznym obszarem oddziaływania;
- zapobieganie żywiołowej suburbanizacji terenów podmiejskich i powstawaniu osiedli nie spełniających obowiązujących standardów i norm urbanistycznych;
- promocja Sandomierza na krajowy ośrodek turystyczny oraz krajowy ośrodek: warzywnictwa i ogrodnictwa, przetwórstwa owoców i warzyw, międzynarodowego handlu produktami rolnymi, a także ośrodek akademicki specjalizujący się w tych dziedzinach;
- promocja Buska-Zdroju i Solca-Zdroju jako krajowych ośrodków wyspecjalizowanego leczenia sanatoryjno-uzdrowiskowego i turystyki prozdrowotnej.

3.2. Pozostałe ośrodki powiatowe — wielofunkcyjne ośrodki aktywizacji o profilu dostosowanym do lokalnych uwarunkowań i kierunków rozwoju powiatu.

Cel polityki wojewódzkiej:

- umacnianie funkcji powiatowych i kreowanie funkcji subregionalnych w aspekcie pobudzenia i pogłębienia wpływu tych ośrodków na otoczenie funkcjonalne.

Wiodące kryteria tej polityki:

- pełne wyposażenie w placówki infrastruktury społecznej standardu powiatowego z jednoczesną poprawą jakości i dostępności tych usług;
- optymalne wykorzystanie miejscowych potencjałów i walorów przyrodniczo-kulturowych do dywersyfikacji struktury gospodarczej ze szczególnym uwzględnieniem funkcji turystyczno-rekreacyjnej;
- wsparcie dla wspólnych działań rozwojowych, podejmowanych w strukturach funkcjonalnych;
- priorytet dla inwestycji służących integracji z obszarem obsługi oraz wzmocnieniu oddziaływania na otoczenie.

Kierunki polityki przestrzennej:

Oczekuje się, że ośrodki te wraz z sąsiednimi gminami będą szerzej podejmować skoordynowaną politykę przestrzenną, prowadzącą do wspólnego rozwiązywania problemów w zakresie: komunikacji, infrastruktury komunalnej, usług ponadlokalnych, jak również przygotowania systemu terenów pod inwestycje, ważne dla rozwoju powiatu. Działania te winny prowadzić do poszerzenia obszaru obsługi, wzmocnienia powiązań z ośrodkami

satelitarnymi (skupiającymi placówki typu filialnego) oraz poprawy dostępności do wyżej zorganizowanych usług z terenów słabiej obsługiwanych. Wsparcie polityki wojewódzkiej dla tych ośrodków będzie się skupiać na:

- podniesieniu standardu i dostępności do ponadlokalnych usług publicznych, zwłaszcza z obszarów peryferyjnych;
- doposażeniu w brakujące segmenty usług powiatowych, w tym usług wyspecjalizowanych — tzw. częstego korzystania;
- rewitalizacji centrów miejskich (w powiązaniu z poprawą jakości przestrzeni publicznych) oraz zdegradowanych terenów przemysłowych, a także rewaloryzacji zabytkowych zespołów i obiektów, oraz obiektów użyteczności publicznej;
- ochronie lokalnego dziedzictwa kulturowego oraz wkomponowaniu go w przestrzeń turystyczną;
- aktywizacji lokalnego dziedzictwa kulturowego i kultury źródłowej tych terenów z równoczesnym podniesieniem rangi powiatowych centrów kultury;
- dywersyfikacji funkcji gospodarczych oraz rozbudowie lokalnych rynków pracy;
- kształtowaniu stref aktywności gospodarczej na obszarach posiadających korzystne warunki lokalizacji przedsiębiorczości rynkowej;
- odczuwalnym zwiększeniu standardu i dostępności do usług sportu i rekreacji.

4. Polityka kształtowania lokalnego systemu osadnictwa

Polityka ta obejmuje małe miasta, ośrodki gminne oraz wsie skupiające endogeniczne funkcje produkcyjno-usługowe i polegać będzie na wspomaganiu inicjatyw lokalnych podejmowanych w celu odzyskania praw miejskich, poprawie dostępności do usług ponadlokalnych, a także wzmocnieniu integracji z obsługiwanymi obszarami wiejskimi.

Wsparcie uzyskają ponadto działania zapobiegające degradacji przestrzeni publicznych i obiektów zabytkowych, niekontrolowanemu „wylewaniu się” osadnictwa poza obszary urbanizacji oraz nadmiernemu ubytkowi terenów pełniących funkcje ekologiczne i krajobrazowe. Istotnym kierunkiem wsparcia będzie także różnicowanie struktury gospodarczej ośrodków wiejskich oraz działania służące integracji lokalnych rynków pracy.

Cel polityki wojewódzkiej:

- poprawa atrakcyjności osiedleńczej ośrodków lokalnych oraz wzmocnienie ich wpływu na obsługiwane tereny rolne z jednoczesnym ograniczaniem rozproszenia zabudowy wiejskiej.

Wiodące zasady gospodarowania przestrzenią:

- priorytet dla działań oddolnych, podejmowanych w ramach lokalnych strategii rozwoju oraz finansowanych z programów pomocowych;
- pełne wykorzystanie miejscowych potencjałów i atrakcji historycznych, kulturowych, krajobrazowych i ekonomicznych dla promocji tych ośrodków i rozwoju funkcji gospodarczych;
- podwyższenie standardu usług publicznych, zwłaszcza w ośrodkach powiatowych, a także pretendujących do uzyskania praw miejskich oraz wyrównywanie dostępu do usług publicznych;
- wspomaganie działań służących ekologizacji przestrzeni rolniczej oraz wykorzystaniu energii ze źródeł odnawialnych z poszanowaniem wymogów ochrony środowiska i krajobrazu.

Kierunki wsparcia samorządu województwa — skoncentrowane będą w obrębie działań systemowych podejmowanych w oparciu o uchwalone strategie i programy obsługujące obszary wiejskie. Dotyczą one:

- poprawy dostępu do podstawowych dóbr i usług publicznych z jednoczesnym podniesieniem standardu obsługi mieszkańców na obszarach niedosłużonych;
- odnowy zdegradowanych obiektów i terenów, zwłaszcza posiadających znaczenie ponadlokalne;
- rozwoju wielofunkcyjnego obszarów wiejskich i dywersyfikacji działalności gospodarczej, służącej aktywizacji otaczających terenów;
- integracji rynków pracy, a zwłaszcza zapobiegania drenażowi młodej, wykształconej kadry;
- tworzenia lokalnego systemu korzystnych warunków terenowych dla przyciągnięcia inwestycji gospodarczych i trwałego zwiększenia miejsc pracy.

Podobnie jak w przypadku obszarów problemowych, preferencje wojewódzkie otrzymają działania systemowe podejmowane w ramach szerszej wizji rozwoju, rokujące uzyskanie największych efektów synergicznych.

5. Polityka zagospodarowania miast i obszarów funkcjonalnych ośrodków miejskich

Wspieranie rozwoju miast i kształtowanie obszarów funkcjonalnych ośrodków miejskich stanowi jedno z najważniejszych zadań polityki samorządu województwa w nowej perspektywie finansowej na lata 2014–2020. Działania w tym zakresie zostaną ukierunkowane na wzmocnienie obszaru funkcjonalnego Kielc oraz ośrodków subregionalnych stanowiących ponadlokalne centra rozwoju. Będą one wspierane w zakresie integracji przestrzennej i społeczno-gospodarczej, zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej, oraz rozwoju innowacyjności i otoczenia biznesu. Ważnym kierunkiem wsparcia mniejszych ośrodków lokalnych będzie, będzie natomiast wzbogacanie oferty wysokiej jakości usług zwłaszcza bazujących na lokalnej specyfice i tradycjach kulturowych oraz poprawa dostępności do rynków pracy.

Cel polityki wojewódzkiej:

- wzmocnianie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do kreowania wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy oraz poprawa jakości życia mieszkańców.

Wiodące zasady gospodarowania przestrzenią:

- znacząca poprawa dostępności komunikacyjnej zarówno w skali regionalnej, jak i krajowej;
- racjonalne kształtowanie przestrzeni, w tym przeciwdziałanie suburbanizacji;
- promowanie przedsiębiorczości, innowacji i gospodarki opartej na wiedzy;
- promowanie współpracy miast;
- niwelowanie dysproporcji między obszarami miast i grupami społecznymi.

Kierunki wsparcia samorządu województwa

- rewitalizacja terenów poprzemysłowych i odnowa przestrzeni publicznej;
- aktywne zarządzanie obszarem wspólnym między strefą miejską a wiejską poprzez skoordynowanie działań władz miejskich, wiejskich i regionalnych;
- wspieranie inicjatyw mających na celu stworzenie sieci wymiany doświadczeń pomiędzy miastami w zakresie zarządzania rozwojem obszarów miejskich w skali krajowej i europejskiej;

- poprawa dostępności komunikacyjnej poprzez budowę, rozbudowę i modernizację infrastruktury komunikacyjnej zapewniającej dostęp do sieci TEN-T, lotnisk w kraju i Europie;
- rozwijanie oferty wysokiej jakości usług, szczególnie w zakresie edukacji na poziomie średnim i wyższym, ochrony zdrowia i kultury;
- rozwój funkcji miejskich w małych miastach obsługujących obszary wiejskie;
- inwestycje związek z ochroną środowiska;
- aktywne włączenie sektora prywatnego, lokalnej ludności i organizacji pozarządowych oraz władz szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego w planowanie, rozwój obszarów miejskich.

6. Polityka kształtowania wiejskich obszarów funkcjonalnych

Wsparcie w ramach tej polityki dotyczyć będzie nie tylko obszarów wiejskich, lecz również obsługujących je małych miast, które pełnią ważne funkcje usługowe dla ludności wiejskiej i rolnictwa. Polityka wojewódzka nakierowana zostanie tu na: wspomaganie rozwoju zasobów ludzkich, rozbudowę lokalnej infrastruktury i powiązań infrastrukturalnych, wsparcie dla lokalizacji przedsiębiorstw i pomoc w uruchomieniu biznesu, wspomaganie specjalizacji gospodarczej bazującej na lokalnych zasobach, zapewnienie odpowiednich standardów dostępu do podstawowych usług i dóbr publicznych.

Cel polityki wojewódzkiej:

- pełniejsze wykorzystanie zasobów endogenicznych obszarów wiejskich poprzez integrację funkcjonalną z miastami, wzbogacenie ich potencjału tak, aby były zdolne do absorpcji zewnętrznych bodźców rozwojowych, wspomaganie specjalizacji terytorialnej oraz zapewnienie jednolitych standardów w zakresie dostępu do podstawowych usług.

Wiodące zasady gospodarowania przestrzenią:

- wysoki, jednolity standard usług publicznych na obszarach miast i terenach wiejskich;
- priorytet w odzyskiwaniu praw miejskich dla ośrodków, które utraciły status miasta na skutek działań niepodległościowych;
- wspomaganie działań mających na celu aktywizację społeczności lokalnych, odnowę wsi i zachowanie unikalnych walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych.

Kierunki wsparcia samorządu województwa

- wspieranie inicjatyw mających na celu zwiększenie zatrudnienia i mobilności zawodowej ludności wiejskiej odchodzącej lub zamierzającej odejść z rolnictwa bądź prowadzących do dywersyfikacji źródeł utrzymania;
- zwiększenie powiązań miasto — wieś oraz poprawa dostępności do ośrodków powiatowych i subregionalnych;
- wspomaganie rozwoju małych miast posiadających potencjał do przyciągnięcia inwestycji drogą pomocy w przygotowaniu atrakcyjnej oferty terenów inwestycyjnych wyposażonych w odpowiednią infrastrukturę oraz działań mających na celu zwiększenie dostępu i podniesienie jakości podstawowych usług publicznych,
- tworzenie warunków instytucjonalnych do zwiększenia inwestycji pozarolniczych poprzez działalność doradczą inkubatorów przedsiębiorczości oraz parków przemysłowych.

III. Kierunki kształtowania ładu przestrzennego i ochrony krajobrazu

Jak wspomniano w części diagnostycznej ład przestrzenny i walory krajobrazowe należą obecnie do najsłabszych ogniw gospodarki przestrzennej, najsilniej zagrożonych procesami komercjalizacji i urynkowania procesów osiedleńczych. Biorąc pod uwagę niski poziom ochrony prawnej oraz brak skutecznych instrumentów planistycznych, służących kształtowaniu i ochronie tych komponentów konieczne jest określenie nowych sposobów interwencji samorządu województwa, które ograniczyłyby procesy dewastacji przynajmniej do czasu włączenia planowania przestrzennego w europejski system prawny oraz wprowadzenia standardów kształtowania ładu przestrzennego opartych na dyrektywach UE.

Poniżej przedstawiono ustalenia wynikające z KPZK 2030 oraz ustalenia zmiany PZPWŚ, które obowiązują łącznie.

1. Ład przestrzenny — ustalenia wynikające z KPZK 2030 oraz ochrona „przestrzeni wojewódzkiej”

Przywrócenie ładu przestrzennego jest obecnie jednym z priorytetów krajowej polityki przestrzennej. Na poziomie regionalnym kładzie ona nacisk na kształtowanie ładu zintegrowanego, czyli społecznego, ekonomicznego, ekologicznego oraz przestrzennego, który powinien zapewnić funkcjonalność, logikę, czytelność kształtowanych struktur funkcjonalnych oraz ich zharmonizowanie z przyrodą jak i dziedzictwem kulturowym, w celu osiągnięcia wysokiej użyteczności i efektywności na wszystkich poziomach zarządzania przestrzenią.

Głównym kierunkiem działań wynikającym z obowiązującego KPZK 2030 jest **ochrona interesu publicznego**, w tym przeciwdziałanie zawłaszczaniu najcenniejszych walorów przestrzeni publicznej oraz odpowiednie jej ukształtowanie.

W zmianie Planu zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego **wprowadza się ochronę przestrzeni „wojewódzkiej”**, która obejmuje tereny i obiekty służące realizacji celów publicznych o znaczeniu ponadlokalnym, niezależnie od statusu własnościowego tych terenów oraz pełnionych funkcji. Przestrzeń ta będzie objęta wzmożoną ochroną, bowiem umożliwia funkcjonowanie nadrzędnego układu transportowego i głównych systemów infrastruktury, decyduje o bezpieczeństwie zaopatrzenia w wodę i w nośniki energii, służy masowej rekreacji i wypoczynkowi ludności, pomaga w nawiązywaniu relacji międzyludzkich, tworzy podstawy rozwoju ekonomicznego i budowania gospodarki opartej na wiedzy. Niestety w grze rynkowej ulega coraz częściej degradacji i zawłaszczaniu na cele komercyjne. Generując wzrost ceny sąsiednich terenów jest także narażona na chaotyczną „obudowę” zwłaszcza substandardową zabudowę mieszkaniową. Prowadzi to najczęściej do utraty funkcji ponadlokalnych i wymusza wydatki na inwestycje odtworzeniowe.

W sytuacji zbyt niskiego statusu ochronnego oraz braku tradycji poszanowania tej przestrzeni zadaniem samorządu województwa staje się ograniczenie jej zawłaszczania oraz wypracowanie takich form ochrony, które zminimalizują wykluczenia oraz zwiększą presję społeczną na osiągnięcie wysokich standardów zagospodarowania.

Polityka ochrony przestrzeni wojewódzkiej będzie obejmowała wszystkie, wymierne jej **elementy** (istniejące i projektowane), **które należą do bezpośredniej kompetencji samorządu województwa i podległych mu jednostek** jak: korytarze dróg wojewódzkich, tereny zbiorników małej retencji i cieków wodnych ważnych dla rolnictwa, obszary udokumentowanych złóż kopalin, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, tereny i obiekty usług wojewódzkich itp., jak też **będące w gestii administracji rządowej oraz pozabudżetowych jednostek publicznych**: lasy państwowe, korytarze dróg krajowych i kolei, tereny dużych zbiorników wodnych i głównych rzek, GZWP, urządzenia i obiekty przeciwpowodziowe, strefy ochronne linii energetycznych NN i WN oraz gazociągów

wysokoprężnych, Park Narodowy, obszary Natura 2000, rezerваты przyrody, zespoły i obiekty zabytkowe, elementy lokalnej przestrzeni publicznej, które dają świadectwo tożsamości regionalnej i narodowej, tereny zamknięte, itp.

Do przestrzeni tej zaliczono również niektóre tereny sąsiadujące, które nie posiadają jeszcze statusu ochronnego i są na ogół pomijane w planach miejscowych. Dotyczy to: **otoczenia funkcjonalnego obiektów pełniących ważne funkcje publiczne** (obrzeża zbiorników wodnych, tereny wokół prestiżowych obiektów usługowych i dóbr kultury współczesnej, zabytki nie posiadające stref ochronnych, wartościowe układy urbanistyczne, obszary o wysokich walorach krajobrazowych, tereny przyleśne itp.), jak również **obszarów korzystnie położonych w przestrzeni rynkowej** — przydatnych dla lokalizacji inwestycji strukturalnych (obszary przy głównych skrzyżowaniach drogowych i na wylotach z miast, strefy funkcjonalne lotnisk itp.). Omawiana kategoria przestrzeni będzie również obejmować **obszary posiadające naturalne predyspozycje do pełnienia szczególnych funkcji społecznych lub ochronnych** (strefy ekotonowe i buforowe terenów prawnie chronionych, punkty i osie widokowe cennych krajobrazów, korytarze ekologiczne, tereny o funkcji przeciwpowodziowej itp.).

Polityka samorządu województwa sprzyjać będzie zapewnieniu trwałości oraz ciągłości użytkowania wszystkich kategorii tej przestrzeni, jak również osiągnięciu odpowiednich standardów zagospodarowania stosownie do pełnionych funkcji oraz lokalnych uwarunkowań środowiskowych, kulturowych i kompozycyjno-estetycznych.

Jako kierunkowe dla działań samorządu województwa przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania i ochrony przestrzeni wojewódzkiej:

- skuteczna ochrona przed zawłaszczaniem na cele nie związane z wiodącą funkcją;
- dbanie o najwyższy poziom planowania i projektowania urbanistycznego dotyczącego zawartych w ramach przestrzeni wojewódzkiej — obszarów przestrzeni publicznej, m.in. place, rynki, śródmieścia, główne ulice, przestrzenie publiczne stanowiące otoczenie ważnych obiektów użyteczności publicznej bądź zespołów zabytkowych, czy też obiektów pełniących istotne funkcje publiczne itp., poprzez m.in. organizowanie konkursów architektoniczno-urbanistycznych sprzyjających osiągnięciu wysokiego standardu ich zagospodarowania, zapewnienie aktywnego udziału społeczeństwa, priorytetowe uwzględnianie zieleni;
- konsekwentne zapobieganie bezpośredniej obudowie tych terenów zabudową kolizyjną, uniemożliwiającą publiczny dostęp oraz pełnienie funkcji ponadlokalnych;
- zapobieganie chaosowi reklamowemu;
- poszanowanie dobrego sąsiedztwa rozumiane jako przeciwdziałanie zaburzeniu estetyki oraz funkcjonalności tych terenów przez dysharmonijną obudowę komercyjną oraz obiekty reklamowo-informacyjne i techniczne;
- zapewnienie dogodnego dostępu do tej przestrzeni;
- porządkowanie spraw własnościowych i gromadzenie zasobu gruntów komunalnych z przeznaczeniem pod realizację ważnych celów publicznych.

Najistotniejsze kierunki działań wynikające z KPZK 2030 (pozostałe kierunki działań wymagające zmian systemowych i legislacyjnych wynikające z KPZK uwzględniono w uwarunkowaniach) to:

- podniesienie jakości sporządzanych dokumentów planistycznych poprzez m.in.: analizy prognoz demograficznych w celu ustalenia realnego zapotrzebowania na tereny i formy ich zagospodarowania, wprowadzanie scaleń i wtórnych podziałów na większych terenach przeznaczonych pod urbanizację lub o niekorzystnej strukturze własnościowej, szeroka partycypacja społeczna; maksymalne wykorzystanie obszarów już

- zagospodarowanych, sporządzanie bilansów zapotrzebowania na tereny i obiekty usługowe itp.;
- projektowanie zagospodarowania terenów wraz z ich funkcjonalnym otoczeniem, przykład – obowiązek sporządzenia planu zagospodarowania przestrzennego i strategii rozwoju dla obszaru funkcjonalnego miasta Kielce (MOF OW);
 - funkcjonowanie sprawnego systemu monitoringu i systematyczna ocena stanu zagospodarowania przestrzennego;
 - podnoszenie wiedzy i kompetencji pracowników administracji publicznej odpowiedzialnych za planowanie przestrzenne.

1.1. Ład przestrzenny — pozostałe ustalenia zmiany PZPWŚ

Racjonalne gospodarowanie przestrzenią i kształtowanie ładu przestrzennego stanowi nowe wyzwanie skierowane głównie do samorządów lokalnych. W okresie wdrażania gospodarki rynkowej nabrało ono szczególnego znaczenia.

Celem polityki wojewódzkiej w tym zakresie będzie wspieranie działań stymulujących:

Osiąganie na obszarze regionu harmonijnego zagospodarowania przestrzeni (ogólnej estetyki wizualnej i funkcjonalno-przestrzennej), godzącego wymagania ochrony środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu z rozwojem gospodarki rynkowej, w sposób zapewniający możliwość realizacji potrzeb i aspiracji mieszkańców województwa

Sprzyjać temu powinna polityka lokalna zapewniająca ciągłość procesów planistycznych począwszy od systematycznego prowadzenia analiz zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, przez sporządzanie i uchwalanie studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miast i gmin, m.in. w oparciu o realne zapotrzebowanie na nowe tereny budowlane oraz zgodnego z nim ustalenia przeznaczenia terenów i sposobów ich zagospodarowania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Oczekuje się jednocześnie ograniczenia lokalizacji inwestycji drogą decyzji administracyjnych.

Osiągnięcie wyznaczonego wyżej celu determinowane jest m.in. przestrzeganiem następujących zasad:

- prowadzenie stabilnej, długofalowej i odpowiedzialnej polityki przestrzennej, stwarzającej rzeczywistą zachętę dla inwestorów;
- tworzenie warunków do ochrony wartościowych komponentów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych;
- priorytetowe traktowanie inwestycji celu publicznego,
- dążenie do uzyskania sprawnych systemów komunikacyjnych i infrastrukturalnych;
- zakaz lokalizacji zabudowy na terenach zagrożonych powodzią i osuwiskami;
- zakaz rozpraszania zabudowy (wyjątek stanowi lokalizacja funkcji uciążliwych);
- zakaz sporządzania zmian studium oraz mpzp, obejmujących zbyt mały obszar (kategoryczny zakaz zmian obejmujących pojedyncze działki) z możliwością odstępstw w wyjątkowych sytuacjach;
- ochrona krajobrazu (temat ten został rozwinięty w osobnym podrozdziale);
- ochrona przestrzeni „wojewódzkiej”;
- dążenie do uzyskania wysokiej jakości opracowań urbanistycznych, architektonicznych, których realizacja może stanowić wyznacznik atrakcyjności lokalizacyjnej i sprzyjać przyciąganiu inwestycji produkcyjnych i usługowych;
- oszczędna gospodarka terenami oraz unikanie kolizji w zagospodarowaniu przestrzennym;

- racjonalne kształtowanie projektowanych osiedli mieszkaniowych, bądź większych zespołów zabudowy z ustaleniem odpowiedniego zaopatrzenia w usługi oraz infrastrukturę;
- przeciwdziałanie powstawaniu stref ubóstwa, społecznego wykluczenia i zahamowanie utraty funkcji miastotwórczych;
- wzrost świadomości społecznej w odniesieniu do potrzeby ochrony ładu przestrzennego, krajobrazu, wdrażania zasad zrównoważonego rozwoju;
- usprawnienie działania komisji architektoniczno-urbanistycznych oraz funkcjonowania konsultacji społecznych.

Oczekuje się również zmiany innych przepisów zwłaszcza środowiskowych, które powinny być ukierunkowane na bardziej racjonalne stosowanie ograniczeń w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z uwzględnieniem możliwości uzyskania odstępstw w szczególnie uzasadnionych sytuacjach (np. obszary Natura 2000, a konieczność wycinki zarośli lęgowych w dolinach rzecznych zagrożonych powodzią).

Wsparciem polityki krajowej na poziomie wojewódzkim będą następujące **kierunki działań** służące respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego:

- stałe monitorowanie stanu zagospodarowania przestrzennego, sporządzanie ocen aktualności studium, które powinny wskazać zakres niezbędnych zmian tego dokumentu, (w gminach objętych większą presją budowlaną - najlepiej każdorazowo przed podjęciem uchwały o zmianie studium);
- ochrona obszarów zielonych pierścieni wokół miast przed zmianą sposobu ich zagospodarowania oraz ochrona i rozwój obszarów zieleni urządzonej w obrębie miast, w tym ochrona zieleni wysokiej przed bezzasadną wycinką (rozważne zarządzanie zielenią);
- wprowadzanie tam gdzie są do tego wskazania nowych form ochrony przyrody, dziedzictwa kulturowego (zwłaszcza w postaci parków kulturowych, stref ochronnych) i krajobrazu;
- dążenie do uzyskania pokrycia gminy obowiązującymi mpzp na terenach przewidzianych do urbanizacji;
- poprzedzająca zabudowę realizacja infrastruktury technicznej,
- zabezpieczanie w opracowywanych dokumentach planistycznych niezbędnej rezerwy terenowej oraz właściwego sąsiedztwa dla inwestycji celu publicznego;
- obowiązek wyznaczania przestrzeni publicznych w studiach uikzp sporządzanych dla obszarów obejmujących całą powierzchnię gminy;
- organizacja konkursów na koncepcje architektoniczne i urbanistyczne, uwzględniające zagospodarowanie zieleni itp., przy udziale doświadczonych architektów, urbanistów (zarówno jako uczestników, jak i członków komisji konkursowych), dzięki czemu można mieć wpływ na jakość wyboru;
- wypracowanie katalogu dobrych wzorców z zakresu architektury i urbanistyki;
- dogłębna diagnoza stanu istniejącego, prowadzenie analiz: demograficznych, ekonomicznych, krajobrazowych i innych, a następnie na podstawie ich wyników racjonalne wyznaczanie nowych terenów budowlanych oraz dokładne określanie zasad ich zabudowy, w tym kolejności zabudowy (które z wyznaczonych nowych terenów budowlanych powinny być uruchamiane w pierwszej kolejności, zapewnienie im niezbędnych mediów, a które dopiero po wyczerpaniu tych pierwszych), oraz lokalizacji innych funkcji, jak również precyzyjne określanie terenów wyłączonych z zabudowy itp.;
- stosowanie odpowiednich dla wyznaczonego terenu standardów, wskaźników np. dotyczących zapotrzebowania na: miejsca parkingowe (przystających do rzeczywistości),

- przestrzeń publiczną, zieleń, obiekty sportu i rekreacji, w tym place zabaw dla dzieci, obiekty użyteczności publicznej, zwłaszcza z zakresu infrastruktury społecznej i itp.;
- opracowanie i wdrażanie strategii lokalizacji parkingów (najbardziej istotne w miastach);
 - precyzyjne określanie możliwości lokalizacji reklam i ich gabarytów, kształtu itp.;
 - poprzedzające lokalizację Wielkopowierzchniowych Obiektów Handlowych sporządzanie analiz skutków tej lokalizacji m.in. dla lokalnego handlu oraz wzmoczonego ruchu komunikacyjnego, w przypadku przesądzenia o lokalizacji WOH — wzbogacenie go o inne towarzyszące funkcje tj. np. sportowe, kulturalne; zapewnienie dogodnej dostępności komunikacyjnej;
 - stosowanie efektywnych instrumentów planowania przestrzennego oraz przyjęcie zintegrowanego z planowaniem przestrzennym modelu planowania transportu i zarządzania środowiskiem miejskim w obszarach funkcjonalnych miast;
 - podejmowanie działań mających na celu rehabilitację, rekultywację terenów;
 - podjęcie działań rewitalizacyjnych na obszarach zaniedbanych, terenach przemysłowych, pokolejowych, jak również w centralnych częściach miast, oraz na szczególnie zaniedbanych osiedlach, zapewnienie szerokiej oferty atrakcyjnych mieszkań dostępnych dla różnych grup społecznych na obszarach miejskich, rozwój wysokiej jakości usług oraz wzrost dostępności do rynku pracy, podstawowych usług, przestrzeni publicznych, w tym zielonych, edukacji ogólnej i zawodowej oraz opieki medycznej;
 - podejmowanie działań mających na celu szeroką edukację społeczeństwa na temat ładu przestrzennego, zrównoważonego rozwoju, krajobrazu — potrzeba wprowadzenia do systemu szkolnictwa zagadnień związanych ze zrównoważonym rozwojem, jakością architektury i urbanistyki oraz wartością przestrzeni (krajobrazu) i potrzebą jej harmonijnego kształtowania;
 - wprowadzenie sprawnego, intermodalnego, systemu komunikacyjnego (powiązanie układów drogowych, kolejowych, rowerowych itp.) miejskiego, podmiejskiego i ogólnokrajowego;
 - podkreślenie znaczenia przygotowania atrakcyjnej oferty uzbrojonych, dobrze skomunikowanych terenów pod rozwój różnego typu przedsiębiorczości oraz intensywnej promocji tej oferty w kraju i za granicą;
 - sprawne organizowanie konsultacji społecznych przy opracowywaniu dokumentów planistycznych oraz różnego rodzaju koncepcji urbanistycznych.

2. Ochrona krajobrazu

Ochrona krajobrazu jest obecnie komponentem różnych polityk sektorowych, a zwłaszcza ochrony środowiska przyrodniczego oraz ochrony dziedzictwa kulturowego. Nie sprzyja to integracji zadań ochronnych i opóźnia podejmowanie działań służących utrzymaniu i restytucji najcenniejszych walorów krajobrazowych.

Głównym zadaniem regionalnej polityki przestrzennej do czasu dostosowania standardów ochrony do zawartych w Europejskiej Konwencji Krajobrazowej, będzie więc szeroka integracja działań ochronnych na płaszczyźnie planowania przestrzennego oraz konsekwentne egzekwowanie obowiązujących wymagań prawnych w ramach procedur opiniowania i uzgadniania lokalnych opracowań urbanistycznych.

Istotnym kierunkiem działań będzie także respektowanie określonych wstępnie w Planie województwa głównych obszarów ochrony krajobrazu, obejmujących tereny o wybitnych (krajowych), względnie wyróżniających się (regionalnych) walorach krajobrazowych, które będą objęte wzmoczoną ochroną, adekwatnie do ich znaczenia i rangi w regionalnym systemie ochronnym.

Główny cel polityki przestrzennej:

Ochrona krajobrazu i jego racjonalne wykorzystanie

Zasady realizacji celu:

- rozpatrywanie krajobrazu jako sumy składników przyrodniczych i kulturowych;
- unikanie lokalizacji zabudowy, jak również inwestycji z zakresu infrastruktury mogących stanowić dominanty w przestrzeni, na terenach szczególnie eksponowanych krajobrazowo;
- ochrona punktów, ciągów widokowych oraz panoram i stref ekspozycji przed lokalizacją przesłaniającego zagospodarowania, np.: zabudowy, zalesień, kolizyjnych obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów miejskich, podlegających dużej presji inwestycyjnej;
- kształtowanie nowej zabudowy w nawiązaniu do tradycji regionu;
- eksponowanie w strukturze przestrzennej, w panoramach i sylwetach miejscowości elementów najcenniejszych;
- ochrona naturalnego pokrycia terenu, szaty roślinnej oraz sposobu użytkowania gruntów tworzących harmonijną mozaikę łąk, sadów, pól uprawnych, lasów, jak również charakterystycznych form rzeźby terenu i interesujących odsłonięć geologicznych;
- sporządzanie analiz krajobrazowych, których wyniki powinny znaleźć odzwierciedlenie w ustaleniach studiów gminnych, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego a także w decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu;
- edukacja społeczna w zakresie znaczenia krajobrazu dla komfortu życia mieszkańców oraz atrakcyjności zarówno turystycznej jak i inwestycyjnej regionu.

Kierunki polityki przestrzennej:

- zapewnienie skutecznej ochrony obszarów objętych ochroną prawną, w tym, w szczególności parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, a także stref ochrony konserwatorskiej;
- utworzenie nowych obszarów i obiektów prawnie chronionych z mocy ustawy o ochronie przyrody, w tym proponowanego parku krajobrazowego obejmującego fragment doliny środkowej Wisły;
- opracowanie brakujących planów ochrony dla parków krajobrazowych oraz inwentaryzacji przyrodniczych dla obszarów chronionego krajobrazu;
- tworzenie warunków do organizacji parków kulturowych — wskazane jest przeanalizowanie możliwości tworzenia parków na obszarach o wyróżniającym się krajobrazie kulturowym. W tym celu niezbędne jest wykonanie szczegółowej inwentaryzacji terenu i przygotowanie odpowiedniej dokumentacji. Interesującym przypadkiem jest obszar doliny rzeki Kamiennej, dla którego w przeszłości opracowano dokumentację wskazując go jednocześnie, jako projektowany Park Kulturowy Doliny Rzeki Kamiennej;
- egzekwowanie odpowiednich zapisów dotyczących krajobrazu w studiach gminnych i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, w tym ograniczanie wysokości nowych obiektów oraz ściśle określanie ich lokalizacji, gabarytów, kształtu dachów i kolorystyki, w dostosowaniu do potrzeby zachowania i wzbogacenia zachowanych cennych walorów krajobrazowo-kulturowych;
- zahamowanie oddrzewiania krajobrazu oraz ochrona i zwiększenie ilości zadrzewień (nie dotyczy to terenów ekspozycji widokowej) i skupisk roślinności o różnych funkcjach;
- zachowanie w obrębie terenów rolnych elementów różnicujących krajobraz np.: zadrzewień, oczek wodnych, skarp, bezodpływowych zagłębień i torfowisk i in.;

- tworzenie i ochrona w większych miejscowościach systemu terenów zielonych;
- przeciwdziałanie nieuzasadnionemu zajmowaniu terenów otwartych pod zabudowę, w warunkach, w których jest ona możliwa w obrębie terenów już zainwestowanych;
- kształtowanie właściwych postaw wśród mieszkańców.

IV. Kierunki kształtowania środowiska przyrodniczego i kulturowego

1. Ochrona środowiska i gospodarka wodna

Nadrzędnym kryterium wszelkich działań podejmowanych w przestrzeni województwa powinna być przytoczona już wcześniej konstytucyjna **zasada zrównoważonego rozwoju**, która wprowadza obowiązek integrowania zagadnień środowiskowych z zagadnieniami społeczno-gospodarczymi oraz zapewnia trwałość środowiska dla zaspokojenia potrzeb współczesnych i przyszłych pokoleń.

Przyjęcie zrównoważonego rozwoju jako naczelnej zasady polityki zagospodarowania przestrzennego województwa wymusza konieczność uznania uwarunkowań ekologicznych na równi z uwarunkowaniami społeczno-gospodarczymi. Tym samym cele ekologiczne w Planie województwa winny stać się równorzędne w stosunku do innych celów rozwoju przestrzennego, formułowanych w pozostałych dziedzinach planowania. Rozwój województwa nie może więc następować w sposób nie uwzględniający potrzeb ochrony środowiska i powinien być jedynie wynikiem niezbędnego korzystania z jego zasobów.

Zasada zrównoważonego rozwoju będzie stosowana wraz z wieloma zasadami pomocniczymi i konkretyzującymi, w tym m.in. z:

- **zasadą prewencji** — stanowiącą, że przeciwdziałanie negatywnym skutkom dla środowiska musi być podejmowane już na etapie planowania i realizacji przedsięwzięcia;
- **zasadą przezorności** — przewidującą, że działania powinny być podejmowane już wtedy, gdy pojawia się uzasadnione prawdopodobieństwo, że problem środowiskowy wymaga rozwiązania, a nie dopiero wtedy, gdy istnieje jego naukowe potwierdzenie;
- **zasadą „zanieczyszczający płaci”** — składającą pełną odpowiedzialność (w tym materialną) za skutki zanieczyszczania i stwarzania zagrożeń dla środowiska na sprawcę;
- **zasadą integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi** — oznaczającą uwzględnianie w politykach sektorowych celów ekologicznych na równi z celami społeczno-gospodarczymi;
- **zasadą skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej** — odnoszącą się do wyboru planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych z zakresu ochrony środowiska i oceny osiągniętych w wyniku ich realizacji wyników;
- **zasadą uspołecznienia** — realizowaną poprzez stworzenie warunków do udziału obywateli, grup społecznych i organizacji pozarządowych w procesie kształtowania modelu zrównoważonego rozwoju.

Świadome kształtowanie środowiska przyrodniczego jest najwłaściwszą drogą zmierzającą do jego ochrony. Racjonalne gospodarowanie przestrzenią w skali województwa może wyeliminować lub ograniczyć większość niepożądanych w środowisku przyrodniczym zjawisk i procesów. Warunkiem osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, jednego z głównych celów polityki ekologicznej państwa, będzie więc rygorystyczne przestrzeganie zasad ochrony i kształtowania środowiska na poziomie regionalnym a następnie ich transformacja do skali planowania miejscowego.

Polityka wojewódzka musi przede wszystkim uwzględniać ochronę istniejącego systemu ekologicznego i eliminować zagrożenia mogące zakłócić jego funkcjonowanie. Konieczne jest przy tym stałe wzbogacanie zasobów i walorów środowiska oraz poprawa jakości głównych jego komponentów: wód powierzchniowych i podziemnych, powietrza

atmosferycznego, gleb i powierzchni ziemi oraz warunków klimatu akustycznego. Jednocześnie niezbędne jest wdrożenie nowoczesnego systemu gospodarowania odpadami, ochrona złóż surowców mineralnych przed nieracjonalną eksploatacją oraz przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym. Biorąc pod uwagę powyższe kryteria polityki środowiskowej **nadrzędny cel** w dziedzinie ochrony środowiska w województwie można sformułować następująco:

**Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych województwa,
zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju**

1.1. Polityka ochrony przyrody i krajobrazu

Polityka samorządu województwa w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu będzie miała w pierwszym rzędzie na celu zachowanie bogatej różnorodności biologicznej na poziomie wewnątrzgatunkowym, gatunkowym i ponadgatunkowym, z jednoczesnym umożliwieniem zrównoważonego rozwoju gospodarczego całego regionu. Priorytetowymi kierunkami działań w tym zakresie będą: opracowanie planów ochrony dla: ŚPN, parków krajobrazowych, rezerwatów przyrody oraz planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000, kontynuowanie opracowania inwentaryzacji przyrodniczej gmin oraz obszarów chronionego krajobrazu, ochrona korytarzy ekologicznych, kontynuacja programów rolno-środowiskowych oraz edukacja ekologiczna ludności.

Na podstawie KPZK 2030 oraz w oparciu o ustawę o ochronie przyrody i „Strategię Ochrony i Umiarkowanego Użytkowania Różnorodności Biologicznej Polski” w projekcie zmiany „Planu ...” wyznaczono „*obszary cenne przyrodniczo*” (analogiczne obszary wyznaczono również w „Opracowaniu ekofizjograficznym dla potrzeb Planu zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego” — „obszary o szczególnym znaczeniu dla zachowania bioróżnorodności regionu”). *Obszary cenne przyrodniczo* obejmują najcenniejsze przyrodniczo tereny, w szczególności: Świętokrzyski Park Narodowy, parki krajobrazowe, większość rezerwatów przyrody, obszary wchodzące w skład europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000, najważniejsze elementy systemu przyrodniczego, większość ostoi Corine, ostoje ptasie IBA oraz doliny większych rzek. Obszary te, uznaje się za niezwykle istotne z punktu widzenia prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego regionu. Najważniejszym zadaniem w zakresie ich zagospodarowania powinno być zapewnienie realnej ochrony zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, utrzymanie łączności przestrzennej pomiędzy tymi obszarami oraz przeciwdziałanie ich fragmentaryzacji. Działalność gospodarcza na omawianych obszarach powinna być podporządkowana ochronie cennych walorów przyrodniczych.

Cel polityki wojewódzkiej:

- ochrona i wzrost różnorodności biologicznej i krajobrazowej województwa.

Zasady zagospodarowania przestrzennego:

- obejmowanie prawną ochroną cennych przyrodniczo obszarów i obiektów dotychczas nie chronionych;
- udrażnianie korytarzy ekologicznych i przeciwdziałanie fragmentaryzacji ekosystemów;
- tworzenie korzystnych warunków do ochrony gatunków rzadkich i chronionych;
- zapewnienie zgodności charakteru i poziomu intensyfikacji zagospodarowania z cechami środowiska przyrodniczego, jego naturalną chłonnością i odpornością na zniszczenie;

- stworzenie na obszarach dotychczas nie chronionych takich warunków lokalizacji działalności gospodarczej, by jej niekorzystne oddziaływanie na bioróżnorodność ograniczyć do minimum;
- podporządkowanie turystycznego użytkowania i zagospodarowania obszarów cennych przyrodniczo potrzebom zachowania bioróżnorodności;
- unikanie przebiegu nowo projektowanych odcinków sieci infrastruktury technicznej przez istniejące i planowane do objęcia ochroną obszary cenne przyrodniczo.

Kierunki polityki przestrzennej:

- zapewnienie skutecznej ochrony obszarów objętych ochroną prawną to jest: **ŚPN, 72 rezerwatów przyrody, 9 parków krajobrazowych, 21 obszarów chronionego krajobrazu, 2 obszarów OSO sieci Natura 2000, 38 projektowanych obszarów SOO** (zatwierdzonych przez KE jako obszary mające znaczenie dla „Wspólnoty”) — zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, aktami prawnymi, na podstawie których obszary te zostały utworzone oraz sporządzonymi dotychczas planami ochrony i planami zadań ochronnych.

Należy dodać, że zgodnie z art. 20, ust.3, pkt 7 i ust. 4, pkt 6 ww. ustawy plan ochrony dla parku narodowego, rezerwatu i parku krajobrazowego zawiera ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz planów zagospodarowania przestrzennego województw dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych. Natomiast zgodnie z art. 28, ust. 10, pkt 5 oraz art. 29, ust. 8, pkt 4 ww. ustawy plan ochrony i plany zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 zawierają wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w planach zagospodarowania przestrzennego województw dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.

Ponadto zgodnie z art. 33 ww. ustawy zabrania się podejmowania działań mogących osobno, lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności: pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 oraz pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami. Jeżeli przemawiają za tym konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego (art. 34), w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym i wobec braku rozwiązań alternatywnych właściwy miejscowo dyrektor ochrony środowiska może zezwolić na realizację planu lub działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000. Należy zapewnić przy tym wykonanie kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000. W przypadku, gdy znaczące negatywne oddziaływanie dotyczy siedlisk i gatunków priorytetowych, zezwolenie, o którym mowa może zostać udzielone wyłącznie w celu:

- ochrony zdrowia i życia ludzi;
- zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego;
- uzyskania korzystnych następstw o pierwszorzędnym znaczeniu dla środowiska przyrodniczego;
- wynikającym z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, po uzyskaniu opinii komisji Europejskiej;

- ochrona indywidualnych form ochrony przyrody zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz aktami prawnymi w sprawie ich utworzenia;
- utworzenie nowych obszarów chronionych prawnie oraz powiększenie istniejących: **proponowane powiększenie ŚPN** (w kierunku zachodnim od Bukowej Góry i Klonowa po linię kolejową Kielce — Warszawa i południową granicę rolno-leśną kompleksu leśnego otaczającego Klonów, w kierunku południowo-wschodnim o lasy porastające wschodnią część Wału Małacentowskiego oraz w kierunku wschodnim o Pasma Jeleniowskie z Górą Witosławską), **proponowane utworzenie parku krajobrazowego** obejmującego część doliny środkowej Wisły na odcinku od gminy Dwikozy w dół rzeki;
- utworzenie rozporządzeniem Ministra Środowiska obszarów SOO wchodzących w skład europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000;
- tworzenie indywidualnych form ochrony przyrody w drodze uznania za: użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, stanowiska dokumentacyjne i pomniki przyrody;
- opracowanie brakujących planów ochrony dla ŚPN, parków krajobrazowych, rezerwatów przyrody, planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000, a także inwentaryzacji przyrodniczych dla obszarów chronionego krajobrazu oraz gmin województwa;
- zakończenie tworzenia w Kielcach ogrodu botanicznego;
- pozostawienie w stanie naturalnym nieuregulowanych odcinków rzek, zwłaszcza tych, których funkcje przyrodnicze nie uległy dotychczas dewastacji;
- renaturalizacja zdegradowanych cennych przyrodniczo ekosystemów, w tym zwłaszcza naturalnych zbiorników retencyjnych (bagna, torfowiska, oczka wodne, podmokłe doliny rzeczne, lasy łęgowe itp.) — realizacja programu „Zrównoważony rozwój gospodarczy zlewni rzeki Nidy w związku z obszarami Natura 2000”;
- udrażnianie korytarzy ekologicznych poprzez likwidację barier ekologicznych lub minimalizację ich negatywnego oddziaływania na prawidłowe funkcjonowanie systemu przyrodniczego;
- projektowanie i budowa urządzeń ułatwiających przemieszczanie się zwierząt w poprzek korytarzy transportowych (tunele, mosty, przepusty, kładki itp.);
- zahamowanie oddrzewiania krajobrazu, ochrona oraz istotne zwiększenie zadrzewień i zakrzewień oraz skupisk roślinności o różnych funkcjach (szczególnie obudowa biologiczna cieków oraz wprowadzanie roślinności na terenach zagrożonych erozją);
- zachowanie w krajobrazie terenów rolnych elementów różnicujących krajobraz (zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne, wyspy leśne, oczka wodne, skarpy, zagłębienia bezodpływowe, torfowiska i in.);
- tworzenie i ochrona w miastach i większych miejscowościach spójnego systemu terenów zielonych oraz racjonalne kształtowanie powiązań pomiędzy nimi;
- rozwój zabudowy w ramach już zainwestowanych terenów, ograniczając jednocześnie do minimum zawłaszczanie terenów otwartych i biologicznie czynnych;
- kontynuowanie wdrażania instrumentów PROW, służących ekologizacji gospodarki rolnej (programy rolno-środowiskowe);
- podporządkowanie turystyki na terenach cennych przyrodniczo zachowaniu wartości środowiskowych, które stanowią główny walor turystyczny;
- uwzględnianie ustaleń planów ochrony, opracowań ekofizjograficznych i inwentaryzacji przyrodniczych w planach zagospodarowania przestrzennego i studiach gminnych, w tym zwłaszcza zagadnień związanych z funkcjonowaniem systemu przyrodniczego;
- kształtowanie właściwych, proekologicznych postaw wśród mieszkańców województwa.

1.2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

Podstawą działań ochronnych w środowisku leśnym powinno być racjonalne użytkowanie tych zasobów poprzez właściwe kształtowanie struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem ich różnorodności biologicznej. Największe znaczenie będą miały działania związane z: ochroną najwartościowszych przyrodniczo kompleksów leśnych, przebudową drzewostanów w celu uzyskania zgodności siedlisk i zbiorowisk, zwiększaniem odporności na szkodniki i emisje przemysłowe oraz zalesienia na obszarach posiadających preferencje ekologiczne.

Cel polityki ochronnej:

- rozwijanie trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.

Zasady zagospodarowania przestrzennego:

- upowszechnienie ekologicznego modelu gospodarki leśnej;
- ochrona lasów i gruntów leśnych przed nieuzasadnionym przeznaczaniem na cele nieleśne;
- zachowanie ekosystemów leśnych w stanie zbliżonym do naturalnego.

Kierunki polityki przestrzennej:

- sukcesywne zwiększanie lesistości województwa z priorytetem dla obszarów deficytów wód podziemnych i powierzchniowych, wododziałów, obszarów erozji gleb, lądowych korytarzy migracyjnych zwierząt oraz obszarów rekreacji podmiejskiej;
- odtwarzanie zniekształconych i zdegradowanych ekosystemów leśnych w celu uzyskania zgodności siedlisk ze zbiorowiskami;
- unikanie fragmentaryzacji zwartych kompleksów leśnych poprzez nie lokalizowanie na ich obszarze inwestycji liniowych oraz dążenie do łączenia rozdrobionych kompleksów leśnych poprzez dolesienia;
- powiększanie różnorodności biologicznej w lasach na poziomie genetycznym, gatunkowym i ekosystemowym poprzez wprowadzanie gatunków rodzimych, przebudowę monokultur i in.;
- eliminowanie i ograniczanie presji na ekosystemy leśne poprzez przyjazne lasom zagospodarowanie terenów przyległych i odpowiednie kształtowanie stref ekotonowych;
- ograniczenie użytkowania lasów o charakterze zbliżonym do naturalnego oraz lasów pełniących funkcje wodochronne i glebochronne;
- zahamowanie oddrzewiania krajobrazu, ochrona oraz istotne zwiększenie zadrzewień i zakrzewień, a także skupisk roślinności o różnych funkcjach (szczególnie obudowa biologiczna cieków, kształtowanie stref buforowych i pasów wiatrochronnych oraz wprowadzanie roślinności na terenach zagrożonych erozją).

1.3. Gospodarka wodna

Zadania samorządu województwa w tej dziedzinie zagospodarowania determinuje konieczność osiągnięcia i utrzymania dobrego stanu i potencjału wód oraz racjonalizacji gospodarowania zasobami wodnymi w dostosowaniu do standardów i wymagań ujętych w **Ramowej Dyrektywie Wodnej**. Zadania te dotyczą: całościowego traktowania zasobów wód powierzchniowych i podziemnych z uwzględnieniem podziału województwa na dorzecza i regiony wodne, tworzenia warunków przestrzennych do zachowania dobrego stanu oraz racjonalnego gospodarowania tymi zasobami, a także podniesienia skuteczności ochrony przed powodzią i skutkami suszy. Osiągnięcie europejskich standardów ochrony zasobów wodnych, bezpieczeństwa powodziowego oraz racjonalnego korzystania z wód wymaga realizacji następujących celów przestrzennych.

Cele polityki wojewódzkiej:

- zapewnienie wymaganej przepisami prawa ochrony zasobów wodnych oraz osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych;
- zwiększenie poziomu bezpieczeństwa powodziowego i ochrony przed skutkami suszy;
- racjonalizacja zużycia wody na cele przemysłowe i konsumpcyjne.

Główne zasady gospodarowania:

- zakaz odprowadzania nieoczyszczonych ścieków bezpośrednio do wód i gruntów;
- podejmowanie zadań gospodarki wodnej w zlewniach oraz całościowe traktowanie zasobów wód powierzchniowych i wglębnych;
- powszechny dostęp do wody pitnej dobrej jakości, zarówno w bliskiej, jak i dalszej perspektywie czasu;
- nadrzędność działań ochronnych w strefach zasilania głównych zbiorników wód podziemnych oraz w strefach ochronnych ujęć wód i źródeł;
- racjonalizacja zużycia wód podziemnych oraz zmniejszanie wodochłonności gospodarki, zwłaszcza przemysłu;
- zasada kompleksowej realizacji systemów kanalizacji zbiorczej i oczyszczalni ścieków na terenach o skoncentrowanej zabudowie oraz indywidualnych rozwiązań na obszarach o zabudowie rozproszonej;
- respektowanie ograniczeń w zagospodarowaniu obszarów zagrożonych powodzią oraz dolin mniejszych cieków wodnych, dolin bocznych, szczególnie zagrożonych spływem wód w przypadku wystąpienia deszczy nawaalnych;
- ochrona terenów potencjalnej retencji zbiornikowej;
- publiczny dostęp do rzek i zbiorników wodnych.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego

Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi

Racjonalne gospodarowanie tymi zasobami polegać będzie na zrównoważonym, oszczędnym korzystaniu z wody przez wszystkich użytkowników przestrzeni oraz optymalizacji jej zużycia do celów gospodarczych. Jednocześnie dążyć się będzie do zapobiegania pojawieniu się niedoborów wód, zwłaszcza na obszarach deficytowych oraz zmniejszania dysproporcji w rozwoju systemów wodociągowych i kanalizacyjnych. Służyć temu będą następujące kierunki działań przestrzennych:

- budowa i przebudowa sieci wodociągowej w celu niezawodności funkcjonowania systemu zaopatrzenia w wodę z równoczesnym rozwiązaniem gospodarki ściekowej drogą budowy systemów kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków;
- sukcesywna modernizacja sieci wodociągowej w celu zminimalizowania strat i awarii w systemach rozprowadzania wody;
- rozbudowa i budowa rezerwowych ujęć wód w celu zachowania pewności zasilania;
- ochrona terenów źródłiskowych i ujęć wody poprzez właściwe zagospodarowanie stref ochronnych
- wyznaczenie stref dla ujęć, których decyzje wygasły 31 grudnia 2012 roku;
- przechodzenie na technologie wodooszczędne w przemyśle (np. wdrożenie zamkniętych obiegów wody w procesach technologicznych);
- priorytetowe porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej wokół zbiorników wodnych;
- przeciwdziałanie bezproduktywnemu odprowadzaniu wód pokopalnianych do rzek;
- realizacja „Programu małej retencji dla województwa świętokrzyskiego”— należy mieć na uwadze, co było przedmiotem osobnej analizy, że część zbiorników wymienionych w ww. dokumencie w podanych tam parametrach technicznych nie będzie mogła zostać zrealizowana ze względu na konflikt z przedmiotami ochrony obszarów Natura 2000.

Dotyczy to zbiorników: Starorzecze Nidy, Starorzecze Nidy Mokrsko, Wiślica (2 zbiorniki), Chroberz, odb. zb. Pińczów, Baszowice-Miłocice, Dąbrowa-Skarbków, Bzin, Szałas, Bełk, Rakoszyn, Krasów, Zachodni, Furmanów, Niekłań Wielki, Stąporków-Wołów, Stąporków, Czarnecka Góra, odb. zb. Sielpia, Jacentów, Cieklińsko, Machory, Maleniec, Chotów-Jeziora, Chotów-Mońkowiec, Biadaszek, Ćmielów, Podgrodzie, Lemierza, Ruda Bałtowska-Maksymilianów, Bałtów-Rudka, Smyków, Danków-Smyków, Mroczków, Dolina Marczakowa, Stawiany, Wiązownica-Wiśniowa, Krępa, Kabza, Górki-Gilów, Jedlnica, odb. zb. Kunów, Oleszno, Linów, Maruszów, Biedrzychów, Wólka (*uwaga: na mapach zostały przedstawione jedynie zbiorniki wodne z „Programu małej retencji”, które nie kolidują z przedmiotami ochrony w obszarach Natury 2000*);

- budowa zbiorników retencyjnych, przewidzianych w programach gminnych, nie kolidujących z przedmiotami ochrony na obszarach Natura 2000;
- zwiększenie retencji mikroobszarowej i przyobiektowej drogą renowacji i rozbudowy systemu melioracji wodnych oraz systemu zbiorników ppoż.;
- stosowanie izolacji przestrzennej zbiorników wodnych od zabudowy nie związanej z głównymi funkcjami tych zbiorników;
- wprowadzanie stref buforowych i obudowy biologicznej cieków i zbiorników wodnych.

Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód oraz związanych z nimi ekosystemów — obejmować będzie szeroki zakres działań służących: poprawie i zachowaniu dobrej jakości wód podziemnych i powierzchniowych, uporządkowaniu gospodarki wodno-kanalizacyjnej na obszarach zurbanizowanych oraz zmniejszeniu ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód z terenów rolnych i przemysłowych. Jako priorytetowe w tej dziedzinie gospodarki wodnej przyjmuje się następujące kierunki działań:

- realizacja programu „KPOŚK”;
- rozbudowa sieci kanalizacyjnej na obszarach dotychczas nie objętych kanalizacją zbiorczą, w szczególności na obszarach GZWP i ich strefach zasilania;
- budowa i rozbudowa kanalizacji deszczowej w miastach;
- sukcesywne uzbrajanie terenów o zabudowie rozproszonej w infrastrukturę związaną z oczyszczaniem i usuwaniem ścieków poprzez:
 - ✓ budowę przydomowych oczyszczalni ścieków zgodnie ze zaktualizowanym „Programem budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego”;
 - ✓ stosowanie indywidualnych systemów kanalizacyjnych w miejscach, gdzie budowa systemów zbiorczych nie przyniosłaby korzyści dla środowiska lub powodowałaby nadmierne koszty;
- sukcesywne wyposażanie terenów zurbanizowanych w miastach, terenów wzdłuż głównych tras komunikacyjnych oraz dzielnic przemysłowych w systemy odprowadzania i oczyszczania (podczyszczania) wód deszczowych;
- budowa, przebudowa oczyszczalni lub podczyszczalni ścieków przemysłowych;
- likwidacja nielegalnych zrzutów ścieków;
- podjęcie współpracy z województwami ościennymi w zakresie ochrony wód podziemnych w rejonach przygranicznych;
- zapobieganie przenikaniu substancji niebezpiecznych do wód podziemnych ze składowisk odpadów drogą uszczelniania terenów składowisk;
- upowszechnianie działań służących ograniczeniu zanieczyszczeń obszarowych z terenów rolnych, zawartych w Kodeksie Dobrej Praktyki Rolniczej.

Ochrona przed powodzią i łagodzenie skutków suszy

Uzyskanie poprawy bezpieczeństwa na obszarach zagrożonych powodzią oraz przeciwdziałanie skutkom suszy wymaga wdrożenia systemu działań ochronnych (ochrony pasywnej i aktywnej), który będzie rozwijany na obszarach funkcjonalnych przy zachowaniu ścisłej współpracy z zainteresowanymi samorządami miast i gmin. Podstawowe znaczenie będzie tu miało zwiększenie stopnia retencji wodnej, w tym rozbudowa obiektów i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej oraz zwiększenie obszarów przeznaczonych do retencji naturalnej. Oczekuje się również zwiększenia restrykcyjności warunków zabudowy na terenach zalewowych. Do najważniejszych obszarów współdziałania samorządu województwa z samorządami lokalnymi zalicza się:

- przebudowę, rozbudowę i budowę wałów przeciwpowodziowych;
- odbudowę melioracji podstawowych i szczegółowych w celu przeciwdziałania skutkom suszy i powodzi;
- uwzględnianie w: studiach gminnych, planach miejscowych, decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzjach o warunkach zabudowy, obszarów szczególnie zagrożonych powodzią (studiów ochrony przeciwpowodziowej wykonanych przez Dyrektora RZGW — do chwili sporządzenia map zagrożenia powodziowego opracowanych przez Prezesa KZGW);
- respektowanie i wykorzystanie wszelkich dostępnych informacji dotyczących ochrony przeciwpowodziowej, zasięgu terenów zalewowych i specyfiki rzek przy sporządzaniu studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- uwzględnienie w studiach i planach miejscowych strefy przepływu wezbrania powodziowego w zależności od ukształtowania doliny rzecznej i innych czynników pozwalających na prawidłowe funkcjonowanie danego obszaru, a jednocześnie mających znaczenie dla zminimalizowania stref powodziowych;
- respektowanie wymagań dotyczących zagospodarowania terenów zagrożonych powodzią;
- modernizację i utrzymanie sprawności technicznej istniejących obiektów hydrotechnicznych, zbiorników, wałów przeciwpowodziowych, kanałów, obiektów melioracyjnych;
- podjęcie współpracy z województwami ościennymi w zakresie ochrony przeciwpowodziowej w rejonach przygranicznych;
- budowę suchych zbiorników przeciwpowodziowych;
- dążenie do zagospodarowania wód deszczowych w obrębie posesji, poprzez tworzenie np.: studni i rowów chłonnych, ogrodów deszczowych, realizacja zielonych dachów, oczek wodnych, zbiorników zamkniętych, wykorzystanie deszczówki jako wody użytkowej (spłukiwanie toalet, utrzymanie czystości, nawadnianie).

Zgodnie z art. 14 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy Prawo wodne i niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011 r. Nr 32 poz. 159) na obszarach, dla których istnieje studium ochrony przeciwpowodziowej sporządzone przez dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej, studium to, zachowuje ważność do dnia sporządzenia mapy zagrożenia powodziowego.

Ponadto zgodnie z art. 17 pkt 2. ustawy o zmianie ustawy Prawo wodne i niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011 r. Nr 32 poz. 159), do dnia przekazania map zagrożenia powodziowego organom administracji samorządowej, przy sporządzaniu koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, planu zagospodarowania przestrzennego województwa, miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzji o warunkach zabudowy, uwzględnia się obszary bezpośredniego zagrożenia powodzią określone przez właściwego dyrektora

regionalnego zarządu gospodarki wodnej (w studiach ochrony przeciwpowodziowej) i uznaje się je za obszary szczególnego zagrożenia powodziową w rozumieniu art. 9 ust. 1 pkt 6c ustawy Prawo wodne.

1.4. Ochrona powierzchni ziemi i rekultywacja terenów zdegradowanych

Priorytety w tej dziedzinie to: zapobieganie procesom erozyjnym na obszarach najlepszych gleb, wspieranie zasad dobrych praktyk rolniczych, kontynuowanie wdrażania programów rolno-środowiskowych w strefach priorytetowych oraz rekultywacja obszarów zdegradowanych. Szczególne znaczenie dla województwa ma także rekultywacja zdegradowanych terenów po eksploatacji siarki.

Cele:

- zachowanie lub przywrócenie utraconych wartości przyrodniczych i produkcyjnych gleb;
- rekultywacja terenów zdegradowanych w wyniku działalności człowieka.

Zasady zagospodarowania przestrzennego:

- przywracanie wartości użytkowej glebom, które uległy degradacji;
- dostosowanie poziomu nawożenia do zasobności gleb i potrzeb uprawianych roślin;
- ograniczanie do minimum zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi;
- prowadzenie prac rekultywacyjnych równoległe lub zaraz po zakończeniu eksploatacji.

Kierunki polityki przestrzennej:

- ochrona gleb klasy bonitacyjnej I–III przed nieuzasadnionym przeznaczaniem ich na cele nierolnicze i wyłączeniem z użytkowania rolniczego (z wyjątkiem obszarów miast);
- utrzymanie właściwych stosunków wodnych w glebach poprzez zwiększenie retencji wód, zwiększenie powierzchni terenów zadrzewionych i zakrzewionych oraz właściwe funkcjonowanie systemów melioracyjnych;
- stosowanie Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych zapewniającego lepsze wykorzystywanie potencjału biologicznego gleb;
- tworzenie warunków do realizacji programów rolno-środowiskowych;
- ograniczanie degradacji gleb (o wysokiej jakości) spowodowanej wprowadzaniem na nich lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie inwestycji obniżających ich wartość i użyteczność;
- przeciwdziałanie erozji gleb poprzez zalesienia i zadrzewienia oraz odpowiednie zabiegi agrotechniczne;
- ograniczenie do niezbędnego minimum poziomu stosowania nawozów i środków ochrony roślin;
- wapnowanie gruntów ornych nadmiernie zakwaszonych;
- ograniczenie niekorzystnych skutków eksploatacji złóż surowców mineralnych poprzez ich właściwą rekultywację i odpowiednie zagospodarowanie terenów poeksploatacyjnych (w pierwszym rzędzie rekultywacja wyrobiska posiarkowego w Piasecznie);
- tworzenie obszarów ograniczonego użytkowania dla zakładów lub innych obiektów, dla których pomimo zastosowania dostępnych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych nie są dotrzymane standardy jakości środowiska w ich sąsiedztwie;
- rekultywacja nieczynnych składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych;
- rekultywacja składowiska odpadów niebezpiecznych „ZAMTAL”;
- wprowadzanie na stacjach paliw hermetyzacji procesu obrotu paliw i urządzeń redukujących zanieczyszczenie.

1.5. Ochrona powietrza

Polityka w zakresie ochrony powietrza skupia się na spełnieniu wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza i norm emisyjnych. Osiągnięcie tego zadania będzie możliwe poprzez: redukcję emisji zanieczyszczeń powietrza z energetyki, przemysłu i transportu oraz ograniczenie niskiej emisji, a także wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Duże znaczenie będzie miało również: kontynuowanie wdrażania programów ochrony powietrza oraz podjęcie długoterminowych działań naprawczych będących celem programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego.

Cel:

- poprawa jakości powietrza atmosferycznego w województwie.

Zasady zagospodarowania przestrzennego:

- stosowanie priorytetów dla technologii niskoemisyjnych oraz systemów grzewczych nie opartych na spalaniu paliw stałych;
- zmniejszanie poziomu niskiej emisji;
- wspieranie środków transportu publicznego oraz zwiększenie roli transportu szynowego.

Kierunki polityki przestrzennej:

- wdrażanie sporządzonych programów ochrony powietrza (POP) oraz opracowanie i wdrażanie programów ograniczenia niskiej emisji;
- podjęcie długoterminowych działań naprawczych będących celem programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego dla stref zakwalifikowanych do klasy D2;
- realizacja działań inwestycyjnych w zakresie ochrony powietrza podejmowanych przez podmioty gospodarcze i inne jednostki, w tym m.in.: cementownie, przedsiębiorstwa energetyki ciepłej, elektrociepłownie, elektrownie oraz spółdzielnie mieszkaniowe;
- realizacja działań na rzecz ograniczenia niskiej emisji z sektora bytowo-komunalnego (szczególnie w uzdrowiskach), poprzez likwidację lokalnych kotłowni, zwiększenie stopnia centralnego uciepłwienia miast i większych miejscowości, rozbudowę sieci gazowej, termomodernizację budynków i in.;
- tworzenie i racjonalne kształtowanie w miastach i większych ośrodkach osadniczych, a także wokół nich systemów obszarów zielonych zapewniających odpowiednią cyrkulację i wymianę powietrza z terenami sąsiednimi;
- eliminacja wysokoemisyjnych paliw na rzecz paliw gazowych, olejowych i ze źródeł odnawialnych;
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń pochodzących ze środków transportu poprzez: wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza obszar zwartej zabudowy i budowę obwodnic dla miejscowości o największym natężeniu ruchu, zmiany w organizacji ruchu drogowego, budowę parkingów na obrzeżach miast, budowę ścieżek rowerowych i in.;
- modernizacja taboru komunikacji miejskiej;
- wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż ciągów komunikacyjnych;
- zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

1.6. Oddziaływanie hałasu i pól elektromagnetycznych (PEM)

Działania związane z ochroną przed ponadnormatywnym hałasem i oddziaływaniem pól elektromagnetycznych powinny być przede wszystkim skupione na: dokładnym rozpoznaniu obszarów zagrożonych tymi zjawiskami, kontroli instalacji emitujących hałas i PEM, instalowaniu urządzeń ograniczających tą emisję oraz wprowadzaniu odpowiednich zapisów do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Cel:

- zmniejszenie stopnia narażenia mieszkańców regionu na ponadnormatywny hałas i oddziaływanie pól elektromagnetycznych.

Zasady zagospodarowania przestrzennego:

- oddzielanie od siebie terenów o funkcjach przemysłowych i mieszkaniowych;
- stosowanie technologii zapewniających dotrzymanie dopuszczalnych norm hałasu;
- preferowanie niekonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych.

Kierunki polityki przestrzennej:

- sporządzanie map akustycznych dla dróg, linii kolejowych i lotnisk zaliczonych do obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach;
- wdrażanie sporządzonych programów ochrony środowiska przed hałasem;
- realizacja inwestycji zmniejszających narażenie na hałas komunikacyjny (budowa obwodnic, modernizacja dróg i linii kolejowych, wymiana taboru na mniej hałaśliwy, tworzenie stref wolnych od ruchu samochodów, wprowadzanie ograniczeń prędkości);
- sukcesywne eliminowanie technologii i urządzeń przekraczających dopuszczalne normy hałasu w przemyśle i transporcie;
- wprowadzanie zieleni izolacyjnej i nieuciążliwych krajobrazowo ekranów akustycznych, bądź innych naturalnych rozwiązań ochrony akustycznej wokół zakładów przemysłowych i wzdłuż dróg o dużym natężeniu ruchu pojazdów;
- stosowanie w budynkach materiałów o zwiększonej izolacyjności akustycznej;
- stosowanie w planowaniu miejscowym zasad strefowania — różnicowanie dopuszczalnych norm hałasu ze względu na funkcję wyznaczonych w planie terenów;
- ekranowanie źródeł silnych pól elektromagnetycznych;
- wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów związanych z ochroną przed polami elektromagnetycznymi.

1.7. Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym

Poważne awarie przemysłowe są zdarzeniami trudnymi do przewidzenia, a możliwości przeciwdziałania ich wystąpieniu są znacznie ograniczone. Działania podejmowane w tym obszarze zagrożeń będą ukierunkowane na rygorystyczne egzekwowanie wymagań prawnych wobec osób prowadzących zakłady o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia takiej awarii oraz odpowiednie przygotowanie tras do przewozu materiałów niebezpiecznych.

Cel:

- zapobieganie i ograniczanie skutków wystąpienia poważnych awarii przemysłowych.

Kierunki polityki przestrzennej:

- zapobieganie powstawaniu poważnych awarii przemysłowych w przedsiębiorstwach oraz ograniczanie negatywnych skutków ich wystąpienia m.in. poprzez opracowanie zewnętrznych i wewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych i ich aktualizację;
- uwzględnianie w planowaniu przewozu niebezpiecznych ładunków tras zapewniających maksymalne bezpieczeństwo dla mieszkańców i środowiska (przez tereny mało zurbanizowane i o niskiej wartości przyrodniczej oraz z daleka od ujęć wody pitnej);
- wskazanie w planach miejscowych lokalizacji postojów do bezpiecznego parkowania dla samochodów przewożących materiały niebezpieczne;

- doposażenie jednostek straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego;
- wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu wystąpienia awarii przemysłowych.

1.8. Materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość produkcji

Pogarszająca się dostępność zasobów naturalnych (w tym także wody) oraz wysokie koszty ich przetwarzania wymuszają konieczność podjęcia działań służących zwiększeniu efektywności produkcji i zmniejszeniem zużycia jednostkowego tych zasobów. Również wysokie koszty utylizacji odpadów powodują konieczność ograniczania ilości ich wytwarzania w procesach produkcyjnych.

Cel:

- wzrost efektywności gospodarczego wykorzystania zasobów naturalnych, zwiększenie efektywności energetycznej gospodarki i ograniczanie ilości wytwarzanych odpadów.

Zasady zagospodarowania przestrzennego:

- ograniczanie zużycia wody i energii w procesach produkcyjnych;
- minimalizacja wytwarzania odpadów w procesach przemysłowych.

Kierunki polityki przestrzennej:

- wdrażanie w zakładach przemysłowych systemów zarządzania środowiskowego oraz programów naprawczych dostosowujących technologie do jak najbardziej energo- i wodooszczędnych;
- intensyfikacja stosowania zamkniętych obiegów wody w przedsiębiorstwach;
- wdrożenie działań zmierzających do zmniejszenia zużycia wody i podniesienia efektywności wykorzystania energii w gospodarce komunalnej;
- zwiększenie sprawności wytwarzania energii i zmniejszenie strat w przemyśle;
- wykorzystanie w stopniu maksymalnym wszystkich powstających w procesach przemysłowych odpadów.

2. Dziedzictwo kulturowe

Głównym zadaniem samorządu województwa w zakresie zagospodarowania przestrzeni kulturowej będzie **skuteczniejsza ochrona i rewaloryzacja zasobów** dziedzictwa kulturowego oraz **racjonalne ich zagospodarowanie** m.in. z myślą o wykorzystaniu tych zasobów jako **elementu promocji i czynnika rozwoju gospodarczego**, a także zapewnieniu trwałych źródeł dofinansowywania prac rewaloryzacyjnych z dochodów budżetowych i pozabudżetowych np. z turystyki.

Istotnym zadaniem będzie także wykorzystanie dziedzictwa kulturowego w procesie **umacniania tożsamości kulturowej** mieszkańców regionu przy jednoczesnym zachowaniu i kultywowaniu specyfiki lokalnej.

W świetle tych zadań, a także określonych wcześniej uwarunkowań polityki przestrzennej, priorytetowymi obszarami działań samorządu województwa będą:

- intensyfikacja i pogłębianie rozpoznania zasobów dziedzictwa kulturowego;
- ochrona i rewaloryzacja zabytkowych układów przestrzennych miast i wsi;
- zachowanie i ochrona obiektów i zespołów o najwyższej randze oraz szczególnym znaczeniu dla kultury narodowej i dziedzictwa światowego;
- zachowanie najcenniejszych krajobrazów kulturowych;
- promocja i eksponowanie najcenniejszych obiektów;

- tworzenie warunków do współpracy samorządów lokalnych z partnerami społecznymi i prywatnymi w celu pozyskania środków na rewaloryzację zabytków.

Główny cel polityki przestrzennej:

Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego

Cele wspomagające:

- dążenie do pełnego rozpoznania zasobów dziedzictwa kulturowego oraz objęcie ochroną cennych obiektów i zespołów zabytkowych oraz obszarów o wartościowym krajobrazie kulturowym;
- przeprowadzenie prac rewaloryzacyjnych najcenniejszych zabytków, przede wszystkim układów urbanistycznych oraz obiektów i zespołów o szczególnych walorach.

Zasady realizacji celów:

- respektowanie przepisów i wymagań ochronnych przy rewaloryzacji obiektów i zespołów zabytkowych objętych ochroną prawną;
- racjonalne, zgodne z wymogami konserwatorskimi zagospodarowanie, użytkowanie i udostępnianie obiektów zabytkowych, z uwzględnieniem celów kulturowych i turystycznych;
- unikanie przekształceń przestrzennych mogących zagrażać zasobom dziedzictwa kulturowego, np. dysharmonijne lub szkodliwe sąsiedztwo;
- eksponowanie w strukturze przestrzennej, w panoramach i sylwetach miejscowości elementów najcenniejszych;
- komponowanie nowych struktur z uwzględnieniem historycznej zabudowy;
- prowadzenie archeologicznych badań ratunkowych na terenach realizowanych lub przewidzianych do realizacji inwestycji wielkoobszarowych;
- edukacja społeczna w zakresie wartości i znaczenia obiektów kulturowych dla promocji i rozwoju województwa oraz integracji regionalnej.

Kierunki polityki przestrzennej:

Głównym zadaniem polityki ochrony przestrzeni kulturowej będzie zabezpieczenie obiektów i zespołów zabytkowych przed degradacją oraz ich sukcesywna renowacja drogą pełnego wykorzystania instrumentów prawnych i finansowych przewidzianych w obowiązujących przepisach prawnych i programach. Realizacja tego zamierzenia winna odbywać się poprzez :

- wnioskowanie o dokonanie wpisu cennych obiektów do rejestru zabytków;
- egzekwowanie odpowiednich zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz objęcie tymi planami wszystkich terenów szczególnej ochrony konserwatorskiej;
- tworzenie warunków przestrzennych do organizacji parków kulturowych — wskazane jest przeanalizowanie możliwości tworzenia parków kulturowych na obszarach o wyróżniającym się krajobrazie kulturowym. W tym celu niezbędne jest wykonanie szczegółowej inwentaryzacji terenu i przygotowanie odpowiedniej dokumentacji. Interesującym przypadkiem jest obszar doliny rzeki Kamiennej, dla którego w przeszłości opracowano dokumentację wskazując go jednocześnie, jako projektowany Park Kulturowy Doliny Rzeki Kamiennej;
- podjęcie starań o utworzenie pomników historii, takich jak: Sandomierz — układ urbanistyczno-krajobrazowy miasta, Kielce — zespół Wzgórza Zamkowego, Wąchock

— zespół klasztoru cystersów, Ujazd — zespół „Krzyżtopór” oraz Szydłów i Chęciny — układy urbanistyczno-krajobrazowe, Święty Krzyż — zespół klasztoru pobenedyktynskiego.

W ramach polityki ochrony przestrzeni kulturowej wyróżnia się następujące obszary działań priorytetowych:

Rewaloryzacja i rewitalizacja obiektów, zespołów oraz zabytkowych układów przestrzennych

Zakłada się, iż większość zrewaloryzowanych obiektów zabytkowych, zespołów i układów przestrzennych powinna zostać udostępniona na cele turystyczne oraz wykorzystana, jako element promocji i czynnik rozwoju gospodarczego. Dotyczy to w szczególności:

- najcenniejszych zabytkowych zespołów urbanistycznych (Sandomierz, Chęciny, Szydłów, Wiślica) oraz innych zespołów staromiejskich, szczególnie zagrożonych;
- zagrożonych zespołów i obiektów zabytkowych, objętych rejestrem dóbr kultury;
- cmentarzy żydowskich, ewangelickich i prawosławnych oraz zaniedbanych grobów wojennych I wojny światowej;
- niszczących obiektów sakralnych innych wyznań: judaizmu, arianizmu, kalwinizmu i prawosławia.

Kreowanie przestrzeni kulturowej

Poza ochroną istniejących zabytków niezwykle ważne jest, by realizowana w ich pobliżu zabudowa kontynuowała tradycje regionalne i była harmonijnie wkomponowana w przestrzeń kulturową. Wiąże się to ze zmianą świadomości mieszkańców, którzy powinni dostrzegać potrzebę kreowania zabytkowego krajobrazu tak, aby mógł zainteresować i przyciągnąć potencjalnych turystów. Kreowanie przestrzeni kulturowej powinno być realizowane m.in. poprzez:

- opracowanie wzorcowych projektów architektonicznych zabudowy mieszkalnej (zwłaszcza wiejskiej i małomiasteczkowej) i innej, twórczo kontynuującej tradycje regionalne lub subregionalne, jak też skuteczne promowanie ich realizacji;
- poprzedzanie planów miejscowych analizami kompozycyjno-widokowymi otoczenia funkcjonalnego zabytków celem prawidłowego zagospodarowania przedpola widokowego i ochrony ich ekspozycji (z ewentualnym wykluczeniem zabudowy w bezpośrednim ich sąsiedztwie);
- poszerzenie zakresu konkursów architektoniczno-urbanistycznych o projekty architektoniczne obiektów eksponowanych w krajobrazie kulturowym (zwłaszcza historycznym);
- opracowanie programu wsparcia ochrony zasobów zabytkowego i tradycyjnego budownictwa wiejskiego — drewnianego, jeszcze liczego, ale szczególnie narażonego na masowe ubytki w nieodległej przyszłości;
- preferowanie oddolnych inicjatyw odnowy dziedzictwa kulturowego i włączenia go w przestrzeń turystyczną;
- wskazywanie w planach miejscowych wartościowych obiektów dóbr kultury współczesnej wraz z określeniem zasad ich ochrony.

Rozpoznanie i udokumentowanie zasobów dziedzictwa kulturowego

Z uwagi na występujące zagrożenia przestrzeni kulturowej działania te winny objąć w szczególności:

- pozostałości dziedzictwa przemysłowego, będącego wyróżnikiem tożsamości kulturowej regionu świętokrzyskiego;

- historyczne układy ruralistyczne, zwłaszcza o najstarszej metryce osadniczej oraz układy urbanistyczne małych miast o ciekawej, lecz słabo udokumentowanej przeszłości, a ponadto rozpoznanie zakresu zachowania tradycyjnej zabudowy wiejskiej i historycznej zabudowy małomiasteczkowej;
- wartościowe elementy małej architektury sakralnej (krzyże, figury i kapliczki), dotychczas niedostatecznie udokumentowane konserwatorsko, natomiast ważne dla tożsamości lokalnej i miejscowego krajobrazu kulturowego;
- miejsca historyczne, związane z ważnymi wydarzeniami, w tym militarnymi (np. pola bitew), a także z działalnością wybitnych postaci historycznych, zasłużonych dla kraju i regionu, w tym postaci zapomnianych;
- cenne obiekty archeologiczne wraz z doprowadzeniem do finalizacji prac AZP (Archeologiczne Zdjęcie Polski);
- wartościowe elementy dóbr kultury współczesnej.

Priorytety działalności rewaloryzacyjnej na wyodrębnionych obszarach problemowych:

Agglomeracja Staropolska

- zahamowanie i przeciwdziałanie dewaloryzacji krajobrazu kulturowego (tereny o szczególnie dużym nasyceniu w zabytki techniki, historyczne miasta, osiedla fabryczne oraz inne miejscowości o tradycjach przemysłowych), powodowanej przez żywiołowe inwestowanie i skutkującej pogorszeniem ładu przestrzennego, zagrożeniem przez odkształcenia zabytkowych układów, ubytkiem niespotykanych już w Europie reliktyw techniki, zanikiem tradycyjnych form budowlanych;
- ograniczenie i eliminacja zagrożeń dziedzictwa archeologicznego (zwłaszcza zagęszczonych stanowisk przemysłowych i osadniczych z okresu paleolitu, mezolitu, neolitu i czasów rzymskich), powodowanych przez inwestycje związane z pracami ziemnymi;
- rewaloryzacja i promocja zasobów, wykorzystanie ich do aktywizacji kulturalnej i turystycznej.

Obszary pokrywy lessowej

- eliminacja zagrożeń dziedzictwa archeologicznego (zwłaszcza zagęszczonych stanowisk osadniczych z okresu neolitu i wczesnego średniowiecza), powodowanych przez intensywną gospodarkę rolną (głęboka orka, prace drenarskie, podorywanie kurhanów, kopców i grodzisk, itp.), nasilone procesy erozyjne oraz inwestycje związane z pracami ziemnymi;
- przeciwdziałanie dewaloryzacji krajobrazu kulturowego (szczególnie nasyconego w grody i grodziska z osadami służebnymi oraz zagęszczone wiejskie osadnictwo rodzime o metryce wczesnośredniowiecznej i średniowiecznej, historyczne miasta, założenia rezydencyjne i sakralne, miejsca historyczne, miejscowości z zabudową tradycyjną, itp.), powodowanej przez kolizyjne inwestowanie, odkształcanie układów urbanistycznych i ruralistycznych, wymianę zabudowy tradycyjnej na nową o obcych formach, itp.;
- rewaloryzacja i promocja walorów, wkomponowanie ich w przestrzeń turystyczną.

Obszary wydobywania i przetwórstwa surowców mineralnych

- redukcja zagrożeń dziedzictwa archeologicznego (zwłaszcza zagęszczonych stanowisk osadniczych z okresu wczesnego i późnego średniowiecza), powodowanych przez powierzchniową eksploatację surowców skalnych (kopalnie, hałdy nadkładu i odpadów surowcowych) oraz inwestycje infrastrukturalne i przemysłowe związane z pracami ziemnymi;

- zapobieganie dewaloryzacji krajobrazu kulturowego (nasyconego w wiejskie osadnictwo rodzime o metryce średniowiecznej i późnośredniowiecznej, historyczne miasta, założenia rezydencyjne i sakralne, miejsca historyczne, miejscowości z zabudową tradycyjną itp.), powodowanej przez wielkoprzestrzenne inwestowanie eksploatacyjne i przemysłowe, odkształcanie zachowanych historycznych układów urbanistycznych i ruralistycznych, wymianę zabudowy tradycyjnej na nową o obcych formach itp.;
- rewaloryzacja i rekultywacja obszarowa oraz promocja walorów.

Obszary podmiejskie

- zahamowanie i przeciwdziałanie dewaloryzacji krajobrazu kulturowego (o lokalnym nasyceniu w zasoby wiejskiego krajobrazu osiedleńczego harmonijnego lub krajobrazu historycznego), powodowanej przez nasilone inwestowanie mieszkaniowo-usługowe, jednorodzinne lub przemysłowo-składowe, wyrażającej się silnym pogorszeniem ładu przestrzennego, zagrożeniem odkształcenia historycznych układów ruralistycznych, zanikiem tradycyjnych form budowlanych, wymianą zabudowy tradycyjnej na nową o obcych formach.

V. Kierunki rozwoju mieszkalnictwa i budownictwa oraz kształtowania zabudowy wiejskiej

1. Kierunki rozwoju mieszkalnictwa i budownictwa

Głównym celem polityki przestrzennej w dziedzinie mieszkalnictwa będzie zahamowanie i odwrócenie niekorzystnych tendencji w zakresie ilości budowanych mieszkań oraz stopniowa poprawa standardów mieszkaniowych, przynajmniej do poziomu średniokrajowego. Należy przypuszczać, że przy rosnącej polaryzacji zamożności społeczeństwa w strukturze budownictwa mieszkaniowego dominować będzie nadal budownictwo jednorodzinne, ale zwiększy się także zapotrzebowanie na tanie wielorodzinne mieszkania komunalne, jak i lokale socjalne. Mimo, wyraźnego niedoboru instrumentów polityki mieszkaniowej państwa, stymulujących ten sektor budownictwa należy dążyć do:

- zaspokojenia coraz bardziej zróżnicowanych potrzeb mieszkaniowych przy zapewnieniu wyższych standardów mieszkań i racjonalnym zagospodarowaniu terenów osiedlowych oraz wyposażenie w podstawowe usługi publiczne, telekomunikacyjne, tereny zielone, place zabaw dla dzieci i młodzieży oraz komunikację publiczną;
- uzyskania prawidłowych relacji: miejsce zamieszkania — miejsce pracy — usługi — rekreacja i wypoczynek drogą kształtowania dogodnych połączeń komunikacyjnych oraz racjonalnego rozmieszczania tych funkcji w przestrzeni zurbanizowanej.

Jednocześnie przyjmuje się następujące **zasady realizacji celów** mieszkaniowych:

- kształtowanie struktur mieszkaniowych z pełnym wyposażeniem infrastrukturalnym z poszanowaniem walorów środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu;
- różnicowanie zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych, z wyprzedzającym uzbrojeniem terenów, wkomponowaniem zabudowy w lokalny krajobraz (skala i gabaryty zabudowy, naturalna kolorystyka) oraz przeciwdziałaniem rozpraszaniu tych struktur;
- uwzględnianie w strukturze budowanych mieszkań, potrzeb budownictwa społecznego (czynszowego na wynajem i socjalnego).

Kierunki polityki przestrzennej:

- opracowanie i wdrożenie regionalnego programu rozwoju budownictwa mieszkaniowego z uwzględnieniem zwiększenia sektora mieszkań na wynajem (warunkujących mobilność

- społeczeństwa w poszukiwaniu pracy) oraz mieszkań socjalnych i interwencyjnych (pomoc w usuwaniu skutków klęsk żywiołowych i zdarzeń losowych);
- ustanowienie regionalnych standardów kształtowania warunków mieszkaniowych z uwzględnieniem norm europejskich i stopniowe wprowadzanie ich do realizacji;
 - wprowadzenie korzystniejszych zasad kredytowania i dotowania budownictwa mieszkaniowego;
 - poprawa stanu technicznego istniejących zasobów mieszkaniowych z uwzględnieniem humanizacji i estetyzacji dawnych blokowisk;
 - zdecydowane zwiększenie podaży uzbrojonych terenów dla budownictwa miejskiego, zwłaszcza o wyższej intensywności zabudowy w miastach oraz uzbrojonych działek budowlanych w zasobach gminnych;
 - dążenie do skupiania w centralnej części miast zespołów handlu, usług i kultury dostosowanych do skali i charakteru otaczającej zabudowy z poszanowaniem zasad ładu przestrzennego i wymagań komunikacyjnych;
 - dostosowanie rozwiązań architektoniczno-urbanistycznych do przepisów obowiązujących na obszarach objętych prawną ochroną przyrody i krajobrazu oraz ochroną konserwatorską zasobów kulturowych;
 - dbałość o zachowanie wymaganego udziału terenów zielonych;
 - wkomponowywanie zabudowy w istniejącą zieleń itp.;
 - zwiększenie ilości miejsc do parkowania przy osiedlach mieszkaniowych.

2. Polityka kształtowania zabudowy wiejskiej i wielofunkcyjnego rozwoju wsi

Zakłada się dywersyfikację struktury funkcjonalnej zabudowy wiejskiej, która powinna być koncentrowana i dostosowana do potrzeb rozwoju wielofunkcyjnego oraz szerokiego wprowadzenia pozarolniczych funkcji gospodarczych. Działaniom tym winna towarzyszyć zasada zapobiegania potencjalnym kolizjom funkcjonalnym, zwłaszcza środowiskowym i krajobrazowym. Nowa struktura zabudowy wiejskiej wymaga:

- modernizacji oraz zwiększenia konkurencyjności i funkcjonalności siedlisk gospodarstw towarowych, ze szczególnym uwzględnieniem: młodych rolników przejmujących ziemię, grup producenckich zwiększających skalę produkcji towarowej, rolników podejmujących większe inwestycje produkcyjne, zwłaszcza finansowane ze środków pomocowych;
- skupiania zabudowy gospodarstw drobnotowarowych oraz innych, tradycyjnych funkcji zabudowy rolniczej o charakterze ekstensywnym w ośrodkach osadniczych, na obszarach przewidzianych pod zabudowę wielofunkcyjną, wyposażonych w zbiorcze systemy infrastruktury;
- umożliwienia dywersyfikacji działalności drobnych gospodarstw rolnych oraz wprowadzenia alternatywnych źródeł dochodu w ramach istniejących siedlisk (pod warunkiem utrzymania negatywnego oddziaływania tej działalności na otoczenie w granicach działki siedliskowej);
- wsparcia rozwoju agroturystyki i innych form rekreacji na obszarach wiejskich;
- rewitalizacji historycznie ukształtowanej wiejskiej sieci osiedleńczej oraz wykorzystania jej najcenniejszych zespołów dla promocji tych obszarów i poprawy warunków życia ludności;
- ochrony wartości lokalnego dziedzictwa kulturowego i kultury źródłowej wsi, podejmowania działań inwentaryzacyjno-rozpoznawczych w ramach inwentaryzacji urbanistycznej terenów;
- ochrony przed kolizyjną zabudową obszarów o wyróżniających się walorach krajobrazu kulturowego, ze szczególnym uwzględnieniem potencjalnych punktów i osi widokowych oraz bezpośredniego otoczenia obiektów zabytkowych;

- tworzenia warunków przestrzennych do wdrażania lokalnych strategii rozwoju i powstałych w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego;
- stworzenia systemu korzystnych warunków terenowych i ekonomicznych do przyciągnięcia inwestorów tworzących miejsca pracy, co wiąże się m.in. ze stworzeniem oferty terenów uzbrojonych i dostępnych pod względem własnościowym;
- stworzenia sieci powiązań kooperacyjnych i biznesowych pomiędzy producentami rolnymi, rynkami hurtowymi i przetwórcami surowców rolniczych (nowoczesne systemy kontraktacji i skupu, klastry producentów);
- ukształtowania rynkowego otoczenia rolnictwa oraz regionalnego systemu rynków rolnych, w pierwszej kolejności na obszarach intensywnego rozwoju tej funkcji;
- doposażenia wiejskich ośrodków osadniczych w pełny zakres usług podstawowych, z jednoczesną poprawą standardu ich świadczenia oraz wysoką dbałością o jakość otaczającej te placówki przestrzeni publicznej;
- rozbudowy przetwórstwa rolno-spożywczego, zwłaszcza związanej z wytwarzaniem produktów regionalnych, artykułów deficytowych i niszowych oraz aktywizacją lokalnej bazy surowcowej.

VI. Kierunki rozwoju systemu infrastruktury społecznej

Dogodna dostępność do usług: oświaty, kultury, opieki zdrowotnej oraz sportu i rekreacji jest ważnym elementem budowania przewagi konkurencyjnej, i będzie współdecydować o atrakcyjności inwestycyjnej województwa w przestrzeni krajowej, i europejskiej. Sprzyja ona bowiem kontaktom międzyludzkim i aktywności społecznej oraz określa możliwości kształcenia kadr kwalifikowanych, które determinują innowacyjność i budowanie gospodarki opartej na wiedzy.

Uzyskanie odczuwalnej poprawy dostępności w wymiarze regionalnym wymaga dostosowania systemu usługowego do oczekiwań mieszkańców w różnych skalach obszarowych: począwszy od gminnej (lokalnej) i powiatowej (subregionalnej) po regionalną i krajową, rozwijaną w głównych ośrodkach osadniczych województwa. Potrzeby w zakresie infrastruktury społecznej dotyczą zarówno uzupełnienia sieci placówek publicznych, jak i poprawy standardów zagospodarowania istniejących obiektów usługowych, bowiem mechanizmy rynkowe nie zapewniły dotychczas właściwej dostępności do tego rodzaju usług. Sieć usług komercyjnych będzie natomiast kształtowana drogą tworzenia systemu ułatwień i zachęt, zwłaszcza dla tych segmentów usług, które są najbardziej deficytowe i nie kolidują z interesem publicznym.

1. Oświata i nauka

Poziom wykształcenia ludności i możliwość podnoszenia kwalifikacji decydują o jakości zasobów ludzkich, zaś szansa zdobycia w swoim rejonie zamieszkania wysokich kwalifikacji zawodowych, zgodnych z potrzebami rynku pracy jest jednym z głównych warunków zahamowania odpływu młodzieży poza granice województwa. Głównym zadaniem samorządu województwa w tej dziedzinie zagospodarowania będzie zbudowanie silnej pozycji systemu edukacji, zwłaszcza bazy wyższych uczelni, która mogłaby zapewnić konkurencyjne warunki nauki oraz wygenerować system innowacji stanowiący podstawę rozwoju nowoczesnej gospodarki.

Wiodący cel polityki wojewódzkiej:

- poprawa dostępności do szkolnictwa wyższego i średniego zawodowego oraz usprawnienie powiązań między szkołami wyższymi, a sektorem badawczo-rozwojowym.

Zasady realizacji:

- wysoka jakość infrastruktury naukowo-dydaktycznej wyższych uczelni publicznych;
- sprzyjanie integracji potencjału kadrowego nauki i sektora badawczo-rozwojowego, usprawnianie powiązań przestrzennych na linii nauka — gospodarka;
- dostosowanie struktury bazy szkolnictwa zawodowego do lokalnej specjalizacji gospodarczej i potrzeb rynku pracy;
- wsparcie dla regionalnych specjalności edukacyjnych i naukowo-badawczych oraz działań promujących nową technikę i technologię;
- korzystne warunki przestrzenne dla rozwoju szkolnictwa niepublicznego na wszystkich poziomach edukacji;
- powszechny dostęp do szkolnictwa na poziomie gimnazjalnym w ośrodkach gminnych i średnim w ośrodkach powiatowych oraz w wybranych ośrodkach gminnych, z jednoczesną poprawą jakości bazy materialnej tych usług;
- priorytet dla infrastruktury kształcenia ustawicznego i „telenauki”.

Kierunki polityki przestrzennej:

- rozbudowa bazy dydaktycznej i socjalnej szkolnictwa wyższego, w tym zwłaszcza uniwersyteckiego w Kielcach oraz sieci szkół wyższych (względnie ich filii) w ośrodkach regionalnych i subregionalnych ze wsparciem inicjatyw lokalizacyjnych w obszarze województwa dla głównych uczelni krajowych;
- wsparcie inicjatyw konsolidacyjnych uczelni z sektorem przemysłu (centra badawczo-rozwojowe, konsorcja naukowo-przemysłowe, inicjatywy klastrowe, itp.);
- tworzenie warunków do wzrostu zaangażowania ośrodków akademickich w kształtowanie regionalnego kapitału intelektualnego oraz wsparcie w budowaniu prestiżu uczelni wyższych województwa na rynku usług edukacyjnych;
- poszerzenie oferty kształcenia na poziomie wyższym o kierunki deficytowe (utworzenie wydziału medycznego na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego, powiązane z organizacją oddziałów klinicznych w wiodących szpitalach);
- dywersyfikacja kierunków kształcenia na poziomie regionalnym i subregionalnym z jednoczesnym dostosowywaniem struktury tych kierunków do lokalnej specjalizacji gospodarczej i potrzeb rynku pracy — wsparcie innowacyjnych form kształcenia (e-edukacja);
- rozwój centrów kształcenia ustawicznego przede wszystkim na **podobszarze recesji przestarzałej bazy przemysłowej** oraz w ośrodkach subregionalnych, wsparcie dla działań realizowanych w ramach programów pomocowych;
- zwiększenie dostępności do systemu szkoleń służących przekwalifikowaniu lub zdobyciu nowych umiejętności zawodowych na poziomie ponadlokalnym szczególnie dla osób bezrobotnych o niskich umiejętnościach, młodzieży pochodzącej z rodzin najuboższych i peryferyjnych obszarów wiejskich oraz innych osób znajdujących się w szczególnie niekorzystnych warunkach na rynku pracy;
- stworzenie sprzyjających warunków przestrzennych i systemu zachęt do zamieszkania i rozwoju kariery młodym kadrom naukowym w ośrodkach rozwijających bazę szkolnictwa wyższego i zawodowego.

2. Opieka zdrowotna i społeczna

Poprawa dostępu do podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej, oprócz niezbędnych działań organizacyjno-inwestycyjnych na wszystkich poziomach obsługi, wiąże się z lepszym dostosowaniem sieci jednostek szpitalnych i ambulatoryjnych do prognozowanego rozmieszczenia ludności oraz przewidywanych zmian w strukturze demograficznej i zdrowotnej mieszkańców. Uwzględniając obecne trendy w tym zakresie, za niezbędną uznaje się rozbudowę systemu leczenia onkologicznego i kardiologicznego, obiektów zapewniających opiekę długoterminową i paliatywną oraz usług opieki nad matką i dzieckiem, rehabilitacyjnych oraz wyspecjalizowanych w leczeniu chorób „cywilizacyjnych”. Istotnym zadaniem samorządu województwa będzie również wzmacnianie struktury przestrzennej ratownictwa medycznego.

W planowaniu systemu obsługi należy także uwzględnić proces starzenia się ludności oraz zwiększanie się grupy osób samotnych, pozbawionych opieki.

Cel polityki wojewódzkiej:

- zapewnienie warunków rozwoju leczenia specjalistycznego, a także systemu wsparcia środowiskowego i stacjonarnej pomocy społecznej z jednoczesnym pogłębieniem specjalizacji regionalnej w wiodących dziedzinach leczenia zamkniętego.

Priorytety wojewódzkiej polityki przestrzennej:

- europejski standard usług w wiodących placówkach leczenia szpitalnego, zwłaszcza Świętokrzyskim Centrum Onkologii oraz Świętokrzyskim Centrum Kardiologii, pogłębianie specjalizacji regionalnej w lecniwctwie zamkniętym;
- nowoczesna baza infrastruktury szpitalnej, sprzyjająca efektywności ekonomicznej i jakości świadczonych usług — tworzenie warunków do organizacji leczenia klinicznego;
- poprawa dostępności do specjalistycznych usług ambulatoryjnych, zwłaszcza tzw. częstego korzystania już na poziomie ponadlokalnym — wzmocnienie funkcji diagnostycznych i rehabilitacyjnych;
- dostosowanie bazy leczenia szpitalnego w powiatach do potrzeb społeczności lokalnej i uwarunkowań ekonomicznych;
- krajowy standard opieki zdrowotnej i społecznej dla ludzi starszych, niepełnosprawnych i pozbawionych opieki;
- rozwój instytucji wsparcia środowiskowego oraz rozwój placówek stacjonarnej pomocy społecznej na poziomie ponadlokalnym;
- tworzenie warunków przestrzennych do walki z patologiami społecznymi.

Kierunki polityki przestrzennej:

- rozbudowa i doposażenie wiodących placówek specjalistycznej opieki zdrowotnej w aspekcie uzyskania metropolitalnych i krajowych standardów obsługi;
- uzyskanie krajowego standardu bazy leczenia uzdrowiskowego w Busku-Zdroju i Solcu-Zdroju oraz racjonalne zagospodarowanie stref ochrony uzdrowiskowej, zgodne ze statutem uzdrowiska;
- wsparcie systemu szpitalnictwa powiatowego w dostosowaniu do warunków rynkowych;
- kompleksowa rozbudowa systemu placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (zarówno podstawowej, jak i specjalistycznej), drogą tworzenia nowych placówek względnie ich filii na obszarach niedosłużonych, doposażenia w nowoczesną aparaturę diagnostyczno-terapeutyczną oraz rozbudowy bazy lokalowej dla lekarzy rodzinnych;
- tworzenie warunków do rozwoju usług komercyjnych, zwłaszcza w segmentach deficytowych i wymagających dużych nakładów finansowych;

- zapewnienie warunków przestrzennych do organizacji profilaktyki prozdrowotnej oraz promocji zdrowego i aktywnego stylu życia;
- integracja przestrzenna inicjatyw mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i patologiom;
- rozbudowa i modernizacja placówek i obiektów pomocy społecznej z myślą o zapewnieniu europejskich standardów obsługi;
- tworzenie warunków do wdrożenia kompleksowych programów wspierania rodziny;
- rozbudowa i modernizacja obiektów związanych z bezpieczeństwem publicznym i ratownictwem medycznym.

3. Kultura, sport i rekreacja

Oferta usług kultury oraz sportu i rekreacji wpływa znacząco na wizerunek regionu oraz jest ważnym punktem odniesienia w krajowym rankingu atrakcyjności inwestycyjnej miast. Zadaniem wojewódzkiej polityki przestrzennej w tej dziedzinie zagospodarowania będzie uzyskanie znaczącej poprawy dostępności do pełnego asortymentu placówek podstawowych, z równoczesnym tworzeniem warunków do podejmowania działalności kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej na najwyższym poziomie. Sprzyjać temu winno stworzenie systemu usług o wysokim standardzie (lokalizowanych głównie w ośrodkach subregionalnych), które pełniłyby funkcje animatora działalności kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej na lokalnym poziomie obsługi.

Wiodący cel polityki wojewódzkiej:

- znaczące zwiększenie dostępności systemu placówek kultury wysokiej w obszarze funkcjonalnym Kielc oraz wykreowanie silnych centrów kulturalnych w ośrodkach subregionalnych.

Zasady zagospodarowania przestrzennego:

- ograniczanie dysproporcji w dostępie społeczeństwa regionu do dóbr i usług kultury wysokiej;
- poprawa dostępności mieszkańców województwa do lokalnych i powiatowych placówek kulturalnych;
- wykorzystanie bogactwa kultury ludowej oraz inicjatyw miejscowych do aktywizacji kulturalnej obszarów wiejskich oraz wzmacniania tożsamości kulturowej regionu;
- łączenie usług kultury z komplementarnymi funkcjami terenów takimi jak: rekreacja i wypoczynek, usługi handlu i gastronomii o wysokim standardzie, tereny sportu i imprez masowych;
- wsparcie partnerstwa publiczno-prywatnego w rozwoju bazy usługowej realizowanej „dla wspólnego dobra”.

Kierunki polityki przestrzennej:

- wzmocnienie roli Kielc oraz ośrodków subregionalnych jako wiodących ośrodków życia społecznego i kulturalnego regionu poprzez rozbudowę bazy usługowej o wysokim standardzie oraz zwiększanie liczby imprez artystycznych o zasięgu krajowym i międzynarodowym (w oparciu o współpracę z innymi ośrodkami w kraju i za granicą), a także szerszą promocję;
- zwiększenie roli ośrodków powiatowych jako ponadlokalnych centrów kultury, sportu i rekreacji, które winny osiągnąć regionalny standard obsługi;

- sprzyjanie organizacji działalności sportowej na poziomie krajowym w ośrodkach, posiadających najkorzystniejsze warunki rozwoju różnych dyscyplin sportu wyczynowego;
- uzupełnianie i rozbudowa sieci podstawowych placówek kultury oraz sportu i rekreacji w aspekcie poprawy dostępności do tych usług z obszarów niedosłużonych;
- rozwijanie różnorodnych form upowszechniania i krzewienia kultury na obszarze całego województwa poprzez wspieranie placówek i ośrodków upowszechniania kultury i edukacji regionalnej, wykazujących odpowiednią aktywność;
- promocja działalności kulturalnej, w szczególności nawiązującej do kultury źródłowej, oraz działalności sportowej w środowisku wiejskim.

4. Poprawa jakości zasobów ludzkich

Jakość zasobów ludzkich wiąże się decydująco z sytuacją na rynku pracy oraz możliwością podniesienia kwalifikacji zawodowych, zwiększających szanse zatrudnienia. Wysoką rangę tej problematyce nadaje zaktualizowana „Strategia rozwoju województwa świętokrzyskiego do roku 2020”, której jednym z celów jest *koncentracja na budowie kapitału ludzkiego i bazy dla innowacyjnej gospodarki*, m.in. realizowana drogą tworzenia sprzyjających warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, w tym innowacyjnej oraz doskonalenia systemu szkolnictwa. Z kolei w *Krajowej strategii zatrudnienia na lata 2007–2013*, zakłada się osiągnięcie na koniec 2013 roku ogólnego wskaźnika zatrudnienia w wysokości 58–60% oraz zmniejszenie ogólnej stopy bezrobocia do poziomu 10–12%. Realizacja tych założeń wymaga zwiększenia podaży miejsc pracy oraz stworzenia nowoczesnej i łatwo dostępnej oferty edukacyjnej, umożliwiającej podniesienie kwalifikacji zawodowych.

Celem wojewódzkiej polityki przestrzennej w omawianej dziedzinie zagospodarowania powinno być, zatem:

Wyrównywanie szans dostępu ludności regionu do rynku pracy oraz atrakcyjnej, nowoczesnej oferty edukacyjnej, sprzyjającej kształtowaniu społeczeństwa opartego na wiedzy

Zadaniem samorządu województwa, wynikającym z tak ujętego celu polityki przestrzennej powinno być wsparcie **słabszych strukturalnie obszarów wiejskich oraz gmin peryferyjnych o niskim potencjale rozwojowym**, posiadających najsłabiej rozwinięty — lokalny rynek pracy oraz utrudniony dostęp do edukacji zawodowej.

Na obszarach tych konieczne jest **ukształtowanie nowych, prorynkowych struktur i powiązań przestrzennych** sprzyjających aktywności lokalnej i tworzeniu nowych segmentów rynku pracy, przy wykorzystaniu dostępnych środków pomocowych. Oznacza to potrzebę wskazania nowych, atrakcyjnych lokalizacyjnie terenów i stref aktywności gospodarczej, które mogłyby pełnić funkcje rynkowe — stosownie do inicjatyw podejmowanych w różnych strategiach i programach rozwoju lokalnego. Równolegle wspierane będą działania służące podnoszeniu kwalifikacji zawodowych i aktywnej polityce wzrostu zatrudnienia oraz zadania podejmowane w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego, mające na celu trwałe zwiększenie miejsc pracy.

Uwzględnienie powyższych zagadnień w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego będzie jednym z najważniejszych kryteriów zgodności projektów tych dokumentów ze zmianą „Planu zagospodarowania przestrzennego

województwa świętokrzyskiego”, przesądzającym o pozytywnym ich zaopiniowaniu przez Zarząd Województwa Świętokrzyskiego.

Do **najważniejszych kierunków działań przestrzennych** służących integracji lokalnych rynków zalicza się:

na obszarach wiejskich — *stworzenie podstaw przestrzennych rozwoju wielofunkcyjnego, ukierunkowanego na przebudowę wiejskiego rynku pracy i przesunięcie zasobów ludzkich z produkcji rolnej do jej otoczenia oraz pozarolniczych działów gospodarki, drogą:*

- stworzenia lokalnego systemu korzystnych warunków terenowych i ekonomicznych dla rozwoju przedsiębiorczości generującej wzrost zatrudnienia;
- wskazania atrakcyjnej (według kryteriów rynkowych) oferty terenów pod różnego rodzaju przedsiębiorczość, zwłaszcza opartą o lokalne potencjały i zasoby;
- sprzyjania lokalnym inicjatywom gospodarczym poprzez wzmacnianie obsługi komunikacyjnej i uzbrojenia technicznego terenów i stref o największym potencjale rozwoju aktywności rynkowej;
- zapewnienia warunków przestrzennych do rozwoju istniejących i powstawania nowych segmentów rynku pracy (przestrzenne i strukturalne równoważenie tego rynku);
- tworzenia i upowszechniania rozwiązań przestrzennych zmierzających do uelastycznienia rynku pracy, adaptacyjności pracowników i zwiększenia mobilności zawodowej mieszkańców;
- znaczącego wsparcia lokalnych służb zatrudnienia i innych instytucji wspomagających rozwój rynku pracy;
- aktywizacji nowych segmentów rynku na rzecz ochrony środowiska oraz zachowania zabytków i kultury źródłowej wsi (np.: tworzenie „zielonych miejsc pracy”, kultywowanie tradycji ludowej, itp.);
- wdrażania programów aktywizacji zawodowej dla bezrobotnych oraz wspierania powrotów na rynek pracy;
- wsparcia działań służących poprawie dostępności do systemu edukacji zawodowej.

na obszarach miast — *tworzenie warunków przestrzennych do rozwoju i dywersyfikacji miejskich rynków pracy, zwłaszcza w innowacyjnych sektorach gospodarki i usługach produkcyjnych, co wymaga podjęcia następujących działań przestrzennych:*

- stworzenia korzystnych warunków przestrzennych dla rozwoju potencjału kadrowego nauki i sektora badawczo-rozwojowego w stolicy województwa oraz w ośrodkach subregionalnych;
- dostosowania systemu edukacji do potrzeb ponadlokalnych rynków pracy (stosownie do rangi ośrodka miejskiego w wojewódzkim systemie osadnictwa);
- poprawy dostępności rynku pracy poprzez rozbudowę i unowocześnienie infrastruktury komunikacyjnej ułatwiającej dojazd do terenów przedsiębiorczości oraz nowych stref aktywności gospodarczej;
- stworzenia systemu zachęt wspierających mobilność mieszkańców na rynku pracy — aktywizowanie poprzez umożliwienie podnoszenia kwalifikacji, informację zawodową, pośrednictwo pracy, szkolenia oraz budowę systemu kształcenia ustawicznego, a także zapewnienie wzrostu zasobów mieszkań i przygotowanie terenów do osiedlania się i rozwoju przedsiębiorczości dla ludności chcącej emigrować ze wsi do miast;
- wsparcia tworzenia trwałych miejsc pracy w nowych dziedzinach usług rynkowych (otoczenie rynkowe biznesu, transfer wiedzy i innowacji, obsługa systemów teleinformatycznych), jak również w tradycyjnych sektorach gospodarki posiadających największe perspektywy rozwoju np.: budownictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym, handlu i gastronomii, hotelarstwie, obsłudze ruchu turystycznego itp.;

- sprzyjania działaniom służącym wzmocnieniu usług rynku pracy — zapewnienie spójności instytucjonalnej różnych podmiotów działających na tym rynku;
- wspierania rynku pracy dla kobiet umożliwiającego łączenie przez nie ról rodzinnych i zawodowych oraz różnorodnych form aktywności osób niepełnosprawnych i w wieku emerytalnym;
- planowania rozwoju rynku pracy z uwzględnieniem potrzeb obszaru oddziaływania ośrodka miejskiego.

Powyższym działaniom towarzyszyć będą następujące zasady polityki przestrzennej:

- zasada równości szans dostępu do rynku pracy i edukacji (odnosząca się zwłaszcza do mieszkańców wsi, kobiet i osób dysfunkcyjnych oraz ludzi młodych i długotrwale bezrobotnych);
- zasada wyrównywania dysproporcji terytorialnych w zakresie ubóstwa i wykluczenia społecznego;
- tworzenie warunków do zwiększenia mobilności zawodowej mieszkańców;
- preferencje lokalizacyjne dla inwestycji przynoszących trwały wzrost zatrudnienia;
- zasada wspierania wszystkich inicjatyw lokalnych wzrostu zatrudnienia nie kolidujących z ochroną środowiska przyrodniczego i krajobrazu.

VII. Kierunki rozwoju bazy ekonomicznej oraz obszarów wydobywania surowców mineralnych

1. Baza ekonomiczna

Punktem wyjścia do realizacji wizji rozwoju gospodarczego województwa, nakreślonej w „Strategii rozwoju województwa świętokrzyskiego do roku 2020” (SRWŚ) winno być: szeroko rozumiane otwarcie komunikacyjne regionu na sąsiednie metropolie, koncentracja na kluczowych dla rozwoju gospodarki regionu branżach, rozwój nowoczesnej infrastruktury technicznej i teleinformatycznej oraz stworzenie systemu atrakcyjnej oferty terenów inwestycyjnych, zapewniających konkurencyjne warunki lokalizacyjne.

Strategia Badań i Innowacyjności Województwa (RIS3) doprecyzowuje wizję rozwoju wyznaczoną w SRWŚ poprzez wybór „inteligentnych specjalizacji” województwa, które powinny stanowić motor rozwoju gospodarczego regionu. Są to branże: odlewniczo-metalowa, budowlana, turystyki prozdrowotnej i zdrowej żywności, wspierane przez trzy obszary horyzontalne: technologie informacyjno-komunikacyjne (ICT), efektywne wykorzystanie energii (odnawialne źródła energii) i branżę targowo-kongresową.

W związku z powyższym **głównym celem** w omawianej dziedzinie zagospodarowania województwa będzie:

Wzrost konkurencyjności i innowacyjności przestrzeni gospodarczej wraz z wykorzystaniem specyficznych zasobów i potencjałów regionalnych oraz przystosowaniem tej przestrzeni do rozwoju gospodarki opartej na wiedzy

Realizacji celu głównego i celów warunkujących przyświecać będą następujące zasady polityki przestrzennej:

- zasada zrównoważonego wykorzystywania specyficznych atutów województwa dla tworzenia inteligentnych specjalizacji regionalnych;

- zasada tworzenia wielofunkcyjnych, atrakcyjnych lokalizacyjnie stref aktywizacji gospodarczej, wyposażonych w pełną infrastrukturę techniczną, społeczną i okołobiznesową, zdolnych do przyciągania kapitału oraz absorpcji innowacji i transferu zaawansowanych technologii;
- zasada efektywnego wykorzystania istniejącego zainwestowania i infrastruktury technicznej oraz rewitalizacji zdegradowanych terenów i dzielnic przemysłowych;
- zasada preferencji dla działalności o dużym zaawansowaniu technologicznym i niskim poziomie szkodliwości dla środowiska przyrodniczego;
- zasada sprzyjania inteligentnej współpracy sektora B+R ze środowiskiem gospodarczym drogą partnerskiej integracji dzielnic wiedzy i parków naukowo-technologicznych oraz przedsiębiorstw produkcyjnych;
- zasada preferencji dla rozwoju sektora małych i średnich przedsiębiorstw, najbardziej odpornego na czynniki kryzysowe.

Cele warunkujące:

1. Kształtowanie warunków przestrzennych do dywersyfikacji przedsiębiorczości, rozwoju sektora MSP oraz inteligentnych specjalizacji gospodarczych

Sprostanie wymogom konkurencyjności na rynkach krajowych i zagranicznych wymaga m.in. osiągnięcia wyższego stopnia dywersyfikacji gospodarki, zwłaszcza w oparciu o rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw, cechującego się większą elastycznością reakcji na potrzeby rynków zbytu i bardziej odpornego na zjawiska kryzysowe. Dywersyfikacja funkcji gospodarczych powinna również zmierzać do wykorzystania specyficznych zasobów i potencjałów regionu (inteligentne specjalizacje), zaawansowanych technologii oraz rozwoju sektora usług rynkowych.

Realizacja powyższego celu powinna zatem polegać na:

- racjonalnym wykorzystaniu zasobów regionu oraz kształtowaniu inteligentnych specjalizacji regionalnych w gospodarce, poprzez:
 - ✓ tworzenie warunków przestrzennych dla rozwoju inteligentnych specjalizacji gospodarczych zdiagnozowanych w Strategii Badań i Innowacyjności Województwa (RIS3):
 - odlewniczo-metalowej (podobszar recesji przestarzałej bazy przemysłowej w pasie od Końskich po Ostrowiec Św.),
 - budowlanej (rejon wydobywania i przetwórstwa surowców mineralnych),
 - turystyki prozdrowotnej (rejon Buska-Zdroju i Solca-Zdroju),
 - zdrowej żywności (rejon Sandomierza — ośrodek warzywnictwa i ogrodnictwa, przetwórstwa owoców i warzyw, międzynarodowego handlu produktami rolnymi oraz ośrodek akademicki, specjalizujący się w tych dziedzinach; rejon Włoszczowy, Pierzchnicy i Końskich — ośrodki produkcji i przetwórstwa mleka),
 - technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT) — Kielce,
 - efektywnego wykorzystania energii/odnawialnych źródeł energii (m.in. rejon Połańca, Rzędowa i Grzybowa)
 - targowo-kongresowej (Targi Kielce i działający w oparciu o nie klaster Grono Targowe Kielce);
 - ✓ tworzenie warunków dla rozwoju skupisk współpracujących przedsiębiorstw (klastrów) w inteligentnych dla regionu specjalizacjach;
 - ✓ tworzenie warunków przestrzennych dla rozwoju rzemiosła regionalnego oraz kreowania produktów i marek regionalnych;
- tworzeniu warunków przestrzennych dla rozwoju i dywersyfikacji funkcji wyższego rzędu w obszarze funkcjonalnym Kielce, w tym:

- ✓ funkcji międzynarodowych i krajowych, zwłaszcza: targowej, konferencyjnej, imprezowo-kulturalnej, technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT);
- ✓ funkcji naukowo-edukacyjnych (rozbudowa i poszerzenie oferty specjalistycznych placówek edukacji, nauki, kultury, sportu, turystyki, ochrony zdrowia, administracji i innych usług wyższego rzędu oraz organizacja cyklicznych wydarzeń targowo-wystawienniczych, naukowych, kulturalnych i sportowych o randze krajowej i międzynarodowej);
- ✓ funkcji gospodarczych (integracja potencjału naukowego, gospodarczego i biznesowego dla wykształcenia Regionalnego Systemu Innowacji, wspierającego rozwój innowacyjnych przedsiębiorstw);
- tworzeniu warunków przestrzennych dla dywersyfikacji funkcji gospodarczych subregionalnych ośrodków wzrostu, w tym:
 - ✓ preferencje dla rozwoju przemysłów o dużym zaawansowaniu technologicznym, zdolnych konkurować na rynku europejskim;
 - ✓ tworzenie warunków do rozwoju kooperacji przemysłowej (klastry);
 - ✓ rozwój sektora usług rynkowych;
 - ✓ rozwój instytucji i usług otoczenia biznesu;
- tworzeniu warunków przestrzennych dla wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich umożliwiającego przechodzenie ludności wiejskiej do zawodów pozarolniczych, w tym:
 - ✓ wzmocnienie przetwórstwa rolno-spożywczego;
 - ✓ różnicowanie działalności gospodarczej na wsi przy wykorzystaniu lokalnych potencjałów (rzemiosło, usługi);
- wsparciu sektora MSP, poprzez tworzenie warunków przestrzennych dla rozwoju instytucji otoczenia biznesu pomagających w założeniu, prowadzeniu i podnoszeniu innowacyjności działalności gospodarczej.

2. Stworzenie systemu korzystnych warunków lokalizacyjnych poprzez modernizację i kompleksowe wyposażanie obszarów aktywności w nowoczesną infrastrukturę komunikacyjną, techniczną i ekonomiczną, zwłaszcza w atrakcyjnych dla gospodarki rynkowej węzłach, pasmach i strefach aktywności gospodarczej

Aktywność gospodarcza koncentrować będzie się głównie w tzw. niszach aktywności rynkowej w największych ośrodkach Aglomeracji Staropolskiej, na terenach specjalnych stref ekonomicznych, na obszarach koncentracji wydobywania i przetwórstwa surowców mineralnych oraz w głównych węzłach komunikacyjnych. Aktywność ta winna być również stymulowana w średnich i małych miastach regionu obsługujących obszary wiejskie, zwłaszcza pozbawione atrakcyjnych potencjałów rozwoju. W świetle dokonanej analizy uwarunkowań rozwoju bazy ekonomicznej na tych obszarach proponuje się następujące kierunki polityki przestrzennej:

- zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej i poprawa wewnętrznych powiązań transportowych, poprzez:
 - ✓ budowę i modernizację głównego szkieletu dróg ekspresowych w województwie i sprawnego połączenia tego systemu z systemem międzynarodowych szlaków komunikacyjnych;
 - ✓ przystosowanie parametrów technicznych i przepustowości dróg krajowych i wojewódzkich dla potrzeb transportu multimodalnego w głównych węzłach i pasmach aktywności rynkowej;
 - ✓ budowę Regionalnego Portu Lotniczego Kielce w Obicach wraz z zagospodarowaniem jego strefy funkcjonalnej;
 - ✓ poprawę skomunikowania terenów produkcyjno-usługowych z miejscami zamieszkania i „obsługi biznesu”;
 - ✓ budowę regionalnych centrów logistycznych usprawniających ruch towarowy;

- restrukturyzację technologiczną przestarzałej bazy przemysłowej oraz dywersyfikację struktury przemysłu, zwłaszcza na obszarach monokultury przemysłowej z wysokim udziałem gałęzi tradycyjnych (były SOP), w tym:
 - ✓ odchodzenie od przemysłów wyłącznie surowcowych na rzecz zaawansowanych przemysłów przetwórczych;
 - ✓ rozwój nowoczesnych baz przechowalnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego, dostosowanych do wymogów rynku UE, a także rozwój działalności pozarolniczej z zakresu obsługi rynku rolnego i ludności wiejskiej;
 - ✓ wykorzystanie istniejącego stanu zainwestowania i uzbrojenia przemysłowego z przywróceniem równowagi ekologicznej i adaptacją do nowych, innowacyjnych trendów rozwoju;
 - ✓ trwała rewitalizacja dzielnic i obszarów poprzemysłowych;
- stworzenie systemu korzystnych warunków lokalizacyjnych w atrakcyjnych dla gospodarki rynkowej węzłach, pasmach i strefach aktywności poprzez:
 - ✓ kompleksowe uzbrojenie terenów produkcyjno-usługowych w infrastrukturę techniczną (gaz przewodowy, wodociąg i kanalizację zbiorczą itd.) i teleinformatyczną (dostęp do Internetu);
 - ✓ zapewnienie niezawodności zasilania w media;
 - ✓ pełne spożytkowanie korzyści ekonomicznych wynikających z funkcjonowania starachowickiej i tarnobrzeskiej SSE wraz z ich podstrefami;
 - ✓ zwiększenie podaży uzbrojonych terenów inwestycyjnych o uregulowanej sytuacji prawnowłasnościowej w miejscach o najkorzystniejszych warunkach rynkowych lokalizacji;
 - ✓ tworzenie stref, pasm i węzłów aktywności gospodarczej, odpowiadających zróżnicowanym potrzebom lokalizacyjnym, w celu złamania monostruktury gospodarki oraz wywołania efektu synergii lokalizacji;
 - ✓ kreowanie nowych dzielnic przedsiębiorczości z poszanowaniem ładu przestrzennego i ekologicznego (optymalne wkomponowanie w lokalną strukturę przestrzenną, odpowiednia izolacja od terenów zabudowy mieszkaniowej, korzystne warunki dojazdu i parkowania itp.) oraz zapewnienie możliwości ich dalszego rozwoju przestrzennego i strukturalnego;
 - ✓ tworzenie systemu korzyści ekonomicznych do przyciągnięcia kapitału oraz infrastruktury otoczenia biznesu wspierającej działania inwestycyjne przedsiębiorstw;
 - ✓ zdecydowane usprawnienie promowania walorów lokalizacyjnych województwa na krajowym i europejskim „rynku inwestycyjnym”;
- zwiększenie inwestycji w poprawę jakości środowiska, w tym:
 - ✓ poprawę jakości wód, powietrza, gleb i klimatu akustycznego;
 - ✓ rozwiązanie problemu utylizacji odpadów przemysłowych i rekultywacji terenów zdegradowanych;
 - ✓ promowanie wdrażania w zakładach przemysłowych systemów zarządzania środowiskowego, najlepszych dostępnych technologii oraz upowszechnianie i promowanie postaw ekologicznych w środowisku biznesowym.

2. Obszary wydobywania i przetwórstwa surowców mineralnych

Obszary występowania udokumentowanych złóż kopalin i racjonalne ich wykorzystanie ze względu na nieodnawialność zasobów oraz potencjalne zagrożenie środowiska, które może przynieść niewłaściwa ich eksploatacja stanowią przedmiot szczególnego zainteresowania wojewódzkiej polityki przestrzennej. Na kierunki ich zagospodarowania rzutuje niewątpliwie fakt, że przemysł województwa od najdawniejszych

czasów ukształtowany został w ścisłym powiązaniu z istniejącymi zasobami surowców. We wcześniejszych okresach przemysł ten bazował na wydobywaniu i przetwórstwie rud metali (żelaza, miedzi i ołowiu) natomiast późniejszy okres i lata obecne przyniosły zwiększenie wykorzystania zasobów surowców skalnych i chemicznych.

Świętokrzyskie należy do obszarów o bogatej i urozmaiconej bazie kopalin. Aktualnie, zgodnie z potrzebami rynku główny przedmiot eksploatacji stanowią surowce węglanowe, które wykorzystuje się dla przemysłu cementowo-wapienniczego oraz do produkcji kruszyw drogowych i budowlanych. Ponadto intensywnie eksploatuje się bogate zasoby złóż gipsu i siarki. Prognozy zapotrzebowania na kopalinę stanowiące bazę dla rozwoju głównie produkcji materiałów budowlanych są na tyle optymistyczne, że można przewidywać dalszy wzrost wydobywania i przetwórstwa surowców wykorzystywanych dla potrzeb szeroko rozumianego budownictwa. Wzrost ten będzie jednak realizowany mając na uwadze następujące **cele polityki przestrzennej**:

- oszczędne i racjonalne korzystanie z zasobów surowcowych;
- systematyczna poprawa stanu środowiska zmienionego w wyniku eksploatacji kopalin, głównie na terenach wielkoskalowych przekształceń;
- pełne wykorzystanie zasobów unikalnej jakości wód mineralnych dla rozwoju lecznictwa uzdrowiskowego i turystyki zdrowotnej;
- wzrost atrakcyjności turystycznej i krajoznawczej województwa poprzez udostępnienie interesujących obiektów geologicznych dla celów turystycznych i naukowo-dydaktycznych.

Zasady realizacji celów

Prowadzona od wielu lat eksploatacja złóż kopalin przyczyniła się do znacznego przekształcenia krajobrazu naturalnego, zwłaszcza w rejonach gdzie występuje nagromadzenie kopalni odkrywkowych. W trosce o zachowanie walorów krajobrazowych przyjmuje się strategiczną **zasadę nie tworzenia nowych obszarów koncentracji wydobywania i przeróbki poza już istniejącymi**. Nie wyklucza to podjęcia eksploatacji pojedynczych złóż, położonych na innych obszarach pod warunkiem, że eksploatacja ta nie spowoduje zagrożeń środowiskowych i jest szczególnie uzasadniona względami gospodarczymi. Jednocześnie winny być respektowane następujące kryteria polityki przestrzennej:

- wydobywanie surowców zgodnie z wymogami obowiązujących przepisów prawa, w tym ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego;
- przestrzeganie zasad bezpieczeństwa eksploatacji surowców w odniesieniu do obszarów zamieszkałych, atrakcyjnych turystycznie, o wysokich walorach przyrodniczych i rolniczych;
- zabezpieczenie rezerw terenowych i ochrona złóż przed inwestycjami nie związanymi z działalnością górnictwem, które mogłyby ograniczyć lub uniemożliwić w przyszłości ich eksploatację;
- podnoszenie efektywności wykorzystania zasobów poprzez wszechstronne zagospodarowanie kopalin (kopalinę głównej, kopalin towarzyszących oraz surowców z hałd i składowisk górniczych);
- skuteczna ochrona zasobów wód mineralnych i leczniczych.

Kierunki polityki przestrzennej

Pomimo, że w polityce krajowej pozyskiwanie surowców mineralnych postrzega się generalnie, jako zagrożenie dla środowiska, to dla słabszych ekonomicznie regionów kraju, w tym i naszego województwa, racjonalna eksploatacja kopalin stanowi ważny czynnik rozwoju, który może i powinien być wykorzystany w sytuacji postępującej polaryzacji przestrzeni gospodarczej. Warunkiem intensyfikacji wykorzystania tych surowców jest

prowadzenie kompleksowej i zrównoważonej gospodarki złożami z równoczesnym uwzględnieniem minimalizacji szkód wyrządzonych eksploatacją w środowisku przyrodniczym. Osiągnięcie tych zamierzeń nastąpi w wyniku realizacji następujących działań przestrzennych:

- optymalne wykorzystywanie zasobów złóż oraz surowców z hałd i składowisk pogórnich przy zmniejszeniu ilości powstających odpadów drogą stosowania nowoczesnych technologii eksploatacji i przeróbki;
- rekultywacja byłych wyrobisk, hałd i osadników oraz sukcesywna rekultywacja złóż eksploatowanych;
- likwidacja nielegalnej eksploatacji kopalin na potrzeby lokalne;
- dbałość o estetykę krajobrazu przez wprowadzenie zieleni osłonowej izolującej tereny wydobywania oraz stosowanie urządzeń zmniejszających uciążliwość wydobywania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, ochrony powietrza i niwelacji hałasu oraz zanieczyszczeń;
- włączenie do programów rozwoju turystyki atrakcyjnych obiektów poeksploatacyjnych, a szczególnie walorów wynikających z interesującej budowy geologicznej;
- rozwój wydobywania surowców charakterystycznych jedynie dla woj. świętokrzyskiego, jak gipsy, siarka czy wody mineralne, z uwzględnieniem zarówno korzyści gospodarczych, jak i wymogów ochrony środowiska.

Obszary koncentracji i rozwoju wydobywania kopalin

Obejmują one historyczne tereny występowania i przetwórstwa surowców mineralnych, jak i obszary gdzie aktualnie prowadzone jest wydobywanie z reguły z kilku złóż położonych w bliskim sąsiedztwie i gdzie potencjalne zasoby kopalin rokuja możliwość udostępnienia nowych złóż. W takich rejonach konieczne jest zwrócenie szczególnej uwagi na minimalizację kolizji przyrodniczo-krajobrazowych. Szczególnie duża koncentracja wydobywania i przerobu kopalin, głównie węglanowych, ma miejsce na terenach położonych na południe i południowy-zachód od Kielc. Zlokalizowane jest tu kilkanaście, dużych (w skali krajowej) złóż i zakładów, m.in. są to: Bukowa, Małogoszcz, Ostrówka i Ołowianka, Kowala, Trzuskawica, Radkowice-Podwole, Morawica III i wiele mniejszych. Na obszarze tym wstępują również złoża, kwalifikujące się do zagospodarowania na cele wydobywcze. Drugim obszarem o znacznie mniejszym nasyceniu złożami i czynnymi kopalniami jest rejon Łagowa, Baćkowic i Iwanisk.

Pozostałymi rejonami, które nie stanowią obszarów koncentracji wydobywania kopalin, lecz skala eksploatacji i przetwórstwo surowca predysponuje je do uwzględnienia w zmianie „Planu ...” są:

- obszar złoża Gliniany-Duranów i funkcjonująca na bazie tego surowca „Cementownia Ożarów”, w gminie Ożarów;
- obszar eksploatacji i przetwórstwa siarki ze złoża Osiek (południowy-wschód regionu);
- obszar wydobywania i przetwórstwa wapieni w północnej części gminy Chmielnik;
- obszar wydobywania i przetwórstwa gipsów z dwóch złóż na Ponidziu (złoża Leszcze i Borków-Chwałowice);
- obszar planowanego Zagłębia Ceramicznego na pograniczu gmin Mniów — Smyków — Radoszyce w oparciu o istniejące zasoby.

W rejonach tych oprócz wymienionych wcześniej zasad i kierunków polityki przestrzennej istotnym jest dostosowanie sieci dróg obsługujących kopalnie i zakłady przerobcze do występującego oraz prognozowanego obciążenia ruchem, jak również sukcesywne minimalizowanie uciążliwości środowiskowych. Istotnym zadaniem, którego realizacja służyć będzie ocenie działalności wydobywczo-przetwórczej, jest stałe unowocześnianie procesów technologicznych, poszerzanie asortymentu i wdrażanie nowych produktów, oraz rozwój sektora B+R.

VIII. Kierunki rozwoju turystyki i rekreacji

Podstawą kształtowania rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej w województwie świętokrzyskim będzie korzystne położenie geograficzne regionu, jego specyficzne zasoby przyrodniczo-kulturowe, a także dotychczasowy stan i zamierzenia rozwoju bazy gospodarczej turystyki, która wykazuje znaczną dynamikę wzrostu.

Na podstawie analizy uwarunkowań rozwoju funkcji turystycznej można stwierdzić, że na przeważającym obszarze województwa występują dobre warunki dla rozwoju prawie wszystkich form turystyki pobytowej (agroturystyki, turystyki aktywnej, turystyki uzdrowskiej, biznesowej, a nawet zimowej), jak również turystyki samochodowej związanej ze zwiedzaniem zabytków, obiektów o wybitnych walorach przyrodniczo-krajobrazowych, miejsc pamięci narodowej, a także (coraz częściej) atrakcji geologicznych.

Obecny poziom wyposażenia w infrastrukturę turystyczną (piesze i rowerowe szlaki turystyczne, trasy dla turystów zmotoryzowanych, stoki narciarskie, baza noclegowo-gastronomiczna i inne), jak i planowane inwestycje turystyczne predysponują województwo do rozwijania turystyki krótko i długopobytowej zarówno latem, jak i zimą, ukierunkowanej na potrzeby wypoczynku rodzinnego mieszkańców sąsiednich aglomeracji. Istotnym wsparciem rozwoju tych produktów turystycznych jest już dynamicznie rozwijająca się agroturystyka oraz turystyka biznesowa i konferencyjna oparta o Targi Kielce. Słabszą dynamikę rozwoju, głównie z uwagi na niedobór bazy obsługowej, posiada wypoczynek sobotnio-niedzielny oraz turystyka objazdowa.

Mankamentem jest również nierównomierne rozmieszczenie hoteli i innych obiektów noclegowych. Zdecydowana większość miejsc noclegowych zlokalizowana jest w Kielcach oraz kilku większych miastach i miejscowościach, przy dotkliwych niedoborach na terenach bardzo atrakcyjnych (np. północne pasma Gór Świętokrzyskich, okolice Parków Krajobrazowych: Suchedniowsko-Oblęgorskiego i Cisowsko-Orłowińskiego). Ponadto regionalne produkty turystyczne nie są jeszcze dostatecznie wypromowane i udostępnione, a oferta turystyczna wciąż nie jest dość urozmaicona. Ograniczenie stanowi nadal mały zakres usług turystycznych przy ich relatywnie wysokich cenach oraz niski standard udostępnienia atrakcji turystycznych. Problem ten złagodziło powstanie kilku stoków narciarskich, co w znacznej mierze przyczyniło się do wydłużenia sezonu turystycznego w okresie zimowym.

Biorąc pod uwagę powyższe, zakłada się tak ukierunkować działania przestrzenne, aby turystyka stała się jednym z wiodących czynników aktywizacji większości gmin i miast regionu. Sprzyjają temu pojawiające się w światowych trendach zmiany zapotrzebowania turystów na aktywne i zróżnicowane formy wypoczynku, charakteryzujące się bliższym kontaktem z miejscową przyrodą i kulturą, z dala od zatłoczonych centrów turystycznych.

Istotne znaczenie będzie mieć zatem wykreowanie nowego wizerunku województwa, jako regionu, wielofunkcyjnego i urozmaconego produktu turystycznego, opartego o czyste ekologicznie i łatwo dostępne komunikacyjnie środowisko.

W ostatnim okresie dużego znaczenia nabiera nowa forma turystyki — geoturystyka. Wyjątkowo interesująca budowa geologiczna województwa, gdzie odsłaniają się na powierzchni utwory wszystkich epok geologicznych od prekambriu po czwartorzęd i obserwuje się niespotykane gdzie indziej uroki krajobrazu, ciekawe odsłonięcia formacji geologicznych oraz ślady dawnego górnictwa, zwłaszcza kruszcowego, daje ogromne możliwości wykorzystania tych unikatowych bogactw dla rozwoju szeroko rozumianej geoturystyki. W ostatnich latach obserwuje się wyraźny wzrost zainteresowania możliwością wykorzystania interesujących obiektów geologicznych dla rozwoju turystyki, rekreacji i edukacji naukowej. Przykładami na to są: utworzenie — Jura Parku w Bałtowie, turystycznego szlaku Archeo-Geologicznego oraz Geoparku Kielce z dużym projektem, z zakresu archeogeologii obejmującym także wybudowane już „Centrum Geoedukacji” na Wietrzni; udostępnienie dla zwiedzających — neolitycznych kopalni krzemienia w

Krzemionkach, jaskiń na Kadzielni w Kielcach, kamieniołomu Zachełmie ze śladami tetrapoda i in. Na potwierdzenie dużego zainteresowania tego rodzaju turystyką należy wspomnieć o planowanej budowie „Europejskiego Centrum Geoedukacji góra Rzepka” (wraz z infrastrukturą edukacyjno-turystyczną) w gm. Chęciny, „Stacji Naukowej — Muzeum Dinozaurów” w gm. Mniów oraz utworzeniu kolejnych geoparków np. Geopark Kielce Plus czy też Geoparku Kamiennej z wyjątkowo cennym stanowiskiem — Gagaty Sołytkowskie.

Cel główny polityki przestrzennej:

Trwały i zrównoważony rozwój turystyki, prowadzący do wzrostu konkurencyjności regionu oraz powstania nowych segmentów rynku pracy

Cele operacyjne wojewódzkiej polityki przestrzennej:

- stałe i konsekwentne podnoszenie atrakcyjności i konkurencyjności przestrzeni turystycznej województwa, zwłaszcza na obszarach objętych prawną ochroną przyrody;
- kształtowanie rejonów i centrów turystyczno-rekreacyjnych, oferujących wyspecjalizowaną i dostosowaną do zróżnicowanych potrzeb strukturę produktu turystycznego;
- preferowanie ekoturystyki i agroturystyki, ograniczanie turystyki masowej w rejonach przeciążonych (ŚPN) i atrakcyjnych przyrodniczo oraz kanalizowanie ruchu turystycznego na obszarach chronionych prawnie;
- kształtowanie pierścieni turystyczno-wypoczynkowo-rekreacyjnych w strefach podmiejskich oraz korytarzy turystycznych wzdłuż dróg przenoszących największe potoki ruchu turystycznego.

Zasady polityki przestrzennej:

- wiązanie udostępniania turystycznego walorów środowiskowych, krajobrazowych i kulturowych z rozbudową właściwej infrastruktury turystycznej;
- koncentracja bazy turystyki i rekreacji w rejonach o najwyższych walorach przyrodniczo-krajobrazowo-kulturowych z zachowaniem wartości środowiska przyrodniczego, które stanowi główny walor turystyczny;
- kojarzenie zagospodarowania turystycznego ze wzmożoną ochroną najcenniejszych walorów przyrodniczych i kulturowych;
- poprawa wyposażenia obiektów turystycznych w niezbędną infrastrukturę turystyczną i techniczną;
- decentralizacja funkcji turystycznej z ośrodków i rejonów najbardziej przeciążonych (np. Sielpia, Świętokrzyski Park Narodowy, Chańcza itp.), tworzenie stref buforowych wokół obszarów szczególnie wrażliwych;
- ochrona przestrzeni turystyczno-rekreacyjnej przed zagospodarowaniem obniżającym atrakcyjność turystyczną;
- zasada podporządkowania funkcji turystycznej wymaganiom lecznictwa uzdrowiskowego w miejscowościach sanatoryjnych.

Ogólne kierunki zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego:

- podejmowanie przez samorządy lokalne i regionalne skoordynowanych wzajemnie działań, mających na celu zagospodarowanie i rozpropagowanie walorów turystycznych województwa;

- odpowiednie eksponowanie i zagospodarowanie turystyczne walorów przyrodniczych i kulturowych w połączeniu ze wzmożoną ich ochroną;
- znaczące zwiększenie ilości zbiorników wodnych przeznaczonych na cele rekreacyjne poprzez zagospodarowanie istniejących i budowę nowych zbiorników o funkcji turystycznej;
- tworzenie preferencyjnych warunków do rozwoju i funkcjonowania „gospodarki turystycznej” w strefach zagospodarowania turystycznego;
- kreowanie urozmaiconej oferty turystycznej i rekreacyjnej, dostosowanej do miejscowych warunków;
- zwiększenie dostępności atrakcji turystycznych i otwarcia miast na turystykę;
- rekultywacja obszarów zdegradowanych pod kątem wykorzystania rekreacyjnego;
- doposażenie w odpowiednią infrastrukturę turystyczną i techniczną ośrodków i rejonów turystyczno-rekreacyjnych;
- poprawa stanu technicznego istniejących urządzeń i obiektów turystyczno-rekreacyjnych;
- wskazanie obszarów, na których agro- i ekoturystyka stanowić będą wiodący czynnik aktywizacji gospodarczej i społecznej;
- wyznaczenie i oznakowanie tras rowerowych oraz tras dla narciarstwa biegowego, szczególnie w strefach wypoczynku podmiejskiego oraz łączących poszczególne rejon turystyczno-rekreacyjne;
- tworzenie sieci zintegrowanych punktów obsługi i informacji turystycznej, bazy noclegowo-gastronomicznej w centrach turystyczno-rekreacyjnych, a także wzdłuż tranzytowych oraz turystycznych tras samochodowych (np.: Małopolskiego Szlaku Cystersów);
- niwelacja dysproporcji w rozmieszczeniu i standardzie bazy noclegowej z jednoczesnym dopasowaniem struktury tej bazy do specyfiki poszczególnych rejonów turystycznych;
- wyznaczenie nowych oraz przystosowanie istniejących szlaków wodnych na rzekach: Wisła, Nida, Kamienna, Pilica poprzez budowę odpowiedniej infrastruktury.

Obszary predysponowane do pełnienia funkcji turystycznej i uzdrowiskowej

Województwo świętokrzyskie posiada liczne i zróżnicowane walory turystyczno-rekreacyjne, które są jednak nierównomiernie rozmieszczone. Dlatego też zachodzi potrzeba wewnętrznej rejonizacji w taki sposób, aby obszary o podobnych walorach przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych mogły wspólnie prowadzić, kreować i promować odpowiedni produkt turystyczny.

W „Opracowaniu ekofizjograficznym dla potrzeb Planu...” obszary predysponowane do pełnienia funkcji turystyczno-rekreacyjnych i uzdrowiskowych zostały wyznaczone na podstawie analizy walorów przyrodniczych, do których trzeba zaliczyć przede wszystkim: duże i atrakcyjne turystycznie kompleksy leśne, większe rzeki i zbiorniki wodne, atrakcyjny krajobraz oraz walory uzdrowiskowe. Określone w opracowaniu granice tych obszarów są orientacyjne i powinny być uszczegółowione w lokalnych opracowaniach planistycznych. Należy przy tym pamiętać, iż większość tych obszarów posiada walory przyrodnicze podlegające prawnej ochronie przyrody. W związku z tym wszelka działalność planistyczna i inwestycyjna, powinna być podporządkowana wymogom ochrony środowiska.

Na podstawie tych analiz oraz rozmieszczenia infrastruktury turystycznej można wstępnie określić następujące rejon turystyczno-rekreacyjne: Rejon Gór Świętokrzyskich, Konecki, Dolnej Nidy, Czarnej Staszowskiej, Doliny Kamiennej oraz Rejon Włoszczowski i Nadwiślański.

Główne kierunki polityki przestrzennej w rejonach turystycznych:

Rejon Gór Świętokrzyskich

Geograficznie obejmuje w całości Góry Świętokrzyskie i ich otoczenie funkcjonalne. W rejonie tym wstępują odpowiednie warunki dla turystyki krótko i długopobytowej, zarówno latem, jak i zimą, biernej i aktywnej. Występują również szczególnie korzystne warunki do rozwoju agroturystyki.

Strukturę centrów turystyczno-rekreacyjnych w tym rejonie stanowią ośrodki ważne w skali kraju i posiadające szansę uzyskania rangi międzynarodowej: jak **miasto Kielce**, a także kształtujące się: **Nowa Słupia, Święta Katarzyna, Chęciny, Tokarnia, Cedzyna, Borków, Bocheniec** oraz proponowane do rozwoju tej funkcji: **Bodzentyn, Zagnańsk, Bolmin**.

Za najważniejsze **kierunki** działalności przestrzennej uznaje się:

- odpowiednie zagospodarowanie pieszych szlaków turystycznych poprzez poprawę oznakowania, wyznaczenie miejsc do odpoczynku, organizację punktów widokowych, oznaczenie atrakcji turystycznych itp. oraz przystosowanie ich do turystyki rowerowej;
- wyznaczenie i oznakowanie kolejnych tras i ścieżek rowerowych oraz dla narciarstwa biegowego i zjazdowego;
- wyznaczenie i zagospodarowanie stref wypoczynku podmiejskiego i weekendowego;
- realizacja programu budowy zbiorników małej retencji (w miarę możliwości finansowych poszczególnych samorządów);
- dalszy rozwój bazy targowo-kongresowo-konferencyjnej w oparciu o Centrum Targowe w Kielcach i bazę noclegową o wysokim standardzie w Kielcach i Cedzynie;
- wykorzystanie warunków do aktywizacji agroturystyki.

Rejon Konecki

Obejmuje tereny na północno-zachodnim skraju województwa. Ocenia się, że w rejonie Czarnej Koneckiej występują duże możliwości rozwoju turystyki zarówno krótko, jak i długopobytowej. Warunki szczególnie sprzyjające do rozwoju agroturystyki występują na terenach przylegających do rzeki Czarnej Koneckiej (np.: Ruda Maleniecka, Końskie, Stąporków).

Głównym ośrodkiem tego rejonu jest **Sielpia**, w perspektywie duże szanse mają **Czarniecka Góra, Ruda Maleniecka i miasto Końskie**, a także inne, mniejsze ośrodki nie posiadające obecnie zainwestowania turystycznego.

Priorytety działalności przestrzennej:

- rozbudowa retencji wodnej i bazy turystycznej wzdłuż Czarnej Koneckiej, umożliwiającą rozproszenie turystyki na większym obszarze;
- oznakowanie szlaku kajakowego na Czarnej Koneckiej oraz budowa infrastruktury przystosowanej do obsługi spływów kajakowych;
- dalszy rozwój agroturystyki dzięki tworzeniu preferencyjnych warunków;
- przystosowanie istniejącej bazy noclegowej do wypoczynku całorocznego;
- zagospodarowanie pieszych szlaków turystycznych, poprzez wyznaczenie miejsc do odpoczynku, oznakowanie atrakcji turystycznych itp. oraz przystosowanie ich do turystyki rowerowej;
- wyznaczenie i oznakowanie kolejnych tras i ścieżek rowerowych oraz dla narciarstwa biegowego;
- szersze udostępnienie rekreacyjne lasów.

Rejon Dolnej Nidy

Rejon ten obejmuje znaczne obszary Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych. Kwalifikuje się on do rozwoju turystyki objazdowej, uzdrowiskowej oraz agroturystyki, ale wymaga doinwestowania.

Głównymi ośrodkami rozrządowymi ruchu turystycznego na tym obszarze są **Busko-Zdrój, Solec-Zdrój i Pińczów**, w przyszłości funkcje wspomagające mogłyby uzyskać **Wiślica i Michałów**.

Kierunki polityki przestrzennej:

- unowocześnienie infrastruktury uzdrowskiej, wykreowanie nowoczesnej oferty zdrowotnej oraz odpowiednia promocja uzdrowisk w Busku-Zdroju i Solcu-Zdroju;
- oznakowanie i budowa infrastruktury obsługującej szlak kajakowy na Nidzie;
- budowa nowych obiektów noclegowych i unowocześnienie istniejących;
- zagospodarowanie pieszych szlaków turystycznych poprzez wyznaczenie miejsc do odpoczynku, organizację punktów widokowych, oznakowanie atrakcji turystycznych itp. oraz przystosowanie ich na cele turystyki rowerowej;
- wyznaczenie i oznakowanie kolejnych tras i ścieżek rowerowych oraz dla narciarstwa biegowego;
- wyznaczenie i zagospodarowanie stref wypoczynku podmiejskiego i weekendowego;
- intensyfikacja agroturystyki poprzez zapewnienie dogodnych warunków organizacyjno-przestrzennych rozwoju tej funkcji.

Rejon Czarnej Staszowskiej

Obejmuje obszary położone pomiędzy Rakowem, Szydłowem i Staszowem. W rejonie Czarnej Staszowskiej występują duże możliwości rozwoju turystyki zarówno krótko, jak i długopobytowej. Warunki, szczególnie sprzyjające do rozwoju agroturystyki występują na terenach przylegających do rzeki Czarnej Staszowskiej i w okolicach zbiorników wodnych, poza tym rejon ten jest predysponowany dla turystyki pobytowej, aktywnej i biernej.

Centra turystyczno-rekreacyjne stanowią **Staszów (Golejów), Chańcza** oraz **Kurozwęki**. Przy odpowiednich inwestycjach rangę centrów obsługujących turystów powinny osiągnąć: **Szydłów, Rytwiany i Raków** a także **Korytnica**.

Priorytety polityki przestrzennej:

- wyznaczenie i zagospodarowanie stref wypoczynku weekendowego;
- rozbudowa i uatrakcyjnienie bazy turystycznej w strefach koncentracji ruchu pobytowego;
- wyznaczenie i oznakowanie kolejnych tras i ścieżek rowerowych oraz tras dla narciarstwa biegowego;
- zagospodarowanie pieszego szlaku turystycznego, poprzez wyznaczenie miejsc do odpoczynku, oznakowanie atrakcji turystycznych, itp.;
- szersze udostępnienie rekreacyjne lasów.

Rejon Doliny Kamiennej

Obejmuje północną i północno-wschodnią część województwa, od Bałtowa do Bliżyna. Biorąc pod uwagę lokalizację miejsc noclegowych w ośrodkach miejskich oraz zurbanizowany charakter Doliny Kamiennej, tereny te predysponowane są do rozwoju turystyki objazdowej i wypoczynku sobotnio-niedzielnego oraz na niektórych terenach agroturystyki.

W tej części województwa znajduje się kilka wyróżniających się ośrodków turystyczno-rekreacyjnych: **Wąchock, Starachowice, Kalków-Godów, Ostrowiec Świętokrzyski, Krzemionki, Bałtów, Skarżysko-Kamienna**, a także proponowanych do rozwoju tej funkcji — **Suchedniów, Mostki, Brody** oraz **Ćmielów**, a także **obszar wokół zbiornika wodnego „Wióry”**

Priorytety polityki przestrzennej:

- wyznaczenie i zagospodarowanie stref wypoczynku podmiejskiego i weekendowego;

- wyznaczenie i oznakowanie kolejnych tras i ścieżek rowerowych oraz tras dla narciarstwa biegowego i zjazdowego;
- oznakowanie i budowa infrastruktury obsługującej szlak kajakowy na Kamiennej;
- zagospodarowanie pieszych szlaków turystycznych poprzez wyznaczenie miejsc do odpoczynku, organizację punktów widokowych, oznakowanie atrakcji turystycznych itp.;
- wyeksponowanie turystyczne zabytków kultury przemysłowej.

Rejon Włoszczowski

Położony w zachodniej części województwa przy granicy z województwem śląskim i łódzkim. W rejonie tym istnieją możliwości rozwoju przede wszystkim agroturystyki. Centrum turystyczne, po odpowiednich inwestycjach, winna stanowić **Włoszczowa**, wspomagającą rolę mogłoby pełnić **Kluczewsko** oraz **Oleszno**.

Priorytety polityki przestrzennej:

- tworzenie warunków do rozwoju agroturystyki;
- realizacja programu budowy zbiorników wodnych o funkcjach turystycznych;
- wyznaczenie i zagospodarowanie stref wypoczynku sobotnio-niedzielnego;
- wyznaczenie i odpowiednie zagospodarowanie szlaku wodnego na Pilicy;
- budowa obiektów i urządzeń turystyczno-rekreacyjnych;
- wyznaczenie i urządzenie dalszych tras i ścieżek rowerowych.

Rejon Nadwiślański

Zlokalizowany we wschodniej części województwa, rozciągający się między Osiekiem i Zawichostem. Obszar ten predysponowany jest do rozwoju turystyki objazdowej i agroturystyki. Wiodącym ośrodkiem turystycznym tego rejonu o znaczeniu krajowym będzie **Sandomierz**. Koncentracja zagospodarowania turystycznego winna nastąpić również w **Klimontowie** wokół zbiornika Szymanowice oraz w **Koprzywnicy** (wokół istniejącego oraz projektowanych akwenów).

Priorytety polityki przestrzennej:

- stworzenie odpowiednich warunków do rozwoju agroturystyki;
- wyznaczenie i zagospodarowanie stref wypoczynku podmiejskiego i weekendowego;
- wyznaczenie i zagospodarowanie szlaku wodnego na Wiśle oraz budowa infrastruktury przystosowanej do obsługi spływów kajakowych;
- budowa obiektów i urządzeń turystyczno-rekreacyjnych, zwłaszcza w pobliżu istniejących i projektowanych zbiorników wodnych;
- zagospodarowanie pieszych szlaków turystycznych poprzez wyznaczenie miejsc do odpoczynku, oznakowanie atrakcji turystycznych itp. oraz przystosowanie ich dla potrzeb turystyki rowerowej;
- rekultywacja dla potrzeb turystyki terenów posiarkowych;
- wyznaczenie i urządzenie dalszych tras i ścieżek rowerowych.

IX. Kierunki rozwoju rolnictwa

Kierunki zagospodarowania obszarów wiejskich zostały podporządkowane aktualnym założeniom Wspólnej Polityki Rolnej, w której na transformację sektora rolnego patrzy się przez pryzmat podniesienia jakości życia na tych obszarach oraz efektywnego wykorzystania ich zasobów i potencjałów. Wymaga to zdecydowanego wsparcia rozwoju przedsiębiorczości, zwłaszcza nierolniczej oraz poprawy dostępności do usług i rynków pracy. Polityka ta powinna przyczynić się do zwiększenia zatrudnienia poza rolnictwem i zmniejszenia tzw.

„ukrytego bezrobocia agrarnego”, które stanowi podstawowy czynnik ograniczający transfer ziemi do gospodarstw rozwojowych, mogących konkurować na rynkach żywnościowych.

Działania te winny przynieść w dłuższym horyzoncie czasowym przyspieszenie zmian strukturalnych w rolnictwie i w jego otoczeniu, wzrost stabilizacji produkcji rolnej i w konsekwencji poprawę bezpieczeństwa żywnościowego. Korespondują one również z polityką rozwoju sektora rolnego, która prócz rejonów o najlepszych glebach i wyższej towarowości produkcji dostrzega potrzeby i szanse rozwoju obszarów o mniej korzystnych warunkach gospodarowania w rolnictwie, posiadających wysoki potencjał przyrodniczo-krajobrazowy i turystyczny oraz małych miast obsługujących tereny wiejskie.

W warunkach województwa wsparcie sektora rolnego winno być dostosowane do specyfiki potencjałów poszczególnych obszarów i powinno koncentrować się na terenach i w gospodarstwach posiadających najkorzystniejsze warunki do realizacji założonych celów rozwoju. Zadaniem planowania przestrzennego będzie wskazanie obszarów funkcjonalnych rolnictwa posiadających podobne uwarunkowania i problemy intensyfikacji, kwalifikujące je do zastosowania jednolitego zestawu instrumentów interwencji publicznej. Powinno to służyć, zarówno poprawie efektywności alokacji środków pomocowych, jak i podniesieniu jakości życia w ramach całego obszaru interwencji.

Działania te winny iść w parze z rozwojem zrównoważonym, umożliwiającym zachowanie spójności i ciągłości endogennych funkcji obszarów wiejskich: rolnictwa, leśnictwa, środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego. Mając to na uwadze za **główny cel** polityki przestrzennej na tych obszarach uznaje się:

Tworzenie warunków przestrzennych do poprawy jakości życia na wsi drogą rozwoju wielofunkcyjnego, poprawy dostępności do usług oraz efektywnej integracji działań społeczno-gospodarczych z ochroną środowiska wiejskiego

Cele wspomagające realizację celu głównego:

- przystosowanie obszarów zabudowy wiejskiej do różnicowania działalności gospodarczej i powstawania alternatywnych do rolnictwa źródeł dochodu, zwłaszcza w oparciu o lokalne zasoby i potencjały;
- docelowe zapewnienie pełnego uzbrojenia komunalnego obszarów zabudowy z jednoczesnym unowocześnieniem usług sektora komunalnego;
- stworzenie systemu korzystnych warunków przestrzennych do modernizacji rozwojowych gospodarstw rolnych i przetwórstwa rolno-spożywczego;
- poprawa dostępności do usług i lokalnych rynków pracy, zwłaszcza w małych miastach i ośrodkach bezpośrednio obsługujących obszary wiejskie;
- ukształtowanie nowoczesnej infrastruktury rynku rolnego i usług rolniczych zgodnie z oczekiwaniami wsi i rolnictwa;
- wzmocnienie roli obszarów wiejskich w zakresie ochrony gleb, zasobów wodnych, i krajobrazu wiejskiego, a także ochrony i zachowania siedlisk oraz różnorodności biologicznej.

Zasady realizacji celów:

- sprzyjające warunki do alokacji interwencji publicznej na obszarach wiejskich oraz wdrażania programów rolniczych finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolnego;
- sukcesywna ekologizacja produkcji rolniczej i terenów rolnych dająca podstawy do rozwoju produkcji żywności ekologicznej;

- minimalizowanie istniejących i potencjalnych kolizji funkcjonalnych (dążenie do harmonijnego współistnienia wszystkich funkcji obszarów wiejskich);
- preferencje przestrzenne dla inicjatyw kooperacyjnych podejmowanych w ramach grup producenckich, Lokalnych Grup Działania, organizacji spółdzielczych oraz partnerstwa publiczno-prywatnego służącego aktywizacji rozwoju lokalnego;
- czynna rola samorządów lokalnych w procesie gospodarowania terenami rolnymi i tworzenia zasobów gruntów komunalnych pod ważne inwestycje strukturalne.

Polityka zagospodarowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Przestrzeń ta już obecnie podlega intensywnym zmianom strukturalnym w związku z czym, konieczne jest nie tylko utrzymanie i wzmocnienie jej potencjału produkcyjnego, ale również ochrona walorów przyrodniczo-krajobrazowych oraz zapobieganie kolizjom funkcjonalnym. Towarzyszyć temu winny działania służące zachowaniu regionalnych wartości kulturowych oraz specyficznych tradycji wsi. Cele te będą osiągnęte drogą realizacji następujących **kierunków działań**:

- wzmocniona ochrona gleb najwyższej jakości i większych maszynów gruntów przydatnych na cele organizacji towarowej produkcji rolniczej przed nieuzasadnionym podziałem i wyłączeniem z użytkowania rolniczego;
- stymulowanie koncentracji oraz scalania i wymiany gruntów w aspekcie potrzeb gospodarstw rozwojowych, zwłaszcza przez młodych rolników przejmujących ziemię (pożądane minimum obszarowe — 25 ha UR);
- sprzyjanie podejmowaniu drobnej produkcji towarowej, zwłaszcza o charakterze pracochłonnym w małych gospodarstwach służącej zachowaniu miejsc pracy na wsi;
- zapewnienie warunków przestrzennych do podejmowania działań służących poprawie jakości gleb, zwłaszcza podlegających erozji, zdegradowanych oraz gleb nadmiernie uwilgotnionych lub przesuszonych drogą stosowania (odtworzenia) melioracji wodnych (ochrona funkcjonujących obiektów i urządzeń melioracyjnych);
- wspieranie podejmowania zrównoważonej produkcji rolniczej, zgodnej z „Kodeksem dobrej praktyki rolniczej”;
- zwiększanie zróżnicowania agrocenoz, zwłaszcza na obszarach najlepszych gleb drogą: wprowadzania zadrzewień i zalesień śródpolnych o funkcjach glebochronnych i wiatrochronnych, zachowania (odtworzenia) małych zbiorników wodnych i innych terenów o funkcji retencyjnej;
- sprzyjanie dostosowaniu gospodarki rolnej na obszarach podlegających prawnej ochronie przyrody do wymagań tam obowiązujących oraz zapobieganie przedostawaniu się do wód szkodliwych substancji stosowanych w produkcji rolniczej (wsparcie działań rolno-środowiskowych w strefach priorytetowych tych działań);
- zapewnienie warunków do zagospodarowania gruntów odługujących i nieopłacalnych w uprawie oraz przeciwdziałanie nadmiernej i nieuzasadnionej gospodarczo sukcesji leśnej na glebach przydatnych do produkcji rolniczej, znajdujących się w czasowym odługowaniu;
- unikanie lokalizacji obiektów mogących negatywnie oddziaływać na rolniczą przestrzeń produkcyjną w bezpośrednim sąsiedztwie terenów upraw polowych — stosowanie stref buforowych i zieleni izolacyjnej.

X. Kierunki rozwoju obszarów leśnych

Zakłada się, że lasy, będące jednym z głównych komponentów przestrzeni i krajobrazu, staną się również ważnym ogniwem rozwoju wielofunkcyjnego obszarów

wiejskich, zaś głównym kryterium ich zagospodarowania będzie ochrona i trwale zrównoważona, wielofunkcyjna gospodarka leśna, uwzględniająca:

- przebudowę drzewostanów jednogatunkowych na mieszane wraz z poprawą struktury wiekowej drzewostanów oraz zwiększeniem różnorodności genetycznej i gatunkowej sprzyjającej trwałości i odporności lasów;
- konsekwentną realizację zadań gospodarki leśnej ustalonych w planach urządzenia lasów różnych form własności;
- użytkowanie zasobów leśnych oraz wykorzystanie lasów do aktywizacji turystyki i wypoczynku w środowisku leśnym z uwzględnieniem stanu drzewostanów oraz zasady trwałości zasobów leśnych;
- produkcję drewna oraz innych surowców i produktów, na zasadzie racjonalnej gospodarki;
- ustalenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego granicy polno-leśnej, struktury przestrzennej lasów w krajobrazie, a także przyjaznego ekosystemom leśnym zagospodarowania terenów przyległych do lasu.

W świetle tak określonych założeń regionalnej polityki przestrzennej w leśnictwie **głównym celem** w tej dziedzinie będzie:

Racjonalne zagospodarowanie zasobów leśnych drogą kształtowania właściwej struktury gatunkowej i wiekowej lasów oraz wykorzystania gospodarczego w sposób zapewniający zachowanie ich bogactwa biologicznego, wysokiej produktywności oraz potencjału regeneracyjnego

Cele wspomagające osiągnięcie celu głównego:

- zwiększenie lesistości województwa w dalszej perspektywie przynajmniej do poziomu przewidywanego średnio dla kraju (to jest ok. 33%);
- tworzenie warunków do wdrożenia „Krajowego programu zwiększenie lesistości”.

Zasady zagospodarowania leśnego:

- powszechna i ciągła ochrona lasów (zagospodarowanie lasów na cele nieleśne może być dokonane tylko w uzasadnionych przypadkach i przy braku innych rozwiązań przestrzennych) oraz racjonalne zagospodarowanie terenów przyleśnych;
- eliminowanie kolizji lasów z innymi funkcjami terenów oraz zapewnienie lasom bezpieczeństwa pożarowego;
- respektowanie ustaleń planów urządzenia opracowanych dla lasów Państwowego Gospodarstwa Leśnego i lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa;
- ukierunkowanie rekreacji i turystyki leśnej w sposób godzący funkcje społeczne lasów z ochronnymi i produkcyjnymi (racjonalne wyposażanie lasów i terenów przyleśnych w małą infrastrukturę turystyczną).

Priorytety polityki zalesieniowej:

Kształtowanie polityki zalesieniowej w planach zagospodarowania przestrzennego powinno być prowadzone współbieżnie z realizacją zadań gospodarki leśnej ujętych w programach (krajowych i wojewódzkich) oraz obowiązujących na danym obszarze planach urządzenia lasów. Uwzględnione powinny być również stosowne przepisy pożarowe.

W myśl obowiązujących przepisów o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, oraz przepisów o lasach, grunty przeznaczone do zalesienia określa miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego lub decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Grunt przeznaczony do zalesienia w mpzp może być zalesiony przez właściciela bez

uzyskiwania innych zgód lub zezwoleń. Zaleca się jednak zachowanie podstawowych zasad hodowli lasu, warunkujących powodzenie zalesienia. Do najważniejszych z nich należy: właściwy dobór składu gatunkowego uprawy leśnej, który jest uzależniony od jakości gleb, warunków wodnych i nachylenia terenu (ograniczenia dotyczące m.in. obowiązku uzgadniania sposobu zalesień, przygotowania gleby i składu gatunkowego dotyczą jedynie przypadków związanych z korzystaniem z dotacji i innych form wsparcia zalesień).

Zgodnie z obowiązującym **„Programem ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego”** obszarami rekomendowanymi do rozwoju zalesień są:

- gminy o bardzo niskim udziale lasów (pon. 10%), o ile tylko zostaną zgłoszone grunty do zalesienia, należy w pełni je wykorzystać;
- obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo podlegające ochronie, *do zwiększania lesistości preferowane są szczególnie obszary chronionego krajobrazu mające aktualnie lesistość poniżej 30% oraz tereny łądowych korytarzy ekologicznych*;
- powiększanie istniejących kompleksów leśnych do wielkości progowych pozwalających na istnienie leśnych połączeń ekologicznych (*strefa buforowa zabezpieczająca gatunki leśne przed wpływem z zewnątrz wynosić powinna min. 100 m, w związku z powyższym dolesienia należy koncentrować przy istniejących lasach, zaś lasy położone blisko siebie należy łączyć i poprawiać ich kształt, małe kompleksy leśne, jeśli nie mogą być powiększone, należy włączać w system zadrzewień śródpolnych, tworząc korytarze pomiędzy większymi kompleksami*);
- obszary erozji gleb (zwłaszcza o spadkach pow. 10%);
- tereny ochrony Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (*rekomendowana lesistość GZWP — ok. 30%*);
- nieużytki (w województwie ca 23 tys. ha) oraz grunty klasy VI i VIz.

W układzie przestrzennym największe potrzeby zalesieniowe występują w kolejności na obszarze gmin: Włoszczowa, Chmielnik, Kunów, Bodzechów, Tarłów, Łoniów i Daleszyce. Szczegółowo zadania te winny być określone w nowym programie zwiększenia lesistości województwa (obowiązujący program na lata 2003–2020 przewidziany jest do aktualizacji).

XI. Kierunki rozwoju systemu transportowego i komunikacji

1. Założenia rozwoju podstawowego układu sieci transportowych i komunikacyjnych

Strategicznym zadaniem Planu w tej dziedzinie zagospodarowania będzie zapewnienie spójności komunikacyjnej regionu na trzech, komplementarnych płaszczyznach:

- **zewnętrznej**, obejmującej powiązania województwa z węzłami europejskich korytarzy transportowych;
- **wewnętrznej**, zapewniającej dogodne powiązanie między głównymi miastami regionu;
- **telekomunikacyjnej** (w tym teleinformatycznej), obejmującej osiągnięcie krajowych standardów dostępu do usług telekomunikacyjnych oraz likwidację obszarów „cyfrowego wykluczenia”.

Zewnętrzna spójność komunikacyjna może być osiągnięta w wyniku pełnej realizacji dróg ekspresowych S-7 i S-74, przebudowy linii kolejowej znaczenia państwowego nr 8 Warszawa — Kraków oraz budowy łącznicy kolejowej linii nr 61 z magistralą CMK. W celu zrównoważenia mniej korzystnych powiązań drogowych i kolejowych konieczna jest także budowa Regionalnego Portu Lotniczego Kielce, wyposażonego w funkcje Cargo oraz realizacja dodatkowych przepraw mostowych na Wiśle w rejonie Połańca, a w dalszej perspektywie: Nowego Korczyna, Koćmierzowa i Zawichostu.

Zapewnieniu koherencji zewnętrznej układu komunikacyjnego województwa służyć będzie **polityka kształtowania systemu węzłów i korytarzy komunikacyjnych** spełniających nowoczesne standardy obsługi ruchu pasażerskiego i towarowego. W węzłach tego systemu skupiać się będą główne funkcje obsługi podróży, terminale intermodalne oraz usługi logistyki, obejmujące: transport i składowanie towarów oraz serwis, informację i rozliczenia finansowe firm przewozowych.

Wewnętrzna spójność komunikacyjna wymaga zapewnienia sprawnych połączeń stolicy województwa z ośrodkami powiatowymi oraz między tymi ośrodkami siecią dróg tranzytowych, co powinno przynieść skrócenie czasu dojazdu, wzrost płynności przejazdów przez miasta i obszary zurbanizowane oraz poprawę bezpieczeństwa na drogach. Zadanie to wiąże się z koniecznością podniesienia standardów technicznych dróg wojewódzkich łączących te ośrodki, realizację systemu obwodnic i bezkolizyjnych skrzyżowań oraz uzupełnieniem sieci tych dróg na obszarach o najsłabszej dostępności komunikacyjnej.

Poprawie spójności komunikacyjnej towarzyszyć winien **rozwój nowoczesnych systemów telekomunikacyjnych**, zwłaszcza teleinformatycznych, w tym szerokopasmowego Internetu — przynajmniej w takim zakresie, by dostępność do nowych usług internetowych (telewizja cyfrowa, telenauka, e-biznes, e-administracja itp.) nie odbiegała zasadniczo od standardów europejskich oraz umożliwiała pełne uczestnictwo województwa w zintegrowanej platformie usług elektronicznych.

Zgodnie z powyższymi założeniami głównym celem Planu w zakresie rozwoju powiązań komunikacyjnych będzie:

Ukształtowanie spójnego systemu korytarzy i węzłów komunikacyjnych zapewniających integrację z europejską siecią TEN-T a w perspektywie lokalizację elementów tej sieci na terenie województwa

Oznaczać to będzie stworzenie w okresie najbliższych 20–25 lat systemu nowoczesnych powiązań komunikacyjnych ze wszystkimi ościennymi metropoliami oraz głównymi miastami regionu z jednoczesnym wyeliminowaniem największych barier transportowych, organizacją zintegrowanego, multimodalnego systemu transportowego oraz uruchomieniem w województwie funkcji transportu lotniczego.

Równolegle będą realizowane następujące cele komplementarne o charakterze wewnętrznym:

Poprawa dostępności komunikacyjnej w obrębie obszarów funkcjonalnych poprzez podniesienie standardów technicznych głównych dróg, budowę systemu obwodnic i bezkolizyjnych skrzyżowań oraz stworzenie multimodalnego systemu transportowego w największych węzłach transportowych

Rozbudowa sieci drogowej na obszarach niedosłużonych komunikacyjnie oraz realizacja dodatkowych przepraw mostowych na głównych rzekach województwa

Biorąc pod uwagę fakt, że problem dostępności komunikacyjnej stał się obecnie jedną z najważniejszych barier rozwoju regionu, jako zadania priorytetowe Planu w okresie najbliższych 10 lat przyjmuje się:

- zapewnienie dogodnej dostępności do najbliższych węzłów transportowych europejskiej sieci TEN-T drogami ekspresowymi S-7 i S-74;

- ukształtowanie systemu obwodnic głównych ośrodków systemu osadniczego, w tym Kielc, spełniających standardy ruchu bezkolizyjnego (DRB) — w przypadku konieczności realizacji niektórych odcinków obwodnic w niższych klasach technicznych winna być zachowana możliwość uzyskania standardu DRB w okresie późniejszym;
- budowę Regionalnego Portu Lotniczego Kielce w Obicach wraz z systemem dróg dojazdowych i połączeniem kolejowym;
- budowę przepraw mostowych przez Wisłę w rejonie Połańca i Nowego Korczyna;
- podjęcie starań o kompleksową modernizację (w klasie GP) drogi krajowej nr 42, szczególnie na odcinku Końskie — Rudnik;
- wypracowanie wraz z Dyrekcją Polskich Kolei Państwowych, nowej konkurencyjnej oferty rynkowej w zakresie transportu kombinowanego, w połączeniu z modernizacją infrastruktury linii kolejowej nr 8 i nr 25;
- zainicjowanie rozwoju funkcji logistycznych i terminali intermodalnych w Kielcach i w innych, głównych węzłach komunikacyjnych posiadających największy potencjał rozwoju tych funkcji;
- wsparcie działań samorządów największych miast w zakresie poprawy funkcjonowania transportu publicznego m.in. drogą tworzenia węzłów integracyjnych (obsługujących różne środki transportu);
- wsparcie realizacji systemu parkingów zbiorczych na obrzeżach stref centralnych głównych miast.

2. Polityka kształtowania węzłów komunikacyjnych

W celu zapewnienia integracji regionalnego systemu komunikacji z systemem krajowym i europejskim oraz wzbogacenia oferty terenów pod lokalizację nowych funkcji transportowych przewiduje się ukształtowanie systemu regionalnych węzłów komunikacyjnych, które byłyby lokalizowane w większych miastach lub w najbliższym ich otoczeniu, na obszarach położonych w sąsiedztwie głównych skrzyżowań dróg (krajowych i wojewódzkich), linii kolejowych znaczenia państwowego oraz lotnisk.

Największe możliwości lokalizacji tego rodzaju funkcji posiadają w kolejności miasta: Kielce (węzeł o potencjale krajowym), Sandomierz, Jędrzejów, Ostrowiec Świętokrzyski i Skarżysko-Kamienna, (węzły o potencjale międzyregionalnym) Opatów, Końskie i Starachowice (potencjał regionalny) oraz: Ożarów, Staszów i Włoszczowa (potencjał subregionalny). Korzystne warunki lokalizacji niektórych funkcji transportu towarowego (w oparciu o linię szerokotorową LHS) posiadają również: Gołuchów (gm. Kije), Przededworze (gm. Chmielnik), Grzybów (gm. Staszów) oraz miasto Sędziszów. Węzły te skupiając funkcje logistyczne, intermodalne oraz przedsiębiorczość transportochłonną winny stanowić swoiste bieguny rozwoju miast posiadających korzystne warunki komunikacyjne.

3. Polityka kształtowania korytarzy transportowych

Biorąc pod uwagę tranzytowe położenie województwa między największymi aglomeracjami kraju, polityka ta będzie zmierzać do powiązania głównych centrów logistycznych o randze europejskiej: Warszawy, Łodzi, Krakowa i Katowic, zaś w dalszej perspektywie Rzeszowa i Lublina, systemem korytarzy transportowych obsługujących jednocześnie największe węzły komunikacyjne naszego województwa. Zakłada się więc, że ruch tranzytowy będzie się kumulował w następujących korytarzach:

- korytarz europejski nr VI Gdańsk — Katowice — Żilina, którego elementem jest przebiegająca przez teren województwa linia kolejowa AGC — Centralna Magistrala Kolejowa (CMK) — łącząca Warszawę ze Śląskiem i Krakowem oraz południem

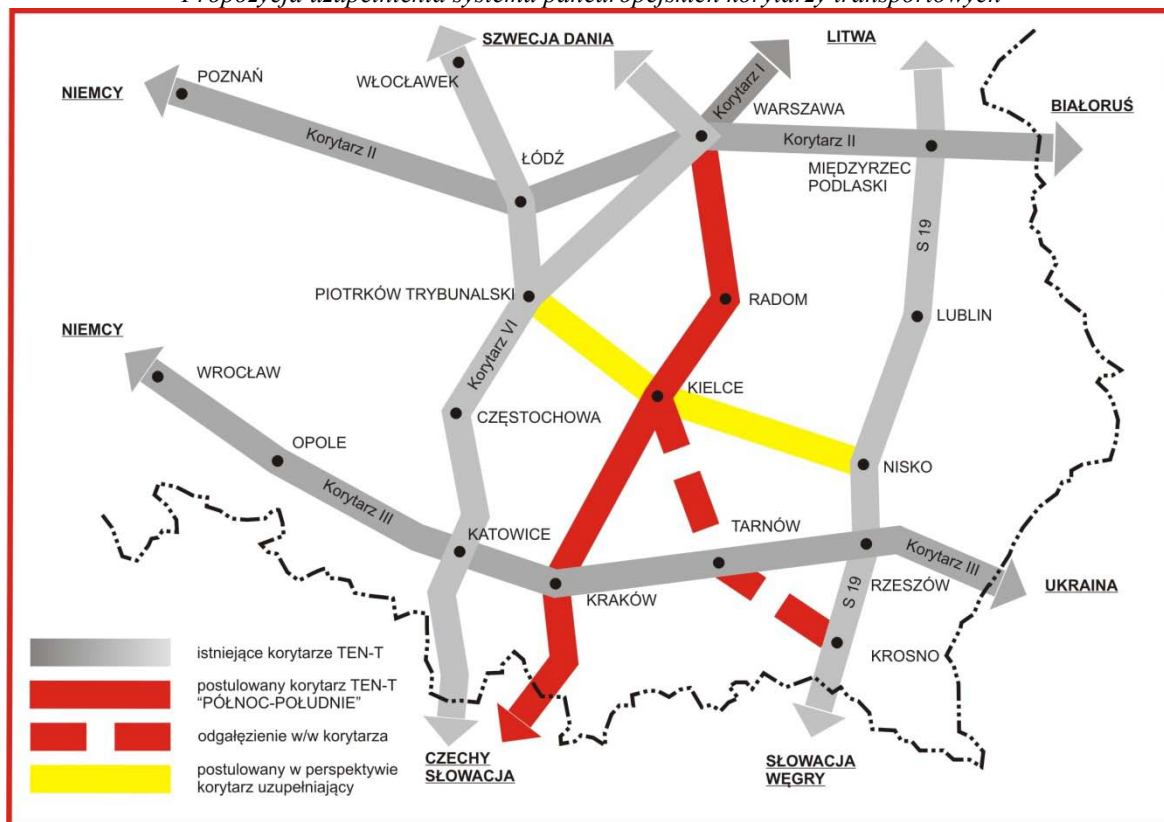
Europy, — modernizowana do prędkości 250 km/h, stanowiąca potencjalny fragment planowanej Kolei Dużych Prędkości, dostęp do linii i włączenie Kielc w układ połączeń Inter City umożliwiłaby budowa łącznicy kolejowej od stacji Czarnea na linii kolejowej nr 61;

- korytarz krajowy Warszawa — Kielce — Kraków, tworzony przez projektowaną drogę ekspresową S-7 i zmodernizowaną linię kolejową znaczenia państwowego nr 8 Warszawa — Kraków;
- korytarz krajowy Łódź — Kielce — Rzeszów, tworzony przez projektowaną drogę ekspresową S-74 Łódź — Kielce — Sandomierz — Nisko (Rzeszów) i przebiegającą w pewnym oddaleniu linię kolejową nr 25 Łódź — Skarżysko-Kamienna — Sandomierz — Dębica (Rzeszów);
- korytarz krajowy Lublin — Kielce — Jędrzejów — Katowice, tworzony przez drogi nr 74, 7 i 78 (docelowo w klasie „S”) oraz zmodernizowane linie kolejowe nr 61 i Linie Hutniczą Szerokotorową (LHS);
- korytarz krajowy Warszawa — Ostrowiec Św. — Łoniów — Rzeszów, tworzony przez drogę krajową nr 9 (droga międzynarodowa E-371);
- korytarz krajowy Warszawa — Kielce — Tarnów, tworzony przez drogi krajowe nr 7 i 73, z opcją zmiany obecnego przebiegu drogi krajowej nr 73 przez Szczucin na przebieg przez Nowy Korczyn wraz z budową nowej, stałej przeprawy mostowej przez Wisłę oraz linię kolejową znaczenia państwowego nr 8 Warszawa — Kraków i linię kolejową nr 73, wymagającą budowy nowego odcinka od Buska-Zdroju do Żabna;
- korytarz międzyregionalny Łódź — ośrodki położone w północnym paśmie województwa (od Końskich do Opatowa) — Rzeszów, utworzony przez drogi nr 74, 42 i 9 oraz linię kolejową nr 25 Łódź — Dębica;
- korytarz międzyregionalny Warszawa — Sandomierz — Kraków, tworzony przez drogę krajową nr 79;
- korytarz regionalny, łączący na terenie województwa ośrodki położone wzdłuż Linii Hutniczej Szerokotorowej (Sędziszów, Chmielnik, Staszów, Sandomierz), którego elementami będą ww. linia LHS oraz zmodernizowany ciąg drogowy Jędrzejów — Chmielnik — Staszów — Sandomierz, obejmujący drogi: krajowe nr 78 i 79 oraz wojewódzkie nr 765 i 764.

Proponowany wyżej, regionalny układ korytarzy transportowych nawiązuje do sieci paneuropejskiej ustalonej w obowiązującym programie TEN-T (Trans-European Network for Transport). Uwzględniając fakt, że sieć ta na terenie Polski jest wyraźnie rzadsza niż w państwach Unii i nie obejmuje systemów transportowych w obrębie województwa (z wyjątkiem peryferyjnego odcinka magistrali kolejowej CMK), niezwykle pilnym zadaniem staje się wykreowanie w granicach regionu nowego korytarza transportowego na kierunku północ — południe i podjęcie starań o włączenie go do sieci TEN-T przy okazji najbliższej weryfikacji tego programu.

Korytarz ten przebiegałby od Warszawy przez Radom i Kielce do Krakowa z odgałęzieniem na Tarnów, a jego elementem, oprócz drogi ekspresowej S-7 i linii kolejowej nr 8, byłby dodatkowy korytarz transportowy planowany (w ciągu DK nr 73) na odcinku Kielce — Tarnów. Rozwiązanie to zapewniłoby kontynuację korytarza sieci drogowej TEN-T: Gdańsk — Elbląg — Ostróda — Warszawa w kierunku południowej granicy państwa z wykorzystaniem istniejącego korytarza drogi międzynarodowej E-7. Dodatkowo, jako perspektywiczne uzupełnienie sieci TEN-T wskazuje się możliwość utworzenia korytarza zachód — wschód od Piotrkowa Trybunalskiego przez Kielce (lub Końskie, Skarżysko-Kamienną, Ostrowiec Świętokrzyski) i Opatów do Rzeszowa. Zapewniłby on bardziej efektywne połączenie dwóch ważnych korytarzy paneuropejskich: Barwinek (Słowacja) — Rzeszów oraz Piotrków Trybunalski — Łódź — Poznań/Toruń.

Propozycja uzupełnienia systemu paneuropejskich korytarzy transportowych

Źródło: Opracowanie własne

4. Kierunki rozwoju nadrzędnego układu drogowego

Rozwój tego układu będą determinowały realizowane już zadania służące włączeniu województwa w europejski system transportowy, a także działania podejmowane w celu poprawy powiązań zewnętrznych drogami o znaczeniu regionalnym, jak również powiązań wewnętrznych, opartych o zmodernizowane drogi wojewódzkie. W układ ten wpisują się również wspomniane już przeprawy mostowe przez Wisłę, obwodnice ośrodków powiatowych na głównych ciągach tranzytowych oraz systemy parkingów.

Cele polityki wojewódzkiej:

- jak najszybsze powiązanie regionu z korytarzami paneuropejskimi i ośrodkami metropolitalnymi, zwłaszcza Warszawą, Łodzią i Krakowem, planowanymi drogami ekspresowymi;
- zapewnienie dogodnych połączeń miast powiatowych z Kielcami oraz sąsiednimi ośrodkami powiatowymi (w tym położonymi w województwach ościennych), siecią dróg wojewódzkich z jednoczesną poprawą parametrów technicznych tych tras i wyprowadzaniem ruchu tranzytowego z obszarów zwartej zabudowy;
- poprawa warunków komunikacyjnych obszarów o niskiej gęstości sieci drogowej z ośrodkami ponadlokalnymi;

- poprawa bezpieczeństwa na drogach tego układu oraz ograniczanie uciążliwości ruchu dla mieszkańców i środowiska naturalnego.

Zasady zagospodarowania i ochrony nadrzędnego układu drogowego:

- respektowanie zasady ciągłości planistycznej i efektywna ochrona korytarzy rezerwowanych pod budowę nowych odcinków dróg krajowych i wojewódzkich oraz obejść i obwodnic miejscowości z wyjątkiem terenów, które zostały nadmiernie obudowane i nie zapewniają uzyskania wymaganych klas technicznych;
- planowanie nowych odcinków dróg tego układu w racjonalnym oddaleniu od zabudowy, uwzględniającym rozwój obszarów zurbanizowanych oraz aspekty techniczno-ekonomiczne;
- wzmożona ochrona istniejących korytarzy drogowych, przenoszących ruch tranzytowy przed obudową kubaturową, nie związaną bezpośrednio z ruchem — utrudniającą lub uniemożliwiającą uzyskanie wymaganych norm eksploatacyjnych;
- separacja ruchu lokalnego i tranzytowego oraz izolacja ruchu samochodowego od rowerowego i pieszego z jednoczesnym uspokajaniem tego ruchu w centrach miast;
- uwzględnienie wymogów ochrony środowiska przy projektowaniu, budowie i eksploatacji obiektów i tras systemów transportowych, w tym unikanie fragmentaryzacji struktur przyrodniczych oraz przebiegu nowo projektowanych odcinków tras komunikacyjnych przez objęte ochroną obszary cenne przyrodniczo;
- stosowanie urządzeń ułatwiających przemieszczanie się zwierząt w poprzek korytarzy transportowych (tunele, przepusty, mosty, kładki, itp.) oraz ograniczających negatywne oddziaływanie hałasu (obudowa biologiczna, ekrany akustyczne itp.);
- komunikowanie nowych terenów zabudowy osiedlowej, projektowanej w sąsiedztwie tego układu, wyłącznie poprzez odcinki dróg niższych klas (funkcjonujące w systemie dróg lokalnych);
- wspieranie podniesienia konkurencyjności transportu publicznego, w tym szynowego, w stosunku do indywidualnego transportu samochodowego i stopniowe eliminowanie go z centrów miast;
- zapewnienie korzystnych warunków dla realizacji obiektów zaplecza technicznego ruchu ciężarowego bezpośrednio przy trasach jego przebiegu, a także obiektów obsługi podróży przy trasach ruchu turystycznego.

Główne kierunki kształtowania sieci drogowej:

Drogi krajowe

Podstawowym kierunkiem polityki przestrzennej będzie sukcesywna realizacja dróg ekspresowych na odcinkach dróg krajowych o wyczerpującej się przepustowości, polegająca na etapowej rozbudowie przekroju tych dróg na dwujezdniowy lub budowie odcinków o nowym przebiegu. Pozostałe drogi krajowe podległe Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad powinny docelowo uzyskać **parametry klasy GP**, na odcinkach o dużym ruchu — przekroje dwujezdniowe, a w terenach silnie zurbanizowanych — obwodnice lub lokalne przełożenia trasy. Przebiegi dróg krajowych wskazane na rysunku planu obejmują również odcinki prowadzone po nowych śladach, których lokalizacja nie została ostatecznie przesądzona. Ich uszczegółowienie nastąpić winno na podstawie dalszych prac studialnych i uzgodnień środowiskowych, które jednocześnie mogą wskazać konieczność realizacji dodatkowych, nie wymienionych niżej, rozwiązań i elementów.

W tym zakresie przewiduje się:

- **droga ekspresowa nr 7** — realizowana generalnie w oparciu o przebieg drogi krajowej nr 7 (międzynarodowa E-77) Gdańsk — Chyżne, mająca zapewnić dostęp województwa do autostrady A-2 w rejonie Warszawy i autostrady A-4 w rejonie Krakowa, realizowana

już w pierwszym etapie jako dwujezdniowa przez przebudowę istniejącej drogi lub budowę nowych odcinków w obszarach silnie zurbanizowanych. Jednocześnie Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 przewiduje możliwość podniesienia klasy tej drogi do autostrady;

- **droga ekspresowa nr 73** — planowana/realizowana generalnie w oparciu o przebieg drogi krajowej nr 73 na odcinku Kielce — Busko-Zdrój oraz budowę drogi po nowym śladzie na odcinku Busko-Zdrój — granica z województwem małopolskim (Dąbrowa Tarnowska) wraz z budową stałej przeprawy mostowej w rejonie Nowego Korczyna, mająca zapewnić dostęp województwa do autostrady A-4 w rejonie Tarnowa. W pierwszym etapie możliwa jest przebudowa do parametrów drogi klasy GP poprzez dobudowę drugiej jezdni, realizację m.in. obwodnic Morawicy, Woli Morawickiej, Lisowa i Piotrkowic oraz odcinków o nowym przebiegu. Jednocześnie na odcinku Busko-Zdrój — granica województwa, dopuszcza się alternatywny przebieg przedmiotowej drogi, w stosunku do przedstawionego na rysunku planu, zachodnią obwodnicą Buska-Zdroju, częściowo z wykorzystaniem korytarza drogi wojewódzkiej nr 973 oraz planowanego mostu w ciągu tej drogi jako przeprawy dla pasa ruchu w jednym kierunku i budową mostu dla pasa ruchu w kierunku przeciwnym — wybór wariantu oraz uszczegółowienie trasy nastąpić winno na podstawie dalszych prac studialnych prowadzonych przez GDDKiA i uzgodnień środowiskowych;
- **droga ekspresowa nr 74** — realizowana generalnie w oparciu o korytarz dróg krajowych nr 74 (zachodnia granica województwa — Opatów), nr 9 (Opatów — Lipnik) i nr 77 (Lipnik — granica województwa), powiązana z realizacją nowej przeprawy mostowej w rejonie Koćmierzowa, łączyć będzie województwo z centralnym węzłem dróg ruchu szybkiego w rejonie Łodzi oraz Rzeszowem i dalej z Europą południowo-wschodnią i wschodnią, jej elementami będą m.in.: obwodnica Opatowa, przełożenia trasy Mniów — Kielce, Kielce — Cezdzyńska, Cezdzyńska — Wola Jachowa oraz obejścia: Skorzeszyc, Belna, Lechowa, Łagowa i Sandomierza;
- **odcinek południowy i wschodni układu obwodnicowego Kielc** — realizowany w klasie drogi głównej ruchu przyspieszonego, docelowo dwujezdniowej. Początek na drodze wojewódzkiej nr 762 w rejonie granicy gmin Chęciny i Sitkówka-Nowiny. Koniec w węźle Północ na drodze S-7. Przebieg przez gminy Chęciny/Sitkówka-Nowiny, Morawica, Daleszyce, Górno, Masłów oraz miasto Kielce. Na odcinku Morawica (S-73) — węzeł na S-74 w rejonie Cezdzyńskiej w ciągu drogi krajowej nr 73. Na odcinku Chęciny/Sitkówka-Nowiny — Morawica w ciągu drogi wojewódzkiej. Na odcinku węzeł na S74 w rejonie Cezdzyńskiej — węzeł Północ na S-7 w ciągu drogi krajowej nr 73 lub alternatywnie w ciągu drogi wojewódzkiej;
- **droga nr 9** — międzynarodowa droga nr E-371, łącząca centralną Polskę z Europą południową, do przebudowy na parametry drogi klasy GP z budową obwodnicy Ostrowca Świętokrzyskiego i Opatowa, docelowo dwujezdniowa, w pierwszym etapie, na mniej obciążonych odcinkach, jednojezdniowa, od Opatowa do Lipnika, w ciągu planowanej drogi ekspresowej S-74;
- **droga nr 42** — na odcinku Rudnik (droga nr 9) — Końskie (droga S-74) do przebudowy dla uzyskania parametrów dwujezdniowej drogi klasy GP, a na pozostałym odcinku parametrów drogi (GP) realizowanej w pierwszym etapie, jako jednojezdniowej, wiąże się to z realizacją obejść m.in.: Starachowic, Wąchocka, Parszowa, Skarżyska-Kamiennej, Stąporkowa, Pomykowa, Czerwonego Młyna, Końskich i Kazanowa oraz zmian przebiegu na odcinku Bugaj — Odrowąż;
- **droga nr 73** — odcinek węzeł na S-73 w Morawicy — węzeł na S-74 w Cezdzyńskiej. Alternatywnie: od węzła na S-73 w Morawicy poprzez węzeł na S-74 w Cezdzyńskiej do istniejącego węzła na S-7 w Wiśniówce. Projektowana wschodnia obwodnica Kielce,

docelowo dwujezdniowa droga główna ruchu przyspieszonego. Wybór wariantu oraz uszczegółowienie trasy nastąpić winno na podstawie dalszych prac studialnych i uzgodnień środowiskowych.

- **droga nr 74** — odcinek Opatów — granica z województwem lubelskim postulowany docelowo do przebudowy na drogę ekspresową, w pierwszym etapie w klasie GP, realizowana generalnie w nowym korytarzu z możliwością przebudowy fragmentów istniejącej drogi krajowej nr 74 (wybór wariantu oraz uszczegółowienie trasy nastąpić winno na podstawie dalszych prac studialnych prowadzonych przez GDDKiA i uzgodnień środowiskowych), w przypadku odtworzenia postulowanego Szlaku Staropolskiego w klasie S z przebiegiem przez Dorohusk (Ukraina) — Lublin — Kielce — Częstochowę — Opole — Kudowę Zdrój (Czechy) odcinek ten stanie się jego częścią;
- **droga nr 77** — do przebudowy dla uzyskania parametrów GP wraz z przełożeniem trasy w prawobrzeżnej części Sandomierza, co wiąże się z budową drugiego mostu na Wiśle oraz węzła z drogą wojewódzką nr 723, na odcinku od Lipnika do Sandomierza trasa ta, w zależności od wybranego na podstawie dalszych prac studialnych prowadzonych przez GDDKiA i uzgodnień środowiskowych wariantu, może przebiegać w ciągu drogi ekspresowej S-74 lub stać się drogą lokalną zgodnie z ustawą o drogach publicznych;
- **droga nr 78** — stanowić ma połączenie województwa świętokrzyskiego z Konurbacją Śląską i dalej z Czechami i południową Europą, postulowana jako docelowa droga dwujezdniowa klasy S, w pierwszym etapie realizowana w klasie GP, co wiąże się z koniecznością realizacji obwodnic: Chmielnika, Nagłowic i Jaronowic oraz lokalnych przełożeń trasy na odcinku Jaronowice — granica województwa oraz Motkowice — Jędrzejów, w przypadku podjęcia decyzji o odtworzeniu postulowanego Szlaku Staropolskiego w klasie S z przebiegiem przez Dorohusk (Ukraina) — Lublin — Kielce — Częstochowę — Opole — Kudowę Zdrój (Czechy), jego częścią stałby się odcinek od granicy województwa do Jędrzejowa;
- **droga nr 79** — do modernizacji na pełne parametry GP z sukcesywną realizacją obwodnic, w tym miejscowości: Ożarów, Koprzywnica, Łoniów, Osiek, Połaniec, Opatowiec, w pierwszym etapie realizowana jako jednojezdniowa.

Drogi wojewódzkie

Wymagają modernizacji i przebudowy dla uzyskania jednorodnych ciągów o **parametrach klasy G**, a w tym wykonania obwodnic miejscowości lub poprowadzenia tras dróg nowymi odcinkami, zwłaszcza poza centrami miast i zwartą zabudową. Przebiegi dróg wojewódzkich wskazane na rysunku planu obejmują również odcinki prowadzone po nowych śladach, których lokalizacja nie została ostatecznie przesądzona. Ich uszczegółowienie nastąpić winno na podstawie dalszych prac studialnych i uzgodnień środowiskowych. Przebudowy winny być realizowane sukcesywnie na odcinkach dróg obciążonych największym ruchem.

W tym zakresie wśród najważniejszych zadań wymienić należy realizację:

- nowych odcinków dróg nr 761, 762, 764, 786 w Kielcach;
- nowych odcinków dróg nr 751, 754 w Ostrowcu Świętokrzyskim;
- nowych odcinków dróg nr 746, 749 w Końskich;
- obwodnicy Włoszczowy w ciągu drogi nr 786 oraz 742;
- przełożenia trasy drogi nr 766 w Pińczowie;
- przełożeń tras dróg nr 757, 764, 765 w Staszowie i docelowe wyprowadzenie ruchu tranzytowego na obwodnice;
- obwodnicy Kazimierzy Wielkiej łączącej trasy dróg nr 768 i 776;
- estakady nad rzeką Kamienną i linią kolejową nr 25 w Starachowicach, w ciągu drogi nr 744, wraz z budową węzła na drodze krajowej nr 42;

- południowej obwodnicy Morawicy w ciągu drogi wojewódzkiej nr 766;
- obwodnicy Brzezin w ciągu drogi wojewódzkiej nr 763. Potrzebę realizacji tej inwestycji należy przeanalizować ponownie w przypadku odcinka drogi S-73 pomiędzy Morawicą i Chęcinami.

Docelowa przebudowa dróg wojewódzkich na ww. parametry wymagać będzie realizacji szeregu obwodnic miejscowości, w tym: Gowarczowa, Radoszyc, Czałczyna, Łopuszna na trasie drogi 728, Oksy (742), Modliszewic (746), Rogowa (749), Nowej Słupi, Waśniowa (751), Św. Katarzyny, Bodzentyna (752), Bałtowa (754), Ożarowa (755), Sukowa, Daleszyc, Ociesiek (764), Chmielnika, Gnojna, Osieka (765), Morawicy (766), Działoszyc, Skalbierza, Topoli (768), Zawichostu (777), Kurzelowa (785), Promnika, Łopuszna, Mieczyna, Krasocina (786) oraz krótszych korekt tras.

Przewiduje się zmianę przebiegu drogi wojewódzkiej nr 764 na odcinku Kielce — Niwy z obecnego (przez Kranów) na odcinku dróg powiatowych nr 0355T Suków — Borków i nr 0332T Daleszyc — Borków (po zrealizowaniu obwodnicy Sukowa i obwodnicy Daleszyc).

Ze względu na rosnący ruch turystyczny w rejonie Bałtowa oraz planowaną realizację stałej przeprawy mostowej przez Wisłę w rejonie Solca n/Wisłą, na kierunku Ostrowiec Świętokrzyski — Lublin, niezbędna staje się realizacja w ciągu drogi nr 754 obwodnicy Bałtowa oraz lokalnych przełożeń — Okół, Czekarzewice.

Z uwagi na niejednokrotnie odległe terminy budowy obwodnic, wymagane jest zachowanie rezerw terenów w studiach gminnych i planach miejscowych oraz sukcesywne pozyskiwanie gruntów pod korytarze przy okazji scaleń i wymiany gruntów. W przypadku konieczności lokalizacji nowych terenów inwestycyjnych wzdłuż ciągów dróg wojewódzkich (i wyższych) należy zapewnić obsługę komunikacyjną tych terenów poprzez odpowiednie drogi wewnętrzne.

Dla usprawnienia powiązań zewnętrznych województwa niezbędna jest realizacja nowej przeprawy mostowej przez Wisłę w Połańcu na przedłużeniu drogi nr 764 Kielce — Połaniec, dla połączenia z drogą nr 982 do Mielca i dalej do Rzeszowa. Proponuje się również docelową zmianę kategorii drogi nr 765 z wojewódzkiej na krajową — jako przedłużenie drogi nr 78 z Chmielnika do Osieka lub opcjonalnie do Połańca, dla uzyskania powiązania z drogami nr S-7, 73, 79. Wskazuje się zatem na potrzebę zachowania rezerwy terenu niezbędnej do uzyskania przez przedmiotowe odcinki, parametrów drogi klasy GP.

Aktywizacja obszarów niedosłużonych komunikacyjnie i pozbawionych odpowiedniej rangi powiązań wymaga zmiany kategorii wybranych dróg powiatowych na wojewódzkie, ich przebudowę na parametry dróg głównych i utworzenia połączeń:

- Szczekociny — Sędziszów — Wodzisław — Nawarzyce (droga nr 768);
- Jędrzejów — Imielno — Pińczów;
- Stopnica — Solec-Zdrój — Zielonki;
- Łopuszno — Przedbórz;
- Małogoszcz — Włoszczowa;
- Klimontów — Bogoria — Raków,
- gr. woj. (Przysucha) — Stąporków — Mniów — Promnik (alternatywnie: gr. woj. (Przysucha) — Stąporków — Mniów — Grzymałków — Ruda Strawczyńska).

5. Transport kolejowy

Cele operacyjne kształtowania systemu transportu kolejowego:

- modernizacja szlaków kolejowych łączących region z głównymi metropoliami, głównie drogą modernizacji istniejącej sieci, zapewniająca poprawę bezpieczeństwa, podwyższenie prędkości, zwiększenie przepustowości szlaków, a także zmniejszenie emisji hałasu i wibracji.

Zasady realizacji celów:

- wykorzystanie linii szerokotorowej LHS dla rozwoju obszarów położonych w jej sąsiedztwie;
- pełne włączenie obszaru województwa do VI korytarza paneuropejskiego w wyniku skomunikowania stolicy regionu z magistralą (CMK);
- poprawa komunikacji kolejowej ze wszystkimi najbliższymi ośrodkami metropolitalnymi;
- wykorzystanie sieci kolejowej, w większości dwutorowej, zelektryfikowanej i mało obciążonej ruchem dla odciążenia dróg od najcięższych przewozów masowych (surowce mineralne, materiały budowlane itp.);
- priorytet dla lokalizacji centrów logistycznych opartych o istniejącą infrastrukturę kolejową i drogową;
- modernizacja infrastruktury transportowej uwzględniająca zwiększenie prędkości komunikacyjnych na wybranych trasach, dla poprawy konkurencyjności transportu kolejowego z jednoczesnym zwiększeniem bezpieczeństwa m.in. w wyniku likwidacji skrzyżowań jednopoziomowych;
- stworzenie systemu regularnych przewozów pasażerskich, łączących centra metropolii o częstotliwości dostosowanej do potrzeb;
- rozbudowa systemu komunikacji zbiorowej koleją regionalną z wykorzystaniem istniejących linii wraz z możliwością odbudowy połączeń nieczynnych oraz uruchomienia nowych.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

- przebudowa linii kolejowej znaczenia państwowego Kielce — Czarncza wraz z wykonaniem łącznicy kolejowej we Włoszczowie dla uzyskania szybkiego połączenia (poprzez CMK) Kielc z Warszawą, Katowicami i Krakowem;
- sukcesywna modernizacja linii znaczenia państwowego dla uzyskania docelowej prędkości: 250 km/h na CMK, 120–200 km/h na liniach nr 64 Psary — Kozłów (Kraków), linii nr 8 Warszawa — Kraków, linii nr 25 Łódź — Skarżysko-Kamienna — Ocice (Rzeszów) oraz 100–120 km/h na linii nr 61 Kielce — Częstochowa — Fosowskie, co wiąże się z koniecznością likwidacji skrzyżowań jednopoziomowych oraz budową wiaduktów drogowych i w związku z tym wymaga zachowania niezbędnych rezerw terenowych;
- zachowanie rezerw planistycznych terenów dla przedłużenia linii kolejowej nr 73 na odc. Busko-Zdrój — Tarnów wraz z nową przeprawą mostową w rejonie Nowego Korczyna dla uzyskania kolejowego połączenia Kielce — Tarnów o prędkości 120–200 km/h;
- elektryfikacja Linii Hutniczej Szerokotorowej i jednotorowej Łódź — Skarżysko-Kamienna;
- budowa łącznic kolejowych w rejonie Górek Szczukowskich i Szczukowie, w celu połączenia linii kolejowej nr 61 i łącznicy Szczukowice — Sitkówka Nowiny z linią kolejową nr 8 w rejonie Kostomłotów, dla odciążenia Kielc od uciążliwego, tranzytowego ruchu towarowego;
- modernizacja zaplecza technicznego i obiektów stacyjnych;
- zagospodarowanie Linii Hutniczej Szerokotorowej drogą realizacji stacji transportu kombinowanego (kolej — droga) na LHS w Chmielniku, stacji obsługującej centrum logistyczne w Grzybowie lub Staszowie i ewentualnie stacji przeładunku na styku szerokiego i normalnego toru w Sędziszowie oraz w Gołuchowie (gm. Kije).

Kolejowa sieć transportowa objęta programem pomocowym TEN-T w obrębie kraju, podobnie jak sieć korytarzy drogowych, jest wyraźnie rzadsza niż w państwach Unii. W

granicach województwa odcinkami zaliczonymi do tej sieci jest linia CMK oraz linia nr 64 Psary — Kozłów. Wskazuje się zatem na potrzebę weryfikacji tego układu i docelowe utworzenie nowego korytarza kolejowego na kierunku północ — południe od Warszawy przez Radom i Kielce do Krakowa z odgałęzieniem Kielce — Tarnów. Kolejowym elementem tego korytarza winny być: linia kolejowa nr 8 Warszawa — Kraków oraz linia kolejowa Kielce — Tarnów (**z nowym odcinkiem Busko-Zdrój — Żabno**). Korytarz ten zapewni połączenie dwóch linii kolejowych TEN-T zbiegających się w rejonie Warszawy (linie: Gdynia — Gdańsk — Iława — Warszawa oraz Litwa przez Suwałki — Białystok — Warszawa) z linią tej sieci prowadzącą na południe Europy. Jako uzupełnienie korytarza kolejowego północ — południe wskazuje się na potrzebę utworzenia korytarza pomocniczego: zachód — wschód od Łodzi przez Tomaszów Mazowiecki, Skarżysko-Kamienną i Sandomierz do Rzeszowa w celu połączenia Polski północnej i centralnej ze wschodem i południowym-wschodem Europy. Będzie on stanowił odgałęzienie korytarza sieci kolejowej TEN-T Medyka (Ukraina) — Rzeszów oraz zapewniał połączenie z Warszawą, Wrocławiem i Poznaniem poprzez węzeł Łódź na planowanej Linii Dużych Prędkości.

Należy również rozważyć, proponowaną w Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020, koncepcję powstania Metropolitalnej Kolei Świętokrzyskiej, która miałaby przebiegać m.in. przez Busko-Zdrój, Kielce, Suchedniów, Skarżysko-Kamienną, Starachowice i Ostrowiec Świętokrzyski, uzupełnionej o połączenie z Centralną Magistralą Kolejową w rejonie Włoszczowy.

6. Transport lotniczy

Cele operacyjne polityki przestrzennej:

- zapewnienie dogodnych, bezpośrednich połączeń lotniczych regionu z ośrodkami krajowymi i europejskimi poprzez lokalizację w rejonie Obic, gm. Morawica, Regionalnego Portu Lotniczego Kielce oraz zasadniczą poprawę funkcjonowania lotniska w Masłowie, umożliwiającą świadczenie przez nie usług uzupełniających planowaną ofertę RPL Kielce.

Zasady realizacji celów:

- pozyskanie sponsorów i przyszłych beneficjentów lotniska (firm, biur podróży itp.);
- zapewnienie ochrony rejonu lokalizacji Regionalnego Portu Lotniczego Kielce przed inwestycjami kolizyjnymi z planowanym zagospodarowaniem;
- zapewnienie terenom wokół portu lotniczego przeznaczenia spójnego z wiodącą funkcją tego obszaru;
- właściwe skomunikowanie Regionalnego Portu Lotniczego Kielce ze stolicą województwa oraz regionem poprzez budowę i przebudowę tras drogowych i kolejowych;
- zapewnienie możliwie najlepszych warunków do rozwoju lotniska w Masłowie w ramach ograniczonej przestrzeni w jakiej lotnisko to funkcjonuje;
- izolacja przestrzenna RPL Kielce i lotniska w Masłowie zapewniająca ochronę terenów przyległych przed uciążliwością hałasową.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

- realizacja Regionalnego Portu Lotniczego Kielce w Obicach, gm. Morawica;
- rozwój lotniska w Masłowie z przystosowaniem do usług w zakresie nieregularnej komunikacji lotniczej przy użyciu samolotów o pojemności rzędu 40 miejsc i

- mniejszych, lotów czarterowych, biznesowych, dyspozycyjnych, ratowniczych, sportowych, rekreacyjnych oraz szkoleniowych;
- przebudowa drogi krajowej nr 73 w celu połączenia Regionalnego Portu Lotniczego Kielce ze stolicą województwa oraz jego skomunikowania w kierunku na południe;
 - przebudowa drogi krajowej nr 78 w celu skomunikowania lotniska w kierunku na zachód i południowy-zachód oraz poprzez drogę ekspresową S-7, w kierunku na południe;
 - realizacja południowej i wschodniej obwodnicy Kielc w klasie co najmniej drogi głównej ruchu przyspieszonego w celu skomunikowania lotniska z drogami ekspresowymi S-7 (kierunek północ) i S-74 (kierunek wschód — zachód);
 - przebudowa drogi wojewódzkiej nr 766 w celu drugostronnego (wraz z DK 73) skomunikowania lotniska z drogą krajową nr 78 oraz południową obwodnicą Kielc;
 - przebudowa linii kolejowej nr 73 (Kielce) Sitkówka-Nowiny — Włoszczowice, mająca na celu skomunikowanie portu lotniczego z węzłem kolejowym Kielce, umożliwiającą obsługę ruchu pasażerskiego i towarowego;
 - przebudowa linii kolejowej Włoszczowice — Busko-Zdrój oraz budowa nowego odcinka Busko-Zdrój — Żabno, umożliwiającą kolejowe skomunikowanie portu lotniczego z południową częścią województwa i kraju;
 - przebudowa drogi wojewódzkiej nr 745, łączącej lotnisko Masłów z układem komunikacyjnym Kielc i węzłami na drogach ekspresowych S-7 i S-74.

7. Transport wodny

Stała śródlądowa komunikacja wodna na terenie województwa świętokrzyskiego, poza lokalnymi przeprawami promowymi i rejsami turystycznymi po Wiśle w Sandomierzu, praktycznie nie występuje. Wisła, najważniejsza rzeka województwa, stanowiąca jedyny potencjalny wodny szlak transportowy, ze względu na wymagania środowiskowe oraz wysoką amplitudę stanów wód, nie jest obecnie wykorzystywana do tego celu. Wymagałoby to realizacji nowej oraz znacznej modernizacji istniejącej, infrastruktury, w tym również służącej powiązaniu żeglugi śródlądowej z pozostałymi rodzajami transportu. Przed przystąpieniem do ewentualnej organizacji transportu wodnego na Wiśle wskazuje się na potrzebę wykonania specjalistycznego opracowania, ujmującego całościowo zagadnienia związane z potencjalnym zagospodarowaniem omawianego szlaku wodnego. Wsparciem wojewódzkim mogłaby być wówczas objęta rozbudowa i unowocześnienie funkcji rejsów turystycznych w Sandomierzu.

8. Telekomunikacja

Telekomunikacja, zwłaszcza cyfrowa powinna być jedną z najszybciej rozwijających się dziedzin infrastruktury technicznej. Wpływa bowiem na warunki życia i dostęp do wiedzy, sprzyja tworzeniu nowych miejsc pracy (efektywna praca bez opuszczania mieszkania) oraz stwarza możliwość korzystania z całego systemu e-usług. Zapewniając łatwy dostęp do informacji redukuje peryferyjność i poczucie zapóźnienia cywilizacyjnego. Możliwość korzystania z pełnego pakietu usług cyfrowych jest brana pod uwagę przy podejmowaniu decyzji inwestorskich, co do miejsca lokalizacji przyszłych inwestycji.

Jak najszybsze włączenie województwa w globalny system informacji cyfrowej należy uznać za jedno z pierwszoplanowych zadań samorządu województwa, w najbliższych 5 latach. Służyć temu będzie realizacja projektu „Sieć szerokopasmowa Polski Wschodniej” (SSPW) obejmująca budowę regionalnej sieci szkieletowej i dystrybucyjnej. Sieć ta służyć będzie zapewnieniu mieszkańcom, podmiotom publicznym oraz przedsiębiorcom z terenu województwa możliwości korzystania: z usług teleinformatycznych, multimedialnych

zasobów informacji, usług świadczonych elektronicznie oraz umożliwieniu efektywnej wymiany danych pomiędzy samorządami, urzędami administracji państwowej, placówkami edukacyjnymi, szpitalami i innymi instytucjami publicznymi, a także mieszkańcami oraz podmiotami gospodarczymi. Kryterium jego realizacji będzie zapewnienie, na całym obszarze regionu, dostępu do szerokopasmowego internetu (radiowego lub przewodowego), a także nowoczesnych usług telefonicznych i telewizji cyfrowej przy zapewnieniu akceptowalnych dla przeciętnej rodziny wysokości kosztów tych usług. Do tego celu winny być lepiej wykorzystane: istniejące stacje bazowe internetu, sieć szkieletowa, jaką rozwijają poszczególni operatorzy oraz istniejące obiekty nadawcze TV.

Cel polityki wojewódzkiej:

- nadrobienie zapóźnień w budowie społeczeństwa informacyjnego umożliwiające zabezpieczenie perspektywicznych potrzeb w zakresie łączności telefonicznej, usług transmisji danych, radiokomunikacyjnych, wizyjnych i multimedialnych, w tym z sieci Internetowej oraz wszelkich usług dodatkowych w sieciach stacjonarnych i mobilnych, naziemnych i satelitarnych.

Zasady realizacji celów:

- dostęp do połączeń w ruchu automatycznym z całym światem oraz objęcie zasięgiem obsługi telefonii komórkowej obszaru całego województwa;
- likwidacja obszarów „cyfrowego wykluczenia”;
- oparcie dostępu do szerokopasmowego Internetu na dominującej w Europie i w kraju technologii ADSL oraz systemu publicznego dostępu do Internetu na sieci WLAN;
- konkurencyjność na rynku lokalnych i ponadlokalnych usług telekomunikacyjnych i teleinformatycznych;
- preferencje dla innowacyjnej gospodarki elektronicznej;
- przy lokalizacji inwestycji z zakresu infrastruktury telekomunikacyjnej stanowiących dominanty krajobrazowe należy każdorazowo brać pod uwagę potrzebę ochrony krajobrazu. W miejscach szczególnie eksponowanych krajobrazowo istnieje możliwość wprowadzenia zakazu lokalizacji takich inwestycji (uwarunkowana szczegółowym uzasadnieniem) z jednoczesnym wskazaniem innych terenów przeznaczonych pod ten cel.

Główne kierunki polityki przestrzennej:

- realizacja świętokrzyskiej części projektu „Sieć szerokopasmowa Polski Wschodniej” (SSPW) obejmującej budowę na obszarze województwa regionalnej sieci szkieletowej i dystrybucyjnej;
- wsparcie planistyczne przedsięwzięć inwestycyjnych operatorów sieci związanych z rozbudową infrastruktury informacyjnej, ze szczególnym uwzględnieniem szerokopasmowego dostępu do Internetu stacjonarnego i mobilnego;
- doprowadzenie do każdej gminy nowoczesnych sieci telekomunikacyjnych zakończonych centralą cyfrową, co umożliwi wzrost ilości abonentów sieci stacjonarnej i korzystanie z szerszego asortymentu tych usług;
- systematyczny rozwój magistralnych sieci internetowych (bazujących na światłowodach) oraz wsparcie aktywnego wykorzystania Internetu w biznesie, rozwoju innowacyjności, edukacji, kulturze i administracji;
- zwiększenie oferty usług telekomunikacyjnych i teleinformatycznych z jednoczesną, odczuwalną poprawą jakości tych usług;

- tworzenie warunków przestrzennych do prowadzenia prokonkurencyjnej polityki w zakresie świadczenia lokalnych i ponadlokalnych usług telefonicznych i teleinformatycznych;
- realizacja zintegrowanej platformy usług elektronicznych oraz umożliwienie mieszkańcom regionu dostępu do własnej telewizji regionalnej (TVP Kielce).

XII. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej i komunalnej

1. Energetyka

Głównym zadaniem polityki energetycznej będzie zwiększenie niezawodności dostaw paliw i energii, minimalizacja negatywnego oddziaływania energetyki na środowisko oraz dywersyfikacja zaopatrzenia w energię. Do realizacji tego zadania powinno przyczynić się osiągnięcie następującego **celu głównego**:

Ukształtowanie nowoczesnych i niezawodnych systemów infrastruktury energetycznej oraz sukcesywne zwiększanie wykorzystania odnawialnych zasobów energii

Konsekwentna realizacja tych zamierzeń w okresie najbliższych 20–25 lat powinna doprowadzić do zminimalizowania zależności gospodarki województwa od zewnętrznych nośników energii oraz spowodować odczuwalną redukcję zanieczyszczeń powietrza powstających w przypadku wykorzystania nośników konwencjonalnych (zwłaszcza węgla). Jednocześnie winna zapewnić pokrycie bieżących i perspektywicznych potrzeb w zakresie zasilania elektroenergetycznego oraz zaopatrzenia w gaz przewodowy, który warunkuje poprawę konkurencyjności inwestycyjnej, zwłaszcza miast. Polityka ta będzie też zmierzać do stworzenia alternatywnych systemów zaopatrzenia w energię, zapewniających bezpieczeństwo energetyczne oraz możliwość wyboru nośnika i źródła zaopatrzenia w energię. Preferowanym kierunkiem działań w tym zakresie będą odnawialne źródła energii, a szczególnie produkcja energii z biomasy, sprzyjająca aktywizacji funkcji rolniczej. Potencjalnym obszarem produkcji biomasy będą obszary średnich i słabszych gleb, posiadających dobre uwilgotnienie. Ponadto Koncepcja Zagospodarowania Przestrzennego Kraju wyznacza strefę o korzystnych warunkach dla rozwoju rozproszonej energetyki odnawialnej. Północno-zachodni obszar województwa znalazł się w obrębie strefy korzystnej dla rozwoju energetyki geotermalnej.

Istotna dla rozwoju energetyki niekonwencjonalnej w województwie będzie realizacja zadania Świętokrzyski Park OZE Rzędów — Tuczępy oraz planowana budowa biogazowni w 68 gminach województwa. Pierwsze przedsięwzięcie obejmować będzie budowę:

- bioelektrowni o mocy elektrycznej 9,6 MW — zasilanej biogazem z biomasy wyprodukowanej na zrekultywowanych terenach po eksploatacji siarki, wspartej kontraktową biomasą pochodzenia rolniczego i innymi substratami organicznymi, w tym materiałami odpadowymi;
- 5 elektrowni słonecznych o łącznej mocy elektrycznej 11 MW;
- elektrowni wiatrowej o mocy elektrycznej 18 MW;
- 3 elektrowni wodnych o mocy elektrycznej 30 kW;
- elektrowni geotermalnej.

Zakłada się również realizację zadania pn. „Energetyczna Mapa Drogowa — Województwo Świętokrzyskie 2050”, które przewiduje uzyskanie przez województwo świętokrzyskie w 2050 r. pełnej samowystarczalności energetycznej w oparciu o odnawialne źródła energetyczne.

Zadaniem operatorów systemu energetycznego działających na terenie województwa winno być, utrzymanie sprawności połączeń tranzytowych rzutujących na funkcjonowanie Krajowego Systemu Energetycznego oraz sukcesywna modernizacja lokalnej sieci przesyłowej, zwłaszcza na terenach o najłagodniejszych warunkach zasilania (obszary wiejskie wymagające reelektryfikacji).

Priorytety polityki energetycznej:

- rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, zwłaszcza na terenach posiadających najkorzystniejsze warunki pozyskania tej energii;
- poprawa efektywności energetycznej;
- wzrost bezpieczeństwa energetycznego, zwłaszcza na terenach gęsto zaludnionych wokół Kielc i na obszarze dużych miast Aglomeracji Świętokrzyskiej;
- sprawny system zaopatrzenia w energię do celów przemysłowych na obszarach i w strefach o podwyższonej aktywności gospodarczej;
- ukształtowanie konkurencyjnych rynków paliw i energii;
- minimalizacja negatywnego oddziaływania energetyki na środowisko;
- wyrównanie jakości usług w zaopatrzeniu w energię elektryczną na terenach wiejskich i małych miast.

Zasady zagospodarowania przestrzennego:

- rozwój sieci elektroenergetycznych z uwzględnieniem potrzeb generacji rozproszonej opartej na lokalnych źródłach energii;
- stymulowanie rozwoju kogeneracji (skojarzonego wytwarzania ciepła i energii elektrycznej przy maksymalnym ograniczeniu strat przesyłu i transformacji tej energii);
- budowa (rozbudowa) systemu przesyłowego i dystrybucyjnego gazu ziemnego na terenach pozbawionych zaopatrzenia w gaz sieciowy;
- wspomaganie rozwoju różnych form pozyskania energii wytworzonej z lokalnych źródeł odnawialnych z poszanowaniem walorów środowiska przyrodniczego, kulturowego, krajobrazu oraz przy wykluczeniu kolizyjności z zabudową mieszkaniową;
- prowadzenie prac badawczych nad możliwością pozyskania i wykorzystania gazu łupkowego, jako alternatywnego źródła gazu;
- uwzględnienie pasa technicznego od linii elektroenergetycznych i stref kontrolowanych od gazociągów, w tym ograniczeń w nich obowiązujących w przepisach odrębnych;
- tworzenie warunków do współpracy samorządów lokalnych z zainteresowanymi podmiotami gospodarczymi (społecznymi i prywatnymi) w celu realizacji małych jednostek wytwórczych bazujących na lokalnych źródłach energii.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

- kontynuacja modernizacji i rozbudowy Elektrowni Połaniec z jednoczesnym zmniejszaniem jej uciążliwości dla środowiska;
- dalsza modernizacja Elektrociepłowni Kielce, zwiększająca wykorzystanie OZE do produkcji energii;
- realizacja i wspieranie inwestycji zwiększających pozyskanie energii z różnych form OZE z wykluczeniem ich kolizyjności z cennymi zasobami środowiska przyrodniczego, kulturowego, krajobrazu i z zabudową;
- wskazanie oferty terenów do lokalizacji nowoczesnych jednostek wytwórczych energii o wysokiej sprawności i niskiej skali oddziaływania na środowisko (technologie niskoemisyjne);
- budowa planowanej linii 400 kV relacji stacja systemowa „Kielce 400” — Elektrownia Bełchatów, ujętej w KPZK;

- podniesienie bezpieczeństwa energetycznego obszaru funkcjonalnego Kielc poprzez budowę projektowanej linii 220 kV Radkowice — Kielce Piaski wraz z rozbudową stacji: Kielce Piaski i Radkowice;
- rozbudowa planowanej sieci elektroenergetycznej 110 kV w celu przyłączenia nowych odbiorców zwłaszcza w strefach aktywności gospodarczej, zwiększenia pewności zasilania oraz zmniejszenia strat energii;
- modernizacja przestarzałych linii elektroenergetycznych najwyższych i wysokich napięć;
- stworzenie warunków do wdrożenia programu reelektryfikacji województwa oraz rozwoju wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, w tym biopaliw;
- przebudowa i modernizacja istniejących sieci gazociągów wysokiego ciśnienia;
- sukcesywna gazyfikacja terenów wiejskich;
- budowa projektowanych gazociągów wysokiego ciśnienia, m.in. relacji:
 - ✓ Mójcza — Masłów (obejście Kielc) — Parszów;
 - ✓ Jędrzejów — Włoszczowa — z odejściem na Małogoszcz;
 - ✓ Pogórska Wola — Tworzeń;
- budowa planowanych gazociągów wysokiego ciśnienia, m.in. relacji:
 - ✓ Końskie — Radoszyce — Strawczyn, z odejściem na Krasocin;
 - ✓ Proszowice — Bejsce;
 - ✓ Proszowice — Działoszyce;
 - ✓ Czarnocin — Bejsce;
 - ✓ Książ Wlk. — Sędziszów;
 - ✓ Dębica — Mielec — Borowa — Elektrownia Połaniec;
- rozbudowa planowanych gazociągów wysokiego ciśnienia w celu zasilenia gmin: Połaniec, Staszów, Baćkowice, Chmielnik, Waśniów, Tarłów, Górnio, Bogoria, Osiek, Lubnice;
- rozwój sieci dystrybucji gazu płynnego,
- budowa planowanego gazociągu przesyłowego gazu łupkowego Rozwadów — Tworzeń (ujętego w KPZK 2030).

Wymienione projektowane inwestycje posiadają wyznaczony przebieg, natomiast zadania planowane do realizacji nie posiadają ustalonego przebiegu.

Biorąc pod uwagę wysoką dynamikę rozwoju energetyki wiatrowej, która może stwarzać zagrożenia środowiska i krajobrazu oraz brak uregulowań prawno-programowych dotyczących rozmieszczania elektrowni wiatrowych przyjmuje się tymczasowo (do czasu wejścia w życie stosownych uregulowań) następujące zasady i standardy polityki lokalizacyjnej:

- wyklucza się spod lokalizacji tych elektrowni obszary: parków narodowych, rezerwatów przyrody i parków krajobrazowych (dotyczy tylko elektrowni wiatrowych będących inwestycjami zawsze znacząco oddziałującymi na środowisko), tereny parków kulturowych oraz zespołów i obiektów zabytkowych (w granicach ustanowionych dla tych terenów stref ochronnych), udokumentowane złoża surowców mineralnych oraz korytarze stanowiące szlaki migracji sezonowej i dobowej ptaków i nietoperzy;
- elektrownie wiatrowe nie powinny być lokalizowane w otoczeniu (np. w tle lub w osiach widokowych, bądź przesłaniać) zabytkowych obiektów dziedzictwa kulturowego, terenów o wysokich walorach krajobrazu kulturowego oraz terenów wykorzystywanych do masowego pobytu ludzi (w sytuacjach konfliktowych o możliwości takiej lokalizacji powinno przesądzić studium krajobrazowe);
- nie naruszanie minimum 500 m strefy dzielącej turbinę od zabudowań mieszkalnych;
- o możliwości lokalizacji elektrowni powinno przesądzić postępowanie w sprawie oceny oddziaływania inwestycji na środowisko.

Zaleca się jednocześnie, by w planach miejscowych i studiach gmin zainteresowanych rozwojem energetyki odnawialnej zostały określone obszary predysponowane do lokalizacji tego rodzaju obiektów.

Ponadto, na wniosek Dyrektora Naczelnego Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej, wprowadza się strefę o promieniu 20 km od stacji radarowej Brzuchania (Miechów), będącej elementem systemu radarów meteorologicznych POLGRAD, w której obowiązuje zakaz lokalizacji farm wiatrowych. Obejmuje ona fragmenty następujących gmin: Sędziszów, Wodzisław, Michałów, Działoszyce, Skalmierz.

2. Gospodarka odpadami

Usprawnienie gospodarki odpadami należy do zadań priorytetowych samorządów i wynika z planów gospodarki odpadami uchwalonych na poziomie krajowym, regionalnym i gminnym. Działania zmierzające do uporządkowania tej gospodarki wymagają jednak znacznych nakładów finansowych oraz rozwiązania wielu trudnych problemów lokalizacyjnych i środowiskowych, w tym likwidacji części składowisk nie spełniających wymogów prawnych, zapewnienia budowy, utrzymania i eksploatacji instalacji i urządzeń do zbierania, transportu i unieszkodliwiania zwłok zwierzęcych lub ich części. Podstawowym warunkiem dostosowania gospodarki odpadami do wymagań ochrony środowiska przyrodniczego będzie wdrożenie nowoczesnych procesów odzysku i unieszkodliwiania odpadów.

Cel główny:

- osiągnięcie przez województwo standardów unijnych w gospodarowaniu odpadami, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Zasady:

- zapewnienie warunków do wdrożenia systemu Regionalnych Zakładów Zagospodarowania Odpadów (RZZO) w liczbie i rozmieszczeniu zgodnym z obowiązującym „Planem gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego”;
- wsparcie zorganizowanego systemu odbierania odpadów komunalnych, obejmującego wszystkich mieszkańców województwa;
- selektywna zbiórka, odbiór i odzysk odpadów;
- ograniczenie składowania komunalnych osadów ściekowych m.in. poprzez ich termiczne przekształcanie.

Kierunki:

- rozbudowa lub budowa Regionalnych Zakładów Zagospodarowania Odpadów (RZZO);
- dostosowywanie funkcjonowania składowisk komunalnych do wymagań ochrony środowiska;
- zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów komunalnych lub ich wydzielonych części oraz składowisk odpadów przemysłowych;
- budowa instalacji do produkcji paliwa alternatywnego (w ramach RZZO);
- tworzenie Gminnych Punktów Zbierania Odpadów Niebezpiecznych (GPZON);
- dostosowywanie do wymagań ochrony środowiska lub zamknięcie spalarni odpadów medycznych i weterynaryjnych;
- rozbudowa i budowa zakładów przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego;
- rozbudowa składowiska odpadów niebezpiecznych;
- rekultywacja składowisk odpadów niebezpiecznych;

- usuwanie wyrobów zawierających azbest;
- budowa instalacji do termicznego przekształcania odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne oraz komunalnych osadów ściekowych;
- budowa instalacji do odzysku odpadów poubojowych, z możliwością odzysku innych odpadów ulegających biodegradacji;
- zapewnienie warunków do zbierania, transportu i unieszkodliwiania padłych zwierząt;
- przystosowanie cementowni, elektrociepłowni i ciepłowni do termicznego przekształcania odpadów (paliw alternatywnych).

XIII. Kierunki kształtowania zdolności obronnej i bezpieczeństwa publicznego

Jednym ze strategicznych celów wojewódzkiej polityki przestrzennej jest podnoszenie zdolności obronnej i bezpieczeństwa publicznego. Będzie to możliwe poprzez kształtowanie struktur przestrzennych w sposób zapewniający:

- odporność na skutki awarii i klęsk żywiołowych;
- sprzyjające warunki do utrzymania porządku publicznego;
- maksymalne bezpieczeństwo i ochronę ludności;
- niezawodność i ciągłość funkcjonowania państwa w warunkach wojennych.

1. Obronność

W świetle wniosków z diagnozy zagospodarowania przestrzennego województwa podstawowe kryteria kształtowania struktur przestrzennych w aspekcie potrzeb obronnych są następujące:

- bezkolizyjność struktur o charakterze obronnym z innymi funkcjami terenów;
- maksymalna separacja obiektów wojskowych i obronnych od zagospodarowania cywilnego;
- zachowanie niezbędnych rezerw terenów dla potrzeb rozbudowy tych struktur;
- kształtowanie sieci dróg i ciągów kolejowych w sposób umożliwiający ich wykorzystanie do celów wojskowych i obronnych;
- substytucyjność głównych systemów infrastruktury;
- kształtowanie przestrzeni z myślą o zwiększeniu odporności osadnictwa i gospodarki na skutki działań wojennych;
- regionalna i lokalna samowystarczalność żywnościowa.

Kierunki polityki przestrzennej w zakresie obronności

Realizacja potrzeb obronności na obszarze województwa wiąże się z zapewnieniem bezkolizyjności funkcjonowania istniejących kompleksów wojskowych oraz właściwego utrzymania infrastruktury garnizonowej i poligonowej. Wymaga to w szczególności realizacji następujących zadań:

- wyeliminowania istniejących i potencjalnych kolizji struktur o charakterze obronnym z innymi funkcjami terenów;
- uwzględniania w planach miejscowych terenów zamkniętych: poligonów, placów ćwiczeń wojskowych oraz innych obiektów i urządzeń służących celom obronnym w sposób uzgodniony z Wojewódzkim Sztabem Wojskowym w Kielcach;
- uwzględniania w dokumentach planistycznych zapisu, że wszelkie obiekty o wysokości równej i większej od 50 m nad poziom terenu podlegają, przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę zgłoszeniu do Szefostwa Służby Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych poprzez Szefa Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego (WSzW) w Kielcach oraz

przekazywania zawiadomień o przystąpieniu do sporządzania opracowań planistycznych zawierających ustalenia w zakresie ww. obiektów jak też sporządzonych opracowań do WSzW w Kielcach;

- zapewnienie rezerw terenów dla celów budowy i rozbudowy infrastruktury garnizonowej i poligonowej;
- utrzymywania sieci dróg i ciągów kolejowych oraz poprawa ich stanu technicznego, pozwalająca na wykorzystanie do celów wojskowych;
- wspierania budowy dróg ekspresowych;
- zwiększania substytucyjności systemów infrastrukturalnych, komunikacyjnych, telekomunikacyjnych, energetycznych, wodnych, tworzenie systemów awaryjnych;
- harmonijnego rozwoju sieci osadniczej i zagospodarowania przestrzeni (niezagęszczanie skupisk ludności, zmniejszanie koncentracji funkcji przemysłowych, administracyjnych, biznesu, skupisk infrastruktury społecznej, preferencje dla struktur pasmowych);
- rozwoju infrastruktury lotnisk, zapewniającej przydatność do celów wojskowych;
- zapewnienia warunków do sprawności działania i ciągłości funkcjonowania struktur administracji państwowej i wojskowej na wypadek wojny;
- umacniania regionalnej i lokalnej samowystarczalności gospodarczej, zwłaszcza żywnościowej;
- dążenia do zwiększenia lesistości, kształtowania bardziej odpornej, zbliżonej do naturalnej struktury zalesień;
- tworzenia warunków dla ochrony i rozwoju terenów zielonych wewnątrz i wokół miast oraz odpowiednio zagospodarowanych terenów rekreacyjnych;
- zapewnienia warunków do zmniejszenia prawdopodobieństwa awarii i klęsk żywiołowych, ograniczenia ich skutków oraz skuteczności prowadzenia akcji ratowniczych.

Na obecnym etapie prac nad zmianą „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego”, na terenie regionu **nie przewiduje się lokalizacji zadań rządowych z zakresu obronności służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych**, które wymagałyby uwzględnienia w tym dokumencie, w trybie określonym obowiązującymi przepisami o zagospodarowaniu przestrzennym.

2. Bezpieczeństwo i porządek publiczny

Dla osiągnięcia poprawy bezpieczeństwa publicznego niezbędne jest respektowanie następujących zasad polityki przestrzennej:

- przeciwdziałanie awariom i klęskom żywiołowym oraz skutkom tych zdarzeń zanim dojdzie do ich powstania;
- wysoka sprawność systemu ratowniczego;
- zasada pełnej kontroli nad wytwarzaniem, przetwarzaniem, dystrybucją (przewozem), składowaniem i stosowaniem substancji niebezpiecznych;
- sprawny system wykrywania i monitorowania zagrożeń chemicznych, i promieniotwórczych, zapewniający alarmowanie, ostrzeganie oraz informowanie społeczeństwa o zagrożeniu;
- dogodne warunki lokalizacji obiektów i urządzeń policji oraz straży pożarnej na wszystkich poziomach systemu osadniczego;
- wysoka sprawność zarządzania kryzysowego, w tym systemów łączności;
- zasada współdziałania zainteresowanych organów administracji w zakresie zwiększenia bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Kierunki polityki przestrzennej w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego:

- określenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów zagrożenia powodziowego oraz wprowadzenie zakazu ich zabudowy;
- egzekwowanie uwzględniania, zwłaszcza w dokumentach planistycznych w skali lokalnej granic terenów zamkniętych i ich stref ochronnych;
- zapewnienie w tych planach warunków bezpieczeństwa pożarowego obszarom leśnym;
- umieszczanie w dokumentach z zakresu planowania miejscowego ustaleń dotyczących lokalizacji i zagospodarowania obiektów niebezpiecznych i terenów nadzwyczajnych zagrożeń:
 - ✓ dróg do przewozów materiałów niebezpiecznych;
 - ✓ stref ochronnych obiektów zagrażających uwolnieniem substancji niebezpiecznych;
 - ✓ miejsc niebezpiecznych na drogach (czarnych punktów);
 - ✓ terenów potencjalnych katastrof budowlanych i hydrotechnicznych;
 - ✓ zagrożeń związanych z dużym skupieniem ludzi;
- wyznaczanie tras przewozu niebezpiecznych ładunków przez tereny mało zurbanizowane i pozbawione cennych obszarów przyrodniczych, z dala od ujęć wody;
- stosowanie rozwiązań projektowych zapobiegających zagrożeniom spowodowanym deszczami nawalnymi i silnymi wiatrami;
- uwzględnienie w planowaniu przestrzennym konieczności uzyskania wysokiej sprawności działania jednostek systemu ratowniczego;
- tworzenie warunków do prawidłowego funkcjonowania centrów zarządzania kryzysowego w dostosowaniu do wymogów UE;
- zapewnienie zintegrowanego systemu łączności radiowej między wszystkimi strukturami zarządzania;
- współdziałanie Samorządu Województwa z zespółoną administracją rządową oraz samorządami gmin i powiatów w zakresie zapewnienia najlepszych warunków działania jednostek bezpieczeństwa publicznego, a także poprawy bezpieczeństwa na drogach;
- stworzenie na obszarze regionu sprawnego systemu wykrywania skażeń promieniotwórczych, zapewniającego ciągle monitorowanie, a w zakresie przeciwdziałania — skutecznych systemów ostrzegania, alarmowania i informowania ludności o zagrożeniu;
- inspirowanie i egzekwowanie wprowadzania systemów monitoringu oraz wczesnego alarmowania o zaistniałych zakłóceniach porządku publicznego w obiektach użyteczności publicznej, jak również stosowanie rozwiązań projektowych, uodporniających obiekty publiczne na tego rodzaju zagrożenia.

XIV. Kierunki przekształceń struktury funkcjonalno – przestrzennej województwa

Kluczowym zadaniem zmiany Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wynikającym z krajowej polityki przestrzennej jest dostosowanie struktury funkcjonalnej regionu do wymagań zintegrowanego podejścia terytorialnego, którego celem jest wykorzystanie endogennych potencjałów obszarów posiadających wspólne cechy geograficzne (społeczno-gospodarcze i przestrzenne) oraz zbliżone problemy rozwoju. Terytoria te zostały określone mianem **obszarów funkcjonalnych (OF)**. Korespondują one z ustalonymi w strategii rozwoju województwa **obszarami strategicznej interwencji (OSI)**, które w typologii obszarów funkcjonalnych przyjętej w KPZK 2030 stanowią wyodrębniony typ obszarów funkcjonalnych będący przedmiotem koncentracji działań polityki regionalnej.

Bazując na zawartej w obowiązującej ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym definicji obszaru problemowego, tj. „*obszaru szczególnego zjawiska z zakresu*

gospodarki przestrzennej lub występowania konfliktów przestrzennych” wskazanego w planie zagospodarowania przestrzennego województwa lub określonego w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy nowa KPZK 2030 definicję obszaru funkcjonalnego uzupełnia o zapis: „*jest to zwarty układ przestrzenny składający się z funkcjonalnie powiązanych terenów, charakteryzujących się wspólnymi uwarunkowaniami i przewidywanymi, jednolitymi celami rozwoju*”.

Ustalenia te przełamują stosowane dotychczas, jednolite, pozbawione rozróżniania funkcjonalnego podejście administracyjne, w którym beneficjentem pomocy publicznej mogły być: miasto, gmina lub województwo w swych granicach administracyjnych.

Uwzględniając fakt, iż ustalenie granic większości obszarów funkcjonalnych (z wyjątkiem obejmujących więcej niż jedno województwo lub strategicznych z punktu widzenia funkcjonowania kraju) będzie się odbywać na szczeblu regionalnym w systemie planowania przestrzennego do wydzielenia tych obszarów przyjmuje się następujące zasady delimitacji stosowane w planowaniu przestrzennym:

- **zasada spójności** (obszar funkcjonalny musi być ciągły przestrzennie tj. skupia w sobie tylko gminy posiadające wspólne granice, nie może zaś obejmować gmin zakwalifikowanych do innego obszaru);
- **zasada rozłączności** (podstawowym modulem planistycznym jest obszar gminy przy czym jedna gmina może należeć tylko do jednego obszaru funkcjonalnego);
- **zasada dominującej funkcji obszaru** (w przypadku zróżnicowania funkcjonalnego terenu gminy podstawą zakwalifikowania jej do jednego obszaru funkcjonalnego będzie przewaga wspólnych cech i powiązań przestrzennych wyznaczająca dominujący kierunek ciążenia);
- **zasada ciągłości planowania** (do delimitacji obszarów funkcjonalnych winien być maksymalnie wykorzystany dotychczasowy dorobek planistyczny w zakresie kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa);
- **zasada harmonizacji prac delimitacyjnych** na różnych szczeblach planowania (wybrane metody i kryteria wydzielenia obszarów funkcjonalnych powinny zapewniać porównywalność i harmonizację wyników).

Istotną kwestią jest wyrażenie chęci uczestnictwa przez samorządy w danym obszarze funkcjonalnym, a tym samym deklaracja wsparcia chęci prowadzenia wspólnej polityki rozwoju i realizacji projektów kooperacyjnych. Dlatego też zaproponowane w zmianie Planu obszary funkcjonalne mają charakter oferty samorządu województwa i powinny uzyskać akceptację samorządów lokalnych.

Pełną koncepcję wstępnej delimitacji obszarów funkcjonalnych w województwie świętokrzyskim zawarto w załączniku nr 1 do niniejszego dokumentu zmiany Planu.

Nawiązując, więc do określonych w części diagnostycznej zmiany Planu obszarów problemowych oraz w oparciu o wskazania zawarte w KPZK 2030 w województwie świętokrzyskim wyróżnia się na okres kierunkowy **8 głównych obszarów funkcjonalnych i 4 podobszary funkcjonalne** posiadające wielofunkcyjny potencjał rozwojowy oraz zbliżone uwarunkowania i cele rozwoju przestrzennego (*pozostałe obszary funkcjonalne o charakterze monofunkcyjnym jak: cenne przyrodniczo, ochrony krajobrazów kulturowych, ochrony i kształtowania zasobów wodnych, strategicznych złóż kopalin, obszary depopulacji oraz obszary zamknięte omówione zostały w odpowiednich rozdziałach poświęconych politykom sektorowym*). Warto tu również nadmienić, że przedstawione poniżej obszary uzyskały akceptację zainteresowanych Komisji Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego oraz Zarządu Województwa Świętokrzyskiego.

1. Główne obszary funkcjonalne

1.1. Miejskie obszary funkcjonalne

Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Wojewódzkiego (MOF OW)

W skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego wchodzi 11 gmin: Miedziana Góra, Zagnańsk, Masłów, Górnio, Daleszyce, Morawica, Sitkówka-Nowiny, Chęciny, Piekoszów, Strawczyn, Chmielnik oraz rzeń — miasto Kielce.

W dokumentach krajowych MOF OW Kielce został zakwalifikowany również do miast o niskim nasileniu problemów, kwalifikujących się do rewitalizacji, w Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020 jest to **Obszar Strategicznej Interwencji**.

Głównym kierunkiem zagospodarowania MOF OW będzie dynamizacja procesów gospodarczych oraz porządkowanie kształtującego się żywiolowo mieszkalnictwa i przedsiębiorczości. Szczególne preferencje w zintegrowanym procesie inwestycyjnym odegrają niewątpliwie inwestycje służące metropolizacji oraz wzmocnieniu oddziaływania ośrodka wojewódzkiego na cały obszar regionu.

Kielce winny stać się krajowym węzłem komunikacyjnym (przez miasto przebiegają główne trasy komunikacyjne łączące: Łódź z Lublinem i Rzeszowem oraz Lublin z Krakowem i Katowicami) co predysponuje je do rozwoju logistyki transportowej i turystycznej w oparciu o nowoczesne rozwiązania intermodalne. Ze względu na specyficzne warunki środowiskowe procesy te nie mogą jednak zachodzić żywiolowo. Konieczne jest zatem opracowanie (obligatoryjne wg KPZK 2030) kompleksowego planu dla tego obszaru, uwzględniającego m.in. aspekty ekologiczne i wymagania ładu przestrzennego, a także strategii rozwoju tego obszaru (kierunki zagospodarowania MOF OW został szerzej omówione w rozdziale dotyczącym problematyki osadniczej).

Główne wymagania środowiskowe:

- podporządkowanie polityki przestrzennej na obszarach chronionych wymogom określonym w ustawie o ochronie przyrody i aktach prawnych ustanawiających te obszary;
- zapewnienie zgodności charakteru i intensywności zagospodarowania terenu z cechami środowiska oraz jego naturalną chłonnością i odpornością na zniszczenie;
- rozwój zabudowy w ramach już zainwestowanych terenów, ograniczający jednocześnie do minimum rozprzestrzenianie się i rozdrabnianie zabudowy oraz zawłaszczanie terenów otwartych i biologicznie czynnych, w tym obrzeży istniejących i projektowanych zbiorników wodnych;
- maksymalne uwzględnianie wymogów ochrony środowiska przy planowaniu rozmieszczenia nowych terenów i obiektów produkcyjnych, tak, aby skala narażenia ludności na negatywne oddziaływania była jak najmniejsza;
- tworzenie i racjonalne kształtowanie wokół Kielc tzw. „zielonego pierścienia” — terenów biologicznie czynnych, co przyczyni się do poprawy warunków zdrowotnych, zwłaszcza przez kształtowanie korytarzy napowietrzających;
- poprawa relacji pomiędzy powierzchnią terenów intensywnie zainwestowanych i powierzchnią terenów otwartych, stanowiących bazę dla rekreacji i wypoczynku oraz zapewniających odpowiednią cyrkulację i wymianę powietrza z obszarami sąsiednimi;
- prowadzenie polityki przestrzennej zapewniającej kumulowanie w swoim pobliżu podmiotów gospodarczych uciążliwych dla ludności i środowiska;
- kompleksowe wyposażanie nowych terenów osadniczych i inwestycyjnych oraz doposażanie już istniejących w infrastrukturę techniczną;

- maksymalne wykorzystanie istniejących tras przebiegu infrastruktury technicznej (skupianie liniowych elementów infrastruktury w korytarzach) oraz tworzenie wzdłuż nich obudowy biologicznej;
- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej;
- uwzględnianie w: studiach gminnych, planach miejscowych, decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzjach o warunkach zabudowy, obszarów szczególnie zagrożonych powodzią (studiów ochrony przeciwpowodziowej wykonanych przez Dyrektora RZGW — do chwili sporządzenia map zagrożenia powodziowego opracowanych przez Prezesa KZGW);
- ograniczenie emisji przemysłowych zanieczyszczeń oraz niskiej emisji do powietrza, oraz zmniejszenie skali narażenia ludności na ponadnormatywny hałas;
- wprowadzanie zieleni osłonowej w otoczeniu uciążliwych zakładów produkcyjnych;
- ograniczenie niekorzystnych skutków powierzchniowej eksploatacji złóż surowców mineralnych poprzez ich właściwą rekultywację i odpowiednie zagospodarowanie terenów poeksploatacyjnych.

Za najważniejsze kierunki działań służących realizacji zadań rozwojowych uznaje się:

- stworzenie sprawnego układu komunikacyjnego, łączącego ten obszar z paneuropejskimi korytarzami transportowymi (lotnisko regionalne, systemem obwodnic i węzłów komunikacyjnych w klasie „S”, w tym budowa wschodniej obwodnicy Kielc i systemu dróg dojazdowych do lotniska), stworzenie sprawnego systemu powiązań wewnątrz wojewódzkich;
- zagospodarowanie stref i obszarów rozwoju przedsiębiorczości o charakterze strategicznym (przygotowanie i promocja kompleksowej oferty terenów pod przedsiębiorczość produkcyjną, mogących zainteresować dużych inwestorów, stworzenie wspólnego rynku ofert inwestycyjnych);
- określenie obszarów rozwoju turystyki o potencjale metropolitalnym (ustalenie stref i terenów przewidzianych pod zagospodarowanie turystyczne o wysokim standardzie, które powinny być chronione przed zabudową indywidualną);
- określenie terenów koncentracji funkcji mieszkaniowo-usługowej, wyróżniających się walorami architektoniczno-urbanistycznymi oraz korzystnymi warunkami zamieszkiwania (ośrodki satelitarne i większe osiedla mieszkaniowe o podwyższonym standardzie zagospodarowania i zaopatrzenia w podstawowe usługi);
- zapewnienie korzystnych warunków rewitalizacji śródmieść, blokowisk i historycznych ośrodków wiejskich;
- zapewnienie korzystnych warunków lokalizacji terenów i obiektów Regionalnego Systemu Innowacji oraz tworzenie warunków do „rozwoju społeczeństwa opartego na wiedzy”;
- wsparcie realizacji obiektów infrastruktury społecznej i gospodarczej o standardzie krajowym i europejskim, stanowiących symbole (wyróżniki) metropolizacji;
- określenie najcenniejszych obszarów przestrzeni przyrodniczo-kulturowej, które powinny być szczególnie chronione przed ekspansją funkcji antropogenicznych (węzły i korytarze ekologiczne o znaczeniu krajowym, obszary Natura 2000, parki kulturowe, tereny o unikalnych walorach krajobrazowych);
- zapobieganie dalszej żywiłowej suburbanizacji.

Ośrodki Subregionalne

Ponieważ w oparciu o metodologię MRR, nie można aktualnie wyodrębnić zwartego obszaru funkcjonalnego ośrodków subregionalnych (co wskazuje na niewielkie ich oddziaływanie na otaczające je gminy), w zmianie Planu wskazuje się jedynie same ośrodki

subregionalne (na podstawie KPZK 2030 i KSRR 2010–2020), zaliczone w Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020 do **Obszarów Strategicznej Interwencji** do których należą:

- Ostrowiec Świętokrzyski;
- Starachowice;
- Skarżysko-Kamienna;
- Sandomierz.

Jako potencjalne ośrodki subregionalne wskazuje się: Końskie, Busko-Zdrój.

Zwarty obszar miast i otaczających je gmin zlokalizowanych w północnej części województwa świętokrzyskiego został natomiast ze względu na zbliżone uwarunkowania i problemy rozwojowe zakwalifikowany do obszaru recesji przestarzałej bazy przemysłowej wymagającego wielokierunkowej aktywizacji społeczno-gospodarczej. W jego obrębie mieszczą się należące do wyżej wymienionych — miasta tracące dotychczasowe funkcje, są to: Ostrowiec Świętokrzyski, Starachowice, Skarżysko-Kamienna.

Zasady i kierunki zagospodarowania ośrodków subregionalnych sprecyzowane zostały w rozdziale dotyczącym problematyki osadniczej.

Ośrodki Lokalne

Pozostałe ośrodki powiatowe zakwalifikowane w KPZK 2030 do ośrodków lokalnych również nie wykazują na tyle ścisłych powiązań z otaczającymi je gminami, by wyznaczyć dla nich odrębne obszary funkcjonalne. Wraz z administracyjnie obsługiwanymi terenami wiejskimi w Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020 zalicza się je do **Obszarów Strategicznej Interwencji**.

Do głównych problemów utrudniających aktywizację tych ośrodków należy zaliczyć:

- niedostateczną ofertę rynku pracy;
- małe znaczenie dla obsługi rolnictwa;
- niską przedsiębiorczość;
- niską atrakcyjność dla inwestorów;
- duży ubytek ludności;
- słabą dostępność do usług publicznych.

Zasady i kierunki zagospodarowania ośrodków lokalnych sprecyzowane zostały w rozdziale dotyczącym problematyki osadniczej.

1.2. Wiejskie obszary funkcjonalne uczestniczące w procesach rozwojowych

Zgodnie z KPZK 2030 obszary te powinny charakteryzować się wysokim potencjałem rozwoju rolnictwa oraz położeniem w strefie oddziaływania miejskich procesów urbanizacyjnych. Z uwagi na brak możliwości powiązania obszarów zurbanizowanych ze strefami o największym potencjale rolniczym w województwie świętokrzyskim nie wyznacza się WOF uczestniczących w procesach rozwojowych.

W tej sytuacji zdecydowano się na **wyodrębnienie w zmianie Planu jedynie wiejskich obszarów funkcjonalnych wymagających wsparcia procesów rozwojowych różnicując je pod względem typu potencjału rozwojowego oraz charakteru i nasilenia problemów zagospodarowania przestrzennego.**

1.3. Obszary wymagające wsparcia procesów rozwojowych

Obszary o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwoju

Obszary te zostały wyznaczone w KSRR 2020 i zaliczono do nich województwa Polski Wschodniej, w tym całe województwo świętokrzyskie. W Strategii Rozwoju

Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020 województwo świętokrzyskie w całości zakwalifikowano na tej podstawie do **Obszaru Strategicznej Interwencji**. W zmianie Planu województwa obszar ten obejmuje wszystkie gminy położone w granicach administracyjnych regionu.

W przygotowanych specjalnie dla tych obszarów dokumentach tj. Strategii Rozwoju Polski Wschodniej oraz Programie Operacyjnym Rozwój Polski Wschodniej, przewiduje się wsparcie działań mających na celu: podnoszenie poziomu innowacyjności gospodarki, aktywizację zasobów pracy i poprawę jakości kapitału ludzkiego, budowę intensywnych powiązań społeczno-gospodarczych z lepiej rozwiniętym otoczeniem drogą budowy infrastruktury: komunikacyjnej, transportowej i elektroenergetycznej. Działania te mają na celu zmniejszenie dystansu rozwojowego województw Polski Wschodniej od silniej rozwiniętych regionów w Polsce.

Obszar predysponowany do wsparcia krajowego w zakresie odnowy demograficznej

Do tego obszaru wyodrębnionego ze względu na zdiagnozowaną w przeważającej części województwa świętokrzyskiego wysoką koncentrację negatywnych procesów demograficznych proponuje się zaliczyć cały obszar województwa świętokrzyskiego.

Obszar o niekorzystnych warunkach gospodarowania w rolnictwie predysponowany do wielokierunkowej aktywizacji społeczno-gospodarczej

W Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020 omawiany obszar (w ramach obszarów wiejskich) zakwalifikowano do **Obszarów Strategicznej Interwencji**.

W ramach obszaru o niekorzystnych warunkach gospodarowania w rolnictwie predysponowanego do wielokierunkowej aktywizacji społeczno-gospodarczej wyodrębniono **podobszar recesji przestarzałej bazy przemysłowej, predysponowany do wielokierunkowej aktywizacji społeczno-gospodarczej w oparciu o funkcje nierolnicze.**

W skład tego podobszaru wchodzi: **miasta tracące swoje dotychczasowe funkcje (w Strategii – OSI):** Starachowice, Ostrowiec Świętokrzyski, Skarżysko-Kamienna oraz otaczające je gminy zurbanizowane. Aktywizacja tego obszaru powinna być ściśle powiązana z aktywizacją ośrodków miejskich. Do głównych zadań polityki przestrzennej na tym podobszarze należeć będzie restrukturyzacja mająca na celu przełamywanie regresu społecznego i gospodarczego, w tym zmniejszenie bezrobocia. Miasta tego podobszaru powinny uzyskać szanse zwiększenia oddziaływania na otoczenie funkcjonalne czemu służyć powinno: kompleksowe rozwiązanie problemów infrastrukturalnych, zwłaszcza komunikacyjnych, koncentracja działań rewitalizacyjnych i wzmocnienie bazy ekonomicznej w ośrodkach miejskich, a także kapitału ludzkiego, tworzenie korzystnych warunków terenowych do pozyskania inwestycji zewnętrznych oraz wsparcie lokalnych inicjatyw, szczególnie na bazie rozwiązań innowacyjnych. Należy dążyć do utworzenia na tych terenach centrum nowoczesnego przemysłu odlewniczo-metalowego o zasięgu ponadlokalnym. Większe ośrodki, zwłaszcza obsługujące obszary peryferyjne z innych województw, winny być wyposażone w specjalistyczne usługi publiczne o standardzie regionalnym (typu filialnego), co ułatwiłoby dostęp do tego rodzaju usług z tych terenów.

Mimo, iż nie ma formalnie takiego wymogu obszar ten powinien posiadać własną strategię rozwoju i plan zagospodarowania przestrzennego, co pozwoliłoby na lepszą synchronizację i koordynację projektów rozwojowych, a tym samym łatwiejsze pozyskanie wsparcia zewnętrznego.

Priorytety w zagospodarowaniu przestrzennym:

- kompleksowa rewitalizacja: społeczno-gospodarcza i przestrzenna;

- aktywizacja tradycyjnych gałęzi przemysłu w oparciu o restrukturyzację bądź modernizację istniejących zasobów, np. przemysł odlewniczo-metalowy; mleczarski (Końskie) itp.;
- rozwój stref przemysłowych, inkubatorów przedsiębiorczości oraz instytucji otoczenia biznesu;
- poprawa dostępności zewnętrznej i wewnętrznej drogą rozwoju infrastruktury komunikacyjnej (telekomunikacyjnej), transportowej (drogowej i kolejowej);
- tworzenie warunków dla rozwoju usług publicznych wyższego rzędu i edukacji, podnoszenie jakości oferty kulturalnej;
- wykorzystanie lokalnych potencjałów w tym dziedzictwa dawnej kultury przemysłowej, atrakcji geologicznych oraz zasobów leśnych i wodnych do rozwoju funkcji turystycznych;
- kompleksowe przygotowanie terenów, w tym uzupełnienie o niezbędną infrastrukturę, pod rozwój przedsiębiorczości bazującej na istniejących zasobach;
- wysoka dbałość o ład przestrzenny.

Podobszar ten jest integralną częścią historycznej Aglomeracji Staropolskiej o czym decydują, wielowiekowe powiązania jego rozwoju z obszarem funkcjonalnym ośrodka wojewódzkiego oraz południowym obszarem województwa mazowieckiego.

Pozostała, poza ww. podobszarem, część obszaru o niekorzystnych warunkach gospodarowania w rolnictwie predysponowanego do wielokierunkowej aktywizacji społeczno-gospodarczej skupia małe miasta i gminy rolnicze o niekorzystnych warunkach gospodarowania w rolnictwie. Kwalifikuje się do modernizacji recesyjnej struktury funkcjonalnej i wprowadzenia nowych funkcji gospodarczych, przy wykorzystaniu wsparcia regionalnego i krajowego. Prócz aktywizacji lokalnych ośrodków obsługi podstawowe znaczenie dla przełamania zjawisk recesyjnych będzie miało wykorzystanie wszelkich możliwości rozwoju wielofunkcyjnego z preferencją dla turystyki, gospodarki leśnej oraz nieuciążliwego przemysłu i usług produkcyjnych. Na nowo należy zweryfikować lokalne programy rozwoju rolnictwa, które winno być związane z ochroną środowiska i dziedzictwa kulturowego wsi. Obszar ten powinien wypracować ciekawą ofertę turystyczno-rekreacyjną.

Priorytety w zagospodarowaniu przestrzennym:

- wzmacnianie bazy ekonomicznej i usług publicznych w lokalnych ośrodkach obsługi;
- zrównoważony, wielofunkcyjny rozwój osadnictwa wiejskiego, umiejętnie łączący różne funkcje tych obszarów z preferencją dla rozwiązań ekologicznych, służących turystyce oraz produkcji biomasy i pozyskania energii z OZE;
- aktywizacja tradycyjnych gałęzi przemysłu w oparciu o restrukturyzację bądź modernizację istniejących zasobów, np. przemysł mleczarski (Włoszczowa, Pierzchnica) itp.;
- rekonstrukcja przestrzeni otwartej z preferencją dla gospodarki leśnej, turystyki skorelowanej z ochroną cennych walorów środowiskowo-kulturowych oraz rolnictwa ekologicznego (zwłaszcza o kierunku hodowlanym);
- podnoszenie standardów wyposażenia w infrastrukturę techniczną (w tym telekomunikacyjną) oraz społeczną w aspekcie poprawy dostępności do rynków pracy, zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej dla turystyki, mieszkalnictwa i nieuciążliwej przedsiębiorczości.

Wymogi środowiskowe dla całego obszaru:

- podporządkowanie polityki przestrzennej na obszarach chronionych wymogom prawnym określonym w ustawie o ochronie przyrody, planach ochrony i aktach prawnych ustanawiających te obszary;
- zapewnienie zgodności charakteru i intensywności zagospodarowania terenu z cechami środowiska oraz jego naturalną chłonnością i odpornością na zniszczenie;
- ochrona użytków zielonych oraz towarzyszących im enklaw gleb przydatnych do produkcji rolniczej, w tym w postaci tzw. „zielonych pierścieni” wokół miast;
- stworzenie dogodnych warunków do rozwoju produkcji ekologicznej poprzez poprawę stanu środowiska naturalnego i kontynuowanie programów rolno-środowiskowych;
- utrzymanie właściwych stosunków wodnych w glebach poprzez zwiększenie retencji wód, zwiększenie powierzchni terenów zadrzewionych i zakrzewionych o funkcji wodochronnej oraz właściwe funkcjonowanie systemów melioracyjnych;
- wzbogacanie struktury wiekowej i gatunkowej kompleksów leśnych oraz właściwe kształtowanie strefy ekotonowej;
- wspieranie działań na rzecz zalesiania gleb o najniższej przydatności rolniczej i o największych spadkach;
- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej;
- uwzględnianie w: studiach gminnych, planach miejscowych, decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzjach o warunkach zabudowy, obszarów szczególnie zagrożonych powodzią (studiów ochrony przeciwpowodziowej wykonanych przez Dyrektora RZGW — do chwili sporządzenia map zagrożenia powodziowego opracowanych przez Prezesa KZGW);
- ograniczenie emisji przemysłowych zanieczyszczeń i niskiej emisji do powietrza oraz zmniejszenie skali narażenia ludności na ponadnormatywny hałas;
- ograniczenie niekorzystnych skutków powierzchniowej eksploatacji złóż surowców mineralnych poprzez ich właściwą rekultywację i odpowiednie zagospodarowanie terenów poeksploatacyjnych.

Podobszary kumulacji działań w zakresie poprawy dostępności do usług

Ze względu na niskie wskaźniki dostępności do usług w wielu gminach województwa cechujących się rozproszonym przestrzennym zdecydowano się na wyznaczenie autonomicznych podobszarów (o zdiagnozowanej najgorszej dostępności do usług) kumulacji działań w zakresie poprawy dostępności do usług nakładających się na inne, główne obszary funkcjonalne. Podobszary te w nieco innym kształcie zostały zaliczone w Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020 do **Obszarów Strategicznej Interwencji**.

Priorytety w zagospodarowaniu przestrzennym:

- poprawa dostępności komunikacyjnej do ośrodków obsługi (w tym transport zbiorowy) i telekomunikacyjnej;
- poprawa dostępu do usług publicznych, w tym usług: edukacji, zdrowia, pomocy społecznej, usług komunalnych i kultury (m.in.: zapewnienie: odpowiednio wyposażonej bazy lokalowej w zakresie edukacji, służby zdrowia, kultury, dostępnej dla osób starszych i niepełnosprawnych, zapewnienie dostępu do usług opieki nad dziećmi do lat 3 oraz nad osobami w podeszłym wieku, oferty terenów sportowo-rekreacyjnych, pełnego zaopatrzenia w usługi komunalne);
- tworzenie warunków dla rozwoju nowych segmentów usług w turystyce, oraz ochronie środowiska i dziedzictwa kulturowego, jak również w zakresie wykorzystania lokalnych potencjałów do produkcji energii z OZE.

1.4. Obszary szczególnego zjawiska w skali regionalnej

Obszary o największym potencjale rolniczym

Są to obszary obejmujące gminy o najwyższej przydatności rolniczej gleb zlokalizowane na południu i w północno-wschodniej części regionu świętokrzyskiego. Obszary te, jako obszary wiejskie zostały zaliczone w Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020 do **Obszarów Strategicznej Interwencji**.

Głównym zadaniem polityki przestrzennej na tych obszarach będzie tworzenie warunków terenowych do wzrostu efektywności gospodarowania w rolnictwie z jednoczesną ekologizacją produkcji rolniczej oraz ograniczeniem negatywnych zjawisk w środowisku rolniczym. Winny temu służyć następujące działania priorytetowe:

- preferencje przestrzenne dla działań służących poprawie struktury agrarnej, powstawaniu grup producenckich oraz tworzenie systemu rynków hurtowych i ośrodków logistyki artykułów rolnych z wiodącą giełdą rolno-ogrodniczą w Sandomierzu oraz systemem podgield;
- tworzenie warunków terenowych dla modernizacji i rozbudowy przetwórstwa rolno-spożywczego wraz z dostosowaniem tego przemysłu do standardów sanitarnych i jakościowych UE;
- usprawnienie sieci dróg gospodarczych do obsługi produkcji rolnej;
- podnoszenie standardów wyposażenia w infrastrukturę techniczną dostosowaną do potrzeb wsi i rolnictwa;
- koncentracja funkcji mieszkalnych i usługowych w większych ośrodkach osadniczych, zapewniających odpowiedni standard usług;
- zapobieganie tendencjom do rozpraszania zabudowy rolniczej (wzmocniona ochrona gruntów rolnych przed zmianą ich przeznaczenia);
- wykorzystanie lokalnych potencjałów np. wód geotermalnych i mineralnych w rejonie Kazimierzy Wielkiej do rozwoju przedsiębiorczości i wzmocnienia pozarolniczych rynków pracy.

Wymogi środowiskowe:

- podporządkowanie polityki przestrzennej na obszarach chronionych wymogom prawnym określonym w ustawie o ochronie przyrody i aktach prawnych ustanawiających te obszary;
- zapewnienie zgodności charakteru i intensywności zagospodarowania terenu z cechami środowiska oraz jego naturalną chłonnością i odpornością na zniszczenie;
- ochrona potencjału gleb wysokiej jakości;
- stosowanie tzw. „dobrych praktyk rolniczych” zapewniających lepsze wykorzystanie potencjału biologicznego gleb, przy jednoczesnym zmniejszeniu negatywnego oddziaływania na środowisko nawozów i środków ochrony roślin;
- ustalenie lokalnych zasad nawożenia i stosowania środków ochrony roślin na terenach szczególnie narażonych na zanieczyszczenie wód podziemnych;
- zachowanie tradycyjnych praktyk gospodarczych na terenach cennych przyrodniczo, jako narzędzi ochrony i zrównoważonego wykorzystania zasobów biologicznych;
- zachowanie w krajobrazie rolniczym elementów różnicujących krajobraz (zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, wysp leśnych, oczek wodnych, skarp, torfowisk i in.);
- zapobieganie lokalizacji inwestycji mogących negatywnie oddziaływać na gleby wysokiej jakości, w bezpośrednim sąsiedztwie większych kompleksów tych gleb;
- ochrona gleb przed erozją wietrzną i wodną poprzez zalesienia, zadrzewienia i stosowanie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych;

- utrzymanie właściwych stosunków wodnych w glebach poprzez zwiększenie retencji wód, zwiększenie powierzchni terenów zadrzewionych i zakrzewionych o funkcji wodochronnej oraz właściwe funkcjonowanie systemów melioracyjnych;
- stworzenie dogodnych warunków do rozwoju produkcji ekologicznej poprzez poprawę stanu środowiska naturalnego i kontynuowanie programów rolno-środowiskowych;
- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej;
- uwzględnianie w: studiach gminnych, planach miejscowych, decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzjach o warunkach zabudowy, obszarów szczególnie zagrożonych powodzią (studiów ochrony przeciwpowodziowej wykonanych przez Dyrektora RZGW — do chwili sporządzenia map zagrożenia powodziowego opracowanych przez Prezesa KZGW);
- ograniczenie emisji przemysłowych zanieczyszczeń i niskiej emisji do powietrza oraz zmniejszenie skali narażenia ludności na ponadnormatywny hałas;
- ograniczenie niekorzystnych skutków powierzchniowej eksploatacji złóż surowców mineralnych poprzez ich właściwą rekultywację i odpowiednie zagospodarowanie terenów poeksploatacyjnych;
- zabezpieczenie terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych poprzez odpowiednie działania stabilizacyjne oraz wykluczenie z tych terenów możliwości zabudowy.

Obszary o największym potencjale przyrodniczo-krajobrazowym: obszar turystyczny Gór Świętokrzyskich i obszar turystyczno-uzdrowiskowy (w Strategii zaliczone do OSI)

1. Obszar turystyczny Gór Świętokrzyskich

Do obszaru tego zalicza się gminy: Bodzentyn, Nowa Słupia, Pawłów, Bieliny, Łagów. Obszar ten obejmuje teren Świętokrzyskiego Parku Narodowego i jego otoczenie oraz okolice zbiornika Wióry. Posiada on wyjątkowo cenny potencjał przyrodniczo-krajobrazowy, który stwarza możliwości rozwoju różnych form turystyki o wysokim standardzie, zintegrowanych z ochroną środowiska przyrodniczego. Głównym zadaniem polityki przestrzennej winno być wsparcie inwestycji turystycznych podejmowanych w oparciu o kompleksową strategię rozwoju turystyki (biorącą pod uwagę priorytetową ochronę i wyeksponowanie najcenniejszych walorów), obejmującą cały obszar funkcjonalny Gór Świętokrzyskich. Jak wskazują bowiem dotychczasowe doświadczenia, samodzielnie podejmowane i słabo skoordynowane inicjatywy samorządów lokalnych mogą nie przynieść oczekiwanych efektów synergicznych w aktywizacji tej funkcji i generować kolizje środowiskowe.

Priorytety w zagospodarowaniu przestrzennym:

- intensyfikacja zagospodarowania turystycznego atrakcyjnych obiektów i miejscowości pełniących funkcje centrów turystycznych w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz ochroną krajobrazu;
- wykreowanie regionalnego produktu turystycznego Gór Świętokrzyskich;
- zwiększenie retencji wodnej na cele rekreacyjne;
- doposażenie w „dużą i małą” infrastrukturę turystyczną;
- szersze udostępnienie atrakcji kulturowych i przyrodniczych;
- wprowadzenie nowych, innowacyjnych produktów turystycznych, zwiększających konkurencyjność tego rejonu;
- wzmożona ochrona krajobrazu kulturowego z uwzględnieniem architektury regionalnej (przestrzeganie ustalonych kryteriów i zasad budownictwa regionalnego oraz zakaz zabudowy na terenach eksponowanych krajobrazowo) wyznaczanie punktów i ciągów widokowych;
- ochrona i utrzymanie „pasiaków świętokrzyskich”;

- ochrona zbiorników wodnych przed ich obudową nie związaną z funkcjami zbiornika, zapewnienie odpowiedniej ogólnodostępnej strefy buforowej;
- podnoszenie standardów wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną w aspekcie zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej dla turystyki;
- poprawa struktury agrarnej na terenach wykorzystywanych rolniczo o wysokiej przydatności gleb.

Wymogi środowiskowe:

- podporządkowanie polityki przestrzennej na obszarach chronionych wymogom prawnym określonym w ustawie o ochronie przyrody i aktach prawnych ustanawiających te obszary;
- zapewnienie zgodności charakteru i intensywności zagospodarowania terenu z cechami środowiska oraz jego naturalną chłonnością i odpornością na zniszczenie;
- tworzenie stref buforowych wokół obszarów przyrodniczo wrażliwych;
- tworzenie mechanizmów ograniczających nadmierny ruch turystyczny (zwłaszcza na obszarze ŚPN) oraz optymalne dostosowanie jego wielkości do naturalnej odporności i chłonności środowiska oraz wielkości bazy turystycznej;
- wprowadzenie obowiązku opracowywania *Studium chłonności turystycznej i rekreacyjnej obszarów* wraz z określeniem dopuszczalnych form działalności turystycznej oraz *studium krajobrazowego wyznaczającego strefy ochrony ekspozycji krajobrazu i zabytków*, chronione przed zabudową ;
- ograniczenie turystyki masowej oraz kanalizowanie ruchu turystycznego na obszarach chronionych prawnie;
- promocja modelu turystyki specjalistycznej odbywanej w małych grupach i wspieranie rozwoju zróżnicowanych form turystyki (przyjaznej środowisku, turystyki wędrownej, agroturystyki, turystyki edukacyjno-przyrodniczej, itp.);
- poprawa wyposażenia obiektów turystycznych w niezbędną infrastrukturę oraz szerokie wprowadzanie w tych obiektach nowoczesnych, przyjaznych środowisku technologii;
- wzbogacanie struktury wiekowej i gatunkowej kompleksów leśnych oraz właściwe kształtowanie strefy ekotonowej;
- wspieranie działań na rzecz zalesiania gleb o najniższej przydatności rolniczej i terenów o największych spadkach;
- zabezpieczenie terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych poprzez odpowiednie działania stabilizacyjne oraz wykluczenie na tych terenach możliwości lokalizacji zabudowy;
- ochrona gruntów rolnych wysokich klas bonitacyjnych przed zmianą przeznaczenia na cele nierolnicze oraz stosowanie tzw. „dobrych praktyk rolniczych” zapewniających lepsze wykorzystanie potencjału biologicznego gleb, przy jednoczesnym zmniejszeniu negatywnego oddziaływania na środowisko nawozów i środków ochrony roślin;
- stworzenie dogodnych warunków do rozwoju produkcji ekologicznej poprzez poprawę stanu środowiska naturalnego i kontynuowanie programów rolno-środowiskowych;
- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej ;
- uwzględnianie w: studiach gminnych, planach miejscowych, decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzjach o warunkach zabudowy, obszarów szczególnie zagrożonych powodzią (studiów ochrony przeciwpowodziowej wykonanych przez Dyrektora RZGW — do chwili sporządzenia map zagrożenia powodziowego opracowanych przez Prezesa KZGW);
- ograniczenie emisji przemysłowych zanieczyszczeń i niskiej emisji do powietrza oraz zmniejszenie skali narażenia ludności na ponadnormatywny hałas.

2. Obszar turystyczno-uzdrowiskowy

Obszar ten obejmuje kompleks uzdrowiskowy: Busko-Zdrój, Solec-Zdrój oraz miasto i gminę Pińczów oraz gminę Wiślica. Dominującą na tym obszarze będzie funkcja uzdrowiskowa wsparta turystyką, zwłaszcza zdrowotną. Rozwój tej funkcji bazował będzie na sanatoriach w Busku-Zdroju, (które pełnić będzie funkcję ośrodka wyspecjalizowanego o znaczeniu krajowym) i w Solcu-Zdroju oraz walorach turystyczno-kulturowych Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych z centrami turystycznymi w Pińczowie i Wiślicy. Urozmaiceniem pobytu turystów może być jedna z nielicznych w Polsce, turystyczna kolejka wąskotorowa „Ekspres Poniemie” (przy założeniu wzbogacenia trasy tej kolejki w atrakcje turystyczne). Preferowana będzie także agroturystyka oraz wypoczynek związany z wodą (zb. Radzanów, Solec-Zdrój, zalew w Pińczowie, a także rzeka Nida). W przyszłości należałoby wyznaczyć i oznakować szlak wodny na Nidzie oraz kolejne trasy i ścieżki rowerowe. Uzupełniającą funkcją gospodarczą będzie rolnictwo ekologiczne.

Obszar uzdrowiskowy Busko-Zdrój — Solec-Zdrój w powiązaniu z obszarem nadnidziańskim posiada duży potencjał uzdrowiskowo-turystyczny, niemniej wymaga większego wypromowania i doinwestowania.

Priorytety w zagospodarowaniu przestrzennym:

- rozwój bazy leczenia sanatoryjnego w Busku-Zdroju i Solcu-Zdroju;
- rozwój usług gastronomicznych, oraz budownictwa z zakresu zamieszkiwania zbiorowego i usług o odpowiednim standardzie;
- zagospodarowanie turystyczne miejscowości i obiektów mogących zainteresować potencjalnych turystów, w tym adaptowanie zespołów zabytkowych do pełnienia funkcji turystyczno-rekreacyjnych, zagospodarowanie zieleni, w tym parków miejskich;
- rozwój ekoturystyki;
- wykorzystanie do promocji obszaru istniejącej infrastruktury tj. np. kolejki wąskotorowej, wzbogaconej o dodatkowe atrakcje;
- pełna gazyfikacja i kanalizacja obszarów zabudowy zwartej;
- szeroki rozwój agroturystyki i rolnictwa ekologicznego;
- zwiększenie retencji wodnej oraz lesistości;
- ochrona krajobrazu kulturowego z uwzględnieniem architektury regionalnej;
- ochrona i rewitalizacja oraz promocja i szersze udostępnienie cennych ośrodków staromiejskich oraz zabytków;
- rozwój wydobywania i przetwórstwa gipsów z uwzględnieniem obowiązujących na tym obszarze wymagań środowiskowych, w tym rekultywacji terenów poeksploatacyjnych w kierunku turystycznym.

Wymogi środowiskowe:

- podporządkowanie polityki przestrzennej na obszarach chronionych wymogom prawnym określonym w ustawie o ochronie przyrody i aktach prawnych ustanawiających te obszary;
- zapewnienie zgodności charakteru i intensywności zagospodarowania terenu z cechami środowiska oraz jego naturalną chłonnością i odpornością na zniszczenie;
- tworzenie stref buforowych wokół obszarów przyrodniczo wrażliwych;
- tworzenie mechanizmów ograniczających nadmierny ruch turystyczny oraz optymalne dostosowanie jego wielkości do naturalnej odporności i chłonności środowiska oraz wielkości bazy turystycznej;
- wprowadzenie obowiązku opracowywania *Studium chłonności turystycznej i rekreacyjnej obszarów* wraz z określeniem dopuszczalnych form działalności turystycznej oraz

studium krajobrazowego wyznaczającego strefy ochrony ekspozycji krajobrazu i zabytków, chronione przed zabudową;

- rozpraszanie i kanalizowanie ruchu turystycznego na obszarach chronionych prawnie;
- promocja modelu turystyki specjalistycznej odbywanej w małych grupach i wspieranie rozwoju zróżnicowanych form turystyki (przyjaznej środowisku, turystyki wędrownej, agroturystyki, turystyki edukacyjno-przyrodniczej, itp.);
- poprawa wyposażenia obiektów turystycznych w niezbędną infrastrukturę oraz szerokie wprowadzanie w tych obiektach nowoczesnych, przyjaznych środowisku technologii;
- wspieranie działań na rzecz zalesiania gleb o najniższej przydatności rolniczej i o największych spadkach;
- stworzenie dogodnych warunków do rozwoju produkcji ekologicznej poprzez poprawę stanu środowiska naturalnego i kontynuowanie programów rolno-środowiskowych;
- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w zlewni Nidy;
- uwzględnianie w: studiach gminnych, planach miejscowych, decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzjach o warunkach zabudowy, obszarów szczególnie zagrożonych powodzią (studiów ochrony przeciwpowodziowej wykonanych przez Dyrektora RZGW — do chwili sporządzenia map zagrożenia powodziowego opracowanych przez Prezesa KZGW);
- ograniczenie emisji przemysłowych zanieczyszczeń i niskiej emisji do powietrza oraz zmniejszenie skali narażenia ludności na ponadnormatywny hałas;
- ograniczenie niekorzystnych skutków powierzchniowej eksploatacji złóż surowców mineralnych poprzez ich właściwą rekultywację i odpowiednie zagospodarowanie terenów poeksploatacyjnych.

Staszowski obszar aktywności przemysłowo-osiedleńczej

Jest to obszar, który został zlokalizowany na terenach wcześniejszej eksploatacji siarki w rejonie Grzybowa oraz na bazie przemysłu energetycznego w Połańcu i eksploatowanego nadal złoża siarki Osiek. Obejmuje on następujące obszary węzłowe:

- północną część gminy Tuczępy, gdzie oprócz terenów poeksploatacyjnych znajduje się największy w Europie zakład produkcji dwusiarczku węgla (CS₂ w Dobrowie);
- Tarnobrzeską Specjalną Strefę Ekonomiczną „Euro-Park Wisłosan” ze Staszowem i rejonem inwestycyjnym w Połańcu;
- obszary i tereny rozwoju przedsiębiorczości miasta Staszów;
- miasto Połaniec z elektrownią Połaniec i jej strefą przemysłową (składowisko popiołów, zakłady towarzyszące);
- projektowany w Połańcu most drogowy na Wiśle w stronę Mielca;
- linię LHS z przeprawą mostową na Wiśle w rejonie Matiaszowa.

Obszar ten posiada warunki do przyspieszenia restrukturyzacji i rozwoju społeczno-gospodarczego w oparciu o nowe innowacyjne projekty inwestycyjne oraz inicjatywy kooperacyjne służące uruchomieniu lokalnych potencjałów. Należy wspierać działania mające na celu ukształtowanie na tych terenach krajowego ośrodka energetyki konwencjonalnej i ze źródeł odnawialnych. Z istotnych wymogów środowiskowych na tym obszarze należy wymienić — uwzględnianie w: studiach gminnych, planach miejscowych, decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzjach o warunkach zabudowy, obszarów szczególnie zagrożonych powodzią (studiów ochrony przeciwpowodziowej wykonanych przez Dyrektora RZGW — do chwili sporządzenia map zagrożenia powodziowego opracowanych przez Prezesa KZGW).

Główną funkcją obszaru będzie przedsiębiorczość przemysłowa, której towarzyszyć winna zrównoważona urbanizacja, wsparcie wielokierunkowych inicjatyw gospodarczych oraz sukcesywna rekultywacja terenów posiarkowych. Do zadań priorytetowych zalicza się

również usprawnienie systemu komunikacji, w tym szczególnie budowę przeprawy mostowej przez Wisłę w Połańcu oraz wykorzystanie dla rozwoju obszaru linii LHS i stałej komunikacji przez Wisłę z województwem podkarpackim.

Podobszary o największym potencjale rozwoju wydobywania i przetwórstwa surowców mineralnych

Ze względu na to, że wydobywanie i przetwórstwo surowców mineralnych nie stanowi głównej determinanty rozwoju gmin posiadających udokumentowane zasoby tych surowców, w zmianie planu województwa wyznacza się jedynie — **podobszary o największym potencjale rozwoju wydobywania i przetwórstwa surowców mineralnych**. Podobszary te obejmują najważniejsze tereny występowania oraz wydobywania i przetwórstwa surowców mineralnych. Szczególnie duża koncentracja tych funkcji ma miejsce na południe i południowy-zachód od Kielc (m.in. złoża: Bukowa, Małogoszcz, Ostrówka i Ołowianka, Kowala, Trzuskawica, Radkowice-Podwole, Morawica III i in.), a także (w mniejszym stopniu) w rejonie Łagowa, Baćkowic i Iwanisk. Autonomiczne obszary wydobywania kopalin tworzą: północna część gminy Chmielnik (złoża Celiny), złoża Gliniany-Duranów na północnym-wschodzie gminy Ożarów (z Cementownią „Ożarów”), złoża siarki Osiek na południowym-wschodzie województwa oraz złoża gipsów Leszcze i Borków-Chwałowice z zakładami przetwórczymi na Ponidziu oraz potencjalny obszar „Zagłębia Ceramicznego” (Smyków — Mniów — Radoszyce).

Do strategicznych kierunków działań przestrzennych, które powinny być podjęte na tych podobszarach zalicza się:

- oszczędne i racjonalne gospodarowanie występującymi tu zasobami surowców;
- utrzymanie ciągłości eksploatacji złóż ważnych dla gospodarki regionu;
- sukcesywna rekultywacja terenów pogórnich z możliwością wykorzystania ich dla rozwoju turystyki;
- udostępnienie nowych złóż pod warunkiem, że działalność gospodarcza związana z wydobywaniem surowców uwzględniać będzie wymagania środowiskowe;
- stosowanie nowoczesnych technologii, zmniejszających uciążliwość eksploatacji i przeróbki surowców dla środowiska;
- racjonalne zagospodarowanie wód pokopalnianych;
- dostosowanie sieci dróg obsługujących zakłady wydobywania i przeróbki surowców skalnych do występującego i prognozowanego ich obciążenia ruchem.

W ramach **obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi w skali dorzeczy** w województwie świętokrzyskim wyodrębnia się — **podobszar Doliny Wisły**

Podobszar ten charakteryzuje się specyfiką problemów przestrzennych, których rozwiązanie wymaga współpracy międzygminnej i międzywojewódzkiej, jak również wsparcia polityki krajowej w zakresie wzmocnienia ochrony przeciwpowodziowej, budowy przepraw mostowych oraz zachowania cennych obszarów przyrodniczych i krajobrazowych terenów nadwiślańskich. Towarzyszyć temu winno zaostrzenie standardów budowlanych, w tym wprowadzenie zakazu zabudowy na wskazanych w planach miejscowych terenach zalewowych oraz na obszarach zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych.

Na obszarze doliny Wisły, obok rolnictwa ekologicznego oraz nieuciążliwych funkcji przemysłowych rozwijanych, zwłaszcza w pasie Połaniec — Osiek, przewodnim motywem zagospodarowania będzie turystyka bazująca na bogatych zasobach dziedzictwa kulturowego miast nadwiślańskich oraz unikalnych walorach przyrodniczo-krajobrazowych doliny Wisły. Wiodącą rolę w aktywizacji tej funkcji odgrywać będzie Sandomierz, który powinien zostać wykreowany na ośrodek turystyczny o znaczeniu krajowym. Główną oś gospodarczą obszaru stanowić będzie przebiegający wzdłuż Wisły ciąg dróg (nr 79 i 777), który po odpowiednim

połączeniu z podobnymi trasami w sąsiednich województwach mógłby spełniać funkcję krajowej „park way”.

Priorytety w zagospodarowaniu przestrzennym:

- intensyfikacja zagospodarowania turystycznego dawnych miast historycznych i miasteczek położonych przy trasie „nadwiślańskiej” jak: Opatowiec, Nowy Korczyn, Szczucin, Pacanów, Połaniec, Osiek, Koprzywnica, Sandomierz, Dwikozy i Zawichost;
- adaptowanie zespołów staromiejskich do pełnienia funkcji turystycznych i rekreacyjnych;
- wyeksponowanie i udostępnienie atrakcyjnych turystycznie obiektów i terenów;
- ograniczanie dalszej obudowy trasy nadwiślańskiej, zwłaszcza funkcjami mieszkaniowymi z jednoczesną poprawą estetyki i stanu sanitarnego zabudowy, poprawą ekspozycji atrakcji turystycznych oraz wzmocnieniem obsługi ruchu turystycznego;
- egzekwowanie zakazu zabudowy na terenach zagrożonych powodzią;
- efektywne wykorzystanie rolnicze wysokiej jakości gleb (mady nadwiślańskie) z uwzględnieniem aspektów ekologicznych;
- „uodpornienie” rolnictwa na zagrożenie powodziowe (sukcesywne wycofywanie zainwestowania trwałego z obszarów najbardziej zagrożonych);
- modernizacja i rozbudowa systemu zabezpieczenia przed powodzią;
- usprawnienie komunikacji drogowej przez Wisłę (mosty, przeprawy promowe);
- wykreowanie wspólnie z woj. małopolskim i lubelskim korytarza turystycznego o randze krajowej łączącego Kraków z Sandomierzem i Kazimierzem Dolnym.

Wymogi środowiskowe:

- podporządkowanie polityki przestrzennej na obszarach chronionych wymogom prawnym określonym w ustawie o ochronie przyrody i aktach prawnych ustanawiających te obszary;
- zapewnienie zgodności charakteru i intensywności zagospodarowania terenu z cechami środowiska oraz jego naturalną chłonnością i odpornością na zniszczenie;
- zachowanie i wzmocnienie funkcji ekologicznych doliny Wisły (krajowy korytarz ekologiczny);
- ochrona i odtworzenie cennych przyrodniczo zarośli i lasów łęgowych występujących w dolinach rzecznych, na terenach nie kolidujących z potrzebą ochrony ludności przed powodzią;
- stworzenie dogodnych warunków do rozwoju produkcji ekologicznej poprzez poprawę stanu środowiska naturalnego, zapobieganie erozji i kontynuowanie programów rolno-środowiskowych;
- uwzględnianie w: studiach gminnych, planach miejscowych, decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzjach o warunkach zabudowy, obszarów szczególnie zagrożonych powodzią (studiów ochrony przeciwpowodziowej wykonanych przez Dyrektora RZGW — do chwili sporządzenia map zagrożenia powodziowego opracowanych przez Prezesa KZGW);
- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w dolinie Wisły;
- ograniczenie emisji przemysłowych zanieczyszczeń i niskiej emisji do powietrza oraz zmniejszenie skali narażenia ludności na ponadnormatywny hałas;
- ograniczenie niekorzystnych skutków powierzchniowej eksploatacji złóż surowców mineralnych poprzez ich właściwą rekultywację i odpowiednie zagospodarowanie terenów poeksploatacyjnych — rekultywacja terenów posiarzkowych;
- zabezpieczenie terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych poprzez odpowiednie działania stabilizacyjne oraz wykluczenie z tych terenów możliwości zabudowy.

XV. Rekomendacje do dokumentów krajowych, w tym do aktualizacji KPZK

Województwo świętokrzyskie zaliczane jest do najuboższych regionów Polski, mimo symptomów wzrostu gospodarczego nadal traci dystans do czołówki krajowej, zwłaszcza województw lepiej usytuowanych w przestrzeni rynkowej. Możliwość zatrzymania i odwrócenia niekorzystnych tendencji polaryzacyjnych stwarza nowa perspektywa finansowa UE, która zakłada poprawę spójności regionów oraz wyrównywanie dysproporcji rozwojowych. Przewiduje się również zwiększenia środków finansowych kierowanych na poziom regionalny oraz wprowadzenia mechanizmu Kontraktu terytorialnego, wyrównującego szanse dostępu do środków pomocowych. Utrzymane zostaną również instrumenty wsparcia dedykowane dla najsłabszych województw Polski Wschodniej.

Otwarcie zewnętrznemu regionu sprzyja ustalony w KPZK 2030 model polityki przestrzennej oparty o metropolię sieciową, który stwarza możliwość wykreowania nowego, paneuropejskiego korytarza transportowego, łączącego węzeł kielecki z siecią TEN-T.

Uwzględniając fakt, że poprawa spójności zewnętrznej regionu zależy decydująco od szeroko rozumianego otwarcia komunikacyjnego, polityka krajowa winna dać szanse przyspieszenia realizacji kluczowych dla województwa inwestycji transportowych, to jest głównie: dróg ekspresowych S-7 i S-74, wspomnianej już linii kolejowej nr 8 oraz Regionalnego Portu Lotniczego w Obicach k/Kielc.

Elementem decydującym o konkurencyjności województwa będzie też zapoczątkowana już rozbudowa i modernizacja systemów infrastruktury technicznej i ekonomicznej ukierunkowanej na tworzenie przewagi konkurencyjnej obszarów i stref aktywności gospodarczej, a także wysoki udział obszarów prawnie chronionych, będący niezbitym dowodem priorytetu dla polityki rozwoju zrównoważonego.

Należy oczekiwać iż takie podejście przyniesie zmianę wizerunku województwa, jako regionu otwartego, tworzącego sprzyjające warunki do napływu kapitału i przyciągnięcia turystów, z jednoczesnym zapewnieniem trwałości najcenniejszych walorów środowiska przyrodniczego.

Rekomendując zawarte poniżej działania organizacyjno-programowe, jak również najpilniejsze zadania inwestycyjne (wymienione w zestawieniu) do uwzględnienia w stosownych dokumentach krajowych, mamy pełne przekonanie, że jest to jedyna droga do odwrócenia niekorzystnych trendów recesyjnych oraz zmniejszenia zapóźnienia województwa względem regionów przodujących. Ponieważ zadania te wykraczają poza możliwości finansowe i kompetencje Samorządu Województwa Świętokrzyskiego oczekujemy iż zostaną one rozpatrzone ze zrozumieniem i uwzględnione w zintegrowanym systemie planowania krajowego.

W ramach poszczególnych dziedzin zagospodarowania przestrzennego wnioskuje się o uwzględnienie następujących działań organizacyjno-programowych tj.:

System osadniczy

- uznanie stolicy województwa świętokrzyskiego — Kielc, za krajowy ośrodek rozwoju, który wraz z obszarem funkcjonalnym powinien uzyskać w perspektywie **realne szanse metropolizacji**;
- poszerzenie miejskiego obszaru funkcjonalnego Kielc o gminę Strawczyn oraz miasto i gminę Chmielnik;
- zakwalifikowanie Sandomierza i Skarżyska-Kamiennej do subregionalnych ośrodków równoważenia rozwoju (zgodnie z KSRR), będące efektem rosnącego ich oddziaływania na otoczenie funkcjonalne, wykraczające poza granice województwa.

Baza ekonomiczna

- „Targi Kielce” — dynamicznie rozwijający się ośrodek targowy o znaczeniu krajowym (2 miejsce w Polsce);
- ponadregionalne inicjatywy klastrowe jak: Grono Targowe Kielce, Grono Ceramiczne Końskie — Opoczno, Świętokrzysko-Podkarpacki Klaster Energetyczny, Świętokrzysko-Podkarpacki Klaster Budowlany INNOWATOR, Stowarzyszenie Producentów Komponentów Odlewniczych KOM-CAST, Innowacyjny Klaster Zdrowie i Turystyka „Uzdrowiska — Perły Polski Wschodniej” czy Klaster Medycyna Polska, jako ważne elementy przedsięwzięć kooperacyjnych, służących aktywizacji słabo rozwiniętych obszarów przygranicznych;
- północny obszar województwa wraz z rejonem Radomia w woj. mazowieckim oraz Przedborza, Radomska i Opoczna w woj. łódzkim, jako pozbawiony atrakcyjnych potencjałów rozwoju ponadregionalny obszar pauperyzacji społecznej, wymagający wsparcia krajowego w zakresie m.in.: restrukturyzacji dawnych ośrodków przemysłowo-osadniczych, tracących swoje funkcje, rozwoju systemu stref ekonomicznych i ponadregionalnych inicjatyw klastrowych;
- Sandomierski Ogrodniczy Rynek Hurtowy S.A. — dynamicznie rozwijająca się ponadregionalna strefa ekonomiczna, wyspecjalizowana w zakresie obsługi rolnictwa i ogrodnictwa.

Infrastruktura komunikacyjna i techniczna

- poprawa dostępności regionu do sieci TEN-T (uzupełnienie tej sieci o nowy korytarz transportowy Warszawa — Kielce — Kraków);
- skomunikowanie regionu z węzłami logistycznymi korytarzy paneuropejskich w wyniku przyspieszenia budowy dróg ekspresowych S-7 i S-74;
- zwiększenie spójności województwa z przestrzenią gospodarczą kraju i Europy drogą: rozwoju Targów Kielce, wykreowania w Busku-Zdroju wraz z Solcem-Zdrój funkcji uzdrowiskowej o randze europejskiej, budowy Regionalnego Portu Lotniczego w Obicach oraz rozwoju funkcji turystycznej o randze krajowej w rejonie Sandomierza;
- odtworzenie (dawnego) krajowego „szlaku staropolskiego” poprzez: przebudowę na terenie woj. świętokrzyskiego drogi krajowej nr 78, gr. województwa — Jędrzejów, drogi krajowej nr 74, Opatów — Annopol oraz realizacji południowo-wschodniego odcinka układu obwodnicowego Kielc w standardzie ruchu bezkolizyjnego (DRB);
- usprawnienie powiązania komunikacyjnego ośrodków miejsko-przemysłowych nad Kamienną poprzez: przebudowę dróg krajowych nr 42 i nr 9 (odcinek Brody — Opatów) do klasy GP oraz modernizacji linii kolejowej nr 25 w celu wykreowania międzyregionalnego korytarza transportowego Radomsko — Lublin (Zamość) oraz aktywizacji gospodarczej terenów przygranicznych województw mazowieckiego i świętokrzyskiego, objętych recesją strukturalną;
- usprawnienie połączeń komunikacyjnych przez Wisłę, poprzez: budowę przepraw mostowych w Połańcu (w ciągu dróg woj. nr 764 i 983), a także w Nowym Korczynie (w ciągu planowanego przełożenia drogi kraj. nr 73) oraz Koćmierzowie (w ciągu drogi ekspresowej S-74);
- zapewnienie bezpośredniego połączenia regionu i miasta Kielce z Centralną Magistralą Kolejową CMK, a tym samym z siecią połączeń Intercity poprzez budowę łącznicy kolejowej w miejscowości Czarncza koło Włoszczowy (łącznica ta, zapewniłaby jednocześnie utrzymanie racjonalnego czasu dojazdu z Kielc do Warszawy poniżej 3 godzin w okresie planowanej przebudowy linii kolejowej nr 8).

Infrastruktura społeczna

- zespół uzdrowisk Busko-Zdrój, Solec-Zdrój, funkcjonujących w oparciu o unikatowe złoża wód mineralnych o wysokich walorach leczniczych;
- Świętokrzyskie Centrum Onkologii i Świętokrzyskie Centrum Kardiologii;
- Międzynarodowe Centrum Kultur;
- Europejskie Centrum Bajki im. Koziołka Matołka w Pacanowie.

Infrastruktura techniczna

- planowana linia 400 kV — stacja systemowa Kielce — Rogowiec (elektrownia Bełchatów) zapewniającej wzmocnienie bezpieczeństwa zasilania w systemie krajowym oraz drugostronne zasilanie stacji systemowej Kielce;
- planowana łącznica 220 kV Radkowice — Kielce Piaski (wzmocnienie zasilania obszaru metropolitalnego Kielc).

Środowisko przyrodnicze

- powiększenie Świętokrzyskiego Parku Narodowego (obszary proponowane do włączenia do ŚPN obejmują najcenniejsze przyrodniczo tereny w obrębie głównych pasm Gór Świętokrzyskich, włączone zostałyby tereny, w kierunku zachodnim od Bukowej Góry i Klonowa po linię kolejową Kielce — Warszawa i południową granicę rolno-leśną kompleksu leśnego otaczającego Klonów, w kierunku południowo-wschodnim o lasy porastające wschodnią część Wału Małacentowskiego oraz w kierunku wschodnim o Pasma Jeleniowskie z Górą Witosławską).

Dziedzictwo kulturowe

- ochrona najcenniejszych obiektów i obszarów poprzez uznanie za pomniki historii, w tym:
 - ✓ Sandomierz — układ urbanistyczno-krajobrazowy miasta;
 - ✓ Ujazd — zespół zamkowy „Krzyżtopór”;
 - ✓ Szydłów — układ urbanistyczno-krajobrazowy;
 - ✓ Chęciny — układ urbanistyczno-krajobrazowy;
 - ✓ Kielce — zespół Wzgórza Zamkowego;
 - ✓ Święty Krzyż — zespół klasztoru pobenedyktynskiego;
 - ✓ Wąchock — zespół klasztoru cystersów;
 - ✓ Stradów — grodzisko.
- nominacja na Listę Dziedzictwa Światowego UNESCO:
 - ✓ Pomnik historii „Krzemionki”;
 - ✓ Sandomierz — układ architektoniczno-krajobrazowy;
- obiekty i obszary o znaczeniu ponadregionalnym, w tym:
 - ✓ najcenniejsze ośrodki osadnicze — Sandomierz, Chęciny, Szydłów, Wiślica, Bodzentyn i Pińczów;
 - ✓ zabytki dawnego przemysłu i techniki — Wielki Piec w Starachowicach, obszar projektowanego Parku Kulturowego Doliny Rzeki Kamiennej oraz zabytki Sielpi, Samsonowa, Maleńca i Bobrzy.

Turystyka

- sprecyzowanie ujednoliconych kryteriów wyznaczania i klasyfikacji rejonów i centrów turystycznych;
- uwzględnienie międzyregionalnych tras rowerowych i samochodowych np.:
 - ✓ Berlin — Lwów;
 - ✓ Szlak Jagielloński (Kraków — Lublin — Lwów);

- ✓ Szlak Cysterski;
- ✓ Szlak Architektury Drewnianej;
- ✓ Trasy rowerowe Polski Wschodniej;
- uwzględnienie planowanych szlaków wodnych na Wiśle i Pilicy;
- zakwalifikowanie rejonu Gór Świętokrzyskich, rejonu Ponidzia i rejonu Doliny Wisły wraz z Sandomierzem do krajowych rejonów rozwoju turystyki.

Rolnictwo i obszary wiejskie

- sprecyzowanie nowych kierunków polityki przestrzennej dla obszarów rozdrobnionego rolnictwa pozbawionych atrakcyjnych (w warunkach rynkowych) potencjałów rozwoju, na których występuje zanik funkcji rolniczej (ca 52% pow. województwa);
- uznanie giełdy rolniczo-ogrodniczej w Sandomierzu za istotny element krajowego rynku hurtowego w rolnictwie.

Obszary problemowe, w tym głównie:

- zaliczenie regionu świętokrzyskiego, do obszaru problemowego Polski Wschodniej;
- zakwalifikowanie całego terytorium województwa do krajowego obszaru predysponowanego do wsparcia w zakresie odnowy demograficznej oraz do obszaru o najgorszej dostępności do usług;
- zaliczenie terenów o niekorzystnych warunkach gospodarowania w rolnictwie (ONW) do krajowych stref wielokierunkowej aktywizacji społeczno-gospodarczej zaś północnego obszaru recesji przestarzałej bazy przemysłowej (obejmującej miasta tracące swe dotychczasowe funkcje: Starachowice, Ostrowiec Świętokrzyski Skarżysko-Kamienna) do stref wielokierunkowej aktywizacji w oparciu o funkcje nierolnicze;
- zakwalifikowanie Doliny Wisły, jako wielofunkcyjnego obszaru problemowego o znaczeniu międzywojewódzkim;
- uwzględnienie obszarów niewodonośnych, deficytowych w wodę;
- zaliczenie terenów wymagających likwidacji skutków wcześniejszej działalności przemysłu siarkowego do krajowych obszarów zagrożeń środowiskowych.

Najważniejsze zadania inwestycyjne rekomendowane do uwzględnienia w dokumentach krajowych tj. m.in. KPZK

Lp.	Inwestycja	Główne argumenty za uwzględnieniem inwestycji w KPZK
1	Budowa Regionalnego Portu Lotniczego „Obice”	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zwiększenie spójności przestrzennej województwa z innymi regionami kraju i Unii Europejskiej; ➤ podniesienie rangi i atrakcyjności regionu; ➤ przyspieszenie rozwoju gospodarczego województwa; ➤ zwiększenie ruchu zagranicznego związanego z biznesem i turystyką; ➤ obsługa Targów Kielce; ➤ obsługa uzdrowisk o randze europejskiej; ➤ zmniejszenie wypadkowości na tradycyjnych szlakach komunikacyjnych.
2	Budowa dróg ekspresowych S-7 i S-74	<ul style="list-style-type: none"> ➤ skomunikowanie regionu z paneuropejskimi korytarzami transportowymi; ➤ skomunikowanie regionu z sąsiednimi aglomeracjami: Kraków, Katowice, Warszawa, Łódź, Rzeszów; ➤ zapewnienie sprawnego tranzytu w obrębie województwa.

3	Przebudowa drogi krajowej nr 78 do parametrów GP (docelowo postulowana droga ekspresowa)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ skomunikowanie Regionalnego Portu Lotniczego w Obicach; ➤ postulowane przez samorządy odtworzenie „szlaku staropolskiego”; ➤ otwarcie regionu na kierunek południowo-zachodni.
4	Przebudowa drogi krajowej nr 42 do parametrów GP	<ul style="list-style-type: none"> ➤ powiązanie komunikacyjne miast wzdłuż Kamiennej — Końskie, Stąporków, Skarżysko-Kamienna; Starachowice, Ostrowiec Świętokrzyski — z regionem i krajem w celu ich inwestycyjnego uatrakcyjnienia; ➤ stworzenie korytarza z centralnej Polski w kierunku wschodnim, uzupełniającego dla drogi S-74; ➤ aktywizacja terenów przygranicznych województw mazowieckiego i świętokrzyskiego.
5	Budowa przepraw mostowych przez Wisłę (Połaniec w ciągu dróg woj. nr 764 i 983, Nowy Korczyn związane z przełożeniem drogi kraj. nr 73, Nowy Korczyn — most kolejowy na linii kolejowej nr 73, Końmierzwów w ciągu drogi eksp. S-74)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ brak wystarczającej ilości przepraw mostowych przez Wisłę stanowiącą istotną barierę komunikacyjną; ➤ zmniejszenie obciążenia ruchem na funkcjonujących obecnie przeprawach mostowych, co będzie skutkowało zmniejszeniem wypadkowości i zwiększeniem płynności ruchu.
6	Wykreowanie nowego korytarza transportowego obejmującego przebudowaną drogę krajową nr 73 oraz przedłużoną linię kolejową nr 73 Busko-Zdrój — Żabno	<ul style="list-style-type: none"> ➤ utworzenie dodatkowego europejskiego korytarza transportowego od granicy z Litwą (kraje bałtyckie), poprzez Białystok, Radom, Kielce, Tarnów do Muszyny i granicy ze Słowacją (południe Europy); ➤ propozycje UTK wpisania planowanego korytarza do sieci TEN-T; ➤ poprawa spójności sieci kolejowej w południowo-wschodniej Polsce; ➤ stworzenie sprawnych połączeń drogowo-kolejowych województwa z tym obszarem Polski; ➤ alternatywne połączenie dla ruchu pasażerskiego i towarowego znacznie skracające długość trasy na kierunku Warszawa — Tarnów — Rzeszów — południowe przejścia graniczne.
7	Budowa łącznicy kolejowej w miejscowości Czarncza koło Włoszczowy	<ul style="list-style-type: none"> ➤ bezpośrednie połączenie linii kolejowej nr 61 (Kielce — Częstochowa) od strony Kielce z Centralną Magistralą Kolejową (CMK) i zapewnienie łączności Kielce z siecią połączeń Intercity; ➤ zapewnienie sprawnego połączenia Kielce i regionu z siecią kolejową AGC i AGTC; ➤ zapewnienie w przyszłości dostępu mieszkańcom Kieleckiego Obszaru Metropolitalnego do Kolei Dużych Prędkości; ➤ utrzymanie czasu dojazdu z Kielce do Warszawy poniżej 3 h w czasie planowanej przebudowy linii kolejowej nr 8.
8	Linia 400 kV stacja systemowa Kielce — Rogowiec (elektrownia Bełchatów)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wzmocnienie bezpieczeństwa zasilania w systemie krajowym; ➤ drugostronne zasilanie stacji systemowej Kielce.
9	Linia 220 kV Radkowice - Kielce Piaski	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wzmocnienie zasilania obszaru metropolitalnego Kielce.
10	Powiększenie Świętokrzyskiego Parku Narodowego	<ul style="list-style-type: none"> ➤ obszary proponowane do włączenia do ŚPN obejmują najcenniejsze przyrodniczo tereny w obrębie głównych pasm Gór Świętokrzyskich: tereny na zachód od Bukowej Góry i Klonowa po linię kolejową Kielce — Warszawa i południową granicę rolno-leśną kompleksu leśnego otaczającego Klonów, w kierunku południowo-wschodnim o lasy porastające wschodnią część Wału Małacentowskiego oraz w kierunku wschodnim o Pasma Jeleniowskie z Górą Witosławską.

XVI. Rekomendacje do planowania lokalnego i polityki rozwoju

Zapewnienie sprawnej koordynacji działań podejmowanych na terenie województwa przez różne podmioty gospodarki przestrzennej wymaga kompleksowego uwzględnienia w dokumentach planistycznych miast i gmin (studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, planach miejscowych oraz w strategiach i programach rozwoju lokalnego) zadań regionalnej polityki przestrzennej przewidzianych do realizacji na obszarze tych jednostek. W obecnej perspektywie finansowej konieczne jest także uwzględnienie działań podejmowanych w ramach współtworzonych przez te jednostki obszarów funkcjonalnych (OF) oraz obszarów strategicznej interwencji publicznej (OSI), które będą skupiać zintegrowane inwestycje terytorialne (ZIT).

Aktualnie zgodnie z art. 9 ust.2, art. 11 pkt. 4 i 6, art. 17 pkt. 6b, art. 53 ust.4 pkt.10 i 10a, art. 60 ust.1 oraz art. 23 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym podstawowym instrumentem samorządu województwa służącym wdrożeniu ustaleń i postulatów zmiany Planu województwa do planowania miejscowego jest:

- składanie wniosków i wyrażanie opinii dotyczących studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin (*w praktyce realizacyjnej odbywa się to drogą przekazywania na poziom lokalny szczegółowych wyciągów informacyjnych z Planu województwa zawierających zaktualizowane informacje przestrzenne*);
- uzgadnianie projektów studiów gmin w zakresie ich zgodności z ustaleniami Planu, zwłaszcza w odniesieniu do rozmieszczenia inwestycji celu publicznego (*w przypadku rażącego odstępstwa od ustaleń Planu województwa stosowana jest odmowa uzgodnienia projektu tego dokumentu*);
- składanie wniosków i wyrażanie opinii dotyczących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- uzgadnianie projektów mpzp w zakresie uwzględnienia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym (*brak uwzględnienia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym planowanej na obszarze objętym planem skutkuje odmową uzgodnienia projektu mpzp przez Zarząd Województwa*).

Powyższe procedury nie gwarantują jednak pełnej synchronizacji wszystkich zadań i przedsięwzięć, zwłaszcza nie stanowiących celu publicznego i nie zapewniają wystarczającej spójności planowania na poziomie regionalnym i lokalnym. Brak jest też uregulowań prawnych umożliwiających formalne wprowadzenie zapisów Planu do gminnych strategii i programów, co powoduje, że działania planowane na szczeblu lokalnym dość często kolidują z zadaniami samorządu województwa. W tej sytuacji w KPZK 2030 przewiduje się jak najszybsze wprowadzenie prawnego wymogu harmonizacji trybu przygotowania i zawartości Planu województwa ze Strategią rozwoju województwa oraz dokumentami polityk krajowych (zintegrowanych i sektorowych). Winno to zapewnić ujednolicone wytyczne dla wszystkich dokumentów planistycznych sporządzanych na szczeblu regionalnym i lokalnym oraz zminimalizować potencjalne kolizje interesów. Z drugiej strony wybrane obszary i zadania rozwojowe miast i gmin zidentyfikowane w studiach i strategiach lokalnych powinny być uwzględnione w dokumentach krajowych i wojewódzkich, co wzmocniłoby partycypację społeczną i partnerstwo terytorialne w planowaniu i zarządzaniu procesami rozwojowymi.

Należy oczekiwać, iż plany miejscowe nie uwzględniające wytycznych ponadlokalnych lub naruszające ustalenia dokumentów wojewódzkich jako obarczone wadą prawną będą uchylane rozstrzygnięciem nadzorczym Wojewody, zaś racjonalność wprowadzanych przez nie inwestycji zostanie powiązana z odpowiedzialnością finansową podmiotów publicznych i niepublicznych za skutki podejmowanych decyzji.

W świetle dotychczasowych regulacji prawnych oraz ustaleń wspomnianej KPZK 2030 rekomendowany zakres ustaleń wiążących ze zmiany Planu województwa do

planowania miejscowego obejmuje: cel generalny, cele warunkujące oraz priorytety wojewódzkiej polityki przestrzennej; cele, zasady i kierunki polityki przestrzennej oraz zadania o znaczeniu ponadlokalnym podjęte w poszczególnych dziedzinach gospodarki przestrzennej, w szczególności określonych w art. 39 ust. 3 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w tym wynikające z ustaleń wiążących KPZK 2030. Charakter wiążący mają również wskazane w tym dokumencie inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, ustanowione w dokumentach, o których mowa w art. 39 ust. 5 przywołanej wyżej ustawy.

XVII. Rekomendacje do dalszych prac planistycznych

Właściwe wykorzystanie zintegrowanych instrumentów polityki spójności na różnych obszarach funkcjonalnych wiąże się decydująco z trafnym rozpoznaniem potrzeb rozwojowych tych obszarów oraz usprawnieniem koordynacji działań inwestycyjnych podejmowanych przez różnych użytkowników przestrzeni. Służyć temu winny następujące analizy i studia oraz koncepcje i plany zagospodarowania przestrzennego tych obszarów. Dokumenty te sprecyzują kierunki działań nakreślonych w zmianie Planu województwa oraz ustalą zakres i kolejność podejmowania niezbędnych decyzji przestrzennych.

Opracowania o charakterze wojewódzkim:

- Plan zagospodarowania przestrzennego i strategia rozwoju obszaru funkcjonalnego Kielc;
- Stały monitoring zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego, wyrażony w postaci Raportów, zawierających m.in. wnioski do Planu województwa;
- Koncepcja programowo-przestrzenna północnego obszaru zurbanizowanego;
- Studium przyrodniczo-krajobrazowe regionu świętokrzyskiego precyzujące m.in. potrzeby w zakresie objęcia ochroną nowych terenów i obiektów cennych przyrodniczo oraz wskazujące minimalne obszary szczególnie wartościowego krajobrazu kulturowego, które powinny być chronione w planach miejscowych;
- Diagnoza stanu zagospodarowania dużych obszarów poprzemysłowych zawierająca wnioski do działań rewitalizacyjnych;
- Studium kulturowe województwa świętokrzyskiego w aspekcie wykorzystania potencjału kulturowego i bogactwa kultury źródłowej subregionów do promocji i rozwoju funkcji turystycznej;
- Aktualizacja programów: małej retencji dla województwa świętokrzyskiego i reelektryfikacji;
- Koncepcje przebiegu postulowanych dróg i łącznic kolejowych.

Opracowania o wymiarze międzywojewódzkim:

- Studium programowo-przestrzenne przełamywania depresji społecznej i gospodarczej na obszarach przygranicznych z woj. mazowieckim i łódzkim;
- Diagnoza rozwoju wielofunkcyjnego obszarów wiejskich na terenach silnego rozdrobnienia agrarnego w Polsce południowo-wschodniej;
- Koncepcja zwiększenia stopnia ochrony przeciwpowodziowej Doliny Wisły w opracowaniach planistycznych województw nadwiślańskich;
- Koncepcje przebiegu postulowanych dróg i łącznic kolejowych.

XVIII. Monitoring realizacji zmiany „Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego”

Z uwagi na niewielki zakres uwzględnienia potrzeb planowania przestrzennego w statystyce publicznej (mały zasób danych w układzie gminnym, brak danych w układzie sołectw, niedobór danych liczbowych do konstrukcji niezbędnego zestawu wskaźników przestrzennych w układzie wieloletnim oraz opóźnienia w publikacji oficjalnych danych rocznych) prace nad zmianą Planu województwa prowadzono w oparciu o materiały pochodzące z różnych lat i źródeł, z konieczności posługując się nie zweryfikowanymi informacjami liczbowymi, np. z ankietyzacji jednostek administracji samorządowej. W związku z tym wnioski z analiz przestrzennych musiały być weryfikowane w oparciu o wyniki monitoringu zagospodarowania przestrzennego województwa, prowadzonego nieprzerwanie od 2001 roku.

Z drugiej strony wysoka dynamika zmian przestrzennych, która nasiliła się jeszcze po akcesji Polski do Unii Europejskiej, wymaga posiadania aktualnego zasobu informacji, przydatnych zarówno do bieżącej oceny studiów gminnych i planów miejscowych, jak i przewidywania szybko rozwijających się trendów i zagrożeń rozwoju przestrzennego.

Potrzeba prowadzenia stałego monitoringu terytorialnego regionu wynika również z obowiązujących przepisów o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, które wprowadzają wymóg okresowej oceny aktualności Planu województwa. Podstawą tej oceny jest „Przegląd zmian w zagospodarowaniu przestrzennym województwa świętokrzyskiego”, sporządzany przynajmniej raz w kadencji organów samorządu województwa. Zatwierdzenie tego dokumentu przez Sejmik Województwa umożliwia bowiem w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby podjęcie uchwały o przystąpieniu do prac aktualizacyjnych.

Biorąc pod uwagę zakres monitoringu przestrzeni krajowej ujęty w KPZK, jak i założenia monitoringu polityki rozwoju regionu przyjęte w obowiązującej „Strategii rozwoju województwa ...” proponuje się wykorzystanie do oceny realizacji założeń Planu następujących narzędzi:

- GIS (Geograficzne Systemy Informacji) — dane referencyjne pozyskane od organów administracji będących dysponentem tych danych oraz własne dane wygenerowane w wyniku analiz przestrzennych na bazie danych referencyjnych;
- analiz opracowań studialnych poziomu europejskiego, krajowego i regionalnego;
- analiz studiów gminnych i planów miejscowych, a także strategii i programów poziomu lokalnego;
- analiz materiałów archiwalnych oraz informacji medialnych, w tym internetowych;
- wywiadów bezpośrednich (ew. ankiet) w gminach i w instytucjach związanych z gospodarką przestrzenną;
- analiz danych i opracowań statystycznych;
- analiz danych i opracowań statystycznych, w tym pochodzących z Banku Danych Regionalnych GUS oraz z Regionalnego Obserwatorium Terytorialnego.

Bazując na aktualnej dostępności danych statystycznych, które w układzie wieloletnim są publikowane w ramach urzędowej statystyki publicznej przyjmuje się następującą, ramową listę wskaźników, które będą okresowo analizowane w układzie podstawowych dziedzin zagospodarowania przestrzennego:

Zasoby ludzkie

- ludność ogółem i gęstość zaludnienia;
- przyrost naturalny;
- ludność w wieku przedprodukcyjnym; produkcyjnym i poprodukcyjnym;
- saldo migracji.

Osadnictwo

- stopień urbanizacji;
- wielkość powierzchni zurbanizowanej;
- średnia wielkość miast i wsi (wg liczby mieszkańców);
- średni obszar obsługiwany przez ośrodek miejski w km²;
- gęstość wiejskiej sieci osadniczej — liczba wsi na 100 km²;
- ilość pozwoleń na budowę z wyodrębnieniem terenów mieszkaniowych w układzie powiatowym względnie gminnym.

Ochrona środowiska

- powierzchnia obszarów chronionych prawnie;
- powierzchnia lasów;
- wielkość emisji gazów i pyłów do powietrza atmosferycznego;
- stopień redukcji zanieczyszczeń emitowanych do powietrza;
- udział energii z odnawialnych źródeł w produkcji ogółem;
- udział procentowy gruntów zagrożonych erozją;
- udział procentowy gruntów kwaśnych i bardzo kwaśnych;
- powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji do ogólnej powierzchni;
- powierzchnia gruntów zrehabilitowanych do ogółu gruntów wymagających rekultywacji;
- długość odcinków dróg o ponadnormatywnym hałasie;
- nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej; w wartościach bezwzględnych i w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Dziedzictwo kulturowe

- liczba obiektów wpisanych do rejestru zabytków;
- liczba parków kulturowych;
- liczba pomników historii.

Surowce mineralne

- wydobycie surowców mineralnych: siarki rodzimej; gipsu; surowców węglanowych (do produkcji cementu i wapna), kamieni łamanych (kruszyw) i blocznych, surowców ilastych oraz kruszyw naturalnych;
- eksploatacja wód mineralnych.

Rolnictwo i leśnictwo

- powierzchnia użytków rolnych w tys. ha i w % powierzchni ogółem;
- plony zbóż w q/ha;
- obsada bydła w szt./100 ha użytków rolnych;
- obsada trzody chlewnej w szt./100 ha użytków rolnych;
- zbiory owoców i warzyw w tys. ton;
- zużycie nawozów mineralnych w kg NPK/1 ha;
- areal odlogów i ugorów;
- średni areal gospodarstwa indywidualnego (pow. 1 ha) w ha użytków rolnych;
- lesistość w %;
- powierzchnia gruntów zalesionych.

Baza ekonomiczna

- PKB ogółem w wartościach bezwzględnych i na 1 mieszkańca w PLN;
- podmioty gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców;

- podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane i wyrejestrowane;
- podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON; w tym: przedsiębiorstwa państwowe; spółki handlowe; spółki z udziałem kapitału zagranicznego;
- podmioty gospodarki narodowej w wybranych sekcjach (w % podmiotów ogółem), przemysł (bez budownictwa), budownictwo, usługi (bez handlu i napraw), handel i naprawy;
- podmioty gospodarki narodowej wg klas wielkości w % podmiotów ogółem;
- produkcja sprzedana przemysłu w wartościach bezwzględnych na 1 mieszkańca w PLN.

Turystyka

- turyści korzystający z noclegów zakwaterowania zbiorowego w tys. (ogółem i turyści zagraniczni);
- udzielone noclegi w tys. (ogółem i dla turystów zagranicznych);
- liczba obiektów noclegowych (ogółem i całoroczne);
- liczba miejsc noclegowych (ogółem i całoroczne).

Rynek pracy

- pracujący ogółem w tys. (łącznie z rolnictwem indywidualnym), w tym w sekcji:
 - ✓ rolnictwo; łowiectwo; leśnictwo i rybołówstwo (w%);
 - ✓ przemysł i budownictwo (%);
 - ✓ handel: naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja (%);
 - ✓ działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości (%);
 - ✓ pozostałe usługi (%);
- pracujący w sektorze publicznym w %;
- pracujący w sektorze prywatnym w %;
- przeciętnie pracujący w tys. w sektorze rolniczym, przemysłowym i usługowym;
- zatrudnieni w B+R na 1000 aktywnych zawodowo w tys.

Bezrobocie

- bezrobotni zarejestrowani w tys. (stan na 31.XII.), w tym:
 - ✓ kobiety (w%);
 - ✓ pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok (w %);
 - ✓ w wieku do 25 lat (w%);
 - ✓ w wieku 50 lat i więcej (w%);
- stopa bezrobocia.

Nauka i postęp techniczny

- szkolnictwo wyższe: liczba szkół i studentów;
- jednostki badawczo-rozwojowe;
- nakłady inwestycyjne w wartościach bezwzględnych i na 1 mieszkańca;
- nakłady na działalność innowacyjną;
- nakłady na działalność badawczo-rozwojową (B+R) w wartościach bezwzględnych, na 1 mieszkańca i w relacji do PKB w %.

Transport i komunikacja

- drogi publiczne o twardej nawierzchni w km/100 km²;
- wskaźnik natychmiastowych potrzeb remontowych (stosunek długości dróg w złym stanie technicznym do ogólnej dł. dróg);
- ofiary śmiertelne wypadków na 100 000 mieszkańców i na 100 000 pojazdów;

- linie kolejowe normalnotorowe w km/100 km²;
- telefoniczne łącza główne na 1000 mieszkańców;
- ludność przypadająca na 1 placówkę pocztową.

Gospodarka wodna

- procent retencjonowanych zasobów wód powierzchniowych;
- gęstość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w km/100 km²;
- stosunek długości sieci kanalizacyjnej do wodociągowej;
- ludność obsługiwana przez wodociągi, kanalizację i oczyszczalnie ścieków w %;
- zużycie wody w gospodarstwach domowych na mieszkańca w m³;
- zużycie wody przez przemysł w dam³;

Infrastruktura techniczna

- gęstość sieci gazowej ogółem w km/100 km²; w tym rozdzielczej;
- produkcja energii elektrycznej w GWh, w tym ze źródeł odnawialnych;
- odpady komunalne zebrane w kg na 1 mieszkańca;
- udział procentowy odpadów składowanych w ilości odpadów wytworzonych w ciągu roku;
- udział procentowy odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych w ciągu roku.

Zakłada się, że w zależności od dostępności danych przestrzennych oraz potrzeb warsztatu planistycznego przedmiotowa lista wskaźników będzie podlegać modyfikacji i uszczegóławianiu. Dane te winny być okresowo analizowane (co najmniej raz w roku), zwłaszcza pod względem dynamiki zmian w układzie wieloletnim oraz w relacji do województw sąsiadujących i wartości średniokrajowych.

Wnioski z analiz ilościowych posłużą do oceny zmian jakościowych w przestrzeni regionu, a tym samym do oceny stopnia realizacji celów polityki przestrzennej ustalonych w zmianie Planu województwa. Pełna ocena realizacji 7 celów warunkujących zmiany Planu wymagać będzie jednak wielowymiarowej analizy porównawczej opartej o wskaźniki zagregowane. Wyniki tych analiz będą następnie zweryfikowane metodą wywiadu bezpośredniego np. wśród jednostek administracji lokalnej odpowiedzialnej za zagospodarowanie przestrzenne.

BIBLIOGRAFIA

1. Andrzejewski R., Weigle A. (red.): *Różnorodność biologiczna Polski*, Warszawa 2003.
2. *Atlas ESPON, Struktura terytorium Europy*, MRR, Warszawa 2006.
3. *Atlas Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 1993.
4. *Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce — wg stanu na 31 XII 2011 r.*, Warszawa 2012.
5. Cukierska M.: *Rezerwaty przyrody Parków Krajobrazowych Gór Świętokrzyskich i Poniidzia*, Kielce 1999.
6. Dane Głównego Urzędu Statystycznego i Urzędu Statystycznego w Kielcach
7. *Dane uzyskane z GDOŚ w Warszawie (materiały graficzne w formacie GIS)*, 2009.
8. *Dane uzyskane z KOBiDZ*, 2009.
9. *Dane uzyskane z RDOŚ w Kielcach*, 2009.
10. *Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 — rozwój kapitału ludzkiego*, MRR, Warszawa 2010.
11. *Dokumentacja hydrogeologiczna Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 409 — Niecka Miechowska (SE)*, ARCADIS Wrocław.
12. *Dokumentacja hydrogeologiczna Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 408 — Niecka Miechowska (NW)*, ARCADIS Wrocław.
13. *Dokumentacja hydrogeologiczna Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 420 — Wierzbica Ostrowiec*, Exbud-Hydrotechnika Kielce.
14. *Dokumentacja hydrogeologiczna Rejonu Eksp. Wód Podziemnych (RE) Kielce — aktualizacja*, Przedsiębiorstwo Geologiczne S.A. w Krakowie.
15. *Dokumentacja określająca warunki hydrogeologiczne dla ustanowienia strefy ochronnej GZWP nr 415 — Górna Kamienna*, Przedsiębiorstwo Geologiczne Kielce.
16. *Dokumentacja określająca warunki hydrogeologiczne dla ustanowienia stref ochronnych GZWP nr 419 — Bodzentyn*, Przedsiębiorstwo Geologiczne Kielce.
17. *Dokumentacja określająca warunki hydrogeologiczne dla ustanowienia strefy ochronnej GZWP nr 421 — Włostów*, Przedsiębiorstwo Geologiczne POLGEOL S.A. w Lublinie.
18. *Wyznaczenie stref zagrożenia powodziowego w zlewni rzeki Czarnej Staszowskiej na odcinku od zapory Chańcza do ujścia rzeki Czarnej Staszowskiej do Wisły, jako integralny element studium ochrony przeciwpowodziowej stanowiącego I etap studium ochrony przeciwpowodziowej — RZGW -2013*
19. *Studium dla potrzeb planów ochrony przeciwpowodziowej-etap II- rzeka Pokrzywianka - RZGW -2006*
20. *Studium dla potrzeb planów ochrony przeciwpowodziowej — etap I Uzupełnienie do „Studium dla obszarów nieobwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi-etap I)- rzeka Świślina- RZGW-2006*
21. *Studium dla obszarów nieobwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo-obszary zagrożenia powodziowego rzeka Świślina - RZGW -2004*
22. *Studium dla potrzeb planów ochrony przeciwpowodziowej — etap I- rzeka Kamienna- RZGW-2006 (uzupełnienie do studium dla obszarów nieobwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi-etap I*

23. *Analiza stanów zasobów wodnych w zlewni rzeki Nidy na potrzeby programu: Zrównoważony rozwój gospodarczy zlewni Nidy w związku z obszarami Natura 2000-2009*
24. *Studium dla obszarów nieobwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi- obszary zagrożenia powodziowego- rzeka Kamienna -RZGW -2004*
25. *Studium dla potrzeb planów ochrony przeciwpowodziowej – rzeka Pilica- RZGW*
26. *Studium dla potrzeb planów ochrony przeciwpowodziowej –etap II- Rzgów - 2006*
27. *Wstępna ocena ryzyka powodziowego - KZGW*
28. Dyduch-Falnikowska A. (red.): *Corine biotopes w integracji danych przyrodniczych w Polsce*, Kraków 1996.
29. Dyduch-Falnikowska A. i in.: *Ostoje Przyrody w Polsce*, Kraków 1999.
30. *Generalny Pomiar Ruchu na sieci dróg krajowych*, Warszawa 2005, 2010.
31. *Generalny Pomiar Ruchu na sieci dróg wojewódzkich*, Kielce 2005, 2010.
32. Gromadzki M. i in.: *Sieć ostoj ptaków w Polsce*, Gdańsk 2002.
33. *Informacje o rozmiarach i kierunkach emigracji z Polski w latach 2004–2010*, GUS — Departament Badań Demograficznych, Warszawa 2011.
34. *Inwentaryzacje złóż kopalin i ujęć wód podziemnych dla poszczególnych gmin*, Archiwum Geologiczne ŚUW.
35. *IV Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego*, Bruksela 2002.
36. Jędrzejewki W. (red.): *Ochrona łączności ekologicznej w Polsce*, Białowieża 2009.
37. Kleczkowski A.S.: *Mapa obszarów głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce wymagających szczególnej ochrony*, Kraków 1990 r.
38. *Kompleksowy Program Rozwoju Sieci Drogowej Województwa Świętokrzyskiego*, Kielce 2002.
39. *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030*, Warszawa 2012.
40. Kondracki J.: *Geografia Polski. Mezoregiony fizyczno-geograficzne*, Warszawa 1994.
41. Kondracki J.: *Geografia regionalna Polski*, Warszawa 1998.
42. Kozłowski S.: *Przyrodnicze kryteria gospodarki przestrzennej*, Lublin 1996.
43. Kozłowski S.: *Surowce mineralne województwa kieleckiego*, Warszawa 1971.
44. *Krajowa Strategia Ochrony i Zrównoważonego Użytkowania Różnorodności Biologicznej wraz z Programem działań na lata 2007–2013*, Warszawa 2007.
45. *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020. Regiony, miasta, obszary wiejskie MRR*, Warszawa 2010.
46. *Krajowa Strategia Zatrudnienia na lata 2007–2013*, Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Warszawa 2005.
47. *Krajowy Plan Działań na rzecz Zatrudnienia na lata 2009–2011*, Warszawa 2010.
48. *Krajowy plan gospodarki odpadami 2014*, Warszawa 2010 r.
49. *Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych*, Warszawa.
50. *Krajowy program rolno środowiskowy 2007–2013*, MRiRW, Warszawa 2007.
51. *Krajowy program zwiększenia lesistości kraju*, IBL, Warszawa 2004.
52. Leśniak A., Stachurski M. i in.: *Przyroda województwa kieleckiego*, Kielce 1995.
53. Liro A. (red.): *Koncepcja krajowej sieci ekologicznej ECONET — Polska*, Warszawa 1995.
54. Majchrowska A.: *Europejska Konwencja Krajobrazowa impulsem do badań interdyscyplinarnych*, Regionalne studia ekologiczno-krajobrazowe, część 1, Warszawa 2006.
55. Makomaska-Juchniewicz M. i in.: *Ekologiczna sieć Natura 2000 — problem czy szansa*, Kraków 2003.
56. *Mapy akustyczne Kielc 2012*.
57. *Mapy i informatory turystyczne województwa świętokrzyskiego*.

58. *Natura 2000, abc dla turystyki*, Warszawa 2010.
59. *Oblicza równowagi, studia i materiały*, Wyd. Architektury PW, Wrocław 2005.
60. *Odnowiona Strategia Zrównoważonego Rozwoju UE*, Bruksela 2006.
61. *Opracowanie ekofizjograficzne dla potrzeb Planu zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego*, Kielce 2005.
62. Osika R. (red.): *Geologia i surowce mineralne Polski*, Warszawa 1970.
63. Pawłowska K., Słysz K.: *Zagrożenia i ochrona przed powodzią w planowaniu przestrzennym*, Kraków 2002.
64. *Plan gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego 2012-2018*, Kielce 2012.
65. *Plan ochrony Chęcińskiego-Kieleckiego Parku Krajobrazowego*, Kielce 2010.
66. *Plan ochrony Przedborskiego Parku Krajobrazowego*, Łódź 2002.
67. *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego*, Kielce 2002 r.
68. *Podręcznik rewitalizacji, Zasady, procedury i metody działania współczesnych procesów rewitalizacji*, UMiRM, Warszawa 2003.
69. *Podstawowe informacje o rozwoju demograficznym Polski w latach 2000–2010*, GUS — Departament Badań Demograficznych, Warszawa 2011.
70. *Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009–2012 z perspektywą do roku 2016*, Warszawa 2009.
71. *Polska, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007–2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie, Narodowa Strategia Spójności*, MRR, Warszawa 2007.
72. *Poradnik Urbanisty*, TUP Oddział w Warszawie, Warszawa 2003.
73. *Prognoza gospodarstw domowych według województw na lata 2008–2035*. GUS — Departament Badań Demograficznych. Warszawa 2010.
74. *Prognoza ludności na lata 2008–2035*. GUS — Departament Badań Demograficznych. Warszawa 2009.
75. *Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2008–2012*, Warszawa 2007.
76. *Program Budowy Przydomowych Oczyszczalni Ścieków dla Województwa Świętokrzyskiego*, Kielce 2008.
77. *Program dla Wisły i jej dorzecza do roku 2020*,
78. *Program małej retencji dla województwa świętokrzyskiego*, Kielce 2006.
79. *Program ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego: Część A — strefa miasto Kielce — ze względu na przekroczenia pyłu PM₁₀, pyłu PM_{2,5} i benzo(a)pirenu, Część B — strefa świętokrzyska — ze względu na przekroczenia pyłu PM₁₀ i benzo(a)pirenu, Część C — strefa świętokrzyska — ze względu na przekroczenia ozonu*, Kielce 2011.
80. *Program ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego — strefa świętokrzyska — ze względu na przekroczenia pyłu PM_{2,5}” wraz z Planem Działań Krótkoterminowych*, Kielce 2012.
81. *Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego*, Kielce 2011.
82. *Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami, położonych wzdłuż odcinków dróg krajowych nr 7, 9, 74 i 77 z terenu województwa świętokrzyskiego*, Kraków 2008.
83. *Program ograniczenia niskiej emisji dla miasta Kielce*, Kielce 2013.
84. *Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007–2013*, Warszawa 2007.
85. *Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka na lata 2007–2013*, Warszawa 2007.
86. *Program Operacyjny Kapitał Ludzki. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007–2013*. MRR. Warszawa 2007.
87. *Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej w latach 2007–2013*, Warszawa 2007.
88. *Program Opieki nad Zabytkami Województwa Świętokrzyskiego na lata 2013–2016*, Kielce 2013.
89. *Program reelektryfikacji województwa świętokrzyskiego na lata 2007–2013*, Kielce 2007.

90. *Program Rozwoju Infrastruktury Transportowej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007–2013*, Kielce 2007.
91. *Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007–2013*, MRiRW, Warszawa 2007.
92. *Program — Solidarność pokoleń. Działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku 50+.* RM. Warszawa 2008.
93. *Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce, Opracowanie wykonane dla Ministerstwa Środowiska*, ZBS PAN Białowieża 2005 r.
94. Radziejowski J. (red.): *Obszary chronione w Polsce*, Warszawa 1996.
95. *Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w województwie świętokrzyskim w 2010 roku*. WUP. Kielce 2011.
96. *Raport o stanie zagospodarowania przestrzennego kraju*, MB, Warszawa 2007.
97. *Raporty Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Kielcach*.
98. *Regionalna Strategia Innowacji Województwa Świętokrzyskiego na lata 2005–2013*, Kielce 2005.
99. *Regionalne studia ekologiczno-krajobrazowe część I*, Warszawa 2006,
100. *Regionalne studia ekologiczno-krajobrazowe część I*, Warszawa 2006
101. *Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007–2013*, Kielce 2007.
102. *Rejestr zabytków województwa świętokrzyskiego*.
103. *Roczniki statystyczne krajowe i wojewódzkie*.
104. Rubinowski Z. (red.): *Przyrodniczo-sozologiczne uwarunkowania ekorozwoju w zlewni rzeki Kamiennej*, Kielce 1996.
105. Rubinowski Z. (red.): *Przyrodniczo-sozologiczne warunki zagospodarowania przestrzennego obszaru zlewni Lubrzanki*, Kielce 1994.
106. Rubinowski Z. (red.): *Wielkoprzestrzenny system obszarów chronionych w województwie kieleckim*, Kielce 1995.
107. Sidło P., Stachurski M., Wójtowicz B.: *Przyroda województwa świętokrzyskiego*, Kielce 2000.
108. *Strategia Rozwoju Kraju 2007–2015*, MRR, Warszawa 2006.
109. *Strategia rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa na lata 2007–2013 (z elementami prognozy do roku 2020)*.
110. *Strategia rozwoju społeczno-ekonomicznego Polski Wschodniej do roku 2020*. MRR. Warszawa 2008.
111. *Strategia rozwoju turystyki w województwie świętokrzyskim na lata 2006–2014*, Kielce 2006.
112. *Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020*, Kielce 2013.
113. *Studium możliwości wykorzystania energii geotermalnej w województwie świętokrzyskim*, PAN — Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią, Kraków 1999.
114. *Sytuacja Demograficzna Polski. Raport 2009–20010*. Warszawa 2010.
115. *Świętokrzyskie — Przewodnik*, Olszanica 2008.
116. *Ubóstwo w Polsce w 2010 r. (na podstawie badania budżetów gospodarstw domowych)*. GUS — Departament Badań Społecznych i Warunków Życia. Warszawa 2011.
117. *Uwarunkowania rozwoju turystyki w województwie świętokrzyskim*, Kielce 2005.
118. *Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej Polski wg gmin*, JUNG, Puławy 1981.
119. *Wartości w planowaniu przestrzennym*, wyd. Instytut Gospodarki Przestrzennej i Mieszkalnictwa, Warszawa 2010.
120. *Wojewódzki Plan Zarządzania Kryzysowego — Wojewoda świętokrzyski*, Kielce 2011.

121. Wróblewski T.: *Ochrona georóżnorodności w regionie świętokrzyskim*, Warszawa 2000.
122. Wyniki Pomiarów jakości wód podziemnych w woj. świętokrzyskim w roku 2012, Kielce marzec 2012 — WIOŚ
123. Wyniki Pomiarów jakości wód podziemnych w woj. świętokrzyskim w roku 2011, Kielce lipiec 2012 — WIOŚ
124. *Zabytki architektury i budownictwa w Polsce. Województwo kieleckie*, Z.15, Warszawa 1995.
125. *Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007–2013*, MRiRW, Warszawa 2007.
126. *Żywiolowe rozprzestrzenianie się miast, Narastający problem aglomeracji miejskich w Polsce*, KUL, Białystok — Lublin — Warszawa 2006.

Zestawienie ważniejszych aktów prawnych mających zastosowanie w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Konwencje międzynarodowe:

1. Międzynarodowa Konwencja Ochrony Roślin, sporządzona w Rzymie dnia 6 grudnia 1951 r. (Dz.U. 2001 nr 15, poz. 151);
2. Konwencja o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego, sporządzona w Ramsarze dnia 2 lutego 1971 r. (Dz.U. 1978 nr 7, poz. 24);
3. Konwencja w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturowego i naturalnego, przyjęta w Paryżu dnia 16 listopada 1972 r. przez Konferencję Generalną Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury na jej siedemnastej sesji (Dz.U. 1976 nr 32, poz. 190);
4. Konwencja o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk, sporządzona w Bernie dnia 19 września 1979 r. (Dz.U. 1996, nr 58, poz. 264);
5. Konwencja w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości, sporządzona w Genewie dnia 13 listopada 1979 r. (Dz.U. 1985, nr 60, poz. 311);
6. Konwencja Wiedeńska w sprawie ochrony warstwy ozonowej, sporządzona w Wiedniu dnia 22 marca 1985 r. (Dz.U. 1992, nr 98, poz. 488);
7. Europejska konwencja o ochronie dziedzictwa archeologicznego (poprawiona), sporządzona w la Valetta dnia 16 stycznia 1992 r. (Dz.U. 1996 nr 120, poz. 564);
8. Konwencja o ochronie środowiska morskiego obszaru Morza Bałtyckiego, sporządzona w Helsinkach dnia 9 kwietnia 1992 r. (Dz.U. 2000 nr 28, poz. 346);
9. Ramowa konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, sporządzona w Nowym Jorku dnia 9 maja 1992 r. (Dz.U. 1996 nr 53, poz. 238);
10. Konwencja o różnorodności biologicznej, sporządzona w Rio de Janeiro dnia 5 czerwca 1992 r. (Dz.U. 2002 nr 184, poz. 1532);
11. Protokół z Kioto do ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, sporządzony w Kioto dnia 11 grudnia 1997 r. (Dz.U. 2005 nr 203, poz. 1684);
12. Europejska Konwencja Krajobrazowa, sporządzona we Florencji dnia 20 października 2000 r. (Dz.U. 2006 nr 14, poz. 98);
13. Konwencja UNESCO, sporządzona w Paryżu dnia 20 października 2005 r., w sprawie ochrony i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego (Dz.U. 2007 nr 215, poz. 1585).

Dyrektywy UE:

1. Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikich ptaków (Dz.Urz. L Nr 103/1979, s.1);
2. Dyrektywa Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych (Dz. Urz. L Nr 135/1991, s. 40);
3. Dyrektywa Rady 91/676/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. w sprawie ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzące ze źródeł rolniczych (Dz.Urz. L Nr 375/1991, s. 1)

4. Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.Urz. L Nr 2006/1992, s.7);
5. Dyrektywa Rady 99/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów (Dz.Urz. L Nr 182/1999, s. 1);
6. Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. w sprawie wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.Urz. L Nr 327/2000, s. 1)
7. Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz.Urz. L 197/2001, s. 30);
8. Dyrektywa 2003/4/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska (Dz.Urz. L Nr 41/2003, s. 26);
9. Dyrektywa Rady 2006/12/WE z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie odpadów (Dz.Urz. L 114/2009, s.9);
10. Dyrektywa 2007/2/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 marca 2007 r. ustanawiająca infrastrukturę informacji przestrzennej w UE — INSPIRE (Dz.Urz. L 108);
11. Dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dz.Urz. L 288/27);
12. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.Urz. L 140/16).

Ustawy:

1. Ustawa z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 118, poz. 687 ze zm.);
2. Ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz.U. 2007 nr 19, poz. 115 z późn. zm.);
3. Ustawa z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 212, poz. 1263 ze zm.).
4. Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (t.j. Dz.U. 2010 nr 193, poz. 1287 z późn. zm.);
5. Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 12, poz. 59, ze zm.);
6. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (t.j. Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623, ze zm.);
7. Ustawa z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych (tj. Dz.U. z 2007 Nr 42, poz. 274, ze zm.);
8. Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz. U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651, ze zm.);
9. Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. 2004 nr 121, poz. 1266 z późn. zm.);
10. Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz.U. 2012, nr 0, poz. 391 ze zm.);
11. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (t.j. Dz.U. 2012 nr 0, poz. 1059);
12. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz.U. 2001 nr 142, poz. 1590 z późn. zm.);

13. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2008 nr 25, poz. 150 z późn. zm.);
14. Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków (t.j. Dz.U. 2006 nr 123, poz. 858 z późn. zm.);
15. Ustawa z dnia 6 lipca 2001 r. o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju (Dz.U. 2001 nr 97, poz. 1051 z późn. zm.);
16. Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz.U. 2005 nr 239, poz. 2019 z późn. zm.);
17. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 647 z późn. zm.);
18. Ustawa z dnia 14 lutego 2003 r. o zmianie ustawy o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia oraz ustawy — Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2003 nr 46 poz. 392);
19. Ustawa z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (t.j. Dz.U. 2007 nr 16, poz. 94 z późn. zm.);
20. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. 2003 nr 162, poz. 1568 z późn. zm.);
21. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. 2009 nr 151, poz. 1220 z późn. zm.);
22. Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz gminach uzdrowiskowych (t.j. Dz.U. 2012, poz. 651 z późn. zm.);
23. Ustawa z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz.U. nr 64 z 2007 r. poz. 427);
24. Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz.U. 2007, nr 75, poz. 493);
25. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 nr 199, poz. 1227 z późn. zm.);
26. Ustaw z dnia 05.01.2011 r. o zmianie ustawy Prawo Wodne oraz niektórych innych ustaw. (Dz. U.2011 nr 32 poz 159);
27. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. 2011 nr 163, poz. 981 z późn. zm.);
28. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. 2013 nr 0 poz. 21).

Rozporządzenia:

1. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 1950 r. w sprawie utworzenia Świętokrzyskiego Parku Narodowego (Dz.U. 1950 nr 14, poz. 133) (*uwaga: rozporządzenie zostało uchylone z wyjątkiem §1 dotyczącego utworzenia ŚPN*) oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 stycznia 1996 r. w sprawie Świętokrzyskiego Parku Narodowego (Dz.U. 1996 nr 4, poz. 29);
2. Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 26 lutego 1996 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać skrzyżowania linii kolejowych z drogami publicznymi i ich usytuowanie (Dz.U. 1996 nr 33, poz. 144 z późn. zm.);
3. Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 10 września 1998 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle kolejowe i ich usytuowanie (Dz.U. 1998 nr 151, poz. 987);

4. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 1998 r. w sprawie ustalenia wykazu dróg krajowych i wojewódzkich (Dz.U. 1998 nr 160, poz. 1071);
5. Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz.U. 1999 nr 43, poz. 430 z późn. zm.);
6. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 lipca 2001 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe (Dz.U. 2001 nr 97, poz. 1055);
7. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. 2002 nr 75 poz. 690 z późn. zm.);
8. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie opracowań ekofizjograficznych (Dz.U. 2002, nr 155, poz. 1298);
9. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 7 maja 2004 r. w sprawie sposobu uwzględniania w zagospodarowaniu przestrzennym potrzeb obronności i bezpieczeństwa państwa (Dz.U. 2004 nr 125, poz. 1309);
10. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 maja 2004 r. w sprawie sieci autostrad i dróg ekspresowych (Dz.U. 2004 nr 128, poz. 1334 z późn. zm.);
11. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2005 r. w sprawie rodzajów, typów i podtypów rezerwatów przyrody (Dz.U. 2005, nr 60, poz. 533);
12. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 października 2005 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać telekomunikacyjne obiekty budowlane i ich usytuowanie (Dz.U. 2005 nr 219, poz. 1864);
13. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 listopada 2005 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi przesyłowe dalekosiężne służące do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie (Dz.U. 2005 nr 243, poz. 2063 z późn. zm.);
14. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle hydrotechniczne i ich usytuowanie (Dz.U. 2007 nr 86, poz. 579);
15. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz.U. 2010, nr 77, poz. 510, z późn. zm.);
16. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2010 nr 213 poz. 1397 z późn. zm.);
17. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz.U. 2011, nr 25, poz. 133, z późn. zm.);
18. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 kwietnia 2013 r. w sprawie wykazu linii kolejowych o znaczeniu państwowym (Dz.U. 2013 poz. 569);
19. Rozporządzenie Nr 71/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie Suchedniowsko-Oblęgorskiego Parku Krajobrazowego (Dz.Urz. Woj. Św. 2005 nr 156, poz. 1932 z późn. zm.);
20. Rozporządzenie Nr 72/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie Cisowsko-Orłowińskiego Parku Krajobrazowego (Dz.Urz. Woj. Św. 2005 nr 156, poz. 1933 z późn. zm.);
21. Rozporządzenie Nr 73/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie Sieradowickiego Parku Krajobrazowego (Dz.Urz. Woj. Św. 2005 nr 156, poz. 1934 z późn. zm.);

22. Rozporządzenie Nr 74/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie Jeleniowskiego Parku Krajobrazowego (Dz.Urz. Woj. Św. 2005 nr 156, poz. 1935 z późn. zm.);
23. Rozporządzenie Nr 75/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego (Dz.Urz. Woj. Św. 2005 nr 156, poz. 1936 z późn. zm.);
24. Rozporządzenie Nr 76/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego (Dz.Urz. Woj. Św. 2005 nr 156, poz. 1937 z późn. zm.);
25. Rozporządzenie Nr 77/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie Szanieckiego Parku Krajobrazowego (Dz.Urz. Woj. Św. 2005 nr 156, poz. 1938 z późn. zm.);
26. Rozporządzenie Nr 78/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie Kozubowskiego Parku Krajobrazowego (Dz.Urz. Woj. Św. 2005 nr 156, poz. 1939, z późn. zm.);
27. Rozporządzenie Nr 87/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie Przedborskiego Parku Krajobrazowego (Dz.Urz. Woj. Św. 2005 nr 156, poz. 1948);
28. Rozporządzenie Nr 10/2004 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 20 kwietnia 2004 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Przedborskiego Parku Krajobrazowego (Dz.Urz. Woj. Św. 2004 nr 58, poz. 947);
29. Rozporządzenie Nr 79/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie Suchedniowsko-Oblęgarskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz.Urz. Woj. Św. 2005 nr 156, poz. 1940 z późn. zm.);
30. Rozporządzenie Nr 80/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie Cisowsko-Orłowińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz.Urz. Woj. Św. 2005 nr 156, poz. 1941 z późn. zm.);
31. Rozporządzenie Nr 81/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie Sieradowickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz.Urz. Woj. Św. 2005 nr 156, poz. 1942 z późn. zm.);
32. Rozporządzenie Nr 82/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie Jeleniowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz.Urz. Woj. Św. 2005 nr 156, poz. 1943 z późn. zm.);
33. Rozporządzenie Nr 83/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie Chęcińsko-Kieleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz.Urz. Woj. Św. 2005 nr 156, poz. 1944 z późn. zm.);
34. Rozporządzenie Nr 84/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie Nadnidziańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz.Urz. Woj. Św. 2005 nr 156, poz. 1945 z późn. zm.);
35. Rozporządzenie Nr 85/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie Szanieckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz.Urz. Woj. Św. 2005 nr 156, poz. 1946 z późn. zm.);
36. Rozporządzenie Nr 86/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie Kozubowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz.Urz. Woj. Św. 2005 nr 156, poz. 1947 z późn. zm.);
37. Rozporządzenie Nr 88/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie Przedborskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz.Urz. Woj. Św. 2005 nr 156, poz. 1949);

38. Rozporządzenie Nr 89/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz.Urz. Woj. Św. 2005 nr 156, poz. 1950 z późn. zm.);
39. Rozporządzenie Nr 22/2006 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 grudnia 2006 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasy Przysusko-Szydłowieckie (Dz.Urz. Woj. Św. 2006, nr 304, poz. 3560).

Zarządzenia Prezydenta RP:

1. Zarządzenie Prezydenta RP z dnia 8 września 1994 w sprawie uznania za pomnik historii (M.P. 1994, nr 50 , poz. 415) — Krzemionek — kopalni krzemienia z okresu neolitu.

Uchwały Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego:

1. Uchwała nr XXXII/435/02 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 30 sierpnia 2002 r. w sprawie zatwierdzenia opracowania pn. „Kompleksowy program rozwoju sieci drogowej województwa świętokrzyskiego”;
2. Uchwała Nr XXXV/404/06 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 6 lutego 2006 r. w sprawie uchwalenia „Strategii rozwoju turystyki w Województwie Świętokrzyskim na lata 2006–2014”;
3. Uchwała Nr XLI Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 11 września 2006 r. w sprawie uchwalenia „Programu reelektryfikacji województwa świętokrzyskiego na lata 2007–2013”;
4. Uchwała nr XI/191/07 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 27 grudnia 2007 r. w sprawie przyjęcia „Programu rozwoju infrastruktury transportowej województwa świętokrzyskiego na lata 2007-2013”;
5. Uchwała Nr XI/192/07 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 27 grudnia 2007 r. w sprawie przyjęcia „Programu małej retencji dla województwa świętokrzyskiego”;
6. Uchwała Nr XIX/345/08 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 3 listopada 2008 r. w sprawie uchwalenia „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego”
7. Uchwała Nr XXXV/627/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013r. w sprawie uchwalenia aktualizacji „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020”
8. Uchwała nr XL/700/10 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 9 sierpnia 2010 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego (Dz.Urz.Woj.Św. 2010, nr 254, poz. 2543);
9. Uchwała nr XLI/729/10 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 27 września 2010 r. w sprawie wyznaczenia Kieleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz.Urz.Woj.Św. 2010, nr 293, poz. 3020);
10. Uchwała nr XII/211/11 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 12 października 2011 r. w sprawie przyjęcia „Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego”;
11. Uchwała nr XLII/762/10 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 25 października 2010 r. w sprawie zmiany granicy Jeleniowsko-Staszowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz.Urz.Woj.Św. 2010, nr 317, poz. 3408);

12. Uchwała nr XIII/234/11 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 14 listopada 2011 r. w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego: Część A — strefa miasto Kielce — ze względu na przekroczenia pyłu PM₁₀, pyłu PM_{2,5} i benzo(a)pirenu, Część B — strefa świętokrzyska — ze względu na przekroczenia pyłu PM₁₀ i benzo(a)pirenu, Część C — strefa świętokrzyska — ze względu na przekroczenia ozonu” (Dz.Urz.Woj.Św. 2011, nr 322, poz. 3942);
13. Uchwała nr XXV/429/12 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 26 listopada 2012 r. w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego — strefa świętokrzyska — ze względu na przekroczenia pyłu PM_{2,5}” wraz z Planem Działań Krótkoterminowych (Dz.Urz.Woj.Św. 2013, poz. 45);
14. Uchwała nr XXI/361/12 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 28 czerwca 2012 r. w sprawie wykonania „Planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego” 2012–2018 (Dz.Urz.Woj.Św. 2012, poz. 2205);
15. Uchwała nr XXIX/524/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 25 marca 2013 r. w sprawie przyjęcia „Programu opieki nad zabytkami województwa świętokrzyskiego na lata 2013–2016” (Dz.Urz.Woj.Św. 2013, poz. 1691);
16. Uchwała nr XXXIII/589/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 16 lipca 2013 r. w sprawie przyjęcia aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020.

Uchwały rady miast i gmin:

1. Uchwała Nr IX/37/2007 Rady Miejskiej w Bodzentynie z dnia 1 października 2007 r. w sprawie ustanowienia obszaru chronionego krajobrazu na terenie otuliny Świętokrzyskiego Parku Narodowego w gminie Bodzentyn (Dz.Urz. Woj. Św. 2007, nr 230, poz.3340);
2. Uchwała Nr XIII/60/2007 Rady Gminy w Górnicy z dnia 1 października 2007 r. w sprawie ustanowienia obszaru chronionego krajobrazu na terenie otuliny Świętokrzyskiego Parku Narodowego w gminie Górnica (Dz.Urz. Woj. Św. 2007, nr 244, poz.3645);
3. Uchwała Nr XII/65/2007 Rady Gminy Bieliny z dnia 4 października 2007 r. w sprawie ustanowienia obszaru chronionego krajobrazu na terenie otuliny Świętokrzyskiego Parku Narodowego w gminie Bieliny (Dz.Urz. Woj. Św. 2007, nr 244, poz.3642).

SPIS MAP POGLĄDOWYCH

Kierunki polityki przestrzennej

1. Polityka kształtowania głównego układu transportowego.
2. Schemat Sieci Szerokopasmowej Polski Wschodniej (SSPW).
3. Kierunki rozwoju głównych elementów energetyki.
4. Ochrona środowiska — kierunki rozwoju.
5. Gospodarka wodna — kierunki zagospodarowania.
6. Dziedzictwo kulturowe — kierunki polityki przestrzennej.
7. Kierunki zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego
8. Preferencje zalesieniowe gmin województwa świętokrzyskiego.
9. Elementy stabilizujące rozwój metropolizacji.
10. Kierunki polityki przestrzennej — synteza ustaleń.
11. Główne obszary funkcjonalne.

SPIS MAP ZASADNICZYCH PLANU

1. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego — synteza.
2. Kierunki polityki przestrzennej — synteza.
3. Kierunki polityki przestrzennej — środowisko przyrodnicze.
4. Kierunki polityki przestrzennej — infrastruktura i gospodarka.
5. Kierunki polityki przestrzennej — gospodarka wodna.
6. Kierunki rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej oraz ochrony dziedzictwa kulturowego i krajobrazu.